INSTITUTUL
DE
GEOGRAFIE

D. R. I.
BIBLIOTECA
Inv. 2925
Cota

D4

JUDEȚELE PATRIEI

GH. NICULESCU ★ I. VELCEA

Județul
PRAHOVA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Lucrarea prezintă la un nivel de largă informare geografică principalele caracteristici fizico- și economico-geografice ale județului Prahova.

Primele capitole ale județului analizează relieful dispus în trepte (munții, dealurile subcarpatice și cîmpia), precum și principalele văi pe care s-a concentrat o mare parte din activitatea economică a județului. Sînt prezentate apoi clima, hidrografia, vegetația și fauna, cu variațiile lor condiționate de etajarea reliefului, precum și bogatele resurse ale subsolului și solului, pe baza cărora s-au dezvoltat impetuos ramuri industriale.

În continuare, în strînsă legătură cu condițiile social-economice, sînt menționate date privind populația, așezările urbane și rurale, industria, agricultura, transporturile etc.

Lucrarea urmărește să dea cititorului o imagine complexă a geografiei județului și a ponderii lui în cadrul economiei generale a țării noastre, ca urmare a transformărilor profunde petrecute în ultimele decenii.

O ultimă parte este acordată turismului, județul Prahova bucurîndu-se de o veche tradiție în această direcție.

https://biblioteca-digitala.ro

II 750
M.A.S.I.
II
750

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

GH. NICULESCU, I. VELCEA

Județul PRAHOVA

inv. 2925

D. M. I.
BIBLIOTECA
Inv. 2925
Cota

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

București, 1973

https://biblioteca-digitala.ro

D.M.A.S.I.
BIBLIOTECA
Nr. inv. 2925

COMITETUL DE COORDONARE AL COLECȚIEI

dr. L. BADEA

dr. doc. P. GÂȘTESCU

GH. IACOB

dr. doc. V. TUFESCU

dr. I. VELCEA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Str. Gutenberg, nr. 3 bis, sectorul 6, București

D. M. A. S. I.
Biblioteca
https://biblioteca-digitala.ro

PREFAȚĂ

Teritoriul județului Prahova rezumă între limitele lui condițiile mediului geografic al țării noastre, caracterizate — înainte de toate — printr-o mare varietate. De la munții înalți cu piscuri îndelung albite de zăpadă pînă la șesurile întinse, brăzdate de rîuri, clima, apele, covorul vegetal și fauna se schimbă. Alături de acestea, numeroasele bogății ale subsolului completează zestrea naturală a județului.

În acest cadru omul a fost prezent încă din cele mai vechi timpuri și a modificat treptat înfățișarea ținutului pe care-l locuia. Mari suprafețe cu pădure au fost transformate în ogoare, vii și livezi, iar în lungul văilor s-au înfiripat așezări — germenii actualelor orașe — în care au luat naștere primele nuclee meșteșugărești și industriale. Sarea și petrolul, piatra de construcții și cărbunele, precum și alte bogății au prezentat interes pentru viața locuitorilor. În lungul văilor și a drumurilor s-au înfiripat tîrguri care de-a lungul istoriei s-au dezvoltat sau au decăzut, altele luîndu-le locul.

Economia, al cărui avînt a crescut necontenit, iar în anii socialismului a cunoscut o dezvoltare spectaculoasă, încheie ca un corolar prefacerile de veacuri.

Lucrarea de față surprinde tocmai acest moment în care județul Prahova participă cu ponderi însemnate la economia generală a țării noastre. Dezvoltarea lui multilaterală, consecință a muncii pline de avînt a oamenilor, a valorificării judicioase a avuțiilor sale și, în general, a mediului său geografic conferă județului un binemeritat renume. Pentru majoritatea locuitorilor, județul Prahova înseamnă petrol, utilaj petrolier, utilaj chimic și

https://biblioteca-digitala.ro

produse chimice, sare, cărbune, dar și viță de vie, pomi fructiferi, cereale. Și alături de acestea mai înseamnă turism. Cîteva date, raportate la nivelul țării, sînt deosebit de semnificative : 4,4% din totalul salariaților, 6,3% din fondurile fixe industriale, 6,1% din producția globală industrială, ocupînd — din acest punct de vedere — locul al treilea după municipiul București și județul Brașov. Dealtfel, în limitele județului Prahova se află unele dintre cele mai mari întreprinderi industriale din țară, de importanță republicană.

Lucrarea „Județul Prahova", concepută în stil monografic, prezintă geografia teritoriului său, încercînd să desprindă ceea ce are el mai caracteristic. În paginile ei, cititorul va găsi date despre condițiile fizico-geografice, despre populație, cu trecutul și dinamica ei, ca și despre realizările obținute pe tărîm economic, social și cultural. Autorii, sprijinindu-se pe analiza faptelor de teren și pe o documentare bogată, au reușit să formeze cititorului o imagine complexă și completă asupra geografiei județului Prahova. Această imagine, în care fiecare element este privit ca o componentă a unui întreg, redă în chip sugestiv personalitatea geografică a județului Prahova. Relațiile care se vădesc între toate elementele mediului, inclusiv omul ca agent transformator al naturii, servesc în egală măsură atît îmbogățirii cunoștințelor despre județul Prahova, cît și specialiștilor în proiectare și în sistematizarea teritoriului, pentru valorificarea judicioasă pe mai departe a potențialului său economic.

Privită în paralel cu celelalte lucrări din colecția „Județele patriei" inițiată de Institutul de geografie și editate de Editura Academiei, lucrarea „Județul Prahova" contribuie la completarea și răspîndirea cunoștințelor geografice despre unul din cele mai bogate ținuturi ale țării noastre.

ION CATRINESCU,

prim-secretar al Comitetului județean Prahova al P.C.R.,
președintele Comitetului executiv al Consiliului popular județean

https://biblioteca-digitala.ro

CADRUL GEOGRAFIC ȘI ISTORIC

Județul Prahova face parte din seria județelor care ocupă pantele sudice ale Carpaților, și se întinde pînă în zona de cîmpie. Din acest punct de vedere, el dispune de condiții fizico-geografice variate și de un însemnat potențial economic. Situat între județele Brașov la nord, Dîmbovița la vest, Ilfov la sud și Buzău la est, județul Prahova corespunde în cea mai mare parte cu bazinul hidrografic al Prahovei de la care, de fapt, își trage numele, avînd o suprafață de 4 694 km², ceea ce reprezintă 2% din suprafața întregii țări, și o populație de 771 163 de locuitori (la 1 iulie 1972), reprezentînd 3,7% din populația României.

Paralela de 45° care trece prin localitățile Filipeștii de Pădure și Mizil și meridianul de 26° care taie orașul Ploiești și comuna Măneci-Ungureni se intersectează în cuprinsul județului la cîțiva kilometri nord de Ploiești, în raza localității Blejoi.

Cele două văi principale, ale Prahovei și Teleajenului, cu terasele lor largi, au favorizat încă din vechime stabilirea a numeroase așezări, au constituit și constituie însemnate artere de circulație transcarpatice, iar în prezent concentrează cea mai mare parte a industriei. Subsolul bogat în zăcăminte de țiței, cărbune și sare, suprafețele întinse de păduri, livezi, viță de vie și culturi cerealiere, precum și mîna de lucru suficientă au făcut ca județul Prahova să dețină o pondere însemnată în economia țării.

Condițiile favorabile ale mediului au atras pe om din cele mai vechi timpuri. Pe teritoriul județului Prahova, ca principale urme de viață veche, s-au semnalat o cultură paleo-

https://biblioteca-digitala.ro

litică la Lapoş şi una neolitică la Tîrgşoru Vechi şi Sudiţi (*Atlas istoric*, 1971). Din timpul statului dac se menţionează ca localităţi Tîrgşor, Tinosu (Tiasum) şi Drajna (probabil Ramidava), iar din perioada ocupaţiei romane s-au descoperit castrele de la Drajna de Sus, Mălăeşti şi Tîrgşor, precum şi urmele unui val de apărare la sud şi sud-vest de Ploieşti. Din epoca migraţiei popoarelor (sec. VI—XI) s-au păstrat urmele unei cetăţi la Slon şi se menţionează aşezările săteşti Tîrgşor şi Bucov. În secolele XIV—XVI figurează ca tîrguri mai importante Tîrgşor, Gherghiţa şi Ploieşti.

În secolele XV—XVI, teritoriul României era împărţit în judeţe. Judeţul Prahova, cu o întindere mult mai mică decît astăzi, cuprindea ţinutul văilor Prahovei şi Doftanei, precum şi regiunea de cîmpie dintre Cricovu Dulce şi Cricovu Sărat.

El se învecina la apus cu judeţul Dîmboviţa, iar la răsărit cu judeţul Săcuieni sau Saac, care cuprindea cea mai mare parte a bazinului Teleajenului, o parte din bazinul Buzăului şi se prelungea în sud, în cîmpie, pînă în zona de confluenţă a Prahovei cu Cricovu Sărat (E c a t e r i n a Z a h a r e s c u, 1923; C. C. G i u r e s c u, 1957).

Judeţul Săcuieni, situat între judeţele Prahova şi Buzău, menţionat ca atare în 1645, a avut o viaţă economică înfloritoare polarizată de drumul transcarpatic ce trecea peste Muntele Tătaru şi de cele două ramuri ale lui : una pe Teleajen şi alta pe văile Zeletin — Bîsca Chiojdului şi Buzău. Odată cu deschiderea noului drum transcarpatic de pe valea Prahovei, în 1789, începe declinul judeţului Săcuieni. Reşedinţa se mută de la Văleni la Bucov, iar Ploieştii, devenit nod de răscruce a drumurilor spre Braşov şi Moldova, preia treptat funcţiile economice şi administrative. Desfiinţarea judeţului Săcuieni la data de 1 ianuarie 1845 apare ca firească. Prin împărţirea teritoriului său între judeţele învecinate, judeţul Prahova se extinde spre est pînă dincolo de bazinele Teleajenului şi Cricovului Sărat, iar în cîmpie pînă aproape de Mizil.

Cu acest contur, judeţul Prahova se menţine pînă după cel de -al doilea război mondial (1950) cînd, ca urmare a dezvoltării condiţiilor politice şi social-economice, s-a procedat la o nouă împărţire administrativă a teritoriului ţării, în regiuni

https://biblioteca-digitala.ro

şi raioane. Cu această ocazie a luat fiinţă regiunea Ploieşti. În anul 1952, după revizuirea împărţirii administrative, între limitele regiunii Ploieşti erau înglobate fostele judeţe Dîmboviţa, Prahova, Buzău şi o parte din judeţul Rîmnicu Sărat.

În 1968 a avut loc o nouă împărţire teritorială a ţării, corespunzătoare unei noi etape de dezvoltare economică. Cu această ocazie, regiunea administrativă Ploieşti a fost divizată în trei unităţi mai mici, şi anume judeţele Dîmboviţa, Prahova şi Buzău. Actualul judeţ Prahova diferă întrucîtva de judeţul Prahova dinaintea anului 1950, în sensul că limitele lui au lăsat în afară oraşele Predeal şi Moreni, care au fost înglobate judeţelor Braşov şi, respectiv, Dîmboviţa, în timp ce oraşul Mizil a trecut, de la fostul judeţ Buzău, la Prahova.

Limita nordică a judeţului Prahova (spre judeţul Braşov) are în general direcţie vest — est, urmărind — cu mici excepţii — linia celor mai mari înălţimi. Ea porneşte din vîrful Omu (2 507 m), un triconfiniu al limitelor dintre judeţele Prahova, Braşov şi Dîmboviţa, şi trece prin vîrful Diham (1 582 m), traversează rîul Prahova pe la nord de localitatea Azuga, lasă spre sud vîrfurile Clăbucetu Azugii şi Neamţu (1 923 m) din Munţii Gîrbova şi coboară la obîrşia Doftanei în Pasul Predeluş (1 295m). De aici, urmînd un curs sinuos, trece prin vîrfurile Stoleru Mărcuşanu (1 593 m) şi Bobu Mare (1 757 m) din Munţii Grohotişu, coboară în Pasul Bratocea (1 267 m), atinge vîrful Ciucaş (1 956 m), coboară, din nou, în Pasul Boncuţa (1 075 m) de la obîrşiile Teleajenului şi Buzăului, ca, în cele din urmă, să treacă prin vîrfurile Tătaru Mare (1 477 m) şi Tătăruţu (1 412 m). Acest din urmă vîrf constituie un al doilea triconfiniu, la întîlnirea limitelor judeţelor Prahova, Braşov şi Buzău.

Limita de est (spre judeţul Buzău) are direcţie generală NV—SE şi străbate pe rînd munţii, dealurile şi cîmpia. Din vîrful Tătăruţu ea urmează valea Siriului Mare, traversează văile Bîsca cu Cale şi Bîsca fără Cale, merge paralel cu Bîsca Chiojdului şi traversează afluentul acesteia Zeletin. În continuare, se roteşte spre est, atingînd vîrfurile Salcia (716 m) şi Poiana Hoţilor (737 m), iar apoi taie valea superioară a Nişcovului şi culmea Ciortei şi intră în cîmpie la est de locali-

https://biblioteca-digitala.ro

tăţile Gura Vadului şi Mizil. Cu un contur sinuos, limita s continuă pînă în valea Sărata.

Limita vestică a judeţului Prahova (spre judeţul Dîm boviţa) are direcţie aproximativ NNV—SSE şi, de asemenea străbate toate unităţile de relief. Din vîrful Omu merge p podul Bucegilor şi coboară apoi în vîrful Gurguiatu (1 340 m) După o mică abatere spre SV pînă la cota 1 078, revine la direcţi iniţială şi urmăreşte cumpăna apelor dintre Proviţa şi Cricov Dulce pînă în zona de şes, trecînd prin vîrfurile Sultanu (849 m şi Teişului (714 m). În cîmpie, limita de vest a judeţului Pra hova are un traseu sinuos. Ea trece prin dealul izolat Măgur Mărgineni (326 m), traversează rîurile Proviţa şi Cricov Dulce, suferă o abatere spre vest pentru a reveni pe Crico şi traversează şi Ialomiţa la localitatea Tătărăi.

Limita sudică (spre judeţul Ilfov) are direcţie general vest — est şi, cu mici abateri spre sud şi nord, urmăreşte Ialo miţa pînă la localitatea Bîra. În continuare, străbate cîmpi traversînd rîurile Prahova şi Cricovu Sărat amunte de conflu enţă, precum şi pîrîul Tohăneanca şi ajunge în valea Sărata

Între limitele amintite, judeţul Prahova dispune d o mare varietate de condiţii geografice. Paginile care urmeaz au menirea să prezinte tocmai aceste condiţii fizico- şi econo mico-geografice.

PH

RELIEFUL

Treptele şi constituţia geologică

Nu multe din judeţele ţării noastre au un relief atît d variat şi de armonios ca judeţul Prahova. Munţii cu crestel lor pleşuve sau împădurite pînă aproape de culme, dealuril

https://biblioteca-digitala.ro

cu spinări ondulate, străbătute de văi largi, şi cîmpiile netede se înlănţuie alcătuind un vast amfiteatru.

Între cel mai înalt punct — vîrful Omu (2 507 m) — şi cel mai coborît, în zona de vărsare a Prahovei (70 m) este o diferenţă de nivel de 2 437 m. Din punct de vedere altimetric, relieful cu înălţimi de peste 1 000 m ocupă aproximativ 17,2% din suprafaţa judeţului Prahova; cel cuprins între 200 şi 1 000 m acoperă 50,2% din aceeaşi suprafaţă, iar cel sub 200 m 32,6%.

Această proporţionalitate nu coincide strict cu extensiunea marilor unităţi de relief, deoarece în judeţul Prahova se întîlnesc şi munţi cu altitudini mai mici de 1 000 m, iar cîmpia urcă pe alocuri, în lungul unor văi, la peste 300 m înălţime absolută. Ţinînd seamă de delimitările geografice ale unităţilor morfologice, proporţionalitatea este următoarea: munţii, 26,2%; dealurile, 36,5%; cîmpiile, 37,3%. Aceste raporturi, alături de factori de altă natură, explică posibilităţile variate de valorificare economică diversă, dar în acelaşi timp armonioasă, a teritoriului judeţului Prahova.

Din latura nordică a judeţului, unde vîrful Omu din Bucegi şi Ciucaşul străjuiesc ţinutul, şi pînă în colţul de sud-est, în regiunea Gherghiţei, înălţimile scad, dar se rînduiesc în trei mari trepte de relief.

Dacă aceste trepte sînt rezultatul unei complicate evoluţii geologice — marcată de succedarea mai multor faze de cutare a scoarţei şi de înălţare în bloc a formaţiunilor — o bogată reţea de văi, în general orientată nord — sud, pune în evidenţă o intensă eroziune desfăşurată fără întrerupere dar cu ritmuri diferite asupra edificiului tectonic. Văile mari, împreună cu văile lor afluente înrămurate la rîndul lor, fragmentează relieful desfăcîndu-l în culmi, pe alocuri paralele, pe alocuri adunîndu-se în vîrfuri sau în masive proeminente. Văile Prahovei şi Teleajenului străbat întreg judeţul, de la munte pînă la cîmpie, schimbîndu-şi înfăţişarea de fiecare dată cînd trec dintr-o unitate de relif într-alta. Înguste şi adînci în zona muntoasă, ele se lărgesc în ţinutul dealurilor, etalîndu-şi pietrişurile sub formă de terase, pentru ca în cîmpie să-şi păstreze maluri de numai cîţiva metri înălţime.

https://biblioteca-digitala.ro

Relieful județului Prahova, privit în trăsăturile lui majore, dar și în cele de detaliu, nu poate fi înțeles fără o succintă incursiune în trecutul geologic, punînd în evidență momentele principale ale evoluției lui geologico-paleogeografice.

Formațiunile sedimentare care alcătuiesc în exclusivitate relieful județului se sprijină pe un fundament de șisturi cristaline rezultate din metamorfozarea unor sedimente foarte vechi. El are vîrstă precambriană și apare la zi în afara teritoriului județului Prahova, în Munții Leaota. La sfîrșitul jurasicului, soclul cristalin carpatic, altădată mult mai extins, s-a scufundat în zona de la est de Masivul Leaota, așa încît în apele mărilor cretacice a început o intensă sedimentare. Aici s-au depus sedimentele flișului sub diferite faciesuri (stratele de Sinaia, stratele de Comarnic, conglomeratele de Bucegi, flișul curbicortical) pe grosime de cîteva mii de metri, ceea ce dovedește că, în timpul sedimentării, fundul mării a suferit o coborîre treptată (subsidență). Aceste formațiuni au fost cutate în timpul mișcărilor orogenice din faza laramică (sfîrșitul cretacicului), exondate și supuse eroziunii.

Mai tîrziu, în eocen, marea s-a retras spre sud, la exteriorul arcului carpatic, iar pe fundul ei accidentat s-au depus noi sedimente sub facies foarte variat : gresia masivă de Tarcău și alternanțe de marne și gresii. În oligocen, colmatarea accentuată a geosinclinalului a făcut ca marea să-și micșoreze adîncimea și pe fundul ei s-au depus mîluri organogene care au dat naștere șisturilor menilitice și șisturilor disodilice bituminoase, alcătuind cel mai însemnat generator de hidrocarburi. Tot în această perioadă s-a format și gresia de Kliwa (întîlnită astăzi în pintenul de Văleni) din cimentarea slabă a unor nisipuri de dune.

După mișcările orogenice din aquitanian (faza savică), în marea miocenă încep să se depună noi sedimente : conglomerate, gresii, tufuri, marne, argile și, alături de acestea, sarea și gipsul, indicînd o fază lagunară a mării și un climat cald și arid. Faza de cutare stirică de la sfîrșitul tortonianului marchează inaugurarea unui nou ciclu de sedimentare, de data aceasta în apele salmastre și apoi dulci ce se aflau pe teritoriul Cîmpiei Române și al Subcarpaților. Formațiunile sarmațiene

https://biblioteca-digitala.ro

(gresii, lumaşele) urmate de nisipurile, pietrişurile, argilele şi marnele pliocenului au fost, la rîndul lor, cutate în timpul orogenezei valahe (sfîrşitul levantinului), iar întregul edificiu carpatic deja consolidat a fost înălţat în bloc. În această perioadă s-au format cutele diapire din zona subcarpatică; supuse la presiuni puternice şi datorită plasticităţii, depozitele de sare au migrat din adîncuri spre suprafaţă, boltind formaţiunile pliocene de deasupra, străpungîndu-le şi răsturnîndu-le uneori, aşa cum se poate remarca în secţiunile geologice de la Moreni sau Băicoi — Ţintea.

Ca urmare a aceloraşi mişcări orogenice, lacul care la sfîrşitul levantinului ocupa Cîmpia Română a început să fie colmatat. Aluviunile aduse din munţi şi dealuri au fost împrăştiate pe suprafeţe mari sub formă de delte şi conuri de dejecţie. Se pare să ultimele ochiuri de apă au persistat în zona Gherghiţa şi tot în această regiune, după secarea completă a lacului, rîurile au rătăcit vreme îndelungată şi chiar astăzi au cursuri meandrate şi lipsite de maluri.

Succedarea ciclurilor de sedimentare în timpul cărora pe fundul sau la marginea mărilor, mereu cu alte contururi, s-au depus formaţiuni atît de diferite în condiţii climatice tot atît de variate şi reînvierea ritmică a fazelor orogenice au dus la formarea reliefului. Frămîntările scoarţei au cutat sedimentele, le-au faliat şi chiar le-au încălecat pe alocuri, aşa încît ele se află astăzi în diferite raporturi altimetrice. Şi dacă eroziunea nu a întîrziat să-şi arate efectele de îndată ce un teren nou ieşea de sub apă, nu a izbutit să-l distrugă total; întreruptă mereu de noi faze orogenice, ea nu a reuşit, cu atît mai mult, să şteargă marile tipare geologice (morfo-structurale) ale reliefului. Existenţa celor trei mari trepte de relief o demonstrează cu prisosinţă şi adesea cutele scoarţei se recunosc foarte bine în relief mai ales cînd sînt alcătuite din roci dure.

Astfel, zona muntoasă coincide cu aria unor formaţiuni mai rezistente, între care menţionăm conglomeratele (Bucegi, Ciucaş) şi gresiile masive cu intercalaţii marno-argiloase (Gîrbova, Grohotişu) (fig. 1), în cea mai mare parte de vîrstă cretacică. Gresiile paleogene ale pintenilor de Homorîci şi Văleni ce pătrund în zona subcarpatică formează un relief destul

https://biblioteca-digitala.ro

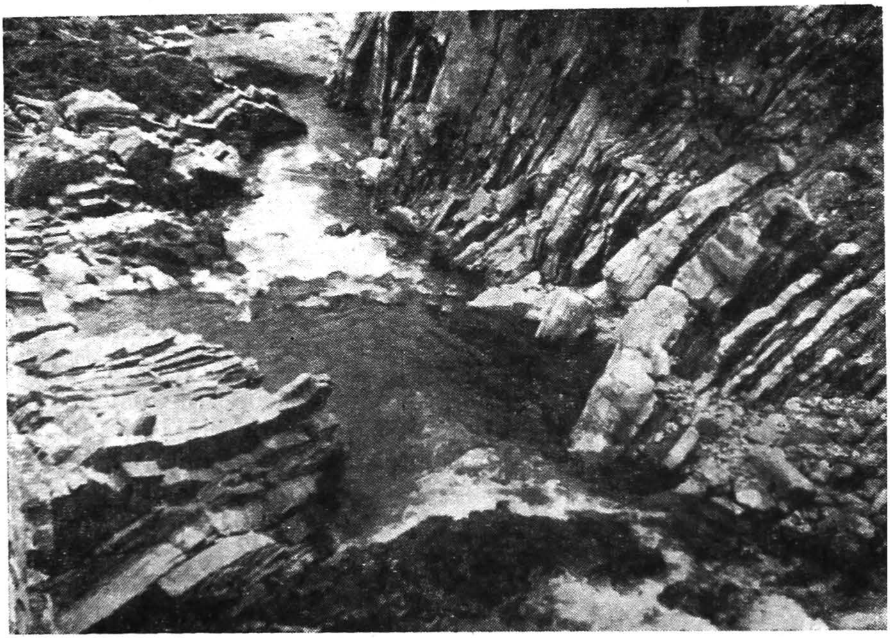

Fig. 1. — Formaţiunile flişului cretacic în valea Doftanei (foto Gh. Niculescu

de proeminent de muncei, conturîndu-se ca o regiune de tran ziţie între munţi şi dealuri.

Ţinutul dealurilor corespunde unor formaţiuni de obic argiloase, marnoase şi nisipoase de vîrstă mio-pliocenă, cee ce explică altitudinile mai coborîte ale reliefului. Bancuril de gresii sau calcare mai dure, ca şi cele de conglomerate sa pietrişuri groase, se înscriu în relief prin proeminenţe (vîrfur culmi, masive), în timp ce argilele şi marnele apar de obic în depresiuni şi prilejuiesc alunecări de teren.

Cîmpia coincide cu cuvertura depozitelor cuaternar alcătuite din pietrişuri, nisipuri şi luturi aduse dinspre munt şi depuse la poalele dealurilor peste formaţiuni pliocene sla cutate sau orizontale.

Modul de dispunere a acestor formaţiuni, adică structur lor, exercită influenţe în configuraţia reliefului. Unele masiv deluroase coincid cu boltiri anticlinale, ca Dealu Mare — Istriţ

https://biblioteca-digitala.ro

Dealurile Priporului (corespunzînd pintenului paleogen de Văleni), Dealurile Bucovelului sau Măgura Mărgineni. De asemenea, unele depresiuni au luat naştere în lungul unor sinclinale, ca depresiunile Drajna — Chiojd şi Mislea — Podeni. Dar în judeţul Prahova se disting şi cazuri de relief inversat, cînd, pe alocuri, sinclinale de roci dure au rămas suspendate deasupra văilor şi depresiunilor alcătuind proeminenţe ; remarcăm aici dealurile Măceşu, Măgura Trestioarei, iar în zona de munte Ciucaşul şi Masivul Bucegi.

Cutele din dealurile şi munţii judeţului Prahova se dispun în general pe aliniamentul SV — NE sau V — E. Bombările sau afundările axiale ale acestora nu sînt străine de aspectul major al reliefului. Bombarea axială a Istriţei explică înălţimea de peste 600 m a dealurilor în imediata vecinătate a cîmpiei, iar afundarea generală a cutelor pe aliniamentul Prahovei îngustarea maximă a Subcarpaţilor în această regiune şi contactul ezitant deal-cîmpie dintre Proviţa şi Teleajen.

Această scurtă incursiune în trecutul geologic al teritoriului prahovean arată că relieful de aici s-a format treptat de la nord la sud, urmare a succedării mai multor cicluri de sedimentare şi a cîtorva faze orogenetice. Mişcările orogenice de la sfîrşitul levantinului şi începutul cuaternarului au avut o importanţă deosebită prin consecinţele lor morfologice. Ele au determinat fragmentarea reliefului în zona de deal şi de munte, adîncirea treptată a văilor şi formarea teraselor, reactivarea proceselor de eroziune torenţială, de alunecare şi de spălare a solului, precum şi acumularea unor mari conuri de dejecţie la marginea fostului lac levantin. În timpul răcirii generale a climei din pleistocen, temperaturile scăzute, conjugate cu înălţarea în bloc a Carpaţilor, au dus la formarea gheţarilor în Masivul Bucegi, iar în regiunile mai joase lipsite de păduri, unde climatul avea un caracter pluvial, la declanşarea unor alunecări de mare amploare.

Prin urmare, faza de eroziune din cuaternar a conferit reliefului înfăţişarea lui actuală. Fragmentarea generală a reliefului, consecinţă a adîncirii şi lărgirii văilor principale, pre-

https://biblioteca-digitala.ro

cum și formarea unor depresiuni au dus la individualizarea unor unități de relief mai mari sau mai mici pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Munții

Constituind treapta cea mai înaltă a reliefului, munții ocupă partea nordică a județului Prahova (fig. 2). Aproape fără excepție, cele mai înalte puncte marchează limita administrativă între județele Prahova și Brașov, iar pantele de nord ale munților aparțin acestui din urmă județ.

Limita sudică a zonei muntoase are direcție vest — est însă prezintă unele mici sinuozități, retrăgîndu-se local spre nord, pe văile Prahovei, Teleajenului și Drajnei. Ea trece pe la nord de localitățile Talea, Posada, Pietriceaua, Bertea, Schiulești, Măneci-Ungureni, Cerașu, Bătrîni și Starchiojd. Contactul dintre Carpați și Subcarpați este subliniat de denivelări de cel puțin 150—200 m. Dacă uneori, ca pe valea Prahovei, contactul este net datorită faptului că înălțimile mari ale munților înaintează mai mult spre dealuri, alteori, între culmile înalte și dealuri se intercalează o treaptă la aproximativ 1 000 m, cu lățimi variabile (de la 2 la 13 km), cum se constată între Prahova și Teleajen. Chiar dacă la est de Prahova s-a demonstrat, pe baza unor argumente morfologice și geologice (V. Mihăilescu, 1963, 1966), că există o zonă de interferență carpato-subcarpatică, treapta de 1 000 m înălțime dezvoltată pe depozitele flișului cretacic, caracteristic muntelui, lipsită de așezări omenești compacte și în mare parte cu funcții pastorale, prezintă mai multe afinități cu muntele și prea puține cu dealurile, și trebuie atașată zonei carpatice (Gh. Niculescu, 1971).

O serie de văi mari, cu direcție generală nord — sud, fragmentează zona muntoasă a județului Prahova în mai multe compartimente cu particularități deosebite.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 2. — *Relieful județului Prahova.*

1, Masive muntoase înalte alcătuite din conglomerate; *2*, munți cu altitudine mijlocie (1 200 – 1 500 m) alcătuiți din fliș cretacic, predominant grezos; *3*, munți joși și dealuri înalte (zona de interferență carpato-subcarpatică) alcătuite din fliș cretacic și, respectiv, fliș paleogen; *4*, dealurile subcarpatice (formațiuni terțiare, cutate, predominant mio-pliocene): *a*, Subcarpații interni; *b*, Subcarpații externi; *5*, depresiuni intramontane și subcarpatice; *6*, cîmpii piemontane înalte (pleistocen mediu); *7*, cîmpii piemontane joase: *a*) conuri de dejecție: *b*) tăpșane de acumulare (pleistocen superior); *8*, cîmpii de divagare; *9*, cîmpii de loess; *10*, pasuri.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

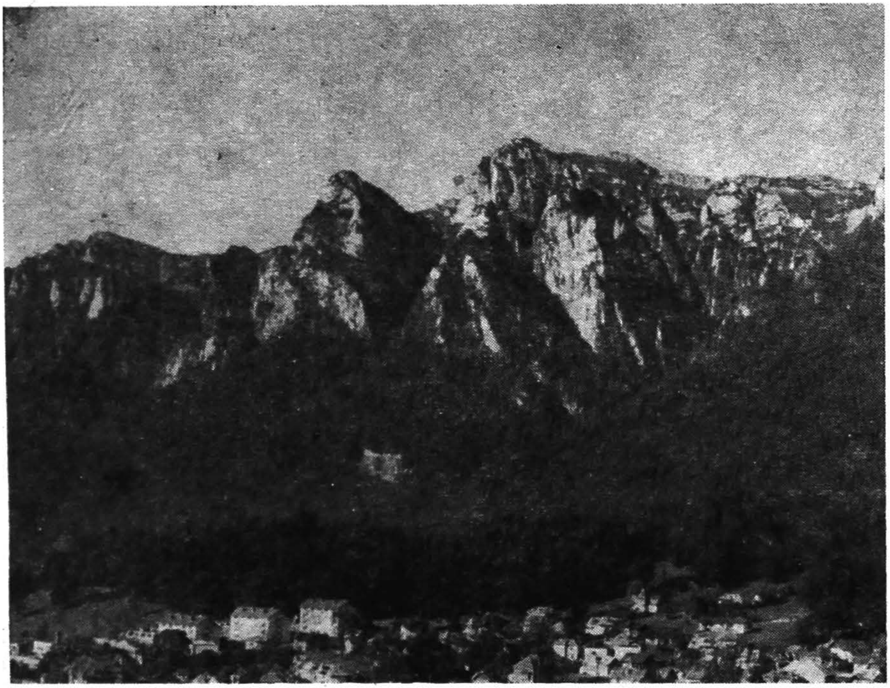

Fig. 3. — Abruptul răsăritean al Bucegilor (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

Masivul Bucegi, cu peisajul lui impozant şi cu înălţimi de 2 000—2 500 m, este împărţit între judeţele Prahova, Dîmboviţa şi Braşov. Judeţului Prahova îi revine o parte din ramura răsăriteană a masivului şi versantul prahovean, cu un veritabil aspect alpin şi care încă de multă vreme a constituit o deosebită atracţie pentru drumeţie, turism şi alpinism, cu atît mai mult cu cît domină una dintre cele mai circulate văi carpatice din ţară — valea Prahovei (fig. 3).

Aspectul impunător al masivului stă în strînsă dependenţă de alcătuirea lui geologică. Peste fundamentul de şisturi cristaline, care apare la zi în afara judeţului Prahova, se dispune o stivă groasă de sedimente. În bază apar calcare masive jurasice ce alcătuiesc versantul brănean al masivului şi cîteva culmi

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 4. — Forme de relief structural în Bucegi (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

răsfirate spre Ialomița, în care sînt săpate cheile Urșilor, Tătarului, Zănoagei și Orzei; deasupra urmează conglomerate poligene (calcare și cristalin) cu matrice grezoasă, de vîrstă albiană, a căror grosime depășește 1 000 m și care alcătuiește partea răsăriteană a Bucegilor. Aici ele se sprijină pe formațiunile flișului marno-grezos (barremian-apțian) în care sînt înglobate blocuri mari de calcare recifale.

Ramura răsăriteană a Bucegilor are o asimetrie structurală: abruptul prahovean este o cuestă uriașă, în care văile torențiale au reușit să detașeze mici pinteni cu profil rupt în trepte, unde planurile de strat sînt adesea puse în evidență sub formă de polițe numite aici brîne (fig. 4). În partea superioară a versanților se remarcă forme de clăi, mameloane stîncoase și colți

https://biblioteca-digitala.ro

proeminenţi (fig. 5), de existenţa cărora sînt răspunzătoare, alături de eroziunea torenţială, procesele de îngheţ şi dezgheţ atît de active toamna şi primăvara. Materialele detaşate din pereţii stîncoşi, transportate mai întîi gravitaţional şi apoi de rîuri, sînt depuse la poalele abruptului conglomeratic, în zona flişului barremian-apţian, unde pantele se atenuează, alcătuind conuri de grohotiş şi agestre fluviatile aparţinînd cîtorva generaţii (V. Mihăilescu, 1963). Unele dintre ele ajung pînă în lunca Prahovei.

În contrast cu morfologia haotică a abruptului, creştetul Bucegilor se prezintă ca o succesiune de poduri structurale înclinate uşor spre SV (fig. 4). Podul Bucegilor este separat în două compartimente de valea Izvoru Dorului — şi ea asimetrică —, al cărui versant drept reprezintă şi el un front de cueste, însă cu înălţimi mult mai reduse (Valeria Micalevich-Velcea, 1961). Situat la înălţime de peste 2 100 m şi acoperit de păşuni şi de jepi, podul Bucegilor reprezintă poate cel mai important obiectiv turistic al judeţului Prahova, datorită priveliştilor atotcuprinzătoare înscrise într-un tur de orizont complet, precum şi dotărilor turistice corespunzătoare.

Urmele evoluţiei reliefului se citesc cu greu în morfologia masivului. Mai evidente sînt „platforma Predeal" (G. Vâlsan, 1939) situată ca o prispă la înălţime de 1 100—1 200 m, dominînd valea Prahovei, şi un nivel de eroziune în lungul Ialomiţei la 1 600—1 700 m ; la aceasta s-ar adăuga un nivel superior de eroziune care ar rezulta din unirea tuturor proeminenţelor situate în cuprinsul podurilor suspendate. Cele mai înalte puncte ale acestor poduri constituie cîteva proeminenţe, şi anume : vîrful Omu, Coştila, Caraiman, Jepii Mici, Jepii Mari, Piatra Arsă, Furnica, Vîrfu cu Dor şi Vînturişu.

În partea cea mai înaltă a masivului, în jurul vîrfului Omu, se situează circuri glaciare, efect al gheţarilor pleistoceni. Profilul lor transversal în formă de „U" şi rupturile de pantă din profilul longitudinal arată că aici, în vechile văi preglaciare, s-au instalat gheţari care au modelat relieful după maniera lor specifică de eroziune. Cel mai lung gheţar cobora de sub vîrful Omu spre sud, în lungul Ialomiţei, iar fruntea lui sfîrşea puţin mai la nord de Casa Peştera, unde morena frontală,

https://biblioteca-digitala.ro

arcuită și prelungită în amunte cu o morenă laterală tipică, stă mărturie în acest sens (H. Wachner, 1929; Valeria Micalevich-Velcea, 1961). Văile Gaura, Mălăești, Țigănești și Cerbu au găzduit fiecare, în pleistocen, cîte un ghețar.

În timpul glaciației, abrupturile lipsite de zăpadă și chiar porțiunile din platou spulberate de vînt au stat sub influența proceselor periglaciare, cînd capetele de strat au fost expuse cu precădere înghețului și dezghețului și cînd au căpătat aspectul lor apropiat de cel de astăzi. Procesele criogene și nivale se continuă și astăzi în zona înaltă a Bucegilor, însă ele acționează periodic toamna și primăvara. Alături de dezagregarea conglomeratelor trebuie să amintim aici și acțiunea zăpezilor care se manifestă brusc pe văile abrupte ale versantului prahovean sau lent, pe platou, acționînd asupra solului și asupra cuverturii afînate de la suprafață.

Aceste procese au o mare importanță pentru modelarea reliefului, căci apele din precipitații se infiltrează în mare parte în stiva groasă de roci permeabile, încît scurgerea, deci și eroziunea fluviatilă, acționează cu precădere numai în perioadele cu averse de ploaie.

Munții Gîrbova, situați între văile Prahovei și Doftanei, se deosebesc net din punct de vedere geografic de Masivul Bucegi. Avînd înălțimi maxime de 1 923 m (vîrful Neamțu) și 1908 m (vîrful Baiu), ei se prezintă sub forma unei culmi principale mamelonate cu direcție frîntă (N—S, E—V și din nou N—S), terminîndu-se brusc prin denivelări de 600—700 m spre sud, în regiunea Comarnicului. Din culmea principală se desprind, de o parte și de alta, culmi secundare mai scunde, uneori ascuțite, alteori rotunjite, pînă în văile Prahovei și Doftanei. Mici proeminențe se înșiruie de la nord la sud, pe culmea principală, după cum urmează: vîrfurile Neamțu 1 923 m, Rusu 1 902 m, Unghia Mare 1 847 m, Vîrfu lui Petru 1 591 m, Cazacu 1 753 m, Zamora 1 826 m, Baiu Mare 1 908 și 1 896 m, Drăgan 1 775 m și Gagu Mare 1 660 m (fig. 6). Așa cum reiese din simpla înșiruire a acestor înălțimi, între vîrfurile Rusu și Cazacu, adică în sectorul în care culmea Gîrbovei are direcție est — vest, există o înșeuare la

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 5. — Munţii Bucegi. Colţii Morarului (foto Emilian Cristea).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 6. — Vîrfurile Ştevia şi Rusu din Munţii Gîrbova (foto G h. N i c u l e s c u).

1 550—1 600 m ; ea a fost creată prin eroziunea afluenţilor Azugii şi a obîrşiilor Prislopului (afluent al Doftanei).

Din punct de vedere geologic, Munţii Gîrbova corespund formaţiunilor neocomiene ale stratelor de Sinaia. Alcătuite dintr-o alternanţă de gresii calcaroase, calcare marnoase şi şisturi argilo-marnoase, cu o microtectonică foarte frămîntată — atît de bine pusă în evidenţă în defileul Prahovei dintre Sinaia şi Posada — stratele de Sinaia constituie în ansamblu un larg anticlinoriu cunoscut sub numele de anticlinoriul Zamura (D. P a t r u l i u s, 1969). Direcţia lui generală (SSV—NNE) coincide cu cea a Munţilor Gîrbova şi explică arhitectura simetrică a acestora.

Afluenţii Azugii şi Prahovei, ca şi cei ai Doftanei, fragmentează Munţii Gîrbova, desfăcîndu-i într-un sistem de culmi

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 7. — Organisme torenţiale în Munţii Gîrbova (foto Gh. Niculescu).

mai joase, ca nişte contraforturi care „susţin'' creasta principală. La obîrşiile acestora, sub culme, se înmănunchează ogaşe şi vîlcele torenţiale, în versanţii cărora apar grohotişuri (fig. 7). Aici, ca şi în alte masive muntoase, pantele sînt acoperite la suprafaţă de un strat de materiale rezultate din dezagregarea stratelor de Sinaia. Ogaşele adîncite pun în libertate aceste grohotişuri, care, în timpul ploilor torenţiale, sînt transportate şi depuse mai jos sub forma unor fîşii destul de late de aluviuni. Acest fapt este foarte bine pus în evidenţă în văile de pe versantul de est al muntelui Ştevia. De obicei însă, ogaşele şi văile torenţiale de sub culme sînt lipsite de apă; izvoarele sînt mult mai jos. Zăpada însă stăruie multă vreme în aceste albii, conturîndu-le şi făcîndu-le vizibile de la mari distanţe pînă spre sfîrşitul primăverii. Fără îndoială că ea exercită o

https://biblioteca-digitala.ro

oarecare influență la modelarea reliefului și la „întreținerea" acestor ogașe. Dealtfel, forme nivale se întîlnesc adesea în Munții Gîrbova, sub culme sau în șei, fie ca depresiuni adînci de 1—2 m, fie ca mici șanțuri în lungul culmilor, provenite prin tasarea depozitelor de pantă.

Pantele situate deasupra limitei pădurilor prezintă foarte adesea văluriri neregulate care indică vechi procese de alunecare. Deasupra unora din ele (ca de exemplu sub vîrful Paltinu — 1 900 m) se remarcă nișe de desprindere cu dimensiuni mari. Alunecările s-au produs tot pe seama depozitelor de pantă în condițiile unui climat mai umed. Deși înierbate, valurile de alunecare, teșite și fixate, sînt uneori și astăzi reactivate în perioadele cu ploi sau zăpezi îndelungate.

Munții Grohotișu ocupă spațiul dintre văile Doftanei și Teleajenului și sînt alcătuiți dintr-o culme cu direcție N—S, aflată în prelungirea culmii Bratocei din Masivul Ciucaș. Vîrfurile Babeș, Bobu Mare (1 757 m), Grohotișu (1 766 m) și Sf. Ilie (1 588 m) reprezintă cele mai mari înălțimi. Din vîrful Sf. Ilie se desprinde spre SE culmea mai joasă a Nebunului, între Teleajen și Crasna, iar spre SV culmea Radilei, despărțită în două de valea Vărbilăului : culmea Trifoiu — Șerban Vodă, situată între văile Crasna și Vărbilău, și culmea Clăbucet — Păltinetu, între Vărbilău și Doftana. La sud de micul nod orografic Sf. Ilie (1 588 m) înălțimile scad treptat la 1 488 m (Radila Mare), 1 318 și 1 373 m (vîrful Păltinetu și, respectiv, Trifoiu), pentru ca în continuare, la contactul cu Subcarpații, să coboare la 900—1 000 m, alcătuind o treaptă de munți joși.

Înălțimile de peste 1 500 m corespund formațiunilor dure ale flișului albian constituite din gresii masive și conglomerate de Bucegi ; partea sudică a munților Bobu este alcătuită din flișul șistos-grezos (flișul curbicortical) de vîrstă albian-vraconiană, mai puțin rezistent la eroziune.

Munții Grohotișu se caracterizează prin culmi rotunjite, prelungi, cu denivelări neînsemnate. Creștetul munților adesea este plat sau ușor bombat și contrastează cu adîncimea și aspectul de tinerețe al văilor. Astfel „Vîrful" Bobu Mare este de fapt un platou foarte neted la 1 750 m înălțime cu suprafață

https://biblioteca-digitala.ro

de aproape 2 km², care amintește de întinsele platforme din Carpații Meridionali. Un al doilea nivel, la 1 400—1 500 m, se recunoaște cu ușurință; el retează aproape fără excepții principalele culmi muntoase, fiind cel mai bine reprezentat sub vîrful Grohotișu, în muntele Șețu. Înălțimile muntoase marginale care domină Subcarpații se racordează și ele într-un nivel de eroziune la circa 1 000 m, fragmentat de văi adînci.

În Munții Grohotișu, procesele de eroziune cele mai intense se localizează în cadrul văilor. Văile torențiale și ogașele nu mai au extensiunea celor din Munții Gîrbova, dar și aici formele de alunecare se pun în evidență în unele zone prin nișe vechi de desprindere și valuri neregulate înierbate. În zona cea mai înaltă se schițează timid și forme de relief datorate persistenței mai îndelungate a zăpezii. Pășunile relativ întinse au favorizat viața pastorală, concentrată în special sub vîrfurile Bobu și Grohotișu, dar extinsă și în lungul culmilor principale. Masivele forestiere au constituit și constituie și astăzi un obiect prețios de exploatare sistematică, fapt care a atras după sine construirea de șosele forestiere pe văile Teleajenului, Vărbilăului, Doftanei și ale afluenților lor.

Masivul Ciucaș, cu înălțimea lui maximă de 1 956 m în vîrful Ciucaș, este al doilea masiv proeminent din județul Prahova. Situat la izvoarele Teleajenului, Telejenelului, Buzăului și Delghiului, Ciucașul se prezintă ca o cetate sprijinită de contraforturi (fig. 8). Față de grupele muntoase din jur el este bine delimitat. Buzăul și Delghiul îl despart spre nord de culmi muntoase de 1 000—1 200 m înălțime. Depresiunea Cheia îl limitează la sud, iar înșeuările joase ale Bratocei (1 267 m) și Boncuței (1 075 m) îl separă de munții Bobu Mare și, respectiv, de culmea Tătarului.

Ciucașul se detașează de ținutul înconjurător prin silueta lui spectaculoasă cu crestele pleșuve și dantelate cînd este privit de la Cheia, dar mai ales de la Întorsura Buzăului.

Individualitatea lui geografică se datorește în cea mai mare parte alcătuirii litologice. Și aici, ca și în Bucegi, conglomeratele poligene de vîrstă albiană, cu ciment grezos, sînt marcate de pante abrupte brăzdate de văi torențiale; față de

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 8. — Vîrful Ciucaș și culmea Bratocea (foto Gh. Niculescu).

formațiunile de fliș grezos sau marnos din jur se înscriu în relief prin forme semețe. Alături de conglomerate, klippele de calcar, cum ar fi cea din vîrful Tesla, fac ca relieful Ciucașului să fie și mai variat și să prezinte un interes turistic deosebit.

Conglomeratele și calcarele se dispun peste formațiuni mai puțin rezistente la eroziune, alcătuite din fliș grezos cu intercalații de șisturi marnoase (barremian-apțiene), acestea alcătuind pantele mai domoale de la poalele Ciucașului și înșeuările din apropiere (pasurile Bratocea și Boncuța).

Stiva groasă de conglomerate, prin excelență permeabile, fac ca Masivul Ciucaș să fie lipsit de apă. Izvoarele apar pe aliniamente precise, întotdeauna la contactul conglomeratelor

https://biblioteca-digitala.ro

și calcarelor cu depozitele impermeabile din bază. Deși obîrșia Teleajenului (numită Valea Berii) se află la înălțimea de 1 600 m, în curmătura dintre vîrfurile Ciucaș și Gropșoarele, izvorul se găsește mult mai jos, la 1 350 m altitudine.

Spre deosebire de Bucegi, unde deasupra abrupturilor se întinde un platou cu numeroase platforme structurale, Ciucașul este alcătuit din două culmi înalte de peste 1 700 m, despărțite de o înșeuare : în partea de vest culmea Bratocea care culminează în vîrful Ciucaș, în cea de est culmea Zăganu în care vîrful Gropșoarele este cel mai înalt (1 883 m). Pe cînd în Bucegi formele cele mai variate se întîlnesc în versanți, aici alcătuiesc creasta însăși. O gamă variată de turnuri, mici masive piramidale, ca renumitele Tigăi și „Sfinxul" Bratocei, stînci izolate sau înmănunchiate ca degetele unei mîini, clăi, „ciuperci" și hornuri caracterizează culmile Ciucașului și constituie tot atîtea puncte de atracție turistică. Cabana Ciucaș (1 550 m) amplasată nu departe de Tigăi, cabana Muntele Roșu (1 260 m) și motelul de la Cheia, construite în ordinea menționată, marchează faze în evoluția turismului din Ciucaș, faze legate bineînțeles și de accesul din ce în ce mai lesnicios spre masiv.

Spre sud, dincolo de Depresiunea Cheia și de curmătura joasă a Pridvarei, se înalță un munte relativ izolat : Clăbucet (1 456 m). Stînd stavilă între Teleajen și Telejenel, coastele lui povîrnite sînt fragmentate de văi adînci, în timp ce culmea rotunjită se înscrie în planul general al platformei Șețu, atît de extinsă în Munții Teleajenului. Și aici relieful a fost modelat de alunecări vechi, gresiile flișului curbicortical alunecînd pe substratul orizonturilor de marne și argile. Gresiile masive din creștetul Clăbucetului, sub influența agenților de modelare, se desfac pe alocuri în blocuri și lespezi de piatră, alcătuind cîmpuri de grohotiș.

Munții Tătaru se desfășoară între Telejenel, Buzăul superior, Bîsca Chiojdului și obîrșia Siriului și se sudează de Masivul Siriu în capătul cel mai nordic al județului Prahova. În ansamblu, Munții Tătaru au o culme orientată N—S, din care pornesc spre miazăzi și răsărit culmi secundare, coborînd

https://biblioteca-digitala.ro

treptat pînă în valea Siriului şi a Bîscei Chiojdului. Privită din Ciucaş sau de pe Clăbucet, această culme are un aspect monoton din cauza înălţimilor cu valori apropiate. Într-adevăr, mameloane teşite sau prelungi sînt despărţite de şei nu prea adînci : Tătăruţu (1 412 m), Tătaru Mare (1 477 m), Mănăilă (1 440, 1 453 şi 1 465 m) şi Vîrfu lui Crai (1 473 m). Toate aceste vîrfuri se racordează altimetric şi fac parte din aceeaşi platformă de denudare întîlnită în Munţii Grohotişu, şi anume platforma Şeţu. Extensiunea ei atît de mare în munţii de la est de Buzău atestă o fază principală de modelare a reliefului muntos dezvoltat pe flişul cretacic şi paleogen din această regiune, urmată apoi de adîncirea vertiginoasă a reţelei hidrografice din pliocen-cuaternar.

Dar aspectul monoton şi relativ omogen al Munţilor Tătaru se datoreşte şi formaţiunilor flişului şistos-grezos cu intercalaţii de gresii masive (flişul curbicortical) de vîrstă albian-vraconiană. În partea sudică, acolo unde flişul curbicortical încalecă formaţiunile mai noi (albian-turonian şi paleogene), mult mai puţin dure, se constată povîrnişuri de cîteva sute de metri înălţime care fac trecerea spre o treaptă mai joasă a munţilor. Alcătuită din formaţiuni paleogene şi oligocene prinse în unitatea tectonică a pintenului de Homorîci, cuprindem această treaptă sub numele de Munţii Zmeuret, după numele celui mai înalt vîrf (1 136 m).

Atît în Munţii Tătaru, cît şi în Munţii Zmeuret procesele de modelare a reliefului au fost şi sînt şi astăzi active. Alături de văile torenţiale adîncite în sol sau chiar în roca vie, se disting frecvent forme de alunecare (fig. 9). Uneori nişa de desprindere este subliniată şi de grohotişuri colţuroase rezultate din degradarea orizonturilor grezoase. La toate aceste forme mai adăugăm depresiunile şi şanţurile alungite de pe Muntele Tătaru Mare datorate, după cîte se pare, zăpezii.

Depresiunile intramontane. Masivele şi culmile muntoase din judeţul Prahova sînt despărţite de văi adînci şi înguste. Unele dintre ele, însă, sînt mai largi, constituind mici depresiuni sau bazinete de eroziune, care au permis dezvoltarea unor localităţi în lungul arterelor de circulaţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 9. — Munţii Tătaru. Relief de alunecare (foto Gh. Niculescu).

Cea mai mare depresiune intramontană este **Depresiunea Sinaia,** cuprinsă între abruptul Bucegilor, Munţii Gîrbova şi cele două îngustări ale văii Prahovei de la Buşteni şi de la sud de Sinaia. Ea a luat naştere la contactul conglomeratelor de Bucegi cu stratele de Sinaia, pe seama flişului marno-grezos (barremian-apţian). Lunca relativ largă a Prahovei, în care se constată chiar despletiri, este dominată de cel puţin două terase, legate, în dreptul văilor, de conurile de dejecţie ale afluenţilor. Localităţile Sinaia, Poiana Ţapului şi Buşteni acoperă aproape în întregime aceste terase şi conuri.

Depresiunea Teşila are o situaţie similară cu Depresiunea Sinaia, numai că aici ea a fost sculptată de Doftana la contactul stratelor de Sinaia cu flişul grezos al Munţilor Grohotişu.

https://biblioteca-digitala.ro

Depresiunea este mai largă şi mai bine individualizată; în cadrul ei se remarcă o luncă supraaluvionată şi trei terase bine marcate ce pătrund în lungul afluenţilor trecînd în conuri de dejecţie. Localităţile Teşila şi Trăisteni au luat fiinţă pe aceste forme de relief.

Depresiunea Cheia din bazinul superior al Teleajenului, adăpostită de abruptul sudic al Ciucaşului, este de fapt un bazinet de confluenţă, al cărui fund aluvionat este alcătuit dintr-o asociere de conuri de dejecţie terasate. Micul cătun înfiripat iniţial în jurul mănăstirii cu acelaşi nume a devenit astăzi o staţiune climaterică şi turistică destul de apreciată, cu atît mai mult cu cît şoseaua Ploieşti — Braşov, de curînd modernizată, atrage un trafic din ce în ce mai sporit.

Dealurile

Dincolo de pantele abrupte ale munţilor, în dreptul cărora văile se lărgesc dintr-o dată şi rîurile încep să se despletească, se întinde ţinutul dealurilor, o regiune în care peisajul geografic se schimbă. Pantele repezi fac loc celor domoale, înălţimile semeţe sînt înlocuite cu culmi rotunjite sau teşite, de o parte şi de alta a văilor largi apar terase netede şi etajate denumite atît de sugestiv „poduri”. Alături de unele culmi mai proeminente se întîlnesc şi depresiuni, în interiorul cărora aşezările omeneşti se grupează sau se înşiră în lungul văilor şi al căilor de comunicaţie. Peticele de pădure alternează cu livezi, vii şi chiar cu teren agricol, iar sondele, alături de coşurile fabricilor, apar destul de frecvent pe coaste sau pe fundul văilor, integrîndu-se firesc în peisajul geografic al Subcarpaţilor.

Dealurile subcarpatice, ca treaptă intermediară între munţi şi cîmpie, se desfăşoară între înălţimi de 800—900 m şi 200—300 m. Aceleaşi văi care în zona de munte îşi impuneau personalitatea prin adîncime mare, separînd masive înalte, aici, în Subcarpaţi, se afirmă prin lărgime şi prin gradul lor de intensă umanizare. Ele separă ţinutul deluros în comparti-

https://biblioteca-digitala.ro

mente mari transversale, în interiorul cărora, însă, o rețea secundară de văi le subdivide în unități mai mici — dealuri și depresiuni — foarte adesea luînd înfățișarea dictată de constituția geologică a regiunii.

La vest de Prahova o singură culme mai importantă se individualizează spre hotarul județului. Desprinsă din înălțimea muntoasă a Gurguiatului, ea începe să se contureze mai clar din părțile Talei, spre SSE, despărțind valea Prahovei de cea a Proviței. La sud de Bobolia ea se curmă brusc făcînd loc șesului. Pe toată lungimea ei de aproape 20 km se succedă vîrfuri și șei, după cum în culme apar bancuri de gresie dură sau formațiuni mai puțin rezistente. Atît în versanții Proviței, cît și în cei ai Prahovei, alunecările vechi au transformat pantele inițiale, atenuîndu-le în ansamblu, dar conferindu-le un relief minor vălurit, utilizat ca pășune sau ca teren pomicol.

La răsărit de Prahova, conformația reliefului subcarpatic se schimbă. Direcția anticlinalelor, sinclinalelor, a faliilor și a flexurilor joacă un rol însemnat în modul de distribuire a dealurilor și depresiunilor, dar și a reliefului de detaliu. În acest sens, la est de Prahova se remarcă două zone subcarpatice bine distincte (fig. 2). Zona nordică, denumită Subcarpații interni, cu un relief agitat și foarte variat, corespunde unei structuri frămîntate : pinteni paleogeni, cute asimetrice, deversate și faliate, sinclinale suspendate. Zona sudică sau Subcarpații externi se caracterizează printr-un relief mai domol în care se remarcă depresiunea sinclinală Mislea — Podeni, prelungită pe valea Cricovului Sărat pînă spre Cislău, și dealuri ce se înalță treptat de la Băicoi spre răsărit, pînă în Masivul Istrița. Subcarpații externi vin în contact direct cu cîmpia în lungul unei linii ce trece pe lîngă localitățile Bănești, Băicoi, Țintea, Pleașa, Chițorani, Valea Călugărească, Urlați, Ceptura, Gura Vadului. Intrîndul pe care îl prezintă spre vest limita Subcarpaților externi stă în legătură cu afundarea axială a cutelor din lungul Prahovei.

Subcarpații interni sînt despărțiți de valea Teleajenului în două compartimente diferite ca relief, structură geologică și peisaj. Dealurile dintre Prahova și Teleajen sînt fragmentate de Doftana, de Vărbilău și de afluenții lor. Direcția nord — sud

https://biblioteca-digitala.ro

a culmilor principale, în lungul cărora se schiţează curmături mai mult sau mai puţin adînci, este dublată de o direcţie vest — est a culmilor secundare, corespunzătoare formaţiunilor geologice şi unor linii tectonice. Imediat sub munte, care aici include o treaptă joasă la circa 1 000 m, se schiţează depresiuni mai ales în zonele de înmănunchiere a pîraielor. Ele sînt sculptate în depozitele helveţiene. Cele mai însemnate sînt : depresiunile Brebu şi Cîmpina, în cadrul cărora o terasă de 45—65 m are o extensiune remarcabilă atît pe valea Prahovei, cît şi pe cea a Doftanei ; Depresiunea Aluniş, la confluenţa Vărbilăului cu Bertea ; micul bazinet de la Slănic. Mai la sud, formaţiunile paleogene, dar mai ales cîteva sinclinale miocene suspendate formează cel mai înalt relief : vîrful Măceşu, 815 m, şi Măgura Trestioarei, 654 m. Ele sînt cu atît mai proeminente cu cît sînt flancate de abrupturi atacate de alunecări şi torenţi. La sud de cele două vîrfuri, şi mai ales între Vărbilău şi Teleajen, culmile înclină uniform spre sud, sub forma unor poduri netede sau rotunjite, unde pietrişurile cuaternare au grosimi de 20—45 m. Întregul ţinut deluros dintre Prahova şi Teleajen, cu excepţia înălţimilor de peste 500—600 m, a fost acoperit la începutul cuaternarului de o cuvertură de pietrişuri piemontane acumulate la poalele muntelui de Prahova, Vărbilău şi Teleajen, din care astăzi se păstrează destul de multe resturi : podurile de la sud de vîrful Măceşu, Podu Bertei, vîrful Fîntîna Rece şi altele (Gh. Niculescu, 1965). Eroziunea care a urmat a dus la adîncirea văilor şi la formarea unor terase amplu dezvoltate.

Dincolo de valea Teleajenului, dealurile subcarpatice interne cresc uşor în înălţime şi prezintă un aspect mai variat, după cum şi alcătuirea geologică a teritoriului este mai variată.

Pintenii paleogeni de Homorici şi de Văleni se înscriu în relief ca dealuri înalte cu aspect de muncei. Depresiunea Drajna — Chiojd, însinuată între ei şi corespunzînd unui sinclinal miocen, a fost cîndva drenată de un rîu cu direcţie NE—SV, afluent al Teleajenului (Emm. de Martonne, 1907 ; N. Popp, 1934), dar mişcările tectonice din cuaternar au făcut ca Bîsca Chiojdului şi afluentul ei Zeletinul să fragmenteze Dealurile Priporului (pintenul de Văleni) şi

https://biblioteca-digitala.ro

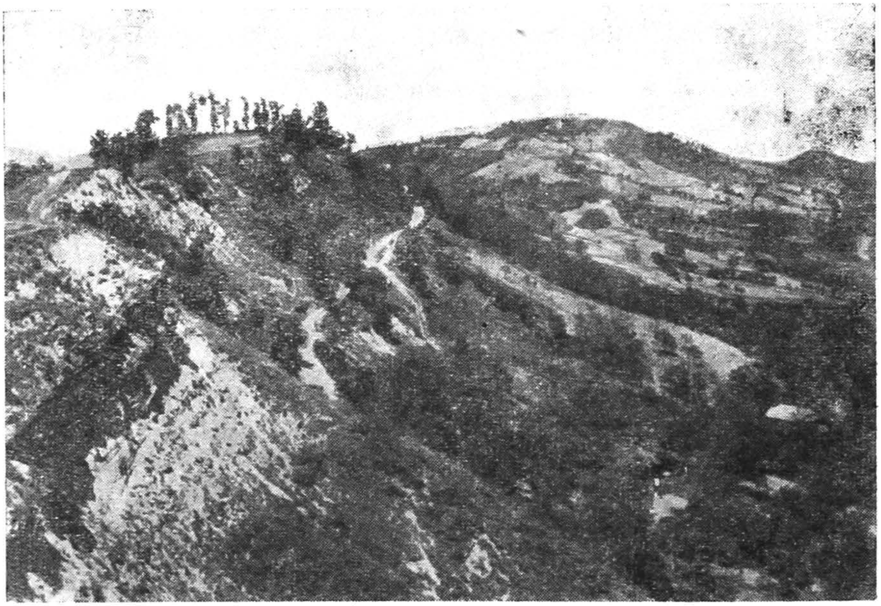

Fig. 10. — Culmea Salcia (foto G h. N i c u l e s c u).

să decapiteze vechiul afluent al Teleajenului, iar apele lui să fie întoarse spre Buzău.

Dealurile înalte corespunzînd celor doi pinteni și Depresiunea Drajna—Chiojd, ale căror caractere morfologice le apropie deopotrivă de zona muntoasă și de cea deluroasă, pe drept cuvînt au fost considerate ca făcînd parte dintr-o zonă de interferență carpato-subcarpatică (V. M i h ă i l e s c u, 1963 și 1966; G h. N i c u l e s c u, 1971). Ea se deosebește de zona Subcarpaților propriu-ziși de la sud, unde înălțimile rareori depășesc 500—600 m și unde afluenții Cricovului Sărat au creat culmi cu direcții diferite. Aici bancurile de gresie rezistentă formează vîrfuri asimetrice, ca în regiunea Coada Malului — Bogdănești. Formațiunile pliocene cele mai redresate de la marginea de vest a cuvetei Calvini dau un relief de cueste și suprafețe structurale (dealul Corbu și culmea Salciei) (fig. 10).

https://biblioteca-digitala.ro

Subcarpaţii externi sînt despărţiţi, la rîndul lor, de valea Cricovului Sărat în două compartimente. Dealurile izolate de la Ţintea şi Blejoi, continuate dincolo de Teleajen cu masivul colinar al Bucovelului, toate cu înălţimi de circa 400 m şi pante domoale, îndreptăţesc gruparea lor într-o unitate aparte, pe care o cuprindem sub numele de Dealurile Ploieştilor (Gh. Niculescu, 1955). Aspectul lor se datoreşte depozitelor moi (argile, nisipuri argiloase şi pietrişuri) larg cutate.

Formate în faza tîrzie a mişcărilor valahe, ele par să-şi continuie şi azi înălţarea lentă, de vreme ce terasele cele mai tinere ale Prahovei şi Teleajenului au fost deformate. Dealurile Ploieştilor sînt înconjurate de aluviuni, fapt care trădează o importantă fază de instabilitate a rîurilor. Zona de confluenţă a Prahovei cu Doftana, respectiv zona din care aluviunile Prahovei au fost împrăştiate pe mari întinderi, reprezintă şi un punct de schimbare de direcţie a apelor. Depresiunea Mislea — Podeni, situată între Dealurile Ploieştilor şi Subcarpaţii interni, cu axa sa corespunzătoare unui sinclinal, cu aluviunile terasate şi cu toate caracterele ei morfologice nu este altceva decît o veche vale a Prahovei care-i îndruma apele spre est pînă în valea Cricovului Sărat. Pe de altă parte, şaua aluvionată de la Găgeni, care desparte dealul de la Ţintea de cel al Găgenilor, indică şi ea scurgerea unui rîu pe aici. Aşadar, de o parte înălţarea unor dealuri recente, pe de alta aluvionarea excesivă care a impus divagarea rîurilor, iată condiţiile în care s-a definitivat relieful din jurul Ploieştiului.

La est de valea Cricovului Sărat, al cărui bazin superior corespunde frumoasei Depresiuni a Sîngerului, se individualizează o altă regiune deluroasă — prelungirea vestică a Masivului Istriţa. Cele mai mari înălţimi se înşiră pe direcţia vest — est şi corespund calcarelor şi gresiilor sarmaţiene ; vîrful Ciortea (609 m) este cel mai proeminent. Sub creasta calcaroasă, la obîrşiile pîraielor ce se îndreaptă spre cîmpie, se schiţează mici depresiuni. Din culmea Ciortei se desprinde spre SV o culme mai scundă, pînă la Urlaţi. Ea corespunde unui anticlinal pliocen pe flancurile căruia eroziunea a sculptat micile depresiuni de la Rotari şi Sudiţi. Pe pantele mai domoale acoperite de vii şi livezi, sondele indică prezenţa petrolului în subsolul

https://biblioteca-digitala.ro

regiunii. Contactul dealurilor cu cîmpia se face printr-un tăpşan slab înclinat format din alăturarea conurilor de dejecţie acumulate aici de torenţi şi ravene.

Alături de dealuri şi depresiuni, în cadrul reliefului subcarpatic se individualizează şi văile largi ale Prahovei, Doftanei, Teleajenului şi Cricovului Sărat, ca adevărate culoare în care aşezările omeneşti s-au concentrat cu precădere datorită condiţiilor favorabile pe care le oferă. Luncile largi, terasele netede etajate, prundişurile care ascund pînze de apă, posibilităţile lesnicioase de circulaţie, toate au făcut ca văile să se înscrie în peisajul geografic ca unităţi aparte, cu consecinţe economice foarte însemnate.

Terasele văilor, mult înălţate la contactul cu muntele şi puternic coborîte spre cîmpie, stau mărturie despre înălţarea suferită de Subcarpaţi în timpul cuaternarului.

Adîncirea succesivă a văilor mari a atras după sine şi adîncirea afluenţilor, iar acestea au favorizat direct sau indirect alunecarea terenurilor, astăzi în mare parte stabilizate. Şi toate acestea explică aspectul actual al dealurilor subcarpatice din judeţul Prahova, în care crestele de intersecţie se conturează ca un element predominant.

Cîmpiile

Ca cea mai joasă treaptă de relief din judeţ, cîmpiile constituie o unitate de relief situată de obicei la înălţime de 100—200 m, dar care urcă în unele regiuni pînă la 300 m altitudine, ba chiar şi mai mult, aşa cum se constată în lungul Prahovei. Formarea ei este legată de umplerea, în cuaternar, a ultimelor vestigii ale lacului pliocen care acoperea Cîmpia Română aproape în întregime. La bordura ei nordică, acolo unde dealurile cădeau brusc şi unde văile care brăzdau Subcarpaţii îşi pierdeau malurile, rîurile au împrăştiat pe mari suprafeţe aluviunile transportate din regiunile de munte şi coline. Mai grosiere la contactul dealurilor cu cîmpia, aluviunile fluviatile devin din ce în ce mai fine spre sud şi trec treptat la nisipuri şi chiar la mîluri.

https://biblioteca-digitala.ro

Concomitent se constată şi o scădere altimetrică a reliefului de la nord la sud, unde cîmpia coboară sub 80 m.

Dar cum acumulările de pietrişuri s-au produs ritmic, în funcţie de pulsaţiile mişcărilor neotectonice, pozitive spre munte şi negative în zona de cîmpie, şi relieful format prezintă înfăţişări şi vîrste diferite.

Se remarcă astfel, pe teritoriul judeţului Prahova, cîteva fragmente dintr-o cîmpie înaltă, mai veche, şi anume cîmpul Urletei, care desparte Prahova de valea Mislei, şi cîmpia dintre localităţile Puchenii Mari şi Cocorăştii-Grind, fragmentată şi ea de Prahova, la Tinosu (fig. 2). Această din urmă cîmpie depăşeşte spre vest limitele judeţului Prahova şi desparte cîmpiile mai joase ale Ploieştilor la est şi Tîrgoviştei la vest. Alcătuită din prundişuri acoperite de depozite argiloase şi loessoide, această cîmpie înaltă reprezintă o puternică fază de acumulare de vîrstă pleistocen mediu; ea a fost ulterior fragmentată de Ialomiţa, Prahova şi Cricovu Dulce, aşa încît din vasta ei întindere au rămas resturi alungite NV—SE, înaintînd ca un pinten în inima cîmpiei (G. Vâlsan, 1915; Gh. Niculescu, 1960).

Sub malurile proeminente ale acestei cîmpii înalte se întinde Cîmpia Ploieştilor, netedă dar bombată. Este conul de dejecţie al Prahovei desfăşurat cu precădere pe stînga Prahovei pînă sub poalele dealurilor izolate de la Băicoi şi Găgeni. El este prelungirea spre sud a celei mai importante terase de pe valea Prahovei, pe care se situează Cîmpina şi Breaza. Suprafaţa cîmpiei este netedă, dar păstrează încă urmele divagării Prahovei care apar pe alocuri ca vîlcele abia schiţate. Pîrîul Dîmbu curge printr-o vale mult prea largă faţă de puterea lui de eroziune şi se pare că el a împrumutat un vechi curs al Prahovei, dacă nu cumva al Teleajenului, care şi el pătrundea cîndva în cîmpie pe la Găgeni. Pe direcţia NV—SE, conul Prahovei prezintă uşoare grăbiri de pantă, ca spre exemplu la gara Buda, care marchează de fapt limite temporare ale unor depuneri mai substanţiale de pietrişuri. De fapt, pretutindeni în Cîmpia Ploieştilor sub solul subţire de numai 30—50 cm se observă prundişuri a căror grosime atinge — aşa cum s-a observat în foraje — 80 m în zona Buda. Se pare că

https://biblioteca-digitala.ro

aici, înaintea aluvionării cîmpiei, a existat o depresiune sau poate că aici mişcări negative locale au solicitat cantităţile imense de aluviuni. Grosimea mare a pietrişurilor şi în consecinţă adîncimea mare a pînzei de apă explică absenţa localităţilor în această regiune.

Aluviunile conului prahovean se subţiază treptat, aşa încît la SE de Ploieşti pînza de apă se află la adîncime mai mică şi formează pîraie ce se îndreaptă spre Prahova sau Teleajen. Ele conduc spre porţiunea cea mai joasă a cîmpiei din judeţul Prahova — Cîmpia Gherghiţei —, o cîmpie netedă cu pantă practic nulă, în care rîurile divaghează şi meandrează puternic prin albii largi şi întortochiate, adesea lipsite de maluri. Numai spre nord, în apropierea dealurilor, această cîmpie se înalţă uşor, alcătuind un tăpşan mai înalt format din alte conuri de dejecţie, dintre care cel mai însemnat este cel al Cricovului Sărat. În schimb, spre sud, dincolo de Prahova şi valea Cricovului Sec, caracterul de divagare a rîurilor dispare, iar în constituţia cîmpiei intervin depozitele loessoide.

Relieful judeţului Prahova prezintă aşadar o mare variaţie atît în ceea ce priveşte înfăţişarea, cît şi înălţimile. Acest fapt atrage după sine şi variaţia altor elemente geografice pe verticală, aşa cum vom putea vedea în cele ce urmează.

RESURSELE SUBSOLULUI

Formaţiunile geologice atît de variate, aflate în cuprinsul judeţului Prahova, conţin numeroase substanţe minerale utile, care constituie o însemnată bază materială pentru industrie. O parte din aceste resurse au fost cunoscute de demult şi uneori au constituit obiectul unor exploatări foarte vechi ; o altă

https://biblioteca-digitala.ro

parte au fost descoperite în ultimele două secole, iar cercetările geologice de amănunt anume întreprinse descoperă noi bogății ale subsolului sau dau la iveală perimetre mai largi ale zăcămintelor deja cunoscute și care își așteaptă punerea în valoare.

Formațiunile flișului cretacic și paleogen conțin roci ale căror însușiri permit utilizarea lor ca materiale de construcții. Menționăm aici *calcarele masive* care se exploatează la Sinaia, Valea Largă și Comarnic și care se folosesc și pentru fabricarea varului și a cimentului; *marnele calcaroase* se exploatează la Șotrile și Gura Beliei.

Tot în cuprinsul flișului paleogen menționăm ca formațiune de interes economic *gresia de Kliwa* (oligocen). Această gresie este silicioasă, albă, alcătuită din granule de cuarț în proporție de 98%. Orizonturile superioare, mai slab cimentate, se dezagregă ușor; ele sînt exploatate la Vălenii de Munte, pe stînga Teleajenului. Nisipul silicios pus în libertate prin presiunea jeturilor de apă prin care se exploatează este utilizat ca materie primă în fabricarea sticlei.

În cuprinsul formațiunilor miocene din zona dealurilor subcarpatice se întîlnesc *tufurile dacitice* albe sau verzi. Cenușa vulcanică datorată erupțiilor din timpul tortonianului s-a depus în apele puțin adînci ale sinclinalelor de Slănic și Drajna, formînd strate ale căror grosimi pot atinge 50—60 m. Tufurile dacitice au un conținut bogat de globigerine. Rezistența lor mare și faptul că sînt ușoare fac ca aceste tufuri să fie utilizate ca materiale de construcție și ca materie primă pentru fabricarea cimenturilor speciale. Tufurile tortoniene au un aspect masiv și prezintă intercalații de tuf verde silicifiat în Piatra Verde de lîngă Slănic, de unde se și exploatează.

Alături de tufuri, în apele mărilor helvețiene și tortoniene s-au depus și formațiuni de gips și sare în condițiile unui climat cald și arid. Evaporarea accentuată a apelor puțin adînci din golfurile sinclinalelor Slănic și Drajna au făcut ca în aceste locuri formațiunile de gips și sare să aibă o extensiune mai mare. *Gipsul* apare adesea pur, alteori în amestec cu marne și argile; uneori este cristalizat în formă de lance sau creastă de cocoș, dar cel mai frecvent are un aspect fibros. Deși este prezent aproape pretutindeni în tortonianul Subcarpaților,

https://biblioteca-digitala.ro

el este exploatat în puţine locuri din judeţul Prahova, şi anume la Slănic, Ceraşu şi Bătrîni.

Sarea, a cărei extensiune este foarte mare în miocenul din dealurile subcarpatice ale judeţului Prahova, apare sub formă de masive în numeroase regiuni, deşi ea se exploatează numai la Slănic. Depusă în lagune, în condiţiile unei evaporări accentuate, sarea a fost dislocată tectonic, aşa încît, de cele mai multe ori, ea apare sub formă de masive lenticulare, lame sau piloni. Datorită poziţiei tectonice a acestor masive care face ca sarea să vină în contact cu formaţiuni foarte diferite, s-au purtat discuţii îndelungate asupra vîrstei acesteia. Considerată iniţial ca avînd vîrstă aquitaniană (M r a z e c, M a c o v e i) sau chiar mai veche (I. P. V o i t e ş t i), ea este acceptată astăzi ca o formaţiune tortoniană (G r. P o p e s c u).

Plasticitatea sării a făcut ca, în timpul mişcărilor orogenice, aceasta să se deplaseze spre suprafaţă în lungul unor linii de minimă rezistenţă, de regulă de-a lungul anticlinalelor, străpungînd formaţiunile de deasupra, uneori răsturnîndu-le sau încălecîndu-le (diapirism) (fig. 11). Apariţia masivelor de sare respectă trei aliniamente în zona mio-pliocenă din judeţul Prahova, conforme direcţiei de cutare a formaţiunilor. În funcţie de presiunile mai mari sau mai mici la care au fost supuse depozitele saline în timpul fazelor de cutare, masivele de sare au diferite poziţii. În timp ce în aliniamentul cel mai nordic masivele de sare au ajuns la zi producînd încălecări, dovadă a unor solicitări tectonice accentuate, în aliniamentul mijlociu nu s-au produs încălecări de formaţiuni, iar masivele de sare din aliniamentul sudic nu au izbutit să iasă la suprafaţă, alcătuind aşa-zisele structuri criptodiapire. Cutele anticlinale ascunse sub aluviunile Cîmpiei Ploieştilor reprezintă un astfel de caz.

Tot ca urmare a presiunilor tectonice exercitate asupra sării, în masivele de sare se remarcă ondulări de dungi de impurităţi, aşa cum se văd în muntele de sare de la Slănic sau în pereţii galeriilor de exploatare din aceeaşi localitate. Sarea, ca substanţă minerală utilă, a fost exploatată din vechime prin încăperi în formă de clopot. În prezent, exploatările moderne prin galerii trapezoidale se fac cu mijloace moderne, mecanizate, de mare randament.

https://biblioteca-digitala.ro

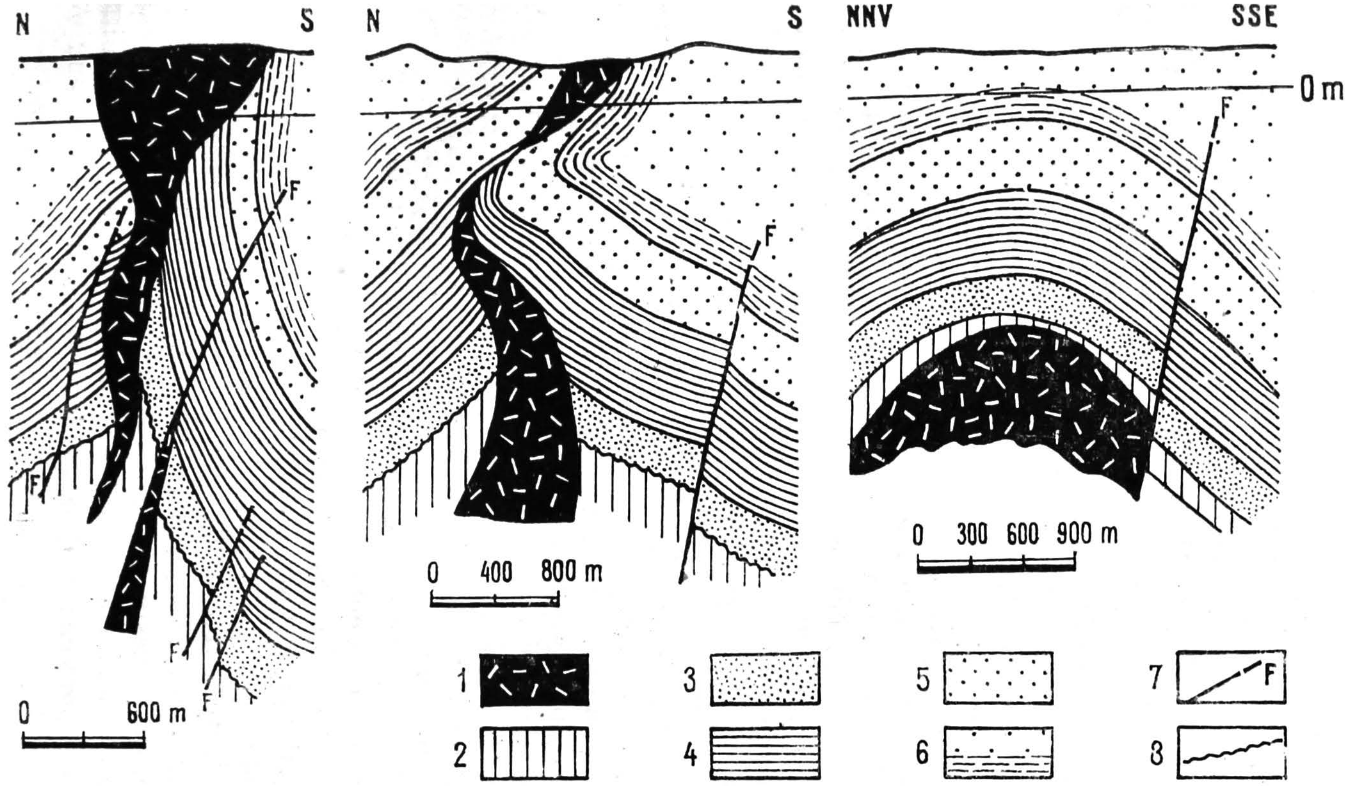

Fig. 11. — Cute cu sîmbure de sare în ax: cuta diapiră de la Florești-Țintea (stînga și mijloc) și anticlinalul Boldești (dreapta) (după (N. Grigoraș).

1, Sare; *2*, miocen; *3*, meoțian; *4*, ponțian; *5*, dacian; *6*, levantin; *7*, falii; *8*, discordanțe.

https://biblioteca-digitala.ro

Legate de prezenţa masivelor de sare sînt şi *izvoarele sărate*. Ele au fost şi mai sînt încă utilizate pentru efectele lor terapeutice la Poiana Cîmpina, Telega, Ţintea şi Slănic. Dacă primele trei au o importanţă strict locală, băile de la Slănic, situate chiar lîngă masivul de sare, se bucură de o importanţă regională, deşi amenajările existente nu sînt încă la înălţimea calităţilor terapeutice ale apelor.

Foarte adesea masivele de sare sînt asociate cu zăcăminte de *petrol* şi *gaze*, zona cutelor diapire din judeţul Prahova fiind renumită din acest punct de vedere. Ca roci-mamă de petrol sînt considerate formaţiunile bituminoase din diferite orizonturi sedimentare care au luat naştere în mări puţin adînci sau în lagune, unde substanţele organice abundente au suferit o descompunere lentă, în absenţa oxigenului. În depozitele de fliş se menţionează şisturile disodilice şi marnele bituminoase din formaţiunile oligocene, iar în depozitele sedimentare miocene, şisturile bituminoase cunoscute sub numele de şisturi cu radiolari din formaţiunile tortoniene. Ţiţeiul nu se găseşte însă în aceste roci care l-au generat, ci în formaţiuni mai noi, deoarece el a migrat spre suprafaţă în lungul unor linii tectonice. Orizonturile de gresii şi nisipuri, şi în general rocile permeabile întîlnite în calea ascensiunii lui, au fost impregnate cu petrol, constituind excelente roci-magazin, în cazul cînd aceste orizonturi erau acoperite de strate impermeabile (argile, marne etc.). Aşadar, formarea zăcămintelor de petrol este legată de existenţa unor roci bituminoase, a unor linii tectonice (falii, decroşări, linii de încălecare etc.), a unor roci permeabile colectoare şi a unor strate de protecţie în acoperişul acestora.

Între formaţiunile colectoare de petrol amintim gresia de Kliwa (oligocen), gresiile din orizontul roşu al helveţianului, nisipurile şi gresiile din sarmaţianul mediu, meoţian şi dacian. Tot aici trebuie să adăugăm şi unele nisipuri intercalate între marnele ponţiene şi cele din levantin.

https://biblioteca-digitala.ro

Zăcămintele de petrol din judeţul Prahova se dispun în patru aliniamente legate de ivirile masivelor de sare (N. G r i g o r a ş, 1961).

În aliniamentul nordic menţionăm zăcămintele de la Copăceni—Gura Vitioarei, unde petrolul se găseşte în gresia de Kliwa şi în rocile permeabile helveţiene şi meoţiene.

Imediat la sud se află două structuri petrolifere care s-ar încadra într-un aliniament secundar, şi anume cea de la Apostolache, al cărui petrol din meoţian a fost exploatat prin puţuri înainte de 1916 (astăzi abandonată), şi cea de la Păcureţi—Măgurele cu ţiţei din depozite ponţiene şi meoţiene, exploatată încă din secolul trecut.

Aliniamentul mijlociu de zăcăminte de petrol este legat de prezenţa unor cute diapire tipice în care masivele de sare au ajuns la zi în majoritatea cazurilor. Amintim aici zăcămintele de la Filipeşti (helveţian, meoţian, dacian), Floreşti (meoţian) şi Băicoi—Ţintea (sarmaţian, meoţian, dacian). La acestea se adaugă structura Podenii Vechi, în care ponţianul şi meoţianul conţin petrol şi gaze, şi mai ales structura Boldeşti unde sarmaţianul, meoţianul, dacianul şi levantinul sînt bogate în petrol, gaze şi gaz metan. În dacianul şi levantinul acestei structuri există 13 orizonturi de nisipuri gazeifere, în care gazul metan deţine 99%. Exploatarea hidrocarburilor din structura Boldeşti a înregistrat un progres continuu odată cu modernizarea utilajului de foraj capabil să atingă orizonturi productive din ce în ce mai adînci.

În aliniamentul sudic, legat de prezenţa unor cute diapire incipiente (sarea nu a ajuns la zi), se încadrează structurile anticlinale de la Ceptura — Urlaţi, cu exploatarea petrolului din nisipurile meoţiene, şi cuta ascunsă de la Ariceşti (brahianticlinal faliat şi acoperit de aluviunile Prahovei), în care se exploatează petrolul din meoţian şi gazele din meoţian, dacian şi levantin. Structura anticlinală Măneşti — Vlădeni conţine numai gaze în nisipuri meoţiene şi daciene. Spre hotarul

https://biblioteca-digitala.ro

cu județul Dîmbovița se continuă anticlinalul Mărgineni, care ascunde petrol (meoțian) și gaze (dacian).

În județul Prahova există zăcăminte de *asfalt* la Matița. Secționarea prin eroziune a orizonturilor petrolifere din meoțian și dacian a ocazionat oxidarea țițeiului și transformarea lui în asfalt. Exploatarea lui se face prin galerii.

O altă resursă minerală o constituie *cărbunii*, care în județul Prahova, ca în toată zona sedimentară din fața Carpaților, se găsesc în formațiunile daciene. Deși sînt cărbuni inferiori — lignit — cu putere calorică de numai 3 600—4 300 de calorii, ei sînt utilizați la alimentarea termocentralelor.

Lignitul din dacian constituie o particularitate a acestei formațiuni și apare ca intercalații care variază atît ca număr, cît și ca grosime (N. Oncescu, 1947). Cu toată marea întindere a dacianului purtător de cărbune el nu se exploatează decît în puține regiuni, și numai acolo unde stratele de lignit se găsesc la suprafață. O primă regiune este regiunea Filipeștii de Pădure (Siliștea Dealului), unde în dacianul din cele două flancuri ale unui anticlinal se cunosc nouă strate de lignit cu grosime ce variază între 1 și 4 m. A doua zonă de exploatare este la Ceptura, unde în aceleași formațiuni se găsesc cîteva strate de cărbuni dintre care cele mai importante au grosime de 1,50 m și 3 m.

Pietrișurile și nisipurile holocene din albiile rîurilor mari, ca Prahova și Teleajenul, constituie o altă resursă economică. Ele sînt exploatate în mai multe puncte și sînt utilizate în construcții.

O privire de ansamblu asupra resurselor subsolului enumerate plasează județul Prahova printre primele județe ale țării noastre. Sarea, dar mai ales petrolul și gazele sînt principalele bogății, fapt care a constituit o condiție esențială pentru dezvoltarea unor ramuri industriale de bază ale economiei județului și chiar a țării.

https://biblioteca-digitala.ro

CLIMA

Diversitatea mare a reliefului desfăşurat pe o diferenţă de nivel de peste 2 400 m şi dispunerea lui în trepte, cu expunere sudică determină o diversitate similară şi în ceea ce priveşte elementele climatice. Fiecare unitate mare de relief este caracterizată din punctul de vedere al climei prin anume particularităţi, în funcţie de înălţime. Acestea rezultă din modul diferit de asociere a valorilor temperaturii, precipitaţiilor şi a altor elemente climatice. Din acest motiv, în prezentarea climei judeţului Prahova, vom urmări mai întîi modul în care principalele elemente ale climei variază cu altitudinea, pentru ca, în cele din urmă, să vedem modul lor de asociere regională şi să punem în evidenţă ceea ce are specific din punct de vedere climatic fiecare unitate de relief.

Aşa cum reiese din analiza datelor consemnate pentru un şir îndelungat de ani de observaţie (1896—1915 şi 1921—1955) şi din analizarea hărţilor *Atlasului climatologic al Republicii Socialiste România* 1966), *temperatura medie anuală a aerului* în judeţul Prahova se desfăşoară între mai puţin de —2° C în zona înaltă a Bucegilor şi peste 10° C în zona de cîmpie, înregistrîndu-se o amplitudine de circa 13°.

În regiunea de munte, media temperaturilor anuale este de 1—2° C, cuprinzînd cele mai înalte culmi (Ciucaş, Grohotişu şi Gîrbova), pentru ca pe podul Bucegilor să scadă la 0°, iar în jurul vîrfului Omu să atingă —2° C. Spre poalele munţilor temperatura creşte treptat la circa 6—8° C (fig. 12).

În ţinutul dealurilor subcarpatice temperaturile anuale se prezintă mai omogen, înregistrînd valori cuprinse aproximativ între 8 şi 10° C (9—10° C pe văi şi 8—9° C pe înălţimi),

https://biblioteca-digitala.ro

în timp ce în zona de cîmpie temperatura medie anuală se ridică la peste 10° C.

Succesiunea anotimpurilor, atît de caracteristică climatului temperat de la latitudinile noastre, face ca temperaturile să fluctueze de la lună la lună, înregistrînd valori foarte variate. Oprindu-ne la situaţia temperaturilor din luna ianuarie (cea mai rece lună a anului), se constată o amplitudine de numai 8° între temperaturile din regiunea cea mai înaltă şi din cea mai joasă a judeţului. Astfel, temperatura aerului din regiunea de munte este mai mică de —4° C, atingînd valori de —8° C în Munţii Ciucaş şi sub —10° C la vîrful Omu; cea din regiunea subcarpatică este de —4 ... —2° C. Contrar situaţiei normale, temperaturile cele mai ridicate se situează pe înălţimile subcarpatice de la sud de Cîmpina şi Vălenii de Munte (mai puţin de —2° C). Spre zona muntoasă, temperatura scade conform gradientului, în schimb în zona de cîmpie, datorită aerului rece şi greu masat pe fundul depresiunii Cîmpiei Române, temperaturile scad la —3° C şi chiar mai jos. Se constată deci o inversiune termică, aşa cum se vede în figura 12 B şi cum a fost consemnată în literatură (Octavia Şeitan-Bogdan, 1969).

Aşadar, reiese că, în luna ianuarie, diferenţele termice sînt relativ mici, cu toate că şi aici configuraţia izotermelor pune în evidenţă regiunea muntoasă.

Dimpotrivă, luna iulie, cea mai călduroasă lună a anului, se caracterizează printr-o variaţie foarte mare a temperaturilor aerului, exprimată printr-o amplitudine de circa 17° C. În timp ce în zona muntoasă se remarcă temperaturi cuprinse între circa 16° C la poale şi 10—12° C pe culmi (la vîrful Omu numai 6° C), zona dealurilor subcarpatice este cuprinsă între izotermele de 21 şi 16° C, iar în cea a cîmpiei temperaturile depăşesc spre sud 22° C (fig. 12 C). Diferenţele termice mari ale aerului se datoresc modului diferit de încălzire a suprafeţei active în condiţiile insolaţiei puternice din luna iulie.

De-a lungul perioadei de observaţii cuprinse între 1896 şi 1955, pe teritoriul judeţului Prahova s-a înregistrat ca temperatură minimă absolută —38,0° C la vîrful Omu (10 februarie 1929), cînd marginea unui puternic anticiclon cu centrul în

https://biblioteca-digitala.ro

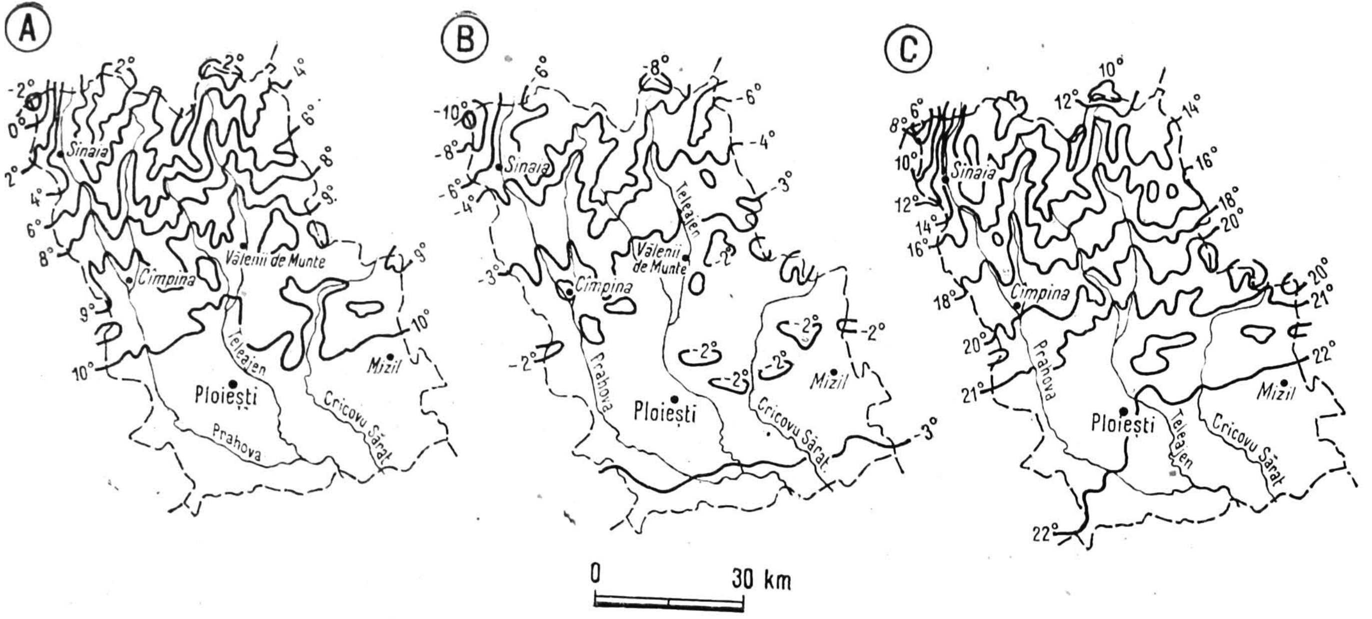

Fig. 12.—Repartiția temperaturilor medii : anuale (*A*), în luna ianuarie (*B*) și în luna iulie (*C*) (după ***Atlasul climatologic***, 1966).

https://biblioteca-digitala.ro

Finlanda a atins Carpații Meridionali, adică numai cu o jumătate de grad diferență față de minima absolută pe țară (—38,5° C la 25 ianurie 1942) de la Bod din Depresiunea Brașov. Cea mai ridicată temperatură s-a înregistrat la Ploiești (39,4° C la 10 august 1945), cu ocazia unei invazii de aer tropical, și la Valea Călugărească, tot 39,4° C (la 7 septembrie 1946), cu 5,1° mai puțin decît maxima absolută pe țară (44,5° la 10 august 1951) înregistrată la Ion Sion în Bărăgan.

Diferențierile pe verticală ale temperaturii aerului se constată și în ceea ce privește apariția și dispariția înghețului. Astfel, în zona muntoasă, deasupra altitudinilor de 1 400—1 600 m, temperaturile sub 0° C apar din luna septembrie cuprinzînd mai ales masivele Ciucaș, Grohotișu, cu prelungirile lor sudice, și bineînțeles Masivul Bucegi, unde fenomenele de îngheț se pot semnala uneori chiar din august. Treapta de relief următoare, dealurile subcarpatice, începe să fie afectată de îngheț între 1 și 10 octombrie, iar unitățile de cîmpie abia între 21 octombrie și 1 noiembrie, deci cu aproximativ o lună mai tîrziu decît la munte. De asemenea, data medie a ultimului îngheț este cu mult mai timpurie în cîmpie (1—10 aprilie) decît cea din regiunile muntoase, unde înghețul se poate prelungi pînă în lunile mai—iunie. Așadar, dacă în sudul județului intervalul anual fără îngheț totalizează 180—190 de zilei permițînd desfășurarea fără dificultăți a activităților în agricultură, pe culmile înalte acest interval este mult diminuat (sub 140 de zile), limitînd pășunatul la cîteva luni pe an. Alternanța înghețului și dezghețului în anotimpurile de tranziție (primăvara și toamna) acționează asupra reliefului stîncos alcătuit din conglomerate și calcare, producînd dezagregarea rocii, rostogolirea fragmentelor și depunerea lor sub formă de grohotișuri. Stîncile cu forme curioase din Bucegi și Ciucaș, ca și toate neregularitățile versanților abrupți își datoresc existența, în mare parte, revenirii repetate a înghețului.

În funcție de circulația generală a atmosferei și de configurația și altitudinea reliefului, *nebulozitatea* prezintă și ea un caracter variat. În timp ce în zona masivelor muntoase înalte nebulozitatea anuală depășește 6,0 zecimi, atingînd 7,2 zecimi la vîrful Omu, în regiunile de dealuri și de șes aceasta

https://biblioteca-digitala.ro

oscilează între mai puţin de 5,5 şi 6,0 zecimi. Pantele vestice şi nordice ale marilor înălţimi expuse maselor de aer umed atlantic antrenate de circulaţia vestică au un grad mai mare de nebulozitate, în timp ce versanţii de est şi sud prezintă o nebulozitate mai mică, din cauza curenţilor de aer descendenţi cu efecte de foehn. De aceea şi precipitaţiile sînt mai abundente pe pantele de vest şi nord, în timp ce pe cele de sud şi est, ca şi pe văile cu orientare meridiană cantitatea de precipitaţii este mai redusă.

În ceea ce priveşte modul de distribuire a cantităţilor medii de *precipitaţii* anuale, se constată o creştere gradată a acestora dinspre sud spre nord (fig. 13). În general, regiunea de cîmpie primeşte în jur de 600 mm de precipitaţii, iar cea a dealurilor subcarpatice 600—800 mm. În regiunea de munte cantităţile de precipitaţii cresc spre înălţimi la peste 1 000—1 200 mm (Ciucaş, Grohotişu, Gîrbova) şi depăşesc în Bucegi, la vîrful Omu, această cifră. Faţă de culmi, văile şi depresiunile intramontane primesc o cantitate mai redusă de precipitaţii.

În cursul unui an, precipitaţiile sînt repartizate neuniform, în funcţie de deplasarea maselor de aer şi a fronturilor dinspre Atlantic sau dinspre continent şi de prezenţa sau absenţa condiţiilor favorabile convecţiei. Astfel, în judeţul Prahova, ca şi în întreaga ţară, cele mai mari cantităţi de precipitaţii cad în luna iunie, cînd aerul umed dinspre ocean pătrunde pînă în regiunile ţării noastre, fenomen căruia i se asociază şi intense procese de convecţie, producînd ploile torenţiale de vară. Aşa cum se observă în graficele din figura 14 cantitatea medie a precipitaţiilor din luna iunie înregistrează 88,0 mm la Ploieşti, 120, 6 mm la Cîmpina, 126,2 mm la Sinaia şi 173,0 mm la vîrful Omu, punînd în evidenţă creşterea gradată a valorilor din ţinutul de şes spre cel de munte. Cele mai mici cantităţi de precipitaţii au loc în primul trimestru al anului (30—40 mm), ca urmare a deplasării anticiclonului continental euroasiatic uscat pe teritoriul ţării noastre. Excepţie face numai regiunea de munte, unde cantitatea minimă se înregistrează în luna septembrie, în regim anticiclonic (54,6 mm) şi unde precipitaţii abundente au loc şi în lunile ianuarie — martie.

https://biblioteca-digitala.ro

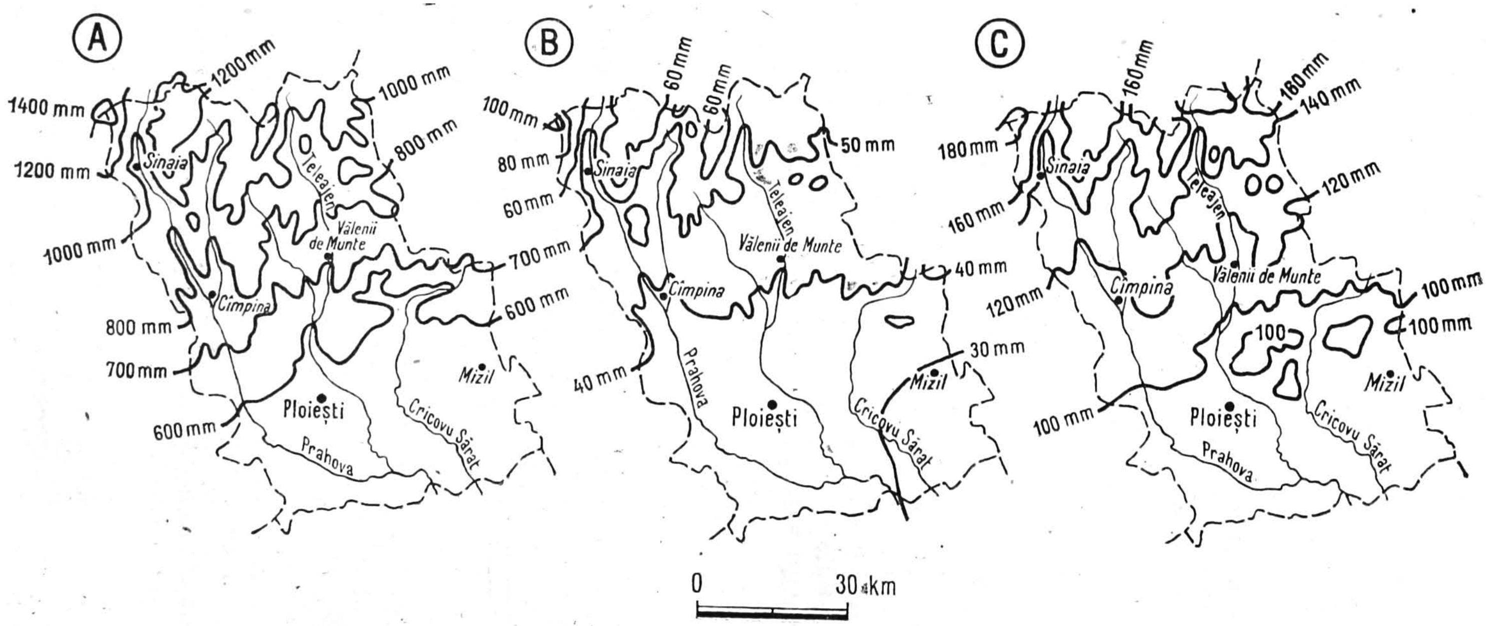

Fig. 13. — Repartiția cantităților medii de precipitații : anuale (*A*), în luna ianuarie (*B*) și în luna iulie (*C*) (după *Atlasul climatologic*, 1966).

https://biblioteca-digitala.ro

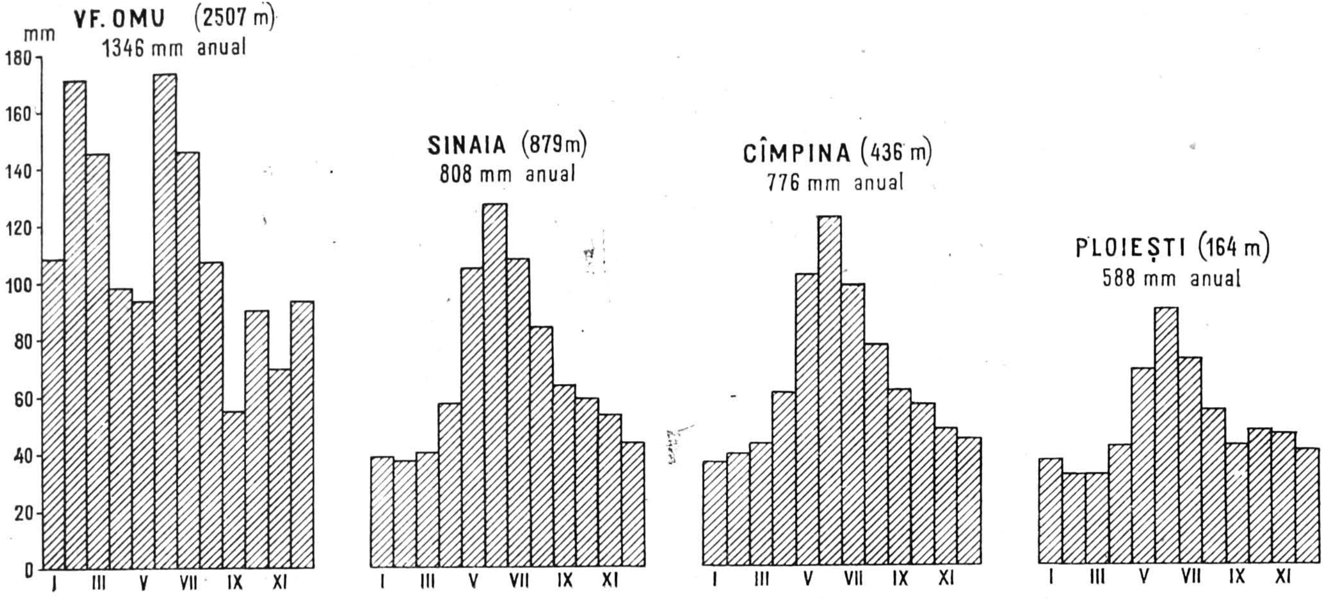

Fig. 14. — Repartiția precipitațiilor atmosferice în cîteva stații meteorologice din județul Prahova (cantități medii lunare și anuale).

https://biblioteca-digitala.ro

Pe fondul general al desfăşurării obişnuite a regimului precipitaţiilor se suprapune sporadic abundenţa unor ploi sau ninsori ocazionale, ale căror cantităţi extreme sînt cauzate vara de procese convective şi de pasajul fronturilor reci, iar iarna de o frecvenţă mare a fronturilor calde sau reci. Se menţionează astfel ca valori extreme maxime ale cantităţii lunare de precipitaţii 419,6 mm în iunie 1948 la vîrful Omu, 401,0 mm în iunie 1913 la Doftana, 370,4 mm în iunie 1897 la Cîmpina, sau iarna, 234,0 mm în februarie 1908 la Doftana. Dar au fost şi cazuri cînd precipitaţiile dintr-o anumită lună au înregistrat cele mai scăzute valori (la vîrful Omu 10,7 mm în aprilie 1943 şi 11,0 mm în octombrie 1949), iar în zona de deal 0,1—5,0 mm în intervalul octombrie — februarie şi în lunile martie, aprilie şi septembrie, precipitaţiile au lipsit cel puţin în cîte un an (*Clima R.P.R.*, 1962).

În timpul verii, precipitaţiile sînt mai abundente datorită încălzirii puternice a suprafeţei terenului, a dezvoltării curenţilor de convecţie şi implicit a norilor. În asemenea cazuri, într-un interval scurt pot cădea ploi abundente, totalizînd o cantitate mai mare decît într-o lună de zile. Amintim astfel cantităţile maxime de precipitaţii căzute în 24 de ore : 121 mm la Doftana, 122 mm la Slănic şi 115 mm la vîrful Omu.

Precipitaţiile solide din timpul iernii cad în mod neuniform la diferite altitudini, asigurînd un strat de zăpadă cu grosime variată şi care, datorită temperaturilor scăzute, poate dura un interval mai mare sau mai mic (fig. 15). În regiunile de cîmpie şi de dealuri durata stratului de zăpadă oscilează între 30 şi 70 de zile, în timp ce la vîrful Omu atinge 218 zile. Stratul de zăpadă din regiunile agricole are o mare însemnătate, căci în afară de faptul că protejează ogoarele însămînţate de îngheţ, asigură umiditate solului în timpul primăverii. Sub acest raport se constată că recoltele bogate din zona de cîmpie a judeţului se obţin în anii în care solul a fost acoperit cu zăpadă pe un interval mai mare.

Ca şi toate celelalte elemente ale climei, deplasarea aerului — *vîntul* — are direcţii şi intensităţi diferite, în funcţie de înălţimea şi dispunerea reliefului. Carpaţii constituie un obstacol pentru circulaţia generală a atmosferei şi din această cauză

https://biblioteca-digitala.ro

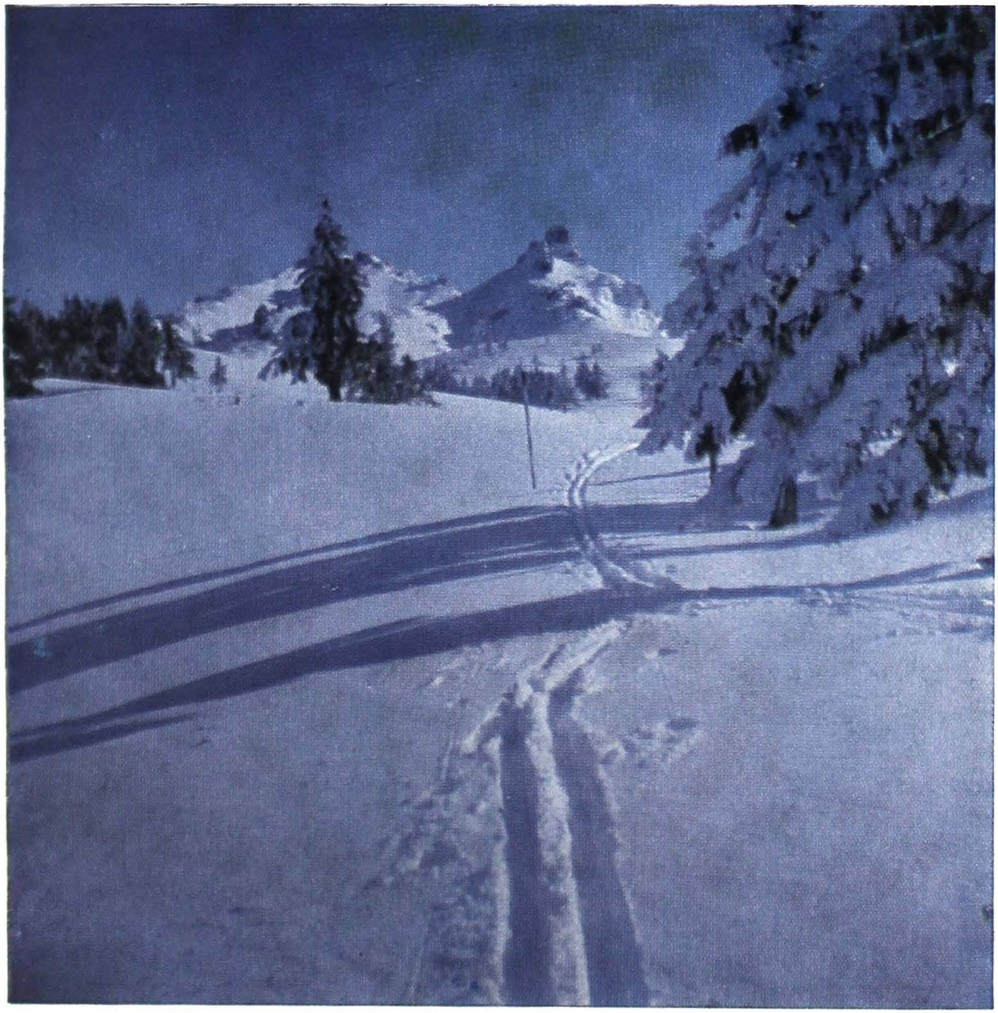

Fig. 15. — Munții Ciucaș. Peisaj de iarnă (foto Emilian Cristea).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

deplasarea aerului se face în mod diferit la înălţimea de peste 2 500—3 000 m şi sub această altitudine. Astfel, la înălţime, deasupra ţării noastre predomină circulaţia zonală dinspre vest; frecvenţa anuală a vîntului din direcţia NV, V, şi SV este de 64 % faţă de numai 21% cît reprezintă cea a vîntului venit din sectorul estic (*Clima R.P.R.*, 1962). Această situaţie este bine pusă în evidenţă de roza vînturilor construită pentru staţia de la vîrful Omu (fig. 16). Judeţul Prahova se întinde însă pe pantele sudice ale Carpaţilor şi nu resimte efectele circulaţiei vestice a atmosferei. Din această cauză, cel puţin partea sudică a judeţului se află sub influenţa predominantă a vîntului de NE cu variantele sale dinspre nord şi dinspre est (40%) şi ale celui de SV (23%), aşa cum reiese din roza vînturilor pentru staţia Ploieşti (fig. 16). Se remarcă aici paralelismul dintre contactul morfologic deal-cîmpie şi direcţia vîntului, din care rezultă foarte bine rolul reliefului în circulaţia atmosferică. Alături de aceste direcţii frecvente ale vîntului trebuie să adăugăm şi direcţia meridiană a scurgerii aerului care se resimte în lungul văilor mai largi, ca Prahova, Doftana şi Teleajen în cuprinsul ţinutului deluros, şi pe pantele sudice ale munţilor şi culmilor subcarpatice (foehn).

Viteza vîntului are valori foarte diferite, înregistrînd în medie peste 7 m/s la vîrful Omu, 2,3 m/s la Sinaia şi 3,1 m/s la Ploieşti.

Din analizarea şi compararea valorilor elementelor climatice din judeţul Prahova, precum şi din modul lor de asociere în diferite regiuni reies cîteva tipuri de climă care se suprapun cu rigurozitate peste treptele de relief.

Clima de munte se întîlneşte în partea cea mai nordică a judeţului, acolo unde înălţimile reliefului depăşesc 1 000—1 200 m. Ea se caracterizează prin temperaturi medii anuale sub 6° C, iar pe crestele cele mai înalte —2° C; precipitaţiile sînt abundente, variind între 1 000 şi 1 400 mm anual, din care zăpada ocupă un procent însemnat, asigurînd un strat a cărui durată poate depăşi 180 de zile pe an. Vîntul predominant din sectorul vestic înregistrează viteze mari, care uneori depăşesc 30 m/s. În clima de munte se separă două etaje: cel inferior,

https://biblioteca-digitala.ro

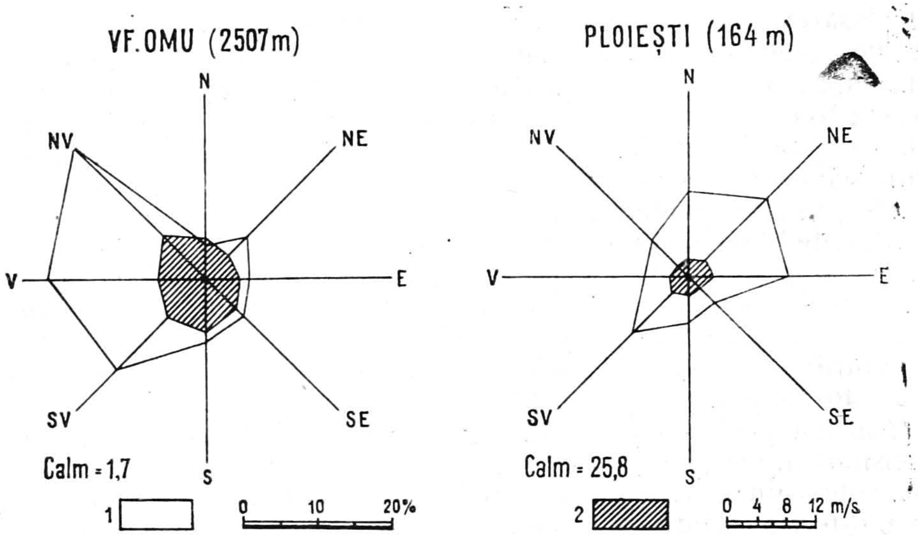

Fig. 16. — Frecvența și viteza vîntului pe direcții.

1, Frecvența vîntului (%); *2*, viteza vîntului (m/s).

mai blînd, corespunzător etajului forestier, și cel superior, mai aspru, care nu permite dezvoltarea vegetației superioare.

Clima de deal corespunde treptei mijlocii a reliefului din județul Prahova, cu înălțimi de 300—1 000 m. Temperatura medie anuală a aerului este de 6—9° C, iar precipitațiile ating 600—800 mm. Curenții de aer se deplasează în lungul văilor dar, în general, văile și depresiunile oferă un climat de adăpost favorabil așezărilor omenești și culturilor de viță de vie și livezilor.

Clima de cîmpie ocupă treimea sudică a județului și se caracterizează prin temperaturi medii anuale de peste 10° C și prin precipitații de 550—600 mm. Amplitudinile termice sezoniere sînt mari, conferind climatului o nuanță continentală, iar vînturile predominante sînt cele de NE și SV. Condițiile climatice din zona de cîmpie sînt favorabile culturilor agricole, iar pantele sudice ale primelor dealuri, adăpostite de vînt, oferă condiții optime pentru viticultură.

https://biblioteca-digitala.ro

HIDROGRAFIA

Principalul colector al rîurilor din județ este Prahova, cu o lungime de 180 km (din care primii 6 km aparțin județului Brașov iar ultimii județului Ilfov), al cărui bazin cu suprafață de 3 777,5 km² ocupă mai mult de 3/4 din teritoriul județului (fig. 17). În afara acesteia, Cricovu Dulce și afluentul lui, Provița, înainte de a se vărsa în Ialomița, drenează partea de vest a județului, iar Nișcovul, Zeletinul, Bîsca cu Cale și Bîsca fără Cale drenează mici porțiuni de teren în partea de est.

În general, rețeaua hidrografică are direcție predominantă NV—SE, conform dispunerii marilor trepte de relief. Direcțiile vest—est și NE—SV sînt dictate de particularitățile morfologice, și ele dependente în numeroase cazuri de conformația litologică și structurală a teritoriului. În configurația generală a hidrografiei se remarcă cîteva zone de convergență a apelor, corespunzînd unor arii de afundare lentă, moștenite chiar din cuaternar și care au jucat un rol însemnat în modificarea rețelei hidrografice pleistocene și în „stabilizarea" ei actuală. Se menționează, astfel, marea zonă de convergență din regiunea Gherghița (partea de SE a județului), în care Prahova, Teleajenul, Cricovu Sărat și afluenții lor mărunți au fost atrași într-o veche zonă de subsidență și forțate să aluvioneze și să meandreze aproape la suprafața cîmpiei. Alte zone locale de convergență hidrografică sînt cea de la Măgurele (confluența Mislei, Cosminei și Vărbilăului cu Teleajenul) și cea de la Apostolache (confluența Lopatnei cu Cricovu Sărat), ambele situate într-o depresiune sinclinală accentuată în pleistocen și străbătută în acel timp de un vechi curs longitudinal al Prahovei și Teleajenului ce se îndrepta de la Cîmpina spre răsărit, pe

https://biblioteca-digitala.ro

la nord de Dealurile Ploieştilor (Gh. Niculescu 1955 şi 1963).

Reţeaua hidrografică este mult mai înrămurată în zona muntoasă şi de dealuri, unde multitudinea pantelor cu diferite înclinări şi predominarea rocilor puţin permeabile au oferit, în cursul evoluţiei reliefului, condiţii propice pentru scurgerea apelor şi formarea văilor. În aceste regiuni, densitatea reţelei atinge valori cuprinse între 0,3 şi 0,7 km/km^2, depăşind uneori această ultimă cifră (*Monografia geografică a R.P.R.*, 1960). În schimb, în partea sudică a judeţului Prahova, densitatea reţelei hidrografice este cuprinsă între 0,1 şi 0,5km/km^2. În regiunea de la NV de Ploieşti, pe conul de dejecţie al Prahovei, se întîlnesc suprafeţe relativ întinse nebrăzdate de nici o apă, încît aici densitatea reţelei este aproape nulă. Acest fapt, datorat grosimii mari a aluviunilor, explică adîncimea mare la care se găseşte pînza de apă (fig. 18) şi penuria aşezărilor omeneşti. Imediat la S şi SE de Ploieşti însă, acolo unde depozitele aluvionare se subţiază şi apar izvoare, densitatea reţelei hidrografice creşte la 0,3—0,5 km/km^2.

Prahova şi Teleajenul sînt principalele axe de drenaj ale apelor, ambele străbătînd în lung judeţul de la înălţimile muntoase pînă la şes. La acestea se adaugă Cricovu Sărat care, prin bazinul său destul de întins, adună apele din dealurile şi cîmpia părţii de SE a judeţului (fig. 17).

Izvorînd pe teritoriul judeţului Braşov şi formîndu-se din două pîrîiaşe, ambele situate în perimetrul oraşului Predeal — Poliştoaca şi Joiţa —, *Prahova* pătrunde pe teritoriul judeţului cu acelaşi nume la numai 6 km de obîrşie. După confluenţa cu Azuga, afluent mult mai lung (18 km) şi mai bogat în ape (debit de 1,41 m^3/s) şi după confluenţa cu Pîrîu Cerbului, Prahova scapă din strînsoarea muntelui şi pătrunde în Depresiunea Sinaia, curgînd pe sub abruptul Bucegilor. În cuprinsul văii largi, cu terase, ea adună afluenţii din Gîrbova şi pe cei din Bucegi şi îşi despleteşte apele în mai multe fire, pînă la Sinaia. Debitul ei mediu multianual la postul hidrometric Sinaia este de 4,96 m^3/s. Îndată ce primeşte pe dreapta apele pîrîului Izvoru Dorului ce coboară prin pante repezi de pe platoul Bucegilor, Prahova se angajează într-un defileu destul de sălbatic, sculptat în stratele de Sinaia, şi la Posada pătrunde

https://biblioteca-digitala.ro

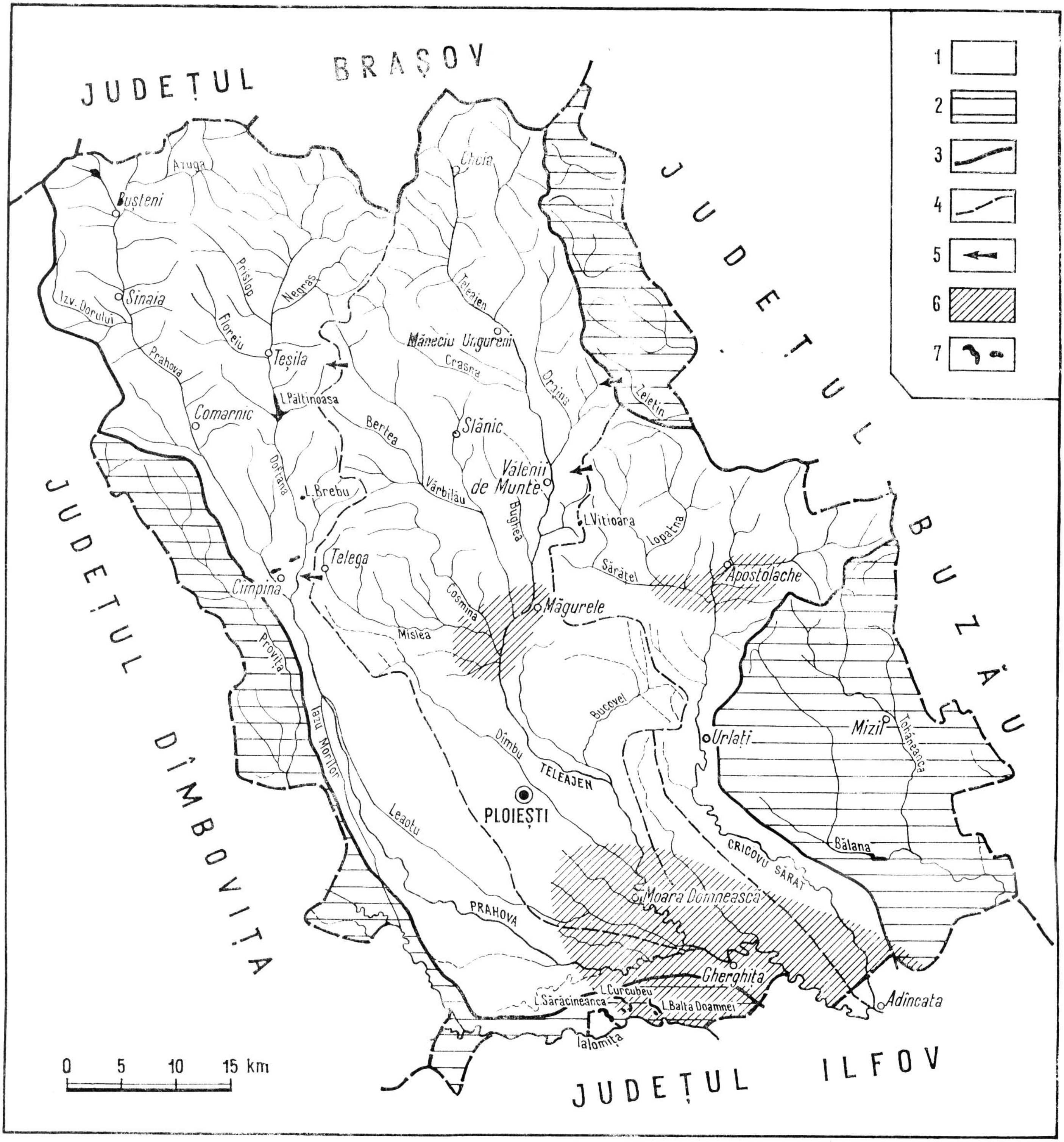

Fig. 17. — Configurația rețelei hidrografice din județul Prahova.

1, Bazinul Prahovei; *2*, bazine hidrografice învecinate; *3*, cumpene de apă principale; *4*, cumpene de apă secundare; *5* tendințe de deplasare a cumpenelor de apă; *6*, zone de convergență hidrografică; *7*, lacuri.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

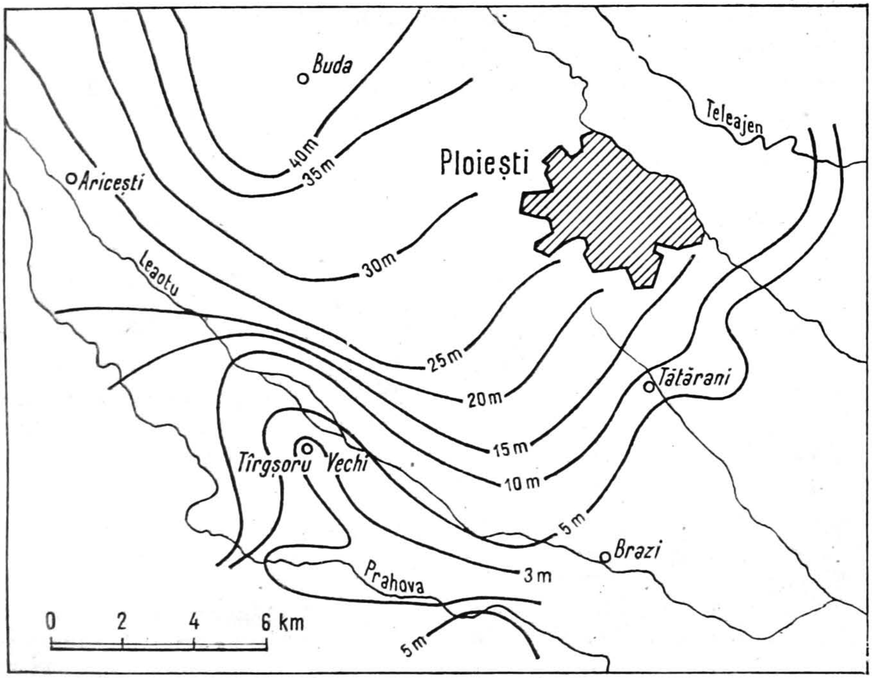

Fig. 18. — Adîncimea pînzei de apă freatică din Cîmpia Ploieștilor.

în regiunea subcarpatică. De unde pînă aici ea curgea printre versanții abrupți, meandrînd și strecurîndu-se pe sub stînci, avale de Posada își lărgește albia și începe să se despletească. Aluviunile ei, care pînă acum cîțiva ani acopereau lunca, au fost înlăturate pe mari suprafețe și utilizate de către fabrica de ciment de la Comarnic, așa încît rîul se adîncește local într-un soclu stîncos.

În cuprinsul dealurilor subcarpatice, Prahova nu are afluenți importanți. Aici amintim numai pîraiele Talea, care confluează cu Prahova la Gura Beliei, și Cîmpinița, afluent pe stînga la Podu Vadului. Cu contribuția acestora, Prahova are la Cîmpina un debit mediu multianual de 7,41 m³/s. Avale de această localitate însă, ea își sporește volumul îndată ce

confluează cu Doftana, al cărui aport se cifrează la peste 5 m^3/s.

Doftana este de fapt singurul afluent mai important al Prahovei pe care-l primește în zona subcarpatică. Ea are o lungime care depășește cu puțin 50 km și un bazin de 418 km^2, deci aproape tot atît de mare cît al Prahovei considerat în amunte de Cîmpina. Izvorînd de sub Pasul Predeluș, Doftana își afirmă repede personalitatea datorită numeroșilor ei afluenți dispuși simetric pe stînga și pe dreapta pînă în cununa munților Gîrbova și Grohotișu, prelungită spre sud cu culmea Sf. Ilie. Mușița, Prislopu, Floreiu și Negrașu cu bazinele lor înrămurate măresc succesiv volumul de apă al Doftanei, așa încît în capătul sudic al depresiunii intramontane a Teșilei se înregistrează un debit mediu multianual de 4,54 m^3/s. În timpul ploilor torențiale de vară care au loc uneori în bazinul superior al Doftanei, șuvoaiele sporite brusc produc local viituri și apele încărcate cu pietriș, nisip, mîl și lemne umplu valea largă a Doftanei din depresiune, cu atît mai mult cu cît în avale defileul îngust nu permite scurgerea rapidă a apei. Digurile de protecție de la Teșila, lacul de acumulare de la Păltinoasa și construirea unor noi foraje mai în avale fac parte din sistemul de amenajare a bazinului Doftanei. Mai jos de lac, apele Doftanei se scurg printr-o luncă destul de largă, aluvionată (gîtuită într-un singur loc de promontorii dure de conglomerate la Lunca Mare), dominată de pantele abrupte ale unei terase înalte (fig. 19). La Bănești, apele Doftanei se împletesc cu cele ale Prahovei, urmînd drumul spre sud, în continuare spre inima cîmpiei.

De la Bănești în avale, Prahova nu mai primește nici un afluent. Adîncită la confluența cu Doftana, cam cu 40 m în suprafața propriului con de dejecție, rîul curge printre maluri repezi care scad treptat în înălțime. În dreptul Floreștilor, din Prahova se desprind două canale scurte care îndrumă o parte din ape către două pîraie, probabil vechi albii secundare ale Prahovei : spre stînga Leaotu, iar spre dreapta Iazu Morilor, ambele utilizate pentru irigații. Leaotu însoțește rîul la distanță de cîțiva kilometri și se varsă în Teleajen la localitatea Palanca ; el are o lungime de 51 km și o capacitate de transport de

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 19. — Cheia Doftanei tăiată în conglomerate (foto Gh. Niculescu)

4 m³/s. Iazu Morilor, cu o lungime de 35 km şi o capacitate de transport de 1,5 m³/s (*C.S.A.*, 1966), după ce trece pe la Filipeştii de Tîrg şi Măneşti, se varsă în Cricovu Dulce la localitatea Ghioldum.

În Cîmpia Ploieştilor Prahova se roteşte treptat spre răsărit; dincolo de şoseaua Bucureşti — Ploieşti începe să descrie meandre sub influenţa mişcărilor negative din zona Gherghiţei şi primeşte cel mai mare afluent al său — Teleajenul. În continuare se îndreaptă spre est, părăseşte judeţul Prahova şi se varsă în Ialomiţa pe teritoriul judeţului Ilfov, după ce, la Adîncata, adună şi apele Cricovului Sărat. Însumînd totalul debitelor afluenţilor ei şi scăzînd debitul cedat Cricovului Dulce prin Iazu Morilor, Prahova are la Adîncata,

https://biblioteca-digitala.ro

aproape de vărsare, un debit mediu multianual de 23,8 m^3/s, mult mai mare decît al colectorului ei, Ialomița.

Ca și Prahova, *Teleajenul* străbate în lung județul de la un capăt la altul, traversînd toate unitățile lui de relief. El izvorăște din Masivul Ciucaș sub numele de Pîrîul Berii, ca la numai 2 km mai jos să fie cunoscut sub numele de Cheița în locul unde, strecurîndu-se printre munții Balaban și Babeș, iese în mica depresiune a Cheii. Aici primește primul său afluent, Tîmpa, pe malul căruia se ridică mănăstirea Cheia; după confluența cu aceasta, la postul hidrometric Cheia, are un debit de 0,68 m^3/s. Pe o distanță de 17 km traversează zona muntoasă, adunînd apele de pe clina estică a munților Bobu Mare și Grohotișu și micile pîraie de sub vîrful Clăbucet (1 456 m).

Puțin înainte de Măneci-Ungureni, la localitatea Plăiețu, primește ca afluent pe stînga Telejenelul, sporindu-și substanțial debitul. Asemănătoare ca lungime (Teleajenul 24 km și Telejenelul 26 km) și pantă medie, cele două rîuri însumează un bazin cu o suprafață de 253 km^2 (*C.S.A.*, 1966), ceea ce reprezintă o mică parte din întregul bazin al Teleajenului care totalizează 1 498 km^2.

Între Măneci și Blejoi, pe o lungime de aproape 40 km, Teleajenul străbate transversal dealurile subcarpatice. Lunca largă și foarte bine aluvionată cu prundișuri aplatisate, provenind mai ales din lespezile de gresii ale flișului, este încadrată de maluri abrupte, fie că ele reprezintă coastele dealurilor, fie că sînt frunți de terase. Aluviunile nu aparțin numai Teleajenului, căci aproape fără excepție la gura afluenților se află conuri de dejecție care înalță local lunca. Apele se despletesc, prinzînd între ele ostroave mai înalte, și pendulează abătîndu-se cînd spre stînga, cînd spre dreapta.

În zona subcarpatică, Teleajenul primește cei mai mulți afluenți, însă ei sînt neuniform repartizați. În timp ce pe stînga primește două rîuri mai însemnate — Drajna (ale cărei izvoare se află sub Vîrfu lui Crai) și Bucovelu, pe dreapta primește Crasna și Vărbilău, ale căror obîrșii situate departe, în plină regiune muntoasă, asigură un volum însemnat de ape. În afară de aceștia mai sînt de semnalat, tot pe dreapta, și alți afluenți mai mici, ca Valea Seacă, Stîlpu, Bughea și Mislea,

https://biblioteca-digitala.ro

care o lungă perioadă din an au apă puţină sau chiar seacă pe timp de secetă. Asimetria bazinului Teleajenului îşi găseşte explicaţia în evoluţia morfologică a ţinutului deluros în timpuri nu prea îndepărtate. Toate cercetările întreprinse în regiune au arătat că mişcările de afundare din bazinul inferior al Siretului au activat eroziunea rîurilor de la curbura Carpaţilor, forţa acesteia scăzînd treptat de la est spre vest. Buzăul şi-a extins bazinul spre vest încălcînd bazinul Teleajenului, decapitînd afluenţii acestuia şi îndreptîndu-i spre răsărit (E m m. d e M a r t o n n e, 1907; N. P o p p, 1934). La rîndul său, Teleajenul şi-a extins bazinul spre vest şi tinde să încalce bazinul Doftanei şi al Prahovei mai ales prin afluentul său Mislea, a cărei obîrşie se află la mai puţin de 2 km de albia Doftanei.

Vărbilău, cel mai mare afluent al Teleajenului, cu o lungime de 36 km şi un bazin de 215 km^2, împreună cu afluenţii săi ce iau naştere în plină zonă de munte cu precipitaţii bogate, măreşte debitul Teleajenului în mod substanţial. Nu acelaşi lucru se poate spune despre *Mislea* (23 km lungime şi un bazin de 170 km^2), a cărei obîrşie se situează într-o regiune deluroasă şi cu precipitaţii mai puţine. Pe de altă parte, străbătînd depresiunea cu acelaşi nume, sculptată în depozite permeabile cuaternare şi levantine, Mislea îşi pierde prin infiltraţie o mare parte din apele sale şi adesea seacă.

Odată intrat în cîmpie, Teleajenul se abate spre sud-est, ocolind conul de dejecţie al Prahovei. Nu departe însă îşi schimbă din nou direcţia spre sud şi pătrunde în regiunea joasă a Gherghiţei, şerpuindu-şi cursul înainte de vărsare. În cîmpie, Teleajenul mai primeşte doi afluenţi: *Bucovelu* pe stînga, un pîrîu cu debit nu prea mare, şi *Dîmbu* pe dreapta, a cărui obîrşie se află în regiunea Băicoiului. Dacă în zona subcarpatică, la Gura Vitioarei, debitul mediu multianual al Teleajenului este de 5,82 m^3/s, datorită aportului afluenţilor lui, şi mai ales al Vărbilăului, la Moara Domnească, aproape de vărsare, are un debit de 9,35 m^3/s.

Cricovu Sărat este cel de-al treilea rîu mai însemnat din judeţul Prahova. Bazinul său, cu o suprafaţă de 654 km^2, se situează numai în ţinutul dealurilor şi cîmpiei constituit în bună parte din formaţiuni permeabile. Lungimea rîului

https://biblioteca-digitala.ro

totalizează 83 km, din care ceva mai mult de jumătate străbate cîmpia. Izvorînd de sub vîrful Poiana Hoţilor, de pe teritoriul judeţului Buzău, se îndreaptă spre SV şi traversează Depresiunea Sînger, pentru ca apoi, pînă dincolo de Apostolache, să curgă printr-o vale îngustă. La Priseaca pătrunde în Depresiunea Măgurele unde primeşte principalul lui afluent, *Lopatna*, mai lung decît el însuşi, considerat de la izvor pînă aici (32 km faţă de 24 km), şi cu un bazin, de asemenea, mai mare (229km² faţă de 186,5 km²). De la Priseaca, Cricovu Sărat se îndreaptă spre sud, curge printr-o luncă destul de largă încadrată de terase sau de pantele dealurilor. La Urlaţi, Cricovu Sărat părăseşte dealurile, iar de la Albeşti îşi schimbă direcţia spre SE, meandrează printre maluri joase şi se varsă în Prahova la Adîncata, pe teritoriul judeţului Ilfov. Străbătînd o zonă cu precipitaţii nu prea abundente, şi un teritoriu alcătuit din roci permeabile, Cricovul are un debit relativ modest, în ciuda bazinului său mare.

În regimul hidrologic al rîurilor din judeţul Prahova, ca şi din oricare altă regiune, ansamblul condiţiilor fizico-geografice joacă un rol hotărîtor. Relieful cu înălţimea şi fragmentarea lui asigură o anumită scurgere a apelor, iar condiţiile climatice şi constituţia litologică asigură alimentarea reţelei hidrografice, în mod diferit, de la loc la loc. Astfel, scurgerea medie se cifrează la 10—20 l/s/km² în regiunea muntoasă, culminînd în Masivul Bucegi, unde atinge 35 l/s/km², şi este asigurată de cantităţile mari de precipitaţii; dimpotrivă, în zona subcarpatică valoarea scurgerii se diminuează la 3—10 l/s/km², iar în cea dinspre cîmpie la 1—3 l/s/km², unde pantele longitudinale ale rîurilor sînt foarte mici.

Pe de altă parte, repartizarea diferită a cantităţilor de precipitaţii în cursul anului şi variaţiile temperaturii aerului influenţează în mod substanţial volumul şi debitul rîurilor din anul respectiv, precum şi regimul lor termic. La toate rîurile se constată o scurgere cu valori foarte ridicate în lunile aprilie, mai şi iunie, consecinţă a topirii masive a zăpezilor şi a ploilor bogate din perioada respectivă. Dimpotrivă, volumul rîurilor este scăzut în lunile septembrie—octombrie (fig. 20), ca urmare a perioadei secetoase din timpul verii, şi în timpul lunilor de

https://biblioteca-digitala.ro

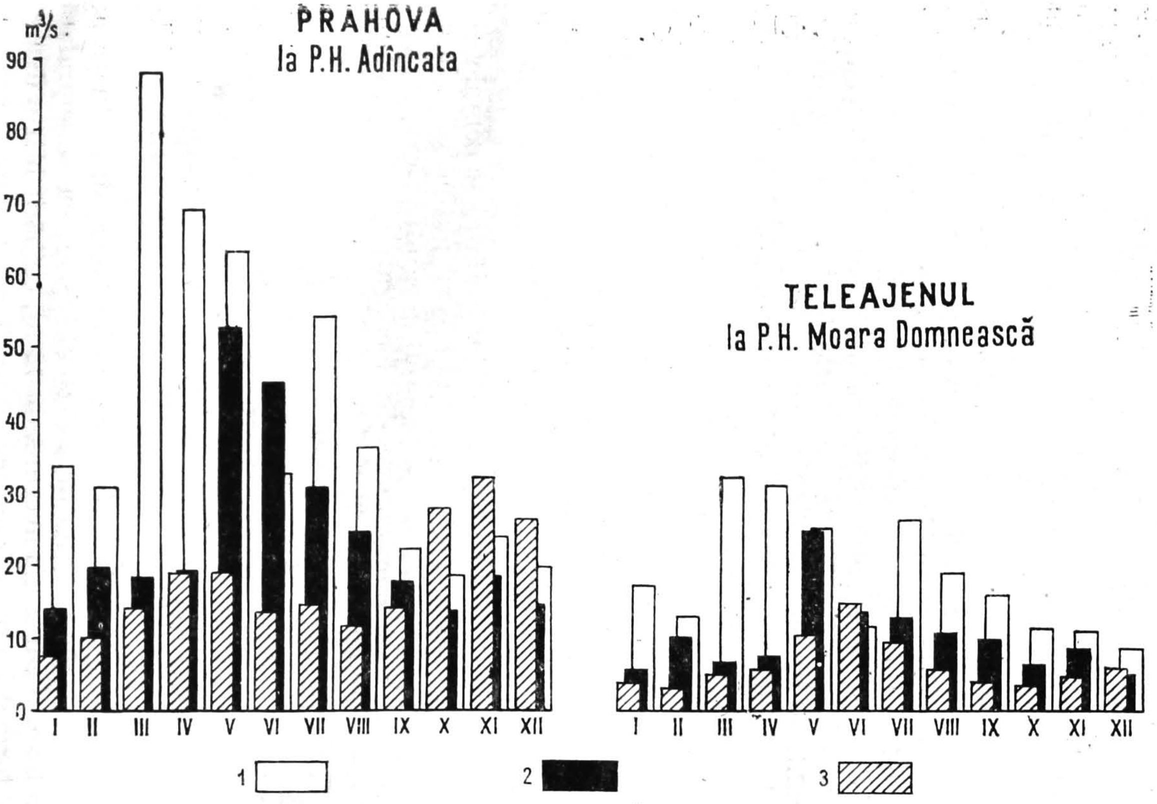

Fig. 20. — Debite medii lunare ale Prahovei şi Teleajenului în ani caracteristici.

1, An ploios (1955) ; *2*, an normal (1957) ; *3*, ani secetoşi (1964 pentru Prahova şi 1959 pentru Teleajen) (după datele I.S.C.H., 1966).

https://biblioteca-digitala.ro

iarnă, cînd zăpada persistă vreme îndelungată. În anii cu precipitaţii slabe, pîraiele mai mici cu izvoarele situate în zonele de deal şi cîmpie seacă o anumită perioadă, mai ales cele care străbat regiuni constituite din depozite groase, permeabile.

Transportul maxim de aluviuni în suspensie are loc şi el concomitent cu creşterea apelor din lunile aprilie—iunie. Valorile lui cele mai ridicate se situează în zona subcarpatică, unde consistenţa formaţiunilor geologice se asociază cu pantele longitudinale mari ale rîurilor.

În ceea ce priveşte temperatura apei, valorile cele mai scăzute se întîlnesc în luna ianuarie (0,0—0,2° C) în sectorul de munte al rîurilor, iar cele mai ridicate în lunile iulie—august (10—13° C) în zona de cîmpie. În timpul iernii, temperaturile scăzute determină apariţia fenomenelor de îngheţ (gheaţă la mal, sloiuri, pod de gheaţă); durata lor este diferită: în medie 70—74 de zile în regiunea muntoasă şi 40—45 de zile în cea de cîmpie.

Însumînd toate caracteristicile rîurilor, cercetările au pus în evidenţă concordanţa între particularităţile hidrologice ale reţelei de rîuri şi cele ale marilor unităţi geografice (munţi, dealuri, cîmpii).

Imaginea hidrografiei din judeţul Prahova se completează şi cu prezenţa unor lacuri care, deşi relativ puţine şi cu suprafeţe mici, se înscriu totuşi în peisajul geografic local. O primă remarcă este că cele mai multe sînt localizate în zona de cîmpie şi în cea de dealuri.

Lacurile din zona cîmpiei se află pe stînga Ialomiţei în cuprinsul unor mici văi afluente, văi care au fost barate de aluviunile rîului. Genetic, deci, ele sînt limane fluviatile. Menţionăm aici Balta Doamnei, cele două lacuri Curcubeu şi Sărăcineanca utilizate astăzi pentru irigaţii sau amenajate în scop piscicol. Pe valea Bălana menţionăm lacul Fulga, extins în urma construirii unui baraj (fig. 17).

În regiunea de dealuri, o parte din lacuri sînt situate pe terasele văilor mari. Amintim aici lacul Brebu, cu o suprafaţă de 3,8 ha şi o adîncime maximă de 12 m, cuibărit într-o depresiune formată prin dizolvarea gipsurilor din subasment; de

https://biblioteca-digitala.ro

asemenea, lacurile de pe terasa de la Cîmpina (Peştelui şi Bisericii) a căror geneză este similară, aici fiind vorba de dizolvarea sării (P. G â ş t e s c u, 1971).

La est de Teleajen, lacul Vitioara este situat pe o vale abandonată, al cărui curs de apă a fost captat de pîrîul Sărăţel. Rămas suspendat pe cumpăna apelor, lacul Vitioara, cu o suprafaţă de 6 ha şi o adîncime maximă de 2 m, îşi scurge apele atît în valea Sărăţelului, cît şi în cea a Vitioarei.

Tot în regiunea dealurilor amintim numeroasele lacuri sărate formate în vechile exploatări de sare de la Slănic şi Telega. Lacurile Baia Baciului de lîngă muntele de sare amenajat în scop balnear-curativ şi Baia Verde s-au acumulat în vechi saline. Avînd aceeaşi origine, lacurile de lîngă Telega sînt şi ele utilizate în balneoterapie ; lacul Doftana de lîngă gara Doftana este cel mai mare, avînd o suprafaţă de peste 9 000 m^2. Adîncimile acestor lacuri variază între 7,25 m (Baia Baciului) şi 107 m (lacul Stavrică de la Telega), iar apele lor sînt puternic mineralizate, putînd depăşi 200 g/l (P. G â ş t e s c u, 1971).

În regiunea de munte menţionăm ca lac natural pe cel situat în şaua dintre munţii Babeş şi Bobu Mare, la înălţime de 1 490 m.

Cel mai mare lac din judeţul Prahova este lacul de baraj de pe valea Doftanei, cunoscut sub numele de lacul Paltinu [1]. Avînd o lungime de aproape 4 km, o suprafaţă de 157 ha şi un volum de 53,5 mil. m^3, lacul se întinde de la confluenţa Secăriei cu Doftana pînă în capătul sudic al localităţii Teşila. El a fost creat pentru alimentarea cu apă şi în scopuri hidroenergetice. În avale de barajul lacului, spre Cîmpina, s-au construit noi baraje de retenţie în vederea alimentării cu apă a oraşului Cîmpina. Prin poziţia sa pitorească între munţii împăduriţi, nu departe de centrul industrial Cîmpina şi în lungul noii şosele de acces spre Teşila, lacul Păltinoasa va deveni în curînd unul din însemnatele obiective turistice ale judeţului Prahova. În acest sens se impun aici amenajări corespunzătoare.

[1] Denumirea corectă este lacul Păltinoasa, lacul fiind amplasat la confluenţa Doftanei cu pîrîul Păltinoasa.

https://biblioteca-digitala.ro

Apele din județul Prahova provenite direct din rîuri, lacuri sau din pînze de apă subterane și-au găsit întrebuințări multiple. Alimentarea cu apă potabilă este asigurată în cea mai mare parte din pînzele de apă de la baza pietrișurilor de terasă, de la baza conglomeratelor și a pietrișurilor conurilor de dejecție, iar în regiunea de munte, din izvoare. Dacă în localitățile situate pe dealuri și pe văi înguste în regiunea subcarpatică, ca și în unele regiuni din cîmpie, alimentarea cu apă potabilă se face din fîntîni, în majoritatea localităților din lungul văilor principale în care s-au concentrat întreprinderi industriale alimentarea cu apă se face prin conducte. Orașul Ploiești se alimentează din pînza de apă din pietrișurile conului de dejecție al Prahovei, una din principalele stații de pompare situîndu-se la vest de oraș, la Crîngul lui Bot.

Alimentarea cu apă industrială a întreprinderilor utilizează în prezent și apa lacului Păltinoasa. O parte din apele acestui lac vor fi utilizate la furnizarea energiei electrice de către o mică hidrocentrală cu o putere instalată de 10 MW.

Apele Prahovei îndreptate pe Leaotu și Iazu Morilor, ca și apele pîraielor de la marginea conului de dejecție, sînt utilizate la irigarea unor mari suprafețe legumicole din sudul județului, care asigură aprovizionarea cu zarzavaturi a municipiului Ploiești și a altor localități. Amenajările limanelor de pe stînga Ialomiței au avut în vedere atît irigarea unor terenuri agricole, cît și piscicultura. În această ultimă direcție amintim și amenajarea unor eleștee la Azuga, Brebu, Mălăeștii de Jos, Plăiețu, Măneci și Valea Stînii.

Lacurile și izvoarele sărate sînt utilizate în balneoterapie (Slănic, Telega, Poiana Cîmpina, Țintea), iar unele lacuri sau rîuri din apropierea marilor zone industriale servesc la colectarea reziduurilor (de exemplu, lacurile de la Cîmpina și pîrîul Dîmbu).

https://biblioteca-digitala.ro

SOLURILE, VEGETAȚIA, FAUNA

Solurile

Ca pătură superficială a scoarței, solul este un produs al acțiunii directe a apei, climei și a vegetației asupra rocilor, desfășurată pe o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată. Dispunerea reliefului în trepte și diferențierea pe verticală a condițiilor climatice atrag după sine o etajare a vegetației și o diferențiere a solurilor. În județul Prahova solurile prezintă o mare varietate, de la zona cea mai înaltă a Bucegilor pînă în cîmpia de divagare de la confluența Prahovei cu Teleajenul și cu Ialomița.

În zona de munte, deasupra limitei pădurii, adică mai sus de aproximativ 1 600—1 700 m, datorită condițiilor climatice specifice înălțimilor, cu temperaturi scăzute, cu perioade prelungite de îngheț, cu precipitații bogate și cu vînturi puternice, solul este format dintr-un orizont subțire, bogat în substanțe organice care trece spre bază într-un orizont bogat în materiale provenite din dezagregarea și alterarea rocilor. Pe înălțimile Bucegilor se întîlnește podzol humico-feriiluvial și sol podzolic feriiluvial. În zonele de pajiște ale Gîrbovei și Munților Grohotișu predomină un sol brun acid subalpin, podzol humico-feriiluvial și soluri brune podzolice feriiluviale, în timp ce pe creasta Ciucașului se dezvoltă rendzine (*Harta pedologică a R. S. România*, 1971).

La înălțime mai mică de 1 600—1 700 m, acolo unde pantele munților sînt acoperite de covorul forestier mai mult sau mai puțin compact, se dezvoltă soluri brune, brune podzo-

https://biblioteca-digitala.ro

lite şi soluri brune acide. Aceste tipuri de sol depăşesc limita munţilor spre dealuri, ocupînd perimetre apreciabile şi din zona subcarpatică.

Aici însă, în regiunea dealurilor subcarpatice, unde condiţiile climatice sînt mai blînde şi unde substratul litologic prezintă mari diferenţieri, alături de solurile brune apar soluri argiloase de fîneaţă umedă şi pseudorendzine, ca în zona pintenului de Homorici şi în bazinul superior al Cricovului Sărat, precum şi regosoluri (regiunea Calvini şi partea de vest a Masivului Istriţa) şi soluri argiloiluviale podzolice (în Depresiunea Mislea, în Dealurile Bucovelului), acestea din urmă trecînd şi în zona cîmpiilor piemontane înalte din sud.

Cîmpia Ploieştilor, respectiv conul de dejecţie al Prahovei, este acoperită la suprafaţă de o peliculă subţire de rendzine ce pătrunde în sus pe vale pînă la Cîmpina şi Brebu odată cu pietrişurile de terasă. Dimpotrivă, spre sud şi sud-est, unde prundişurile conului se subţiază, apar soluri slab dezvoltate (soluri aluviale, lăcovişti şi aluviuni) ce urmăresc îndeaproape văile Prahovei, Teleajenului şi Tohăneancăi.

La răsărit de Teleajen, între poalele dealurilor şi extremitatea judeţului apar cernoziomuri, cernoziomuri levigate şi cernoziomuri aluviale, corespunzînd zonei de silvostepă.

Vegetaţia

Pretutindeni solul este acoperit cu o cuvertură vegetală, indiferent că este vorba de o vegetaţie naturală ierboasă, arboricolă sau de plante cultivate. Dacă în prezent regiunea de cîmpie este domeniul culturilor cerealiere, dacă zona dealurilor este domeniul pometurilor şi al viţei de vie şi dacă zona munţilor este domeniul pădurilor şi al păşunilor, această imagine se datoreşte în cea mai mare parte activităţii omului. Această imagine, la care se adaugă aglomerările de aşezări, căile de comunicaţie, canalele de irigaţie etc. şi care în totalitate constituie ceea ce se numeşte peisaj geografic (adică un peisaj natural transformat de om), diferă de înfăţişarea pe care aceeaşi regiune

https://biblioteca-digitala.ro

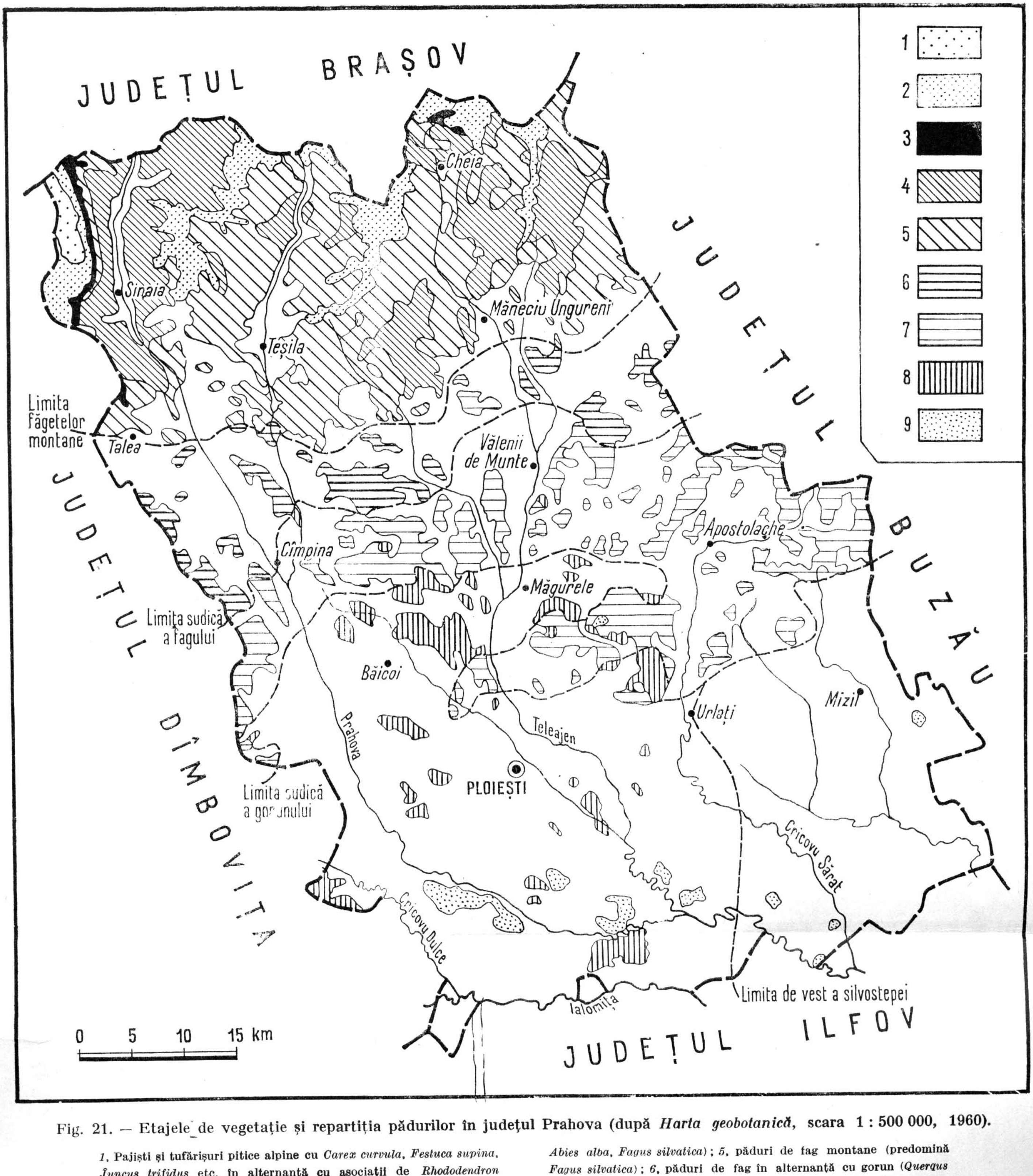

Fig. 21. — Etajele de vegetație și repartiția pădurilor în județul Prahova (după *Harta geobotanică*, scara 1 : 500 000, 1960).

1, Pajiști și tufărișuri pitice alpine cu *Carex curvula*, *Festuca supina*, *Juncus trifidus* etc. în alternanță cu asociații de *Rhododendron kotschyi*, *Salix herbacea*, *S. reticulata*; *2*, pajiști și tufărișuri subalpine (*Agrostis rupertris*, *Festuca supina*, *F. violacea*, *Nardus stricta* etc.) și tufărișuri de *Pinus montana*, *Juniperus sibirica*, *Alnus viridis*; *3*, păduri de molid (predomină *Picea excelsa*); *4*, păduri amestecate de molid, brad și fag (*Picea excelsa*, *Abies alba*, *Fagus silvatica*); *5*, păduri de fag montane (predomină *Fagus silvatica*); *6*, păduri de fag în alternanță cu gorun (*Querqus petraea*); *7*, păduri de gorun (predomină *Querqus petraea*, *Q. dalechampii* sau *Q. polycarpa*; *8*, păduri de stejar pedunculat (predomină *Querqus robur*); *9*, păduri de luncă (*Salix*, *Populus*, pe alocuri *Querqus robur*).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

ar fi avut-o în mod firesc, fără intervenția omului, și pe care astăzi numai cu greu ne-am putea-o închipui. Şi dacă omul a intervenit în mai mică măsură în acele elemente geografice care l-au interesat mai puțin sau i-a fost mai greu să le adapteze necesităților lui, în domeniul vegetației a intervenit cu multă eficacitate. Comparînd hărțile topografice ridicate în secolul trecut cu cele actuale, se constată că pe măsura dezvoltării așezărilor, a căilor de comunicație și a terenului agricol, pădurea a fost treptat defrișată în favoarea viței de vie, a livezilor și culturilor cerealiere. Figura 21 pune în evidență suprafețele actuale ale pădurilor din județul Prahova și, evident, se remarcă fărîmițarea unor mari masive forestiere în toate unitățile de relief. Din modul de distribuire a esențelor lemnoase se pot reconstitui însă aceste masive dispuse în zone de vegetație naturală de pe teritoriul județului și etajate în funcție de relief, soluri și condițiile de climă.

Cea mai mare parte a vegetației din județul Prahova aparține provinciei dacice reprezentată printr-o floră central-europeană (păduri de stejar, păduri mixte, păduri de fag subatlantic, păduri de rășinoase de tip boreal, tufărișuri și pajiști bogate în elemente alpine și arctice), în componența cărora intră numeroase specii endemice (dacice). Partea de SE a județului aparține provinciei pontice reprezentată prin elemente de stepă, în special graminee, corespunzînd zonei de silvostepă (*Biogeografia României*, 1969).

Condițiile diferite de viață oferite de celelalte elemente ale mediului geografic au dus la dispunerea formațiunilor vegetale în etaje de la cele mai mari înălțimi ale munților pînă în regiunea de cîmpie (fig. 21).

Temperaturile scăzute, perioada îndelungată de îngheț, zăpada abundentă și vînturile puternice din regiunea cea mai înaltă a Bucegilor fac ca vegetația să fie reprezentată numai prin ierburi și tufărișuri alpine pitice, singurele rezistente în aceste condiții. *Pajiștile alpine* de pe podul Bucegilor, situate deasupra altitudinii de 2 200—2 300 m, sînt alcătuite din asociații de coarnă (*Carex curvula*), părușcă (*Festuca supina*), iarba vîntului (*Agrostis rupestris*) și rugină (*Juncus trifidus*),

https://biblioteca-digitala.ro

la care se adaugă *Potentilla ternata*, *Geum montanum*, *Primula minima*, clopoţeii alpini (*Campanula alpina*), *Gentiana* etc.

Alte plante se asociază formînd „perniţe", ca miliţeaua (*Silene acaulis*) şi *Minutaria sedoides* sau colonii de ochiul găinii (*Primula minima*), însoţite de clopoţei şi viorele alpine. Plantele lemnoase sînt şi ele reprezentate prin subarbuşti tîrîtori care se pierd printre ierburi: sălcii pitice (*Salix reticulata*, *S. herbacea*) şi arginţica (*Dryas octopetala*).

Între înălţimea de 2 200 şi 2 300 m şi limita superioară a pădurii (situată în judeţul Prahova la circa 1 500 m), covorul vegetal ia alte aspecte, constituindu-se în *etajul subalpin* şi se caracterizează prin prezenţa pîlcurilor mai mult sau mai puţin compacte de jepi (*Pinus montana*) sau ienupăr (*Juniperus sibirica*), iar în lungul micilor văi care brăzdează versanţii, aninul de munte (*Alnus viridis*). Printre aceste pîlcuri se întinde pajiştea subalpină alcătuită din tufărişuri pitice de smirdar (*Rhododendron kotschyi*), afin (*Vaccinium myrtillus*) şi merişor (*V. vitis idaea*) şi din ierburi, ca păruşca (*Festuca supina*), iarba vîntului (*Agrostis rupestris*), firuţa (*Poa media*), *Festuca violacea* şi altele.

Pe versanţii abrupţi şi pe brînele cu expunere sudică din Bucegi se întîlnesc numeroase specii endemice şi rarităţi floristice, între care amintim *Sesleria haynaldiana*, *Festuca versicolor*, *Poa violacea*, *Diantus tenuifolius*, *Centaurea pinnatifida* şi altele.

Pe versanţii umbriţi, unde insolaţia este mai slabă şi zăpada se menţine vreme mai îndelungată, domină *Carex sempervirens* şi *Sesleria coerulans*, *Dryas octopetala*, *Salix reticulata* şi smirdarul (*Rhododendron kotschyi*).

În cadrul etajului subalpin se constată o dispunere pe verticală a formaţiunilor vegetale, fiecare aflîndu-şi un optim la o anumită altitudine. Astfel, la partea superioară a etajului, jnepenişul şi tufărişurile sînt mai scunde şi se prezintă ca insule în arealul gramineelor. Mai jos, jnepenişul devine compact, în timp ce spre limita pădurii începe să alterneze cu exemplare izolate sau rarişti de molid sau zadă. În timp ce în Bucegi se întîlneşte jepul (*Pinus montana*), în pajiştile subalpine din munţii Gîrbova, Grohotişu, Ciucaş şi Tătaru acesta este înlocuit cu

https://biblioteca-digitala.ro

ienupărul, mai scund şi mai deschis la culoare. Smirdarul este mai compact şi mai abundent în Bucegi şi mai ales în Ciucaş, iar afinişurile predomină pe pantele Gîrbovei şi Ciucaşului.

Sub etajul pajiştilor alpine şi subalpine se întinde *etajul pădurilor*, începînd de la înălţimea de circa 1 500 m, tapisînd pantele munţilor, dealurile subcarpatice şi acoperind o bună parte din cîmpie. Variaţia pe verticală a condiţiilor fizico-geografice şi în primul rînd a climei a determinat dispunerea etajată a speciilor de arbori care şi-au ales un spaţiu corespunzător exigenţelor lor. În partea superioară a domeniului forestier, acolo unde clima, deşi mai blîndă decît în etajul pajiştilor alpine şi subalpine, se caracterizează prin temperaturi suficient de scăzute, se distinge etajul pădurilor de molid, numit şi etajul boreal, care în zonele latitudinale ale globului corespunde taigăi.

Pădurile în care molidul (*Picea excelsa*) are un caracter net predominant sînt puţine. Ele formează un brîu imediat sub pajiştile subalpine din Bucegi şi ocupă şi cîteva mici suprafeţe pe versantul sudic al Ciucaşului (fig. 21). În aceste păduri apar în mod subordonat zada (*Larix decidua*), singurul conifer cu frunze căzătoare, mai ales în abruptul Bucegilor, bradul (*Abies alba*) la altitudini mai joase şi chiar fagul. În lungul văilor ce brăzdează pantele abrupte apar fîşii înguste de anin alb (*Alnus incana*).

Mult mai întinse sînt suprafeţele acoperite cu păduri amestecate de răşinoase (molid, brad) şi fag şi pădurile de fag care se întind spre sud pînă în zona de contact dintre munte şi dealuri.

Pădurile amestecate de molid, brad şi fag au o extensiune insulară. Ele cuprind bazinul superior al văii Prahovei şi Azugii, ocupînd atît poalele Bucegilor, cît şi pantele vestice ale Gîrbovei. Areale mai mici se remarcă spre obîrşia Doftanei şi în cursul superior al Crasnei — afluent al Teleajenului. Mult mai extinse sînt în regiunea Cheia şi în Munţii Tătaru.

Pădurile de fag însă ocupă o suprafaţă mult mai largă, acoperind tot restul zonei muntoase, cu excepţia unor pajişti întinse rezultate în urma tăierii pădurii, mai ales în lungul Doftanei.

https://biblioteca-digitala.ro

Pădurile din zona subcarpatică nu formează masive mari, ci, din cauza despăduririlor efectuate în favoarea pometurilor şi terenului agricol, se prezintă sub formă de petice răspîndite mai ales pe creştetul dealurilor (fig. 21). Spre contactul cu muntele, făgete pure se întîlnesc cu totul sporadic. În majoritatea cazurilor fagul este asociat cu gorunul (*Quercus petraea*) făcînd trecerea spre pădurile din dealurile propriu-zise.

Mai spre sud, înălţimile subcarpatice sînt acoperite cu păduri de gorun, alcătuind o zonă destul de omogenă între înălţimi de 650 şi 200 m. Aici predomină cele trei varietăţi de gorun: *Quercus petraea* de origine central-europeană, *Q. dalechampii* (gorunul balcanic), şi *Q. polycarpa* de origine sudică. Pantele destul de accentuate ale dealurilor prin care acestea se termină spre cîmpie constituie şi limita pădurilor de gorun.

În Cîmpia Ploieştilor, pe suprafaţa conului de dejecţie al Prahovei, peticele de pădure sînt alcătuite din stejar, în care predomină stejarul pedunculat (*Quercus robur*). Sînt păduri luminoase care permit dezvoltarea unui strat de arbuşti. Spre marginea sudică a aceluiaşi con, în lungul Prahovei şi Leaotului, se întîlnesc petice de păduri de luncă alcătuite din salcie (*Salix*), plop (*Populus*) şi pe alocuri stejar pedunculat. Aceste zăvoaie găsesc condiţii bune de existenţă pe marginea rîurilor, unde terenul este mai umed.

În partea de SE a judeţului Prahova, *vegetaţia de silvostepă* este formată din ierburi de stepă şi din arbori izolaţi sau pîlcuri de pădure. Este o zonă de tranziţie între stepele Bărăganului şi regiunea forestieră din zona dealurilor şi din regiunea de vest a cîmpiei. Arborii din cuprinsul silvostepei sînt adaptaţi la condiţiile termice de aici şi la perioada de uscăciune din timpul verilor. Ei sînt reprezentaţi de stejarul brumăriu (*Quercus pedunculiflora*) şi stejarul pedunculat (*Q. robur*).

Fauna

Covorul vegetal, dar mai ales pădurea au constituit domeniul de viaţă a numeroase vieţuitoare, asigurîndu-le atît hrană, cît şi adăpost. Ca şi în cazul vegetaţiei, umanizarea treptată a

https://biblioteca-digitala.ro

unei regiuni, defrişările efectuate, apariţia şi dezvoltarea căilor de comunicaţii, apariţia industriei, pe scurt modificarea de către om a condiţiilor mediului natural a produs modificări în lumea animalelor, fapt care s-a soldat cu restrîngerea ariilor unor specii, reducerea numărului de exemplare, ba chiar cu dispariţia unora ; pe de altă parte însă se constată protejarea unor specii şi colonizarea altora, în scopuri cinegetice, şi repopularea unor vechi teritorii cu animale aflate astăzi în regres.

Animalele din judeţul Prahova respectă şi ele o anumită repartiţie pe verticală, în funcţie de exigenţele lor de viaţă. Caracteristică pentru regiunea stîncoasă a abruptului Bucegilor este capra neagră (*Rupicapra rupicapra*). Se pare că prin secolul al XVII-lea capra neagră se întîlnea şi la est de Prahova în Masivul Ciucaş, dar ea trăieşte astăzi numai în masivele înalte ale Carpaţilor Meridionali şi în Munţii Rodna. În timpul iernii ea coboară, pătrunzînd în pădure unde găseşte condiţii mai bune de viaţă dar unde se expune, în acelaşi timp, animalelor de pradă.

Printre ierburile şi tufărişurile pajiştilor alpine şi subalpine vieţuiesc numeroase insecte, numeroase specii de melci cu cochilie mică, şopîrla şi tritonul şi tot aici cuibăresc unele păsări caracteristice regiunilor mai joase. Acvila de munte, corbul, vulturul şi cocoşul de munte (*Tetrao urogallus*) sînt deseori întîlnite în regiunea celor mai înalte culmi. În timpul verii ajung aici vipera (*Vipera berrus*), iepurele (*Lupus europaeus*), iar în jurul stînelor, lupul şi mai ales ursul.

Pădurea este domeniul de viaţă a numeroase specii de animale. În pădurile de răşinoase trăieşte ursul (*Ursus arctos*), altădată mai numeros şi extins chiar în zona de cîmpie (aşa cum reiese din studiul resturilor din unele staţiuni preistorice). Odată cu defrişările pădurilor, petrecute în mileniul I al erei noastre, ursul a fost silit să se retragă spre munte (S. Haimovici, citat de *Biogeografia României*, 1969); vînat iraţional în trecut, astăzi ursul este pus sub ocrotirea legii. Tot dintre mamifere amintim rîsul (*Lynx lynx*) şi cerbul (*Cervus elaphus carpathicus* Botez), acesta din urmă vieţuind mai ales la răsărit de Prahova. Numeroase specii de păsări populează

https://biblioteca-digitala.ro

aceste păduri : cocoşul de munte, ciocănitoarea, corbul, mierla, buha etc.

În pădurile de foioase, caracteristică este fauna de mamifere rozătoare, reprezentată prin diferite specii de şoareci, prin veveriţă (*Sciurus vulgaris*) şi pîrş. Deşi aceste rozătoare îşi extind aria de repartiţie şi peste ţinutul de dealuri şi cîmpii, ele găsesc un optim de dezvoltare în făgetele din regiunile mai înalte. Alături de urşi, lupi şi cerbi se menţionează aici şi mistreţul (*Sus scrofa*), jderul, căprioara (*Capreolus capreolus*) şi altele. Cam aceleaşi animale trăiesc şi în pădurile de stejar ; în timp ce căprioara se întîlneşte mai frecvent în pădurile de stejar, împreună cu lupul, iepurele şi vulpea, în pădurile de fag şi de amestec predomină mistreţul şi pisica sălbatică. Un mare număr de păsări abundă în pădurile şi în tufişurile din regiunea de cîmpie. Între acestea menţionăm fazanul(*Phasianus colchicus*), pasăre originară din Caucaz, colonizată în vestul ţării încă din secolul al XVII-lea şi, recent, în pădurile de la Gherghiţa. În aceleaşi păduri, dealtfel ca şi în pădurea de la Sicrita, a fost colonizată şi căprioara.

În regiunea sudică a judeţului Prahova, acolo unde condiţiile de stepă se întrepătrund cu cele ale pădurii apar şi unele animale caracteristice cîmpiilor stepice. Cel mai reprezentativ în acest sens este popîndăul (*Citellus citellus*), vieţuind mai ales pe teritorii destinate agriculturii, alături de alte rozătoare de stepă.

În ceea ce priveşte fauna acvatică, şi ne referim la fauna piscicolă, trebuie să remarcăm prezenţa păstrăvului, căruia i se asociază zglăvoaca în regiunea de obîrşie a principalelor rîuri din judeţul Prahova, cu ape repezi, oxigenate şi limpezi, pînă la altitudinea de 500—600 m. În sectoarele deluroase ale rîurilor peştele caracteristic este lipanul şi moioaga, iar în cele de cîmpie, mreana. Numeroasele unităţi industriale din lungul văii Prahovei şi Teleajenului şi exploatările petroliere, prin reziduurile lor, determină poluarea uneori accentuată a apelor, ceea ce duce la împuţinarea şi chiar dispariţia peştelui din albiile rîurilor de deal şi chiar de cîmpie. Numeroasele amenajări efectuate în scopuri piscicole atît în regiunile de munte, cît şi în cea de cîmpie vin să compenseze acest neajuns.

https://biblioteca-digitala.ro

Multe din speciile faunistice menționate în județul Prahova au valoare cinegetică. Prin grija Direcției economiei vînatului și a ocoalelor silvice s-au întocmit recensăminte, s-au luat măsuri de exploatare rațională a vînatului și s-a trecut la protejarea unor specii și la colonizarea altora. Fondul cinegetic al județului este destul de important ; ca vînat mare amintim cerbul carpatin (circa 700 de exemplare) [2], căprioara (peste 5 000), capra neagră (190), ursul (peste 80) și mistrețul (circa 450), lupul și rîsul (aproximativ cîte 30 de exemplare). Mai amintim vulpea (circa 400), jderul, dihorul și nevăstuica (cam cîte 150), precum și pisica sălbatecă (peste 60 de exemplare); numărul iepurilor se ridică la peste 20 000 de exemplare. Păsările de interes vînătoresc sînt reprezentate prin cocoșul de munte (circa 200), potîrnichea (circa 3 000) și fazanul (peste 4 000), acesta din urmă fiind colonizat mai ales în pădurile din regiunea de cîmpie.

Pentru valorificarea faunei piscicole, în județul Prahova s-au făcut unele amenajări, și aici amintim cele două păstrăvării : de la Valea Stînii, sub versantul dinspre Telejenel al Zăganului, și de pe valea Azugii, precum și amenajarea cu scop piscicol a lacurilor Sărăcineanca și Curcubeu.

Rezervații și monumente ale naturii

În etapa marilor transformări ale naturii, omul a intervenit aproape pretutindeni, modificînd natura în scopul satisfacerii multiplelor lui necesități. Am putea spune că prea puține sînt locurile nestrăbătute de om și care mai păstrează încă înfățișarea lor naturală. Aici, sau în regiunile în care prefacerile economice nu au lăsat urme prea adînci, cercetări aparținînd domeniului geobotanic, faunistic, forestier, geologic etc. au relevat și pe teritoriul județului Prahova prezența unor elemente cu deosebită valoare științifică. Faptul că aceste elemente sînt

---

[2] Numărul exemplarelor din fiecare specie este orientativ și se referă la anul 1969.

https://biblioteca-digitala.ro

rare, pe cale de dispariţie sau ocupînd areale restrînse a pus cu stringenţă problema ocrotirii lor; prin intervenţia Comisiei monumentelor naturii, ele au fost declarate monumente ale naturii şi puse sub ocrotirea legii.

Datorită unor complexe biogeografice foarte variate pe o suprafaţă relativ restrînsă, o mare parte din Masivul Bucegi a fost instituită ca rezervaţie naturală. Pe o suprafaţă de circa 300 km² se întîlnesc cam 1 200 de specii de fanerogame şi criptogame vasculare, ceea ce reprezintă aproape 1/3 din numărul total pe întreaga ţară. Tot aici s-au identificat numeroase endemisme cu un deosebit interes ştiinţific (E. Pop şi N. Sălăgeanu, 1965). Rezervaţia naturală a Bucegilor este împărţită între judeţele Prahova, Dîmboviţa şi Braşov. În judeţul Prahova este localizată cea mai mare parte a rezervaţiei principale [3] care cuprinde întregul abrupt al Bucegilor şi mici porţiuni din creştetul neted al acestora. Valea Jepilor împreună cu pantele stîncoase ale Caraimanului şi Jepilor Mici constituie o zonă ştiinţifică (200 ha suprafaţă), un adevărat laborator natural pentru studiile de geobotanică.

Din numeroasele flori care încîntă ochiul drumeţului pe podul sau în abrupturile stîncoase din Bucegi şi în poienile de la poale, au fost declarate monumente ale naturii ghinţura galbenă (*Gentiana lutea*), floarea de colţ (*Leontopodium alpinum*), sîngele voinicului (*Nigritella nigra* şi *N. rubra*), clopoţelul alpin (*Campanula alpina*), *Hieracicum alpinum*, *Deschampsia flexcosa*, bulbucul de munte (*Trollius europaeus*), narcisa (*Narcissus stellaris*), angelica (*Angelica archangelica*), măseaua ciutei (*Erythronium dens-canis*) şi altele, iar dintre tufărişurile pitice, smirdarul (*Rhododendron kotschyi*) cu florile lui roz-violacee, afinele şi merişorul (*Vaccinium*). Dintre arbori, sînt declaraţi monumente ale naturii zîmbrul (*Pinus cembra*), considerat relict glaciar, găsit în valea Jepilor, zada (*Larix decidua*), aninată de stîncile din Valea Seacă şi din valea Jepilor, dar mai ales exemplarele gigante de sub muntele Furnica, şi tisa

[3] În afara rezervaţiei principale (4 400 ha), care corespunde pantelor abrupte exterioare, în Bucegi mai există două rezervaţii: Peştera Ialomiţei şi Zănoaga, pe teritoriul judeţului Dîmboviţa (Margareta Moşneaga, 1969).

https://biblioteca-digitala.ro

(*Taxus baccata*), întîlnită izolat sau în pîlcuri la poalele versantului prahovean.

Tot aici trebuie să mai amintim pădurea pură de brad de la vest de Poiana Țapului, spre cascada Urlătoarea. Dealtfel, pe pantele mai domoale de la baza abruptului, între Poiana Țapului și Sinaia, s-a constituit o rezervație forestieră care are în vedere protejarea unor arbori bătrîni și componența variată a pădurii (de la brădeto-făgete pînă la zadă aflată spre înălțimi). Aici se găsesc brazi falnici de peste 50 m înălțime, cu trunchiul gros de 1—1,30 m, bătrîni de 300—400 de ani. Fagii au înălțime de circa 45 m și grosime de peste 1 metru. Tot în această regiune s-a identificat o orhidee foarte rară (*Epipogium aphyllum*). În apropiere, sub stîncile calcaroase Sfînta Ana de lîngă Sinaia, s-a descoperit o enclavă de plante termofile, reprezentate de liliac sălbatic (*Syringa vulgaris*) și iedera albă (*Daphne blagayana*).

În rezervația naturală a Bucegilor, dar și în alte regiuni muntoase ale județului Prahova, sînt ocrotite de lege și unele elemente faunistice, și anume capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), stăpînitoarea stîncăriilor alpine, rîsul (*Lynx linx*), vulturul pleșuv negru (*Aegypius monachus*), acvila de munte (*Aquila chrysaëtus*), cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*) și altele.

O altă rezervație geobotanică se situează pe versantul stîng al Prahovei, la Sinaia, cunoscută sub numele de Arinișu de la Cumpătu, unde, alături de arborii menționați, se grupează o varietate foarte mare de plante pe o suprafață restrînsă.

Ca monumente ale naturii sînt declarați și stejarii seculari de la mănăstirea Ghighiu, situați la numai cîțiva kilometri SE de Ploiești (fig. 22).

Muntele de Sare (fig. 23) de la Slănic constituie și el un punct de interes științific, peisagistic și economic, din ce în ce mai des intrat în circuitele excursiilor turistice. Declarat ca rezervație geologică, muntele de sare poartă amprenta unor vechi exploatări începute în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și a unei interesante evoluții geologice a masivului de sare. În afară de cutarea intimă a sării, pusă în evidență de dungile mai închise la culoare a orizonturilor impuse, la suprafața masivului scurgerea apelor de ploaie și procesele

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 22. — Stejarii seculari de la Ghighiu (foto Gh. Niculescu).

de dizolvare au dat naştere unui microrelief cu aspect dantelat, ce se încadrează în seria formelor de relief carstic (V. Sencu, 1968).

CONSIDERAŢII DE GEOGRAFIE ISTORICĂ

Despre popularea din cele mai vechi timpuri a teritoriului cuprins astăzi în limitele judeţului Prahova ne stau mărturie numeroasele dovezi ale culturii materiale descoperite cu ocazia

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 23. — Muntele de sare de la Slănic
(foto V. Sencu).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

săpăturilor arheologice în partea sudică (Bucov, Ploieşti-Triaj, Tîrgşor, Tinosu) şi în cea nord-estică a judeţului (Drajna de Jos etc.).

Poziţia geografică deosebit de favorabilă a judeţului, în calea unor vechi şi importante căi de comunicaţie, bogăţiile naturale, formarea de centre industriale şi comerciale, în cadrul cărora s-a dezvoltat în ultimul secol un puternic proletariat, toate acestea au influenţat asupra dezvoltării social-economice a judeţului Prahova. Evoluţia istorică poate fi urmărită încă din paleolitic (Lapoş) şi din neolitic (Ploieşti-Triaj), mai ales din epoca bronzului, cînd păstorii prototraci au lăsat urme materiale la Sinaia (V. Pârvan, 1926)[4], Drajna de Jos şi în alte localităţi.

Elocvente sînt descoperirile din etapa de trecere către epoca bronzului, precum şi cele peste 240 de unelte şi obiecte din bronz (din care 199 au reprezentat numai seceri) date la iveală la Drajna de Jos (*Istoria României*, 1960, vol. I, p. 148), ceea ce dovedeşte că locuitorii practicau agricultura şi prelucrau bronzul pe care-l obţineau prin schimb, creînd astfel o tradiţie a acestor activităţi.

Dintre aşezările geto-dacice se menţionează, în cadrul acestui teritoriu, cetatea getică de la Tinosu, datată a fi de la sfîrşitul secolului al III-lea î.e.n. şi care durează pînă la sfîrşitul secolului I. e.n.[5]

Documentele istorice semnalează că, în timpul stăpînirii romane, existau în această parte a ţării un număr de trei castre, la Tîrgşor, Mălăeşti şi Drajna de Sus,[6] în care staţionau corpuri de trupe romane (*Istoria României*, 1960, vol. I., p. 349). Cele două castre din urmă au fost fixate în zona subcarpatică, în calea vechilor trecători transcarpatice care asigurau legă-

[4] V. Pârvan interpretează depozitul de la Sinaia ca aparţinînd unui grup de păstori prototraci. Radu Ştefan Ciobanu interpretează topoarele din depozitul de la Sinaia ca elemente de schimb lăsate pe drumul Prahovei de către un grup de păstori prototraci.

[5] Pe şantierul arheologic de la Budureasca au fost descoperite vestigiile unor bogate aşezări rurale geto-dace. Săpăturile au fost efectuate sub conducerea arheologului Victor Teodorescu, directorul Muzeului de istorie Ploieşti.

[6] Probabil Ramidava, după geograful Ptolomeu.

https://biblioteca-digitala.ro

tura cu Transilvania. Fortificații romane au mai fost ridicate şi la Filipeştii de Pădure.

Prezenţa atelierului de fierărie de la Bucov, datat din secolul al X-lea, demonstrează continuitatea neîntreruptă a populaţiei băştinaşe şi condiţiile favorabile pentru practicarea agriculturii şi respectiv utilizarea uneltelor agricole confecţionate din fier.

Meşteşugul olăritului a fost, de asemenea, practicat din timpuri străvechi [7]. Deosebit de semnificativă este însă descoperirea ceramicii de la Bucov, unde „alături de olăria slavă şi de olăria de tip sud-dunărean a apărut şi ceramica arsă la roşu, lucrată cu roata cu învîrtire rapidă, derivată din olăria provincială romană a secolelor IV—VI şi fiind specifică populaţiei române'' (*Istoria României*, 1960, vol. I., p. 785).

În secolele XIV—XVI, legăturile comerciale, efectuate pe drumurile din lungul rîurilor Prahova, Teleajen, care treceau şi prin Tîrgşor, devin tot mai active, acestea asigurînd schimburile de produse vegetale şi animale dintre centrele economice din Transilvania cu porturile dunărene şi în special cu oraşul Brăila. În categoria oraşelor sau a tîrgurilor figurau, în această perioadă, centrele Ploieşti şi Tîrgşor, iar dintre aşezările cu activitate minieră, Telega şi Ghitioara — adică Gura Vitioarei de azi. Tîrgşorul figura în secolul al XVI-lea printre oraşele Ţării Româneşti care întreţineau strînse legături comerciale cu Braşovul (N. Iorga, 1925; R. Manolescu, 1965). Astfel, în 1503 existau acolo 45 de negustori care făceau comerţ cu Braşovul, iar în 1549 numărul acestora s-a ridicat la 52 (*Istoria României*, 1962, vol. II, p. 584).

În a doua jumătate a secolului al XVI-lea oraşul Tîrgşor decade, în timp ce oraşul Gherghiţa înregistrează o evidentă dezvoltare datorită activităţii meşteşugăreşti, a celei comerciale şi a agriculturii.

---

[7] Şi astăzi întîlnim aşezări omeneşti care poartă denumirea de Olari sau Olarii Vechi (sate, în cadrul comunei Gherghiţa), care amintesc de vechea ocupaţie a locuitorilor acestor aşezări.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot atunci erau amintite și activitățile legate de practicarea viticulturii și pomiculturii, de extinderea terenurilor arabile în partea centrală și nordică a județului.

Pe harta hotarelor țării de la sfîrșitul secolului al XVI-lea figura în partea nordică a actualului teritoriu administrativ (aproximativ între Prahova și Buzău) județul Săcuieni sau Saac, care se menține pînă la 1845. El este pomenit în documentele istorice, ca dealtfel și județele Muscel, Argeș și Dîmbovița, în legătură cu existența unor zăcăminte de pucioasă.

În secolele XVII—XVIII documentele istorice menționează majoritatea așezărilor omenești din limitele acestui teritoriu (Cîmpina, Văleni, Slănic, Teișani, Săraru, Ghitioara, Telega, Filipești, Ploiești, Tîrgșor, Gherghița, Hizești, Podeni etc.).

În secolul al XVIII-lea activitatea minieră se intensifică, în special în domeniul exploatării sării. Documentele istorice menționează că, în această perioadă, se extrăgeau anual la Slănic circa 8 milioane ocale de sare. Exploatări de sare se mai făceau și la Telega. Cele două mari exploatări aparțineau mănăstirilor din Colțea și, respectiv, Mărgineni. ,,La ocna de la Slănic, în 1743, ciocănașii șezători pe moșie erau obligați să taie 400 de bolovani drept clacă de sare pentru mănăstirea Colțea, stăpîna moșiei'' (*Istoria Romîniei*, 1964, vol. III, p. 360).

Activitatea comercială devine tot mai activă către sfîrșitul secolului al XVIII-lea, aceasta fiind organizată săptămînal în principalele centre economice (Vălenii de Munte), unde se făceau schimburi între produse agricole și cele de uz casnic; după cum existau și tîrguri cu caracter permanent, situate la întretăierea unor importante drumuri comerciale, așa cum era cel de la Ploiești, unde existau la 1775 circa 70 de bărăci (prăvălii) comerciale.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea se construiesc: fabrici de sticlă (1830, 1880), de postav (1886) și de bere (1899), toate la Azuga; fabrica de hîrtie din Bușteni (1882) etc.; se trasează drumuri în sectoarele Ploiești — Brașov și Ploiești — Tîrgoviște, se construiesc căi ferate (Sinaia — Predeal, dată în exploatare la 10 iunie 1879), se dau în folosință primele distilării de petrol (Rîfov, 1857) și sonde mecanice (Cîmpina,

https://biblioteca-digitala.ro

1889) etc., ceea ce a impulsionat și mai mult dezvoltarea economică a văii Prahovei. În legătură cu aceasta, George Vâlsan scria: „Îndată ce valea Prahovei a căpătat o șosea, apoi o cale ferată, satele, care mai înainte urcau valea numai pînă la Comarnic, au înaintat în sus pînă la creasta Carpaților ..." (G. Vâlsan, 1924).

Asistăm, în această perioadă, și la fenomenul de imigrare a unor păstori de dincolo de Carpați, fapt pus în evidență prin dubletele de sate, care se mențin și azi: Măneciu-Ungureni, Măneciu-Pămînteni, Poseștii-Ungureni, Poseștii-Pămînteni. Acestea au avut și au întinse suprafețe acoperite cu pășuni naturale, de unde și stabilirea unor grupuri de populație românească din Transilvania în această regiune de mare concentrare demografică, ca dealtfel în toată zona subcarpatică.

Către sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea industria de extracție și prelucrare a țițeiului devine principala activitate economică din această parte a țării [8].

Dezvoltarea relațiilor capitaliste, exploatarea intensă a sării și a petrolului au avut drept consecință înmulțirea proletarilor și apariția primelor idei socialist-utopice din România pe teritoriul județului Prahova. Tudor Diamant a încercat să înființeze, în 1835 la Scăeni, primul falanster fourierist. Ideile generației pașoptiste s-au răspîndit rapid între prahoveni, iar în timpul anului revoluționar 1848, N. Bălcescu a dat atenție deosebită „ciocănarilor" din Prahova. Pentru înfăptuirea idealurilor revoluției burghezo-democratice — unirea, reforma agrară, independența națională — au luptat în primele rînduri prahovenii, care au trimis în divanurile ad-hoc deputați unioniști, au sprijinit formarea taberei militare a lui Al. I. Cuza la Florești (C. C. Giurescu, 1966), au trimis însemnate ajutoare pe front în 1877—1878 [9]. Înființarea în 1891 a Clubului

[8] Despre istoria, economia și cultura orașului Ploiești, vezi M. Sevastos, *Monografia orașului Ploiești*, București, 1937. Articole valoroase a publicat și prof. N. Simache care a fost un pasionat cercetător al istoriei județului Prahova și care a organizat, împreună cu un colectiv, muzeul „Secolul al XVIII-lea în Țara Românească", în cadrul palatului domnesc al lui Matei Basarab din localitatea Brebu de pe valea Doftanei.

[9] În 1870 maiorul Candiano Popescu declară orașul Ploiești republică, dovedind în acest fel dezvoltarea pe care o luase mișcarea antidinastică.

https://biblioteca-digitala.ro

muncitorilor din Ploiești și apariția în 1892 a ziarului „Democrația socială" — organ al clubului — au contribuit la intensificarea activității revoluționare.

Numărul mare de muncitori petroliști, apariția de noi centre petroliere au schimbat structura socială a județului, a cărui viață a fost dominată în ultimul veac de proletariat.

La Ploiești au activat o serie de militanți remarcabili ai mișcării muncitorești, printre care Gh. Bujor, Șt. Gheorghiu, Gheorghe Niculescu-Mizil, Constantin Mănescu etc. De acest oraș sînt legate numeroase acțiuni ale P.S.D.M.R., înființarea în 1905, de I. C. Frimu, a primului sindicat din România (cel al tîmplarilor) și acțiunile de sprijinire a țăranilor răsculați în 1907.

Puternica tradiție de luptă a muncitorilor prahoveni a devenit evidentă imediat după primul război mondial. La greva generală din octombrie 1920 au participat toți proletarii, iar la congresul de înființare a P.C.R. (8 mai 1921) toți delegații prahoveni s-au situat pe poziția de stînga. Al doilea congres al P.C.R., care a discutat statutul și programul partidului, s-a ținut la Ploiești, în octombrie 1922, muncitorii prahoveni fiind totdeauna în primele rînduri ale comuniștilor.

În timpul marilor lupte ale ceferiștilor și petroliștilor (ianuarie-februarie 1933), petroliștii de la „Astra", „Steaua", „Concordia" etc. au format detașamente proletare fruntașe, iar în anii următori au luptat împotriva fascismului, organizînd sabotaje la fabrici, în exploatările petroliere, în transporturile feroviare și au susținut grupurile de partizani „Carpați" care au acționat pe teritoriul județului. Insurecția națională antifascistă armată de la 23 august 1944, pentru victoria căreia au luptat și masele populare de pe întreg teritoriul județului sub conducerea P.C.R., a deschis populației prahovene noi perspective de dezvoltare, în condițiile construirii societății socialiste.

https://biblioteca-digitala.ro

POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE

Demogeografia

Evoluția numerică. În limitele județului Prahova se numără peste 771 000 de locuitori (1972), fiind întrecut din acest punct de vedere numai de județul Ilfov (circa 806 000 locuitori). Evoluția demografică a înregistrat creșteri impresionante, datorită profundelor transformări social-economice și în primul rînd a industrializării socialiste. Astfel, în decurs de patru decenii numărul de locuitori a sporit cu peste 298 000 de persoane. Cea mai evidentă creștere s-a înregistrat, însă, în ultimii 15 ani, cînd populația a crescut în medie cu circa 8 000 de suflete anual (față de 1956).

Iată cum se prezintă evoluția demografică și densitatea populației potrivit datelor de recensămînt din 1930, 1948, 1956 și 1966, precum și numărul de locuitori la data de 1 iulie 1972 (date estimative).

Tabelul

Numărul și densitatea

Anii	1930		1948	
Populația	Număr	Dens.	Număr	Dens.
Totală	472 249	100,6	557 776	119
Urbană	—	—	—	—
Rurală	—	—	—	—

* Fără comunele suburbane.

https://biblioteca-digitala.ro

Continua creștere a numărului de locuitori se explică, primul rînd, prin sporul natural ridicat, ca și prin sporul igratoriu determinat de ritmul rapid de dezvoltare a indus-iei și construcțiilor. Astfel, în 1971 sporul natural a fost de 2,9$^0/_{00}$, depășind media pe țară (10,0 $^0/_{00}$). Acest spor ridicat ste rezultatul raportului dintre natalitate (21,5$^0/_{00}$), care este ult mai mare decît media pe țară (19,5$^0/_{00}$), și mortalitate, are a fost în 1971 de 8,6$^0/_{00}$. Sporul natural a înregistrat valori ai ridicate în anii 1967 și 1968, față de 1966, datorită măsurilor uate pe linie de stat, și se menține între 12 și 14$^0/_{00}$ după nul 1969.

Ca o consecință a dezvoltării bazei economice, *populația e medii* a înregistrat schimbări esențiale atît sub raport numeric, ît și funcțional. Numai în ultimii 16 ani (1956—1971) popu-ația urbană a sporit cu 89 500 de locuitori, iar cea rurală cu 53 500 de locuitori.

Populația urbană (inclusiv din comunele suburbane) reprezenta în 1972 aproape 51% din numărul total de locuitori ai județului, datorită pe de o parte sporului natural, dar mai ales afluxului de populație din mediul rural, solicitată de dezvoltarea industrială a județului. Creșterea populației urbane se explică însă și prin aceea că o serie de localități rurale cu activități de servicii sau cu alte funcții au trecut în categoria orașelor. Dintre acestea cităm localitățile : Comarnic, Boldești-Scăeni, Plopeni etc.

nr. 1

populației (loc./km²)

1956		1966		1972	
Număr	Dens.	Număr	Dens.	Număr	Dens.
623 817	133	701 057	150	771 163	164,3
229 981*	—	284 796*	—	321 917*	—
393 836	—	416 261	—	449 246	—

https://biblioteca-digitala.ro

Repartiția populației. Județul Prahova se înscrie printre unitățile administrativ-teritoriale cu un grad ridicat de concentrare a populației, respectiv 3,7% din numărul total de locuitori ai țării. Densitatea medie de 164,3 loc./km² (în 1972) reprezintă aproape dublu față de media pe țară (86,2 loc./km², în 1971), ocupînd, din acest punct de vedere, primul loc pe țară.

În decurs de patru decenii, densitatea a sporit de la 100,6 loc./km² în 1930 la circa 119 în 1948 și la peste 164 loc./km² în 1972, și aceasta datorită valorificării tot mai intense a resurselor naturale, a ridicării — în anii construcției socialismului — a gradului de industrializare și de dezvoltare a tuturor ramurilor economice.

Cea mai mare concentrare de populație se află în lungul magistralelor feroviare și rutiere de pe valea Prahovei, apoi în lungul văii Teleajenului, în zona subcarpatică și la contactul dealurilor piemontane cu cîmpiile piemontane și de divagare, unde se schimbă și profilul economic al acestor unități naturale. De remarcat este faptul că circa 40% din numărul total al așezărilor rurale au o densitate cuprinsă între 100 și 150 loc./km², acestea fiind concentrate în partea estică și nord-vestică a județului. Circa 18% din totalul comunelor au densități între 150 și 200 loc./km² și sînt situate, în special, în limitele arealelor viticole și pomicole (fig. 24).

Numărul comunelor cu densități de peste 200 loc./km² sînt reduse. Astfel, o densitate de 200—250 loc./km² se înregistrează numai la cinci comune, dintre care două cu caracter suburban (Brazi 215 loc./km² și Bărcănești 240 loc./km²), densitatea ridicată explicîndu-se prin activitățile industriale și de servicii care se înregistrează în cadrul acestora. Celelalte trei comune — Bănești (250), Lipănești (248) și Telega (213) — sînt situate în limitele unor importante areale industriale, populația fiind antrenată în diverse procese economice.

Cele mai mari densități rurale se întîlnesc în cadrul comunelor suburbane Blejoi (370 loc./km²) și Poiana Cîmpina (360 loc./km²), datorită în primul caz existenței unei forțe de muncă specializate care lucrează în cadrul municipiului Ploiești, iar în al doilea caz, ca urmare a existenței întreprinderilor industriale și a forței de muncă ce se deplasează în orașul Cîmpina.

https://biblioteca-digitala.ro

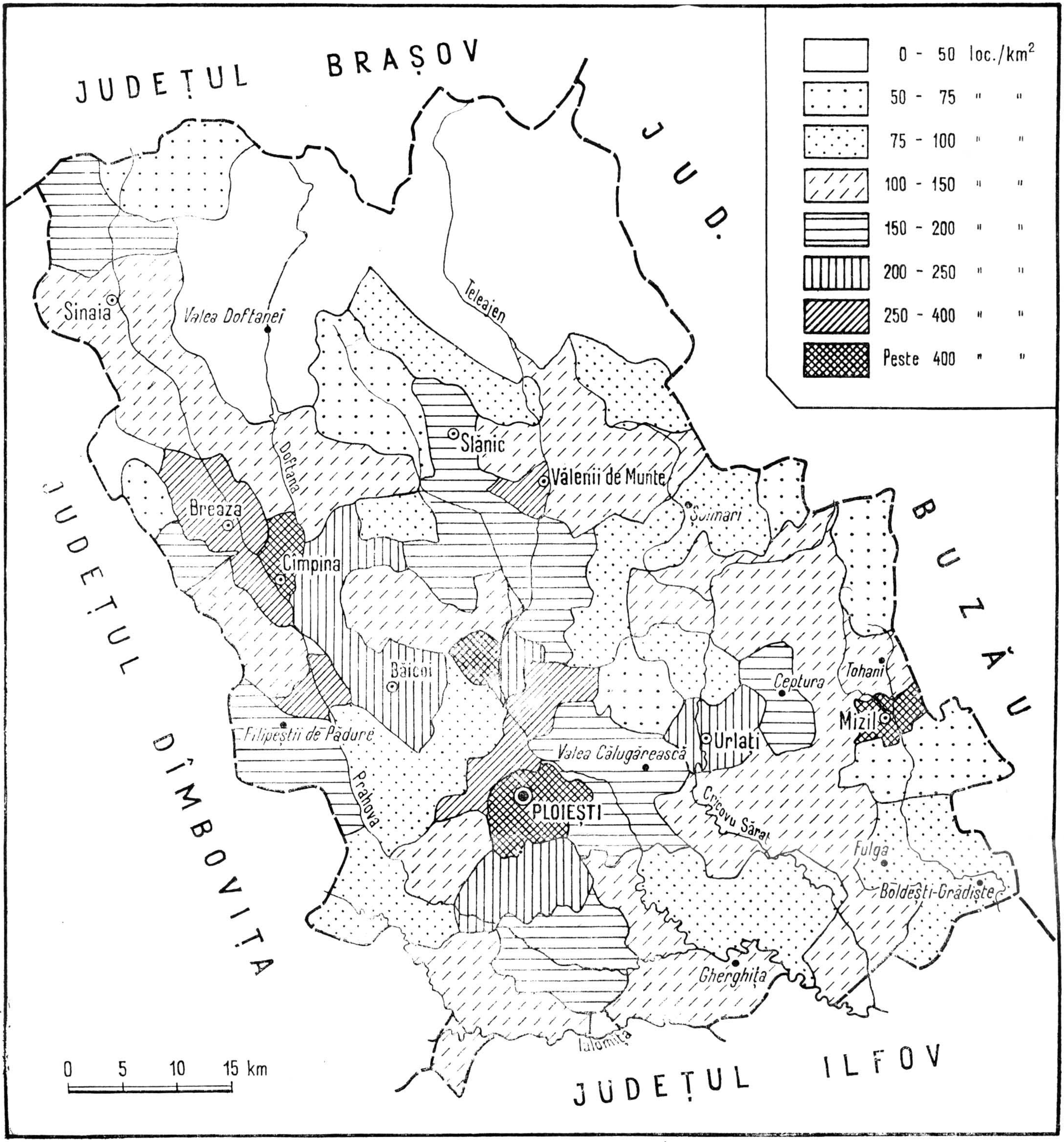

Fig. 24. — Densitatea populației în 1970.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Comunele Cornu şi Floreşti prezintă densităţi ridicate (circa 260 loc./km²) tot pe seama activităţii industriale.

Densităţi scăzute, între 0 şi 50 loc./km², se înregistrează în partea nordică a judeţului, adică în zona muntoasă, unde creşterea animalelor şi exploatarea forestieră reprezintă ocupaţia de bază a locuitorilor. Printre acestea menţionăm : Secăria (28,0 loc./km²), Valea Doftanei (22 loc./km²), Măneciu (42 loc./km²), Cerașu (37 loc./km²), Starchiojd (49 loc./km²), iar în partea nord-estică, comuna Talea cu o densitate de 48 loc./km².

Oraşele înregistrează densităţile cele mai mari de locuitori. În primul rînd se detaşează municipiul Ploieşti, cu o densitate de 2 565 loc./km², iar apoi oraşele Cîmpina (995), Plopeni (600), Mizil (551), Vălenii de Munte (376), Breaza (314), celelalte oraşe avînd densităţi sub 250 loc./km².

Potenţialul, structura şi repartiţia geografică a forţei de muncă. În raport cu judeţele limitrofe şi cu celelalte din ţară, Prahova dispune de cel mai mare efectiv de salariaţi. În 1971 numărul mediu scriptic al salariaţilor a fost de 239 400, din care muncitorii au reprezentat 185 600, iar salariaţii 53 800. Acest potenţial ridicat se explică prin dezvoltarea social-economică vertiginoasă, prin construirea de numeroase obiective industriale în cadrul judeţului Prahova, ceea ce a necesitat integrarea în sfera producţiei materiale a unui mare număr de oameni. Astfel, în comparaţie cu anul 1965, numărul salariaţilor a sporit cu încă 33 400 de persoane.

Din numărul total de salariaţi se constată că circa 51% se află în industrie, 12,3% în construcţii, 8,4% în sectorul circulaţiei mărfurilor, 6,2% în transporturi, 5% în agricultură. Muncitorii lucrează în proporţie de 70% în industrie şi construcţii, 9% în circulaţia mărfurilor, 7,1% în transporturi etc. Cea mai mare concentrare a muncitorilor şi salariaţilor se află în municipiul Ploieşti, apoi în centrele industriale din lungul văii Prahova. Asigurarea permanentă cu forţă de muncă pentru industrie, construcţii şi alte activităţi a dus la practicarea navetismului, deosebit de activ în judeţul Prahova. Aproape toate centrele industriale şi-au recrutat o parte din forţa de muncă

https://biblioteca-digitala.ro

în cadrul localităţilor limitrofe [10]. Oraşele Ploieşti şi Cîmpina înregistrează cel mai mare flux al deplasării forţei de muncă. Astfel, 18% din totalul salariaţilor oraşului Ploieşti se deplasau, în 1967, din localităţile limitrofe (M a r i a C h i ţ u, 1970), folosind mijloace auto sau trenuri-curse.

Aşezările

Aşezările urbane. În limitele judeţului Prahova eixstau, la sfîrşitul anului 1972, un număr de 14 oraşe, acesta fiind judeţul cu cele mai multe aşezări urbane din ţară [11]. Aşa cum s-a mai subliniat, populaţia urbană reprezintă 51% din numărul total de locuitori, iar cea rurală 49% (1972),judeţul Prahova figurînd printre cele 6 unităţi administrativ-teritoriale cu gradul cel mai ridicat de urbanizare (Hunedoara, Braşov, Constanţa, Sibiu, Cluj).

Situate la întretăierea sau în lungul unor vechi şi importante drumuri comerciale, în zone cu bogate resurse energetice, forestiere şi agricole, oraşele judeţului Prahova sînt relativ noi, fiind atestate documentar din secolul al XV-lea (Cîmpina), secolul al XVI-lea (Ploieşti), din secolele XVII—XVIII (Urlaţi, Slănic, Vălenii de Munte, Mizil etc.), altele din secolul al XIX-lea şi chiar din secolul al XX-lea.

Dezvoltarea industrială în anii construcţiei socialismului a determinat trecerea unor localităţi rurale în categoria oraşelor. Astfel, în perioada 1948—1956 au fost declarate oraşe centrele Azuga, Breaza şi Băicoi, iar după 1968 şi localităţile Comarnic, Plopeni şi Boldeşti-Scăeni, în cadrul cărora industria tinde să devină, încă de la început, ramura economică de bază.

---

[10] Pentru exemplificare cităm localitatea Şoimari, de unde se deplasează zilnic cu mijloace auto un mare număr de muncitori şi salariaţi la Ploieşti (rafinării, uzina „1 Mai" etc.), Plopeni (Uzina mecanică), Boldeşti-Scăeni, Cărbuneşti, Podeni (exploatări petrolifere) etc.

[11] Pe locul al doilea se plasează judeţul Hunedoara cu 12 oraşe.

https://biblioteca-digitala.ro

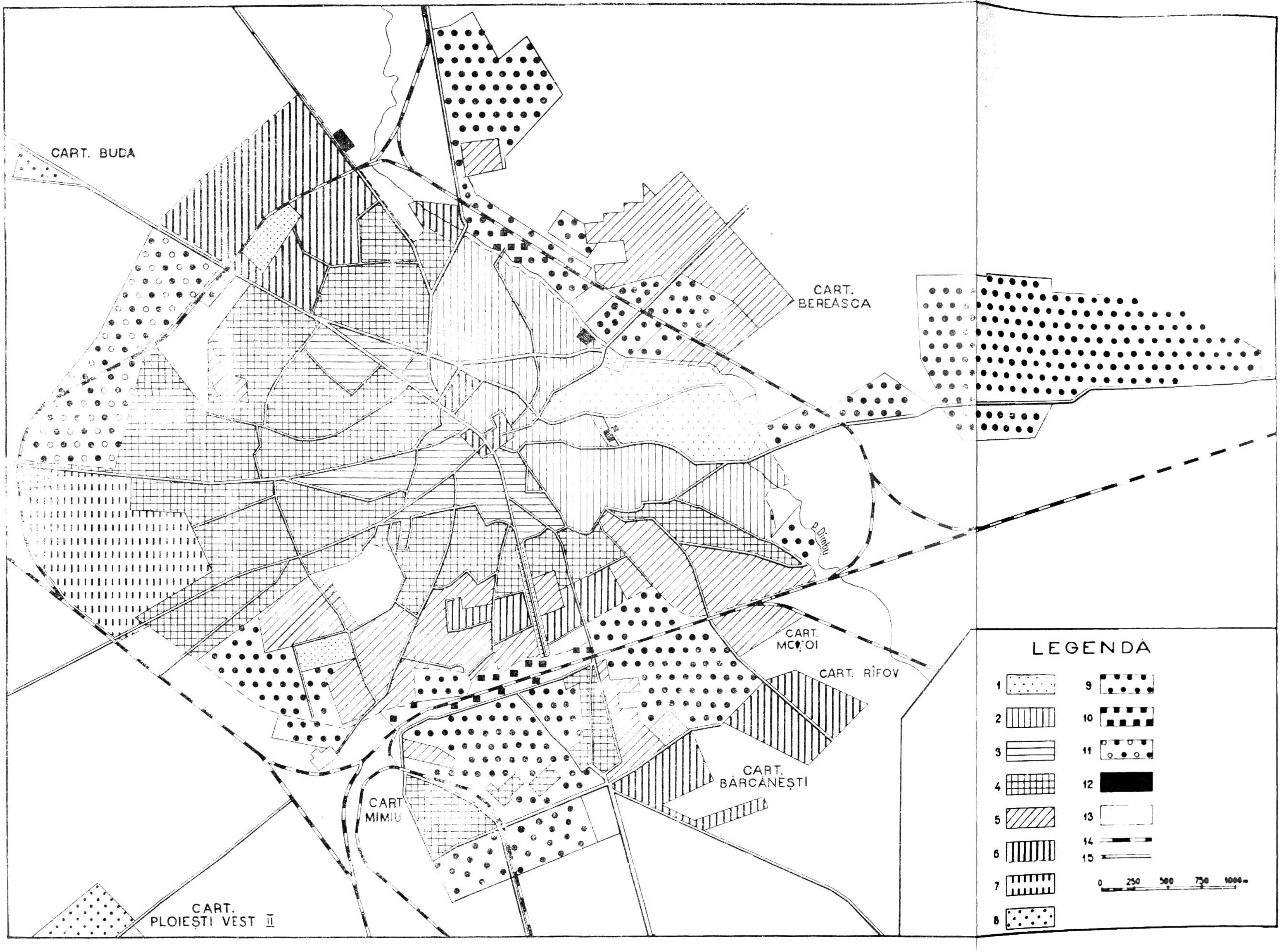

Fig. 25. — Evoluția teritorială a orașului Ploiești (după Maria Chițu, 1970).

1, Zona construită pînă la 1600; *2*, zonă construită între 1600 și 1800; *3*, zonă construită între 1800 și 1850; *4*, zonă construită între cele două războaie mondiale; *6*, zonă construită în anii puterii populare; *7*, zonă în construcție; *8*, localități înglobate la oraș; *9*, zone industriale; *10*, zone de transport; *11*, zone industriale și de antrepozite; *12*, întreprinderi dispersate; *13*, spații verzi; *14*, căi ferate; *15*, căi rutiere.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Ţinînd seama de structura profesională a populaţiei, de potenţialul economic etc., oraşele judeţului Prahova pot fi clasificate în:

— *oraşe cu funcţii complexe*: Ploieşti;

— *oraşe cu funcţii industriale specializate*: Cîmpina, Azuga, Comarnic, Băicoi şi Plopeni;

— *oraşe staţiuni de odihnă şi turism*: Sinaia, Breaza, Buşteni şi Slănic;

— *oraşe cu funcţii agricole*: Urlaţi şi Vălenii de Munte;

— *oraşe cu funcţii mixte*: Mizil şi Boldeşti-Scăeni.

În categoria *oraşelor cu funcţii complexe* se încadrează municipiul Ploieşti, care dispune de un puternic potenţial industrial, realizînd peste 2/3 din valoarea producţiei globale industriale a judeţului. Se remarcă, în acelaşi timp, şi pentru activităţile de servicii şi în special pentru cele de transport, comerţ, învăţămînt şi cultură etc.

Municipiul Ploieşti, menţionat în documentele istorice încă din veacul al XVI-lea (1597), reprezintă astăzi cel mai mare centru urban şi industrial al judeţului Prahova. Din anul 1968 a fost declarat municipiu, reşedinţă a judeţului Prahova.

Situat pe interfluviul Prahova — Teleajen, la intersecţia unor vechi şi importante căi rutiere şi feroviare, oraşul Ploieşti a cunoscut — în ultimul sfert de veac — o dezvoltare rapidă, atît sub raport numeric şi funcţional, cît şi sub raportul extinderii spaţiale (fig. 25). În anul 1972 număra 168 642 de locuitori (fără localităţile suburbane), situîndu-se din acest punct de vedere pe locul al IX-lea după oraşele Bucureşti, Cluj, Timişoara, Iaşi, Braşov, Galaţi, Craiova şi Constanţa.

Faţă de anul 1912 (56 460 de locuitori) numărul de locuitori s-a triplat. Cea mai evidentă creştere a fost însă după anul 1948. Astfel, dacă în decurs de 36 de ani (1912—1948) numărul de locuitori a sporit cu numai 39 172 de locuitori, în următorii 23 de ani (1948—1971) populaţia a sporit cu 73 010 locuitori.

Oraşul Ploieşti, denumit şi cetatea petrolului românesc, concentrează un mare număr de obiective industriale, din care rafinăriile şi uzina de utilaj petrolier deţin ponderea cea mai

https://biblioteca-digitala.ro

mare din valoarea producţiei globale industriale. Capacităţile de rafinare a petrolului au sporit în anii construcţiei socialismului, prin construirea rafinăriei Teleajen şi a celei de la Brazi — ambele de mare capacitate şi înzestrate cu utilaje moderne de prelucrare. La acestea se adaugă noile instalaţii de la vechile rafinării, şi anume: instalaţiile de cracare termică, de fracţionare a gazolinei, de distilare atmosferică şi vid, instalaţiile pentru fabricarea uleiului şi a bitumului etc. În total există cinci rafinării, şi anume: Ploieşti-Nord, Teleajen, Ploieşti-Sud, „9 Mai" şi Rafinăria Brazi, din cadrul grupului industrial de petrochimie Ploieşti.

Oraşul Ploieşti este cunoscut şi prin producţia industriei construcţiilor de maşini. Din cadrul acestei ramuri se remarcă uzina „1 Mai" (UPETROM), cea mai mare întreprindere producătoare de utilaj petrolier din ţară şi a doua în lume. La Ploieşti se află şi sediul centralei industriale din domeniul utilajului petrolier, care coordonează activitatea tuturor întreprinderilor de profil din ţară. Din anul 1961 se produc la Ploieşti şi utilaje chimice, în special instalaţii complete pentru rafinării, iar nu demult s-a trecut şi la producţia de rulmenţi speciali.

Uzina de detergenţi, Cablul românesc, Uzina mecanică de material rulant, fabrica de stofe „Dorobanţul", întreprinderi ale industriei alimentare şi alte unităţi întregesc aspectul industrial al oraşului.

La sud de Ploieşti, în plină zonă de cîmpie, la marginea conului de dejecţie al Prahovei, se află puternicul grup industrial de petrochimie şi centrala de termoficare Brazi. Aici instalaţiile de rafinare catalitică a benzinei, de distilare atmosferică şi în vid, de cracare termică etc. permit o valorificare superioară a ţiţeiului şi a produselor petroliere.

Municipiul Ploieşti prezintă şi o deosebită importanţă cultural-ştiinţifică. Aici a luat fiinţă în 1970 un institut de învăţămînt superior, şi anume Institutul de petrol, precum şi un Institut de cercetare pentru chimizarea petrolului. Tot aici funcţionează 6 licee de cultură generală, 3 licee de specialitate, din care două industriale (de chimie şi de construcţii de maşini) şi unul economic (planificare-contabilitate şi merceologie), 12 şcoli profesionale, numeroase şcoli de cultură generală.

https://biblioteca-digitala.ro

La acestea se adaugă teatrul de stat, cele 19 cinematografe, noua casă de cultură a sindicatelor (dată în folosință în luna iulie 1972)[12] și numeroase biblioteci și muzee. Orașul Ploiești a cunoscut o rapidă dezvoltare urbanistică, prin reamenajarea zonei centrale (fig. 26), construirea de noi cartiere în zonele Ploiești nord-vest (în final va avea circa 22 000 de apartamente), Ploiești sud etc (fig. 27). În următorii ani se vor construi un modern spital, cămine studențești, complexe comerciale și vor continua lucrările de amenajare în parcul Păulești, cea mai apropiată zonă de odihnă și recreere pentru locuitorii orașului.

În categoria *orașelor cu funcții industriale*, specializate fie în producțiile de utilaj petrolier (Cîmpina), de extracția țițeiului (Băicoi), în prelucrarea lemnului (Bușteni), fie în cea de postav, sticlă, bere (Azuga), ciment și produse refractare (Comarnic), se detașează localitatea Azuga pentru activitățile suplimentare de servicii.

Cîmpina, al doilea oraș din județ ca importanță economică și număr de locuitori, este situat pe podul terasei Cîmpina, care domină apele Prahovei cu circa 45 m. Documentar, această localitate este menționată în secolul al XV-lea, fiind considerată către sfîrșitul acestui secol unul din punctele de vamă importante de pe valea Prahovei, o veche „scală de negutători" (S. Teodorescu, 1924). În a doua jumătate a secolului al XVII-lea, datorită poziției sale geografice în calea unor vechi drumuri transcarpatice — pastorale și comerciale — și într-o zonă cu importante bogății naturale, devine tîrg. În 1684, cronicarul Miron Costin consideră Cîmpina drept o așezare urbană, ca și localitățile Gherghița, Ploiești, Tîrgșor, Vălenii de Munte, cu toate că la acest rang se va ridica tocmai în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1866).

Intensificarea extracției petrolului, dezvoltarea unor ateliere meșteșugărești și mai tîrziu rafinarea petrolului au dus la creșterea numărului de locuitori. Rafinăria Cîmpina, înființată în 1898, cu o capacitate de prelucrare de aproape 1 500 000

---

[12] Casa de cultură dispune de două săli de spectacole cu o capacitate de 950 de locuri (cea mai mare are 750 de locuri), sălile putînd fi amenajate pentru expoziții, biblioteci, săli de jocuri distractive etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 26. — Noua clădire a Consiliului popular județean Prahova și Palatul culturii (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 27. — Poarta de sud a municipiului Ploiești (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

tone, alături de cele de la Ploieşti care atingeau capacităţi unele între 1 300 000 şi 2 000 000 t/an, figurau în 1936 printre cele mai mari din Europa.

În 1972 oraşul Cîmpina avea peste 25 800 de locuitori, adică de aproape trei ori mai mult decît în 1912 (8 525 de locuitori). Populaţia activă este angajată, în principal, în industrie şi construcţii, atît local, cît şi în întreprinderile din Ploieşti.

Oraşul Cîmpina se înscrie astăzi printre cele mai importante centre industriale din ţară. Întreprinderile industriale au cunoscut în ultimii ani o largă dezvoltare şi modernizare, prin introducerea de noi instalaţii de distilare atmosferică şi vid la Rafinăria nr. 4, în vederea valorificării superioare a ţiţeiului, prin modernizarea Uzinei mecanice, care produce anual circa 100 de agregate şi instalaţii de extracţie şi foraj etc. În 1950 s-a construit şi o întreprindere de reparat utilaj electric, care, pe lîngă secţiile de reparaţii de utilaje şi motoare electrice, dispune şi de secţii pentru confecţionarea de prefabricate pentru instalaţiile electrice şi de automatizare.

Cea mai importantă ramură industrială a oraşului Cîmpina este cea a construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor (utilaj petrolier, în special), care participă cu peste 50% la valoarea producţiei globale a oraşului. Urmează, apoi, industria de prelucrare a petrolului cu o cincime din valoarea producţiei globale industriale, industria de prelucrare a lemnului, alimentară, confecţii şi de materiale de construcţii.

Oraşul Cîmpina prezintă şi o deosebită importanţă cultural-ştiinţifică. Casele memoriale de la Cîmpina amintesc de prodigioasa activitate a marelui pictor N. Grigorescu şi de cea a lui Bogdan Petriceicu-Haşdeu, mare filolog şi istoric, reprezentant de seamă al culturii româneşti, şi de alţii care şi-au petrecut o parte din viaţa lor pe aceste meleaguri. La Cîmpina funcţionează un Institut de cercetări foraj-extracţie, 9 şcoli de cultură generală, un liceu industrial de petrol, 2 licee de cultură generală („N. Grigorescu'' şi „Ilie Pintilie''), 13 biblioteci publice, iar în ultimii ani s-au dat în folosinţă blocuri moderne care au schimbat fizionomia oraşului (fig. 28).

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 28. — Blocuri noi construite în orașul Cîmpina (foto I o n P o p e s c u).

https://biblioteca-digitala.ro

Orașul Azuga[13], situat în zona de confluență a Prahovei cu Azuga, a cunoscut de timpuriu o activitate industrială datorită bogatelor resurse forestiere, agricole și de materiale de construcții, de care dispunea în împrejurimi. Către sfîrșitul veacului al XIX-lea se găseau în funcțiune la Azuga un număr de 5 fabrici, și anume : o fabrică de sticlă (înființată în 1830), o fabrică de cașcaval (1880), una de var hidraulic (1878), profilată ulterior pe producția de ciment și mai apoi pe șamotă, o fabrică de postav (1886) și una de bere (1899).

Investițiile alocate în anii construcției socialismului au dus la dezvoltarea și modernizarea industriei. Astăzi, industria textilă reprezintă peste jumătate din valoarea producției globale a orașului, iar producția de șamotă o cincime, după care urmează întreprinderile industriei de sticlă și alimentară.

Dezvoltarea bazei industriale a atras și creșterea numărului de locuitori. Astfel, de la 3 732 de locuitori cîți au fost înregistrați în 1956, s-a ajuns în 1972 la 4 996 de locuitori. Orașul și-a schimbat cu mult fizionomia, mai ales după declararea sa ca oraș, în 1948, prin construirea de blocuri pe valea Azugii, a extinderii rețelei de canalizare și de distribuție a apei etc.

Localitatea *Comarnic*, declarată oraș în 1968, număra la 1 iulie 1972 circa 13 100 de locuitori, față de numai 2 107 locuitori cîți au fost înregistrați în 1912 și de 2 341 de locuitori în 1928. Este situată la contactul Munților Gîrbova cu Subcarpații. Vatra actuală a orașului se înscrie pe stînga Prahovei, ocupînd terasa de luncă și terasa înaltă, puternic fragmentată, precum și sectoarele de versant în cadrul cărora degradările de teren sînt fixate.

Amintită în documentele istorice ale secolelor XV—XVI ca vechi tîrg feudal pentru practicarea cărăușiei, apoi ca centru de schimb, popas pentru tunsul oilor (toponimicele Valea Lînei, Valea Cășăriei amintesc de vechea viață pastorală a zonei), localitatea Comarnic a cunoscut și o activitate industrială către sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd se construiește o fabrică de var hidraulic și una de ciment. La aceasta a contri-

[13] Denumit Întreprahove pînă în anul 1881.

https://biblioteca-digitala.ro

buit și începerea lucrărilor de cale ferată de pe valea Prahovei (Ploiești — Sinaia).

Orașul Comarnic dispune astăzi de o modernă fabrică de ciment (pe locul celei construite în 1908), care din 1964 a trecut și la producția de ciment aluminos, utilizat astăzi pentru obținerea betoanelor refractare, în industria chimică etc. Tot aici s-a construit fabrica de ceramică „Vulturul", care obține materiale refractare pentru industria siderurgică. Printre unitățile noi figurează și „Covorul popular", înființată în 1950, care produce covoare, cusături naționale etc.

Orașul Băicoi, situat pe o terasă a Prahovei, la circa 20 km nord-vest de Ploiești, număra la 1 iulie 1972 peste 16 400 de locuitori, ceea ce reprezenta dublu față de 1956 (circa 8 300 de locuitori). Populația activă lucrează cu precădere în industria de extracție a țițeiului, care dă și profilul industrial al orașului.

În limitele orașului Băicoi sînt cuprinse și localitățile Dîmbu, Liliești, Schela, Tufeni și Țintea, cunoscute pentru bogatele zăcăminte petrolifere. Întreprinderea de foraj (Liliești), șantierul energopetrol (Liliești), schela (Băicoi) și centrul mecanic de reparații (Băicoi) alcătuiesc principalele unități industriale ale orașului.

Funcțiile industriale sînt completate și de noile complexe de creștere industrială a animalelor, care au fost construite la Băicoi și Movila. Astfel, în 1962 s-a construit la Băicoi un complex zootehnic de creștere a vacilor de lapte și o stațiune avicolă cu o capacitate de 1 300 000 de capete anual, iar la Movila s-a ridicat un incubator modern cu o capacitate de 14 milioane ouă.

Fizionomia urbanistică a acestui nou oraș, declarat după anul 1948, a început să se schimbe mai pregnant începînd cu anii cincinalului 1966—1970, cînd au apărut aici noi complexe comerciale, blocuri, unități de învățămînt și cultură etc.

Plopeni, oraș declarat în 1968, este situat în zona subcarpatică, la circa 20 km nord de Ploiești. La 1 iulie 1972 număra peste 3 400 de locuitori. Este un centru industrial specializat în ramura construcțiilor de mașini, și anume în producțiile de elemente și instalații hidraulice, utilaje pentru industria

https://biblioteca-digitala.ro

petrolieră și minieră, pluguri pentru agricultură etc. În oraș se află o școală profesională pe profilul uzinei mecanice, o școală de cultură generală, bibliotecă, club muncitoresc etc. Construirea noilor blocuri, a complexelor comerciale a schimbat fizionomia noului oraș.

Dintre *orașele cu funcții de odihnă și turism*, pe primul loc se plasează orașul *Sinaia*. Situat pe versanții văii Prahova, la o altitudine de circa 800 m, la poalele Munților Bucegi, orașul Sinaia este, în același timp, și un centru industrial. El dispune de o uzină mecanică producătoare de pompe de ulei și de distribuitoare hidraulice, pompe de injecție pentru echiparea motoarelor Diesel, apoi de o fabrică de conserve și preparate din carne și de alte unități ale industriei alimentare. Forța de muncă industrială, în afară de cea locală, provine din Cîmpina, Breaza, Bușteni.

Populația a crescut în decurs de șase decenii cu aproape 9 300 de locuitori, ca urmare a amplificării funcțiilor economice. De la 3 919 locuitori în 1912, s-a ajuns la 6 537 în 1948 și apoi a crescut vertiginos, mai ales pe cale mecanică, la 9 006 în 1956 și la peste 13 100 în 1972.

Localitatea Sinaia apare documentar în secolul al XVII-lea, primele așezări fiind legate de prezența mănăstirii Sinaia (1695). Extinderea localității și creșterea importanței este legată atît de construcția Castelului Peleș (1875—1883) — devenit astăzi un complex muzeistic —, de construirea căii ferate (inaugurată în 1879), cît și de declararea stațiunii ca oraș în 1880.

Cadrul geografic deosebit de pitoresc, dominat de munții Bucegi și Gîrbova, hotelurile, vilele, cazinoul (construit în 1912) (fig. 29), arhitectura tipică așezărilor de munte, amenajările speciale pentru practicarea sporturilor de iarnă [14] dau stațiunii un aspect îmbietor, oferă oamenilor muncii condiții optime de odihnă. Din 1971, prin construirea telefericului cu cabină, cu o capacitate de 37 de persoane, se asigură legătura dintre centrul orașului și cabanele din Munții Bucegi.

---

[14] De remarcat este faptul că la Sinaia se construiește pe versanții Munților Bucegi cea mai modernă pîrtie de bob din lume (1 500 m lungime și o diferență de nivel de 132 m) și o pîrtie de schi cu o diferență de altitudine de 1 200 m.

https://biblioteca-digitala.ro

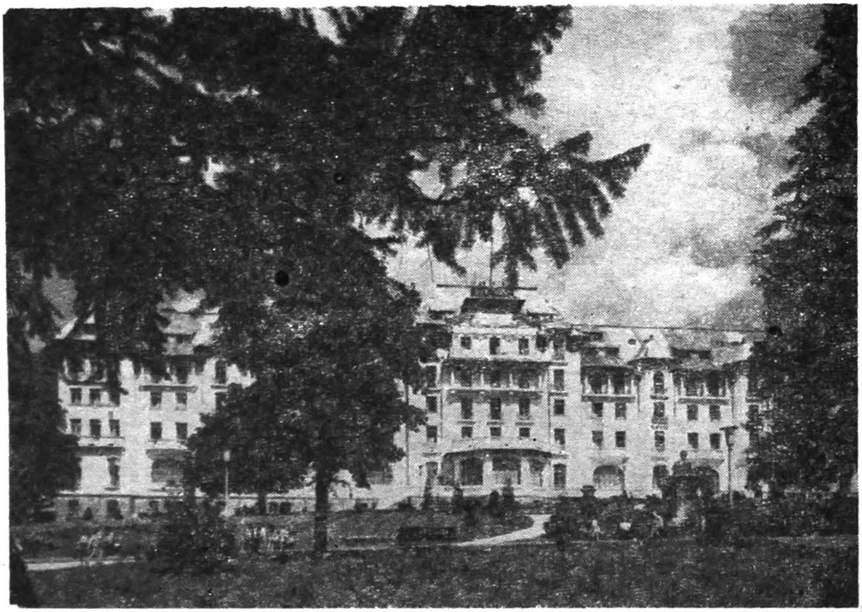

Fig. 29. — Cazinoul din Sinaia (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

Oraşul Sinaia este şi un important centru turistic. Amenajarea unei şosele moderne de altitudine (pînă la cota 1 400) şi instalarea unui teleferic-cabină permit vizitarea Hotelului alpin „Cota 1 400" şi a cabanelor din Munţii Bucegi (fig. 30).

Breaza, oraş din 1954, figurează printre staţiunile climaterice subcarpatice de renume pentru tratarea nevrozelor şi a bolilor cardiovasculare, ţinînd seama de altitudinea relativ joasă de circa 600 m, de climatul blînd de adăpost, de poziţia mai izolată faţă de traficul intens rutier de pe valea Prahovei, ca urmare a trasării unei variante rutiere între Băneşti şi Comarnic, evitînd deci staţiunea Breaza. În 1972 numără peste 16 100 de locuitori.

Oraşul Breaza este cunoscut însă şi pentru industria artizanatului, veche îndeletnicire a femeilor din cele 10 localităţi

https://biblioteca-digitala.ro

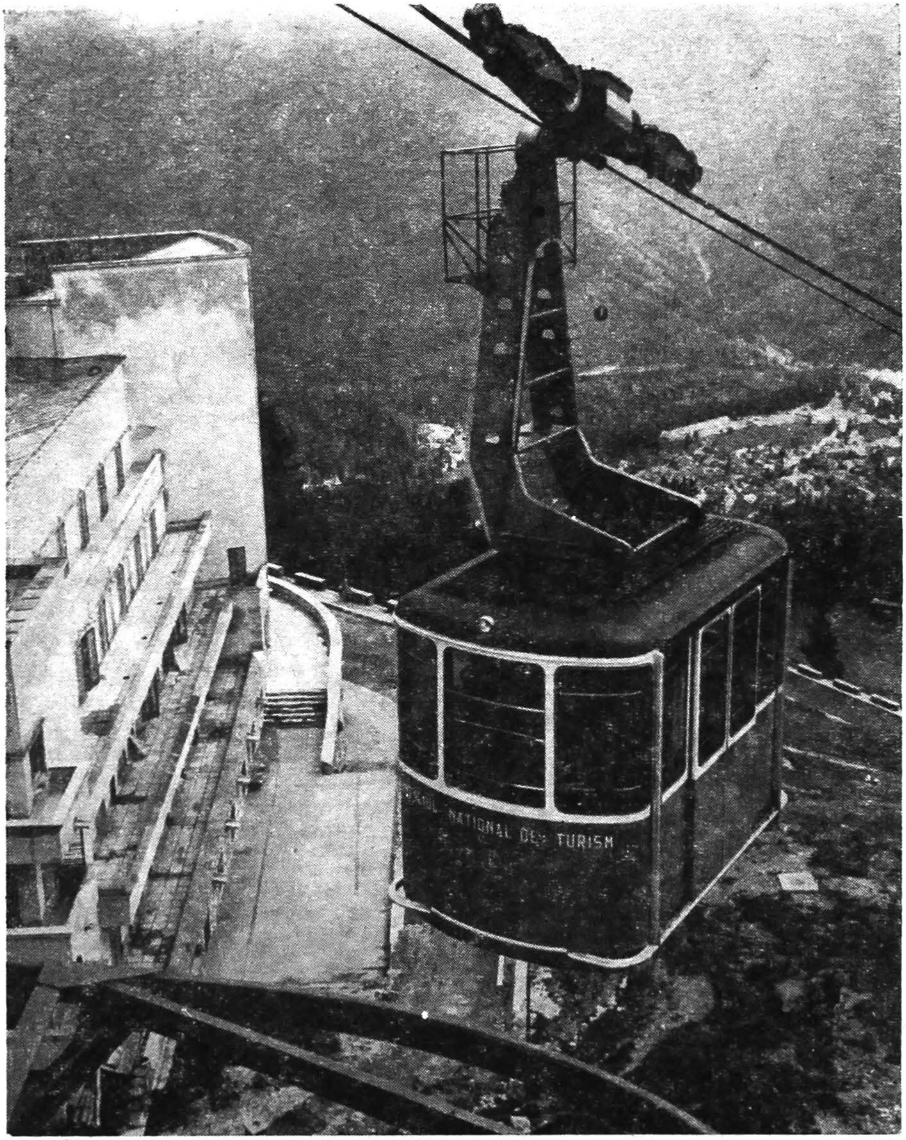

Fig. 30. — Orașul Sinaia văzut de la cota 1 400 și telecabina care asigură legătura orașului cu cabana Vîrful cu Dor (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

componente[15]. Această ramură a devenit mai pregnantă după 1947, cînd s-a înființat cooperativa „Arta casnică'', care cuprinde un număr de patru secții: țesătorie mecanică, covoare, broderie și croitorie. Forța de muncă masculină este specializată în industria de extracție și prelucrare a petrolului sau în alte ramuri, ea fiind încadrată în centrele industriale de pe valea Prahovei. Orașul dispune de două licee de cultură generală, și anume liceul „Aurel Vlaicu'' și liceul militar „D. Cantemir'', de școli, cinematografe, biblioteci. Recent s-au construit vile pentru dezvoltarea turismului.

Orașul Bușteni, unit cu localitatea Poiana Țapului nu numai sub raport administrativ (din 1968), dar și sub cel al continuității spațiale, azi alcătuind o singură așezare, se desfășoară pe mai bine de 8 km în lungul văii Prahova. Atestat în documentele istorice încă din secolul al XVIII-lea, se extinde, în prima jumătate a secolului al XIX-lea (în 1840 existau la confluența văii Prahova cu Valea Cerbului un număr de 10 familii), datorită activităților economice. Cea mai mare dezvoltare a cunoscut-o după 1882, cînd a luat ființă fabrica de hîrtie pe baza bogatelor resurse forestiere din munții Bucegi și Gîrbova. Prezența izvoarelor minerale captate către sfîrșitul secolului al XIX-lea, peisajul geografic pitoresc și apropierea de capitală au transformat — ulterior — această așezare într-o stațiune climaterică de renume.

Fabrica de hîrtie, astăzi una din cele mai vechi, mai mari și moderne din țară, aprovizionează Combinatul poligrafic „Casa Scînteii'' și alte unități de acest gen din București și din țară. Fabrica de hîrtie din Bușteni a realizat în 1970 o cantitate de 60 863 tone hîrtie de diferite sortimente, ceea ce a reprezentat 14,1% din producția națională. Sub raportul producției de hîrtie, județul Prahova este întrecut numai de județul Suceava, care realizează circa 28% din producția totală de hîrtie a României. La Bușteni se mai află o fabrică de pîine și alte unități ale industriei alimentare. Datorită activităților

[15] Breaza de Jos, Breaza de Sus, Frăsinet, Gura Beliei, Irimești, Nistorești, Podu Corbului, Podu Vadului, Surdești și Valea Tîrsei. Ele au devenit componente ale orașului Breaza în urma îmbunătățirii administrativ-teritoriale efectuate în anul 1968.

https://biblioteca-digitala.ro

industriale şi de servicii a sporit numărul de locuitori de la 4 552 în 1948 la 11 491 de locuitori în 1972, respectiv un spor de aproape 7 000 de locuitori.

Strîns legat de oraşul Buşteni s-a dezvoltat şi Poiana Ţapului, important centru turistic şi de odihnă. O bună parte din populaţia activă lucrează în întreprinderile industriale din Buşteni, Azuga sau ca personal de servire în cadrul staţiunilor climaterice de pe valea Prahovei şi de pe valea Timişului.

Oraşul Slănic, staţiune balneoclimaterică pe valea Slănicului, este situat la o altitudine de circa 400 m, la o depărtare de circa 40 km nord de Ploieşti.

Prezenţa izvoarelor cu bogat conţinut clorurosodic, a celor sulfatate şi calcice, puse în valoare către sfîrşitul secolului al XIX-lea, a lacurilor saline, a marilor rezerve de sare şi amenajarea lacurilor pentru tratament (Baia Baciului, Baia Roşie) au transformat oraşul Slănic într-un important centru turistic şi balnear (fig. 31).

La 1 iulie 1972 oraşul Slănic număra 7 887 de locuitori, faţă de 6 306 înregistraţi în 1930 şi de circa 6 500 în 1948. Se observă că în decurs de 18 ani populaţia a crescut cu numai 200 de locuitori, iar apoi între 1948 şi 1972, adică în timp de 24 de ani, numărul de locuitori a sporit cu circa 1 400. Extinderea şi modernizarea celei mai mari exploatări de sare din ţară au dus la creşterea numărului de locuitori şi la schimbarea fizionomiei urbanistice. În 1972 s-a dat în exploatare, la întreprinderea minieră ,,Salina'' din localitate, o nouă mină cu o capacitate anuală de 1,1 milioane tone sare şi s-au făcut noi amenajări (instalaţii de preparare etc.) pentru intensificarea exploatărilor.

În categoria *oraşelor cu funcţii agricole* se înscriu localităţile Urlaţi şi Vălenii de Munte, situate în zone de cultură a viţei de vie şi, respectiv, a pomilor fructiferi. Populaţia activă a acestor oraşe lucrează cu precădere în agricultură sau în întreprinderile locale care prelucrează materiile prime agricole. În ultimii ani aceste oraşe au trecut la dezvoltarea şi diversificarea industriei alimentare, a celei de prelucrare a lemnului, a materialelor de construcţii etc.

https://biblioteca-digitala.ro

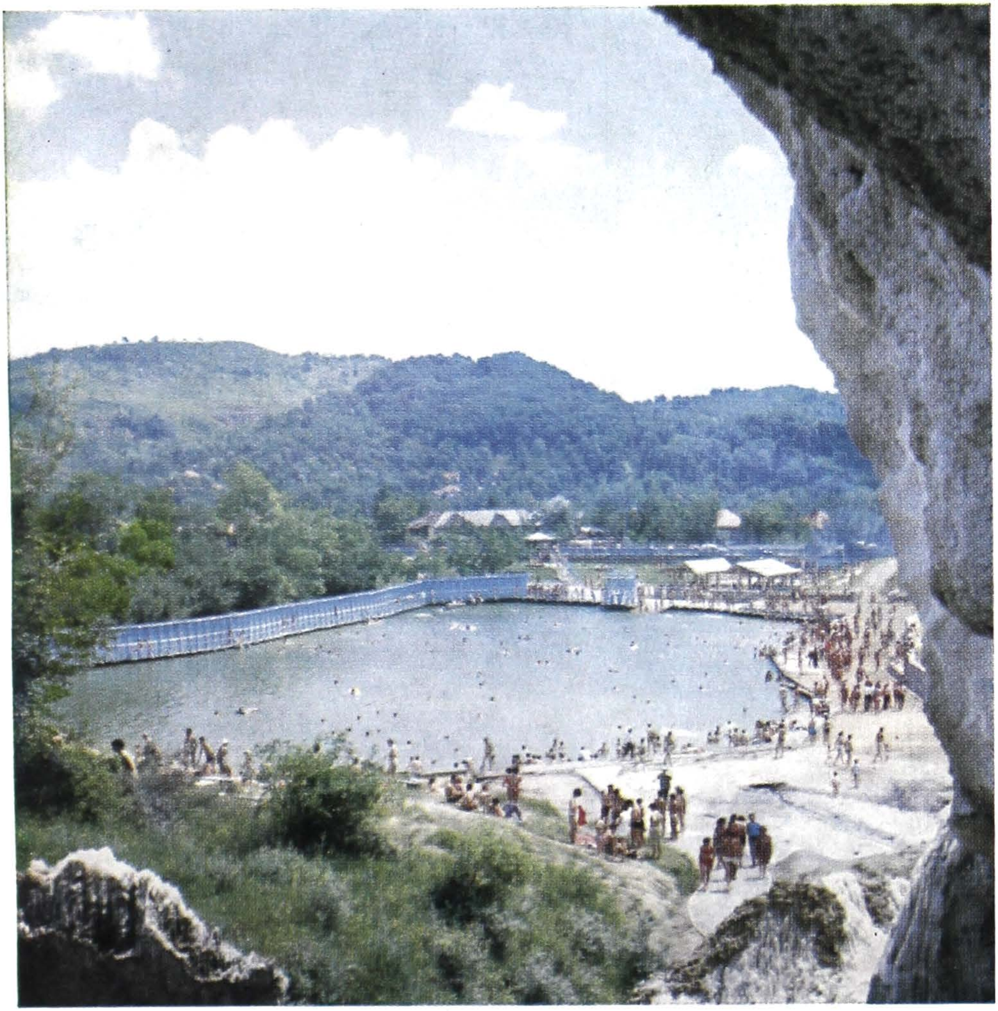

Fig. 31. — Băile Slănic — Prahova
(foto Vasile Sencu).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Oraşul Urlaţi, situat la contactul dealurilor Istriţei cu cîmpia, face parte din categoria oraşelor mici, cu circa 10 000 de locuitori (în 1972). Construcţiile se află atît în lungul rîului Cricovu Sărat, cît şi pe versanţii dealurilor subcarpatice. Populaţia activă lucrează, în bună parte, în agricultură, terenurile arabile şi viţa de vie ocupînd circa 70% din suprafaţa agricolă a oraşului. Oraşul Urlaţi figurează, dealtfel, printre principalele centre viticole ale ţării, aici găsindu-se un masiv de circa 1 200 ha, ceea ce reprezintă 30% din suprafaţa agricolă a localităţii.

Pe lîngă extracţia petrolului, oraşul Urlaţi cunoaşte în ultimii ani şi o activitate industrială, reprezentată prin fabrica de cărămizi şi prin diferite unităţi locale ale industriei alimentare. Dispune şi de unele monumente de artă din secolul al XVIII-lea, de un muzeu de etnografie, şcoli, biblioteci etc.

Vălenii de Munte, vechi tîrg subcarpatic, situat în calea drumului comercial ce asigura legătura Braşovului cu Muntenia, a devenit important centru cultural după înfiinţarea Universităţii populare de către marele istoric Nicolae Iorga. Oraşul este situat în cadrul uneia dintre cele mai extinse zone pomicole din ţară. Livezile de pomi fructiferi reprezintă aproape 30% din suprafaţa agricolă a oraşului. Pe baza acestor resurse, a celor forestiere şi a materialelor de construcţii au fost construite o serie de întreprinderi industriale. Astfel, aici funcţionează o fabrică de conserve de fructe, o întreprindere pentru exploatarea nisipului cuarţos ce se prelucrează la Scăeni şi cooperative meşteşugăreşti cu profil metalurgic şi de prelucrare a lemnului.

La 1 iulie 1972 oraşul Vălenii de Munte avea 9 018 locuitori, iar împreună cu comuna suburbană Gura Vitioarei atingea 15 189 de locuitori.

Oraşul Vălenii de Munte este, în acelaşi timp, şi un important centru turistic determinat de monumentele de artă, Muzeul memorial „ N. Iorga'', Muzeul etnografic şi de poziţia geografică în cadrul şoselei transcarpatice prin Bratocea.

În categoria *oraşelor cu funcţii mixte* au fost incluse localităţile Mizil şi Boldeşti-Scăeni, pînă nu demult cu funcţii agricole predominante, dar care au cunoscut recent o puternică dezvoltare industrială.

https://biblioteca-digitala.ro

Mizil, oraş de cîmpie, este situat la circa 35 km est de Ploieşti. La 1 iulie 1972 număra 12 295 de locuitori, reprezentînd aproape dublu faţă de anul 1948, cînd s-au înregistrat 6 528 de locuitori.

Una dintre problemele de bază a fost aceea a alimentării cu apă, ceea ce a influenţat asupra dezvoltării oraşului. Lucrările de captarea apei au început în 1967 şi s-au terminat în 1971. Sursa de apă se află la 42 km de Mizil, în apropierea localităţii Bălţeşti de pe valea Teleajenului, unde prin forarea a două puţuri se realizează un debit de 40 l/s.

Pentru dezvoltarea industrială a oraşului Mizil s-au investit numai în perioada 1968—1971 peste 100 milioane lei, realizîndu-se fabrica de tapiţerie „Relaxa", Fabrica de mobilă (în producţie din trim. IV 1972), fabrica de pîine, complexul meşteşugăresc, încălzirea centrală la spitalul oraşului, circa 100 de apartamente etc.

Deosebit de importantă este şi funcţia agricolă. La Mizil se află o cooperativă agricolă de producţie cu caracter cerealier, cuprinzînd 800 de familii şi o suprafaţă totală de 1 300 ha. Pentru valorificarea produselor agricole s-a înfiinţat la Mizil o întreprindere de valorificarea fructelor şi legumelor, care distribuie anual pe pieţele oraşelor Ploieşti, Bucureşti circa 10 000 tone legume şi fructe; aceste produse provin de la C.A.P. din împrejurimi (Ciorani, Fulga, Sălciile etc.). Dispunînd încă de un excedent de forţă de muncă, o bună parte din populaţia activă se deplasează la Ploieşti, unde lucrează în întreprinderile industriale, în special la uzina „1 Mai" şi la rafinării.

Boldeşti-Scăeni, oraş nou declarat în 1968, situat pe terasa joasă a Teleajenului, numără 9 367 de locuitori. Funcţia industrială este cea mai importantă, fiind reprezentată prin exploatările petrolifere şi prin Fabrica de geamuri şi de mucava.

Funcţia agricolă se menţine încă, oraşul dispunînd de o suprafaţă agricolă de circa 2 100 ha, din care aproape jumătate îl reprezintă terenurile arabile, iar restul păşunile şi fîneţele naturale, viile (circa 500 ha)şi livezile (160 ha).

Aşezările rurale. Aşezările rurale de pe teritoriul judeţului Prahova, grupate în 86 de comune, din care 10 cu caracter

https://biblioteca-digitala.ro

suburban, și 405 sate concentrează aproape jumătate din numărul total de locuitori ai județului. Din acest punct de vedere județul Prahova se plasează printre județele în care activitatea economică este dominată de așezările urbane (Brașov, Cluj, Constanța, Hunedoara și Sibiu) și unde populația rurală reprezintă sub 49% din numărul total de locuitori.

Electrificarea a 343 de sate pînă în 1971, ceea ce reprezintă aproape 85% din numărul total al satelor, extinderea rețelei de distribuire a apei într-un număr de 47 de localități rurale, construirea de unități industriale, amplificarea funcțiilor culturale, modernizarea șoselelor, construirea de noi case de locuit (9 281 de case numai în perioada 1966—1971), modernizarea agriculturii și multe altele vor intensifica procesul de urbanizare a așezărilor rurale (deruralizarea).

Așezările rurale din județul Prahova sînt concentrate fie în lungul rîurilor Prahova, Teleajen, Cricovu Sărat, Drajna, fie în zone de contact morfologic între munte și Subcarpați (Măneciu, Cerașu, Starchiojd), între Subcarpați și cîmpia piemontană (Bucov, Ceptura, Florești, Valea Călugărească, Filipeștii de Pădure). O serie de așezări sînt situate în plină zonă de cîmpie (Tîrgșoru Vechi, Fulga, Dumbrava, Balta Doamnei etc.), unde predomină culturile cerealiere. Alte așezări s-au dezvoltat în lungul principalelor căi de comunicație (Bănești, Bărcănești, Puchenii Mari etc.), care străbat regiuni cu importante bogății naturale.

Funcțional, așezările rurale din limitele județului Prahova pot fi clasificate astfel:

— așezări specializate în creșterea animalelor pe baza pășunilor de munte (Cerașu, Starchiojd, Măneciu, Izvoarele etc.); sînt așezări mari, cu gospodării dispersate pe versanți sau pe fund de vale, care ridică probleme dificile privind sistematizarea lor. Pășunile și fînețele naturale reprezintă între 65 și 90% din suprafața agricolă a comunelor respective;

— așezări pomicole și de creștere a animalelor (Aluniș, Brebu, Șotrile, Vărbilău, Drajna, Predeal-Sărari, Surani, Posești etc.) concentrate în zonele subcarpatice, unde livezile, pășunile și fînețele naturale reprezintă peste 70% din suprafața agricolă a comunei;

https://biblioteca-digitala.ro

— așezări viticole (Valea Călugărească, Ceptura, Fîntînele, Gura Vadului, Călugăreni etc.), unde cultura viței de vie constituie ocupația principală a locuitorilor; vița de vie ocupă, în cadrul acestor așezări, între 24 și 40% din totalul terenului agricol și uneori chiar 50% (Gura Vadului). Gospodăriile sînt mari, construite din cărămidă, prevăzute cu unele anexe pentru prelucrarea strugurilor și depozitarea vinurilor;

— așezări cerealiere, concentrate în zona de cîmpie (Mănești, Poienarii Burchii, Gorgota, Drăgănești, Sălciile, Boldești-Grădiștea etc.), unde apar sate mari, cu o structură adunată și o textură regulată.

Strîns legat de procesul de deruralizare, o serie de comune dispun de o apreciabilă activitate industrială. Aceasta se referă la prelucrarea lemnului (Măneciu-Ungureni, Izvoarele), a materialelor de construcții (Bucov, Berceni, Matița etc.), sau la exploatarea petrolului (Cărbunești, Iordăcheanu, Surani etc.). În comuna Gherghița s-au creat ateliere speciale pentru confecționarea coșurilor de răchită, a cojoacelor și hainelor de piele, a gardurilor metalice, a covoarelor etc. De remarcat este faptul că în această comună 45% din veniturile bănești rezultă din anexele industriale. Dealtfel, toate așezările rurale din județul Prahova, datorită activităților industriale practicate, participă cu 11% la valoarea producției globale industriale a județului.

După mărime, așezările rurale se clasifică astfel:

— 4 comune au peste 10 000 de locuitori (fără a atinge însă cifra de 15 000 de locuitori); acestea au activități industriale importante din domeniul industriei chimice (Valea Călugărească, Brazi), a industriei de exploatarea și prelucrarea lemnului (Măneciu), a materialelor de construcții (Bucov), dar și mari suprafețe agricole;

— 41 de comune au între 5 000 și 10 000 de locuitori, în parte fiind fie comune suburbane (Bărcănești, Berceni, Blejoi, Păulești, Tîrgșoru Vechi, Poiana Cîmpina, Gura Vitioarei etc.), fie așezări cerealiere din zona de cîmpie a județului sau așezări din zona subcarpatică; populația activă dintr-un număr mare de așezări (Blejoi, Berceni, Rîfov, Bărcănești, Cărbunești etc.) participă la diferite activități economice din orașul Ploiești

https://biblioteca-digitala.ro

sau din alte centre ale judeţului, iar unele aşezări dispun de mari întreprinderi industriale, ca : Berceni (materiale de construcţii), Floreşti (cauciuc), Păuleşti (textilă), Vărbilău (materiale de construcţii) etc.

Cele două mari grupe de aşezări rurale cu un număr de la 5 000 pînă la peste 10 000 locuitori reprezintă jumătate din numărul total al comunelor din judeţul Prahova.

— Un număr de 24 de comune au între 3 000 şi 5 000 de locuitori, marea majoritate fiind situate în zona dealurilor subcarpatice şi cuprinzînd tipuri de sate cu profil pomicol şi de creştere a animalelor (Poseşti, Şoimari etc.) sau viticol (Gura Vadului) ;

— 11 comune au între 2 000 şi 3 000 de locuitori, dintre care menţionăm: Adunaţi, Apostolache, Călugăreni, Cărbuneşti, Păcureţi, Plopu, Tătaru, Chiojdeanca etc., în general de tipul aşezărilor pomicole ;

— Cele mai mici comune, în număr de 6, au între 1 000 şi 2 000 de locuitori (Cosminele, Jugureni, Salcia, Secăria, Talea şi Lapoş) şi sînt localizate toate în zona subcarpatică.

În cadrul planului general de sistematizare a aşezărilor rurale şi în limitele judeţului Prahova s-au întocmit schiţele de sistematizare pentru un număr de 65 de comune. La unele aşezări dispersate pe versanţi, în zonele unde gradul de fragmentare este mai ridicat, apare problema reamplasării sau integrării în vetrele satelor viabile, care dispun de largi posibilităţi de dezvoltare economico-socială şi de echipare tehnico-edilitară.

Viaţa materială şi spirituală

Industrializarea socialistă, modernizarea agriculturii, ridicarea gradului de urbanizare prin extinderea vechilor centre economice şi declararea ca oraşe a unor localităţi rurale au impus realizarea unui mare volum de construcţii de locuit, de unităţi cultural-sociale şi ştiinţifice etc. Astfel, în perioada 1961—1971 au fost construite în mediul urban, din fondurile statului şi cu credite acordate de stat, peste 22 100 de aparta-

https://biblioteca-digitala.ro

mente. Cele mai multe au fost construite în orașele Ploiești și Cîmpina. De asemenea, în mediul rural au fost construite, numai în anii 1966—1970, peste 9 200 de locuințe noi și numeroase școli, cămine culturale.

S-a extins rețeaua de canalizare (cu peste 40 km), de termoficare, de distribuire a apei etc. În perioada 1965—1971, rețeaua de distribuire a apei potabile s-a mărit de la 449 km la 759 km, cuprinzînd în 1971 un număr de 47 de localități.

În municipiul Ploiești s-a introdus și termoficarea, sursa fiind centrala termoeletrică de la Brazi. În general, pentru lucrările gospodărești-edilitare din județ au fost alocate, în cincinalul 1966—1970, peste 740 de milioane lei.

În limitele județului Prahova funcționează și o importantă rețea de învățămînt, artă și cultură (fig. 32, 33). Astfel, în anul școlar 1971/1972 existau 467 de școli generale și licee de cultură generală cu un număr de peste 115 200 elevi și 5 292 de cadre didactice. Județul Prahova dispune și de 18 școli profesionale cu circa 10 600 de elevi, de 10 licee de specialitate[16] cu 4 528 de elevi și de 15 școli de învățămînt tehnic de specializare postliceală și de maiștri cu un număr de 1 246 de elevi. În total, în limitele județului Prahova exista în anul școlar 1971/1972 un număr de 510 școli și licee de toate gradele, cu circa 131 600 de elevi, îndrumați de 6 244 de cadre didactice. Din anul 1967 municipiul Ploiești are și un institut de învățămînt superior, (fig. 32), care a cuprins în anul universitar 1971/1972 un număr de 403 studenți. Există, de asemenea, 4 institute de cercetări și o serie de laboratoare uzinale. La toate acestea se adaugă cele 10 case de cultură municipale și orășenești, cele 185 de cămine culturale, 166 de cinematografe și bibliotecile în număr de 353 de unități cu circa 1,9 milioane volume.

Deosebit de importantă este și rețeaua sanitară, organizată în circumscripții medico-sanitre, spitale, sanatorii, clinici. În vederea ocrotirii sănătății populației au fost date în folosință policlinica și centrul stomatologic din Ploiești, maternitatea din Mizil și o serie de dispensare în centrele rurale. În următorii ani se va construi la Ploiești un spital de mare capacitate și

---

[16] Dintre liceele de specialitate 3 sînt industriale (Ploiești 2, Cîmpina 1), 3 agricole (Valea Călugărească, Mizil, Nedelea) și unul economic (Ploiești) etc.

https://biblioteca-digitala.ro

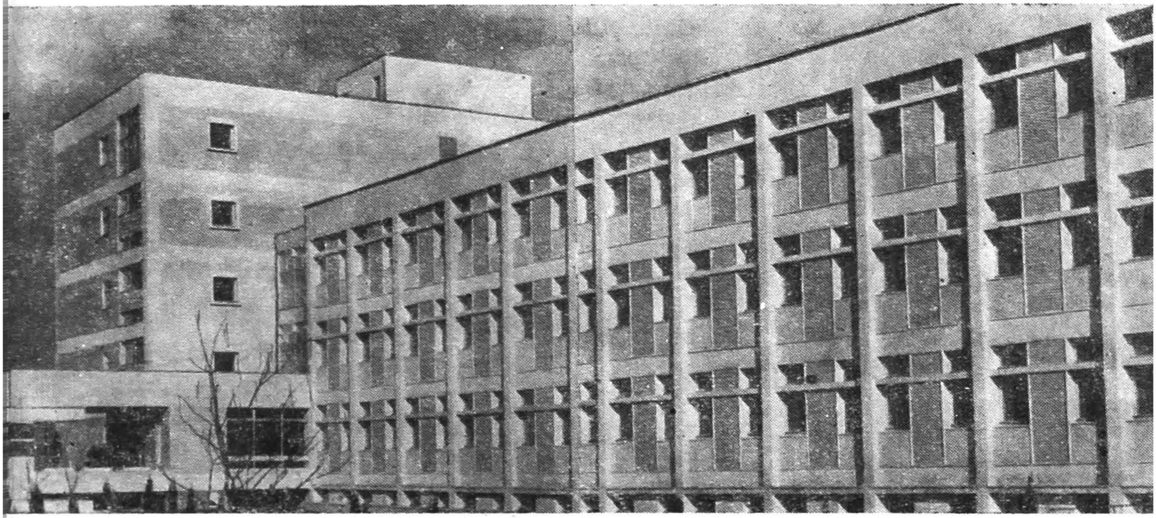

Fig. 32. — Institutul de petrol Ploieşti (foto Ion Popescu).

cu utilaje moderne, în scopul concentrării activităţii medicale într-o instituţie centrală şi a lichidării unor unităţi spitaliceşti mici şi dispersate în localuri vechi, neadecvate. Numărul total al medicilor este de 975, revenind un medic la 782 de locuitori, media pe ţară fiind de un medic la 655 de locuitori. În ceea ce priveşte numărul paturilor de asistenţă medicală, acesta a crescut de la 6 296 în 1965 la 7 321 în 1971, revenind 9,6 paturi la 1 000 de locuitori.

Importante fonduri au fost alocate şi pentru extinderea reţelei comerciale. Numai în perioada 1966—1970 s-au construit 158 de unităţi, cele mai multe în mediul rural. A sporit volumul şi structura vînzărilor de mărfuri nealimentare de folosinţă îndelungată, cu precădere în mediul rural, ceea ce demonstrează creşterea nivelului de viaţă la sate.

Extinderea electrificării, a sistematizării localităţilor, dezvoltarea bazei materiale a învăţămîntului, îmbunătăţirea condiţiilor de locuit (fig. 34) şi a ocrotirii sănătăţii, creşterea veniturilor populaţiei reprezintă o expresie reală a creşterii nive-

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 33. — Muzeul „Ceasul de-a lungul vremii", din orașul Ploiești (foto I o n P o p e s c u).

https://biblioteca-digitala.ro

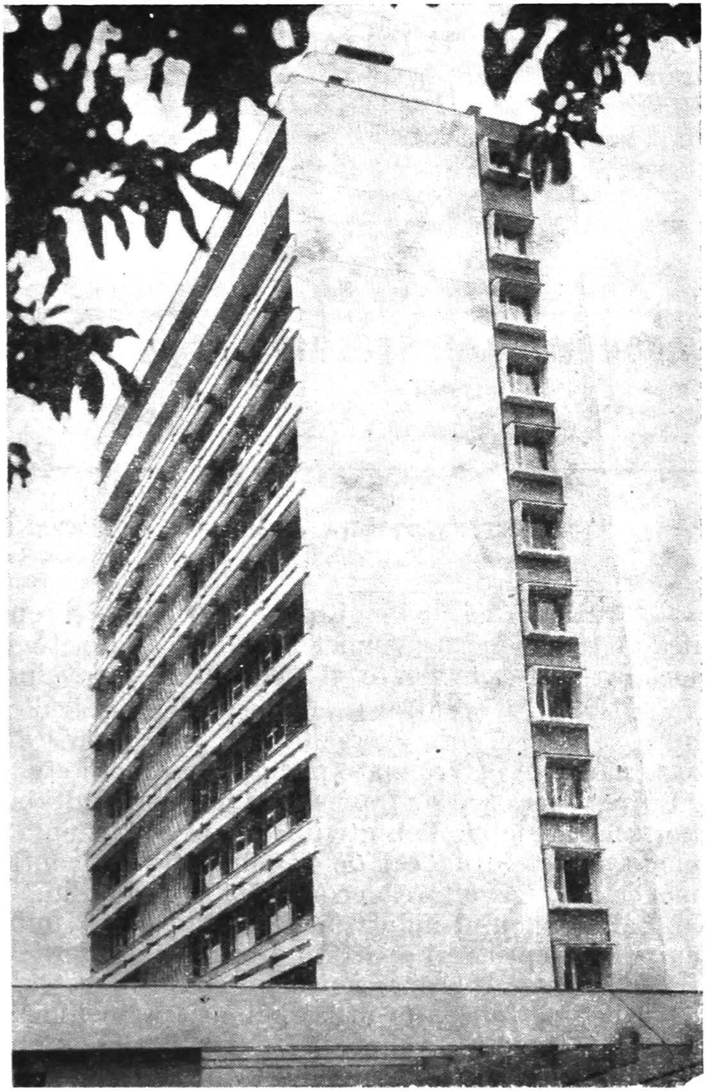

Fig. 34. — Noul hotel „Prahova" din Ploiești (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

lului de trai material al populației. De remarcat este faptul că numai în perioada 1966—1970 s-a cheltuit în scopuri social-culturale suma de 8 848 lei pentru o familie și s-au pus în funcțiune 35 de unități social-culturale.

ECONOMIA JUDEȚULUI

Locul județului Prahova în ansamblul economiei naționale

Transformările înnoitoare în structura și repartiția geografică a ramurilor economiei naționale, datorită industrializării socialiste, sînt evidente și în limitele județului Prahova.

Marea concentrare a industriei în cadrul județului Prahova se explică prin existența bogatelor resurse naturale (petrol, gaze naturale, lemn, materiale de construcții etc.), a căror valorificare superioară s-a intensificat, tot mai mult, în anii construcției socialismului. Potențialul uman și existența unei dense și moderne rețele de căi de comunicație au contribuit, de asemenea, la dezvoltarea economică a județului.

Patrimoniul industrial al Prahovei s-a îmbogățit treptat cu noi întreprinderi aparținînd celor mai diferite ramuri industriale. Printre cele mai noi menționăm industria constructoare de utilaj petrolier, de utilaj chimic, petrochimic etc. În felul acesta, în județul Prahova s-a dezvoltat una din cele mai tipice și complexe baze industriale a țării, cu o mare pondere în producția națională.

În scopul dezvoltătrii economiei județului, au fost alocate numai în perioada 1966—1970 investiții în valoare de 13,2 miliarde lei, din care aproape 2/3 pentru construirea de noi

https://biblioteca-digitala.ro

obiective industriale, pentru dezvoltarea şi modernizarea vechilor întreprinderi industriale. Astăzi, judeţul Prahova a ajuns să deţină primatul într-o serie de produse industriale, ca : instalaţii de foraj pentru ţiţei şi gaze, uleiuri minerale, motorină, benzină, păcură etc.

Tabelul nr. 2

Ponderea principalelor produse industriale şi a ramurii respective în cadrul ţării

Nr. crt.	Produse industriale realizate în judeţul Prahova	Ponderea produselor ind. în cadrul ţării în % în 1970 *	Ponderea ramurii pe ţară în % în 1971 **
1	Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor :	—	7,1
	— instalaţii de foraj pentru ţiţei şi gaze	100,0	
	— remorci basculante	50,8	
2	Industria combustibililor :	—	29,7
	— uleiuri minerale	91,9	
	— petrol + white spirit	68,0	
	— motorină	65,5	
	— benzine	59,0	
	— păcură	56,3	
3	Industria sticlei, porţelanului şi faianţei :	—	15,2
	— geamuri trase	51,5	
4	Industria chimică	—	8,9
	— polietilenă de înaltă presiune	37,6	
	— anvelope autotractor-avion	59,3	

* *Dezvoltarea forţelor de producţie pe teritoriul României Socialiste*, 1966–1970, Edit. ştiinţifică, Bucureşti, 1971, p. 230.

* * *Anuarul Statistic al R.S. România*, Bucureşti, 1972, p. 146–147.

Agricultura, a doua ramură economică din cadrul judeţului, a participat în 1971 cu 2,2% la producţia globală a ţării. Judeţul Prahova este cunoscut pentru producţiile de struguri şi vinuri, de fructe, cereale şi produse animaliere.

https://biblioteca-digitala.ro

Rețeaua feroviară și rutieră, extinsă și modernizată, înregistrează un mare trafic de mărfuri și călători. Cea transcarpatică asigură legături cu capitala și centrul țării, cea de la contactul dealurilor cu cîmpia pune în legătură centrele economice ale județului cu cele din Moldova, Dobrogea și din sud-vestul țării.

Produsele realizate în limitele județului Prahova sînt apreciate atît pe plan național, cît și internațional, fapt confirmat și de numărul mare de țări în care se dirijează o parte din producție. Astfel, numai produsele chimice sînt expediate în 16 țări, cele petroliere în 50 de țări, anvelopele în 35 de țări, iar utilajele petroliere în 27 de țări, pompele de injecție în 60 de țări.

Dezvoltarea centrelor industriale, a stațiunilor climaterice, utilizarea tot mai rațională a terenurilor și intensificarea acțiunii de sistematizare a localităților rurale asigură — în continuare — un loc de prestigiu județului Prahova în cadrul economiei noastre naționale.

Industria

Județul Prahova face parte din categoria celor mai industrializate unități administrativ-teritoriale de la noi din țară. El a participat în 1971 cu 6,1% la valoarea producției globale industriale a țării, situîndu-se din acest punct de vedere pe locul al treilea după municipiul București (17,3%) și județul Brașov (6,7%).

Gradul ridicat de industrializare este determinat și de faptul că în limitele județului Prahova se găsesc concentrate aproape 5% din numărul total al întreprinderilor industriale din țară și circa 6% din numărul întreprinderilor de importanță republicană. Astfel, în județ se găsesc un număr de 89 de întreprinderi industriale din care 69 sînt de însemnătate republicană, iar restul unități ale industriei locale (8) și cooperatiste (12).

Județul Prahova are o participare remarcabilă în producția industrială națională, obținînd aproape o treime din producția de combustibili a țării, circa 9% din producția industriei chimice,

8,2% din cea a materialelor de construcţii, 15,2% din producţia de sticlă şi peste 7% din producţia industriei construcţiilor de maşini şi din cea de hîrtie.

Industria reprezintă ramura conducătoare a economiei judeţului. Dintre ramurile industriale, combustibilii, construcţiile de maşini şi industria chimică participă cu peste 70% la valoarea producţiei globale industriale a judeţului.

În anii construcţiei socialiste au apărut noi unităţi industriale şi s-au produs îmbunătăţiri structurale în cadrul industriei. Dintre principalele obiective industriale construite sau modernizate în ultimele două decenii menţionăm : dezvoltarea şi modernizarea uzinei „1 Mai" Ploieşti (instalaţii de foraj), a Uzinei mecanice Sinaia (pompe de injecţie), a Uzinei de utilaj chimic Ploieşti, a Combinatului petrochimic Brazi, mărirea capacităţii de producţie la Uzina chimică Valea Călugărească (secţia de acid sulfuric şi secţia de superfosfaţi), dezvoltarea uzinei de anvelope „Victoria" Floreşti, construirea blocului de ulei Teleajen şi a Rafinăriei Brazi, a numeroase întreprinderi industriale din domeniul industriei textile, alimentare, materialelor de construcţii etc. La toate acestea se adaugă noua centrală electrică de termoficare Brazi şi extinderea capacităţilor de producţie la centralele electrice industriale din judeţ.

Industria energetică. Este una dintre cele mai importante ramuri industriale din judeţul Prahova. În structura producţiei globale industriale a judeţului, combustibilii deţin 24%, reprezentînd ponderea cea mai mare dintre unităţile administrativ-teritoriale ale ţării. Energia electrică participă cu 2,8% (după datele din 1971) în structura producţiei globale industriale a judeţului.

Cea mai valoroasă resursă energetică din judeţ este *petrolul*. Numeroase sînt documentele istorice şi cartografice care atestă prezenţa zăcămintelor petrolifere pe teritoriul actual al judeţului Prahova. Ele amintesc despre „fîntînile cu păcură", din care se scoteau cantităţi însemnate de ţiţei. Introducerea sondei mecanice în exploatarea petrolului a dus la creşterea rapidă a producţiei de ţiţei. Prima sondă mecanică a fost expe-

https://biblioteca-digitala.ro

rimentată la Cîmpina către sfîrşitul secolului al XIX-lea, cînd între valea Prahovei şi valea Proviţei, la Drăgăneasa (azi sat al comunei Proviţa de Jos), s-a dat în exploatare un mare zăcămînt petrolifer, la o adîncime de circa 500 m. Densitatea schelelor petrolifere sporeşte, extinzîndu-se de pe dealul Piţigaia, pe terasele Prahovei, la Cîmpina [17], Băicoi, Ţintea, apoi pe terasele Teleajenului, la Boldeşti, Gura Vitioarei etc.

Numărul centrelor de extracţie se înmulţeşte mai ales după 1883, cînd se introduce şi sistemul pensilvan de săpare mecanică şi cînd industria petrolului este acaparată tot mai mult de capitalul străin. Sondele mecanice cu cablul de oţel sînt utilizate pe scară largă, producţia de ţiţei sporeşte, rafinăriile îşi măresc capacităţile şi se modernizează.

Judeţul Prahova a deţinut multă vreme primatul sub raportul producţiei de ţiţei. Pe măsură însă ce au fost identificate noi şi bogate structuri petrolifere în celelalte judeţe ale ţării (Dîmboviţa, Argeş, Olt, Vîlcea, Gorj etc). s-a redus ponderea renumitei regiuni petrolifere „Valea Prahovei'', care participa în perioada antebelică cu circa 99% la producţia de ţiţei extras a ţării. Datorită executării de foraje la mare adîncime, cu instalaţii de sonde produse la Ploieşti (fig. 35), s-au descoperit şi dat în exploatare noi structuri petrolifere, ceea ce a făcut ca judeţul Prahova să ocupe locul al patrulea după judeţele Dîmboviţa, Argeş şi Gorj.

Principalele centre de extracţie a ţiţeiului sînt localizate în zona subcarpatică, şi anume la: Băicoi, Ţintea, Boldeşti, Cîmpina, Poiana Cîmpina, Albeşti, Urlaţi, Plopu, Iordăcheanu, Cărbuneşti, Ariceşti etc. Cele mai productive şi mai vechi centre de extracţie sînt cele de la Boldeşti, Ţintea şi Băicoi.

O altă sursă energetică din judeţ o constituie *cărbunele* (*lignit*), care se exploatează la Ceptura şi Filipeştii de Pădure (fig. 36). Producţia realizată se consumă în cadrul centralelor electrice şi a căilor ferate. În anul 1970, producţia de cărbune a fost de 911 100 tone, ceea ce a reprezentat 4% din producţia totală a ţării. Din acest punct de vedere judeţul Prahova se plasează pe locul al şaselea între judeţele care extrag cărbune.

---

[17] La Cîmpina numărul sondelor a sporit de la 93 în 1908 la 139 în 1912.

https://biblioteca-digitala.ro

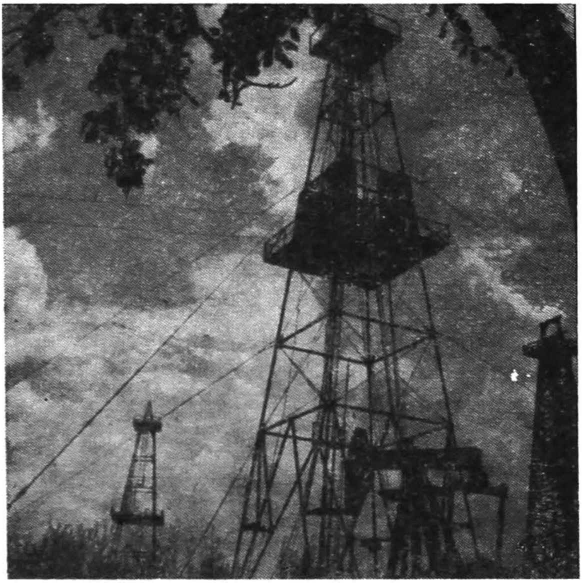

Fig. 35. — Exploatări petrolifere la Boldești (foto Ion Popescu).

Fig. 36. — Exploatarea minieră de la Filipeștii de Pădure (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

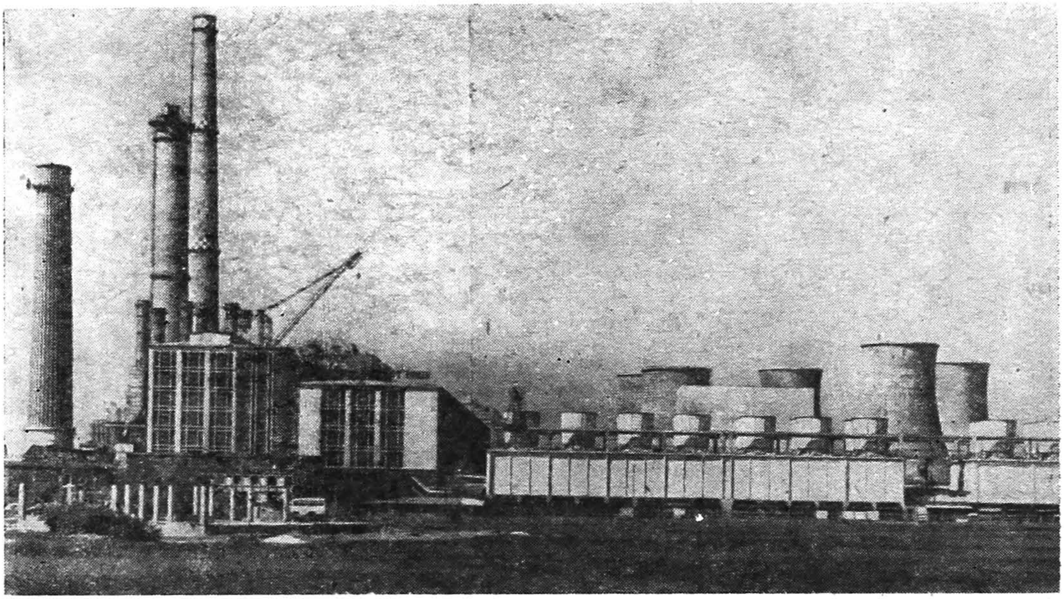

Fig. 37. — Centrala electrică de termoficare Brazi (foto Ion Popescu).

Energia electrică se realizează, în momentul de față, în centralele de la Brazi, Ploiești, Cîmpina, Florești. Necesarul este acoperit, însă, și din rețeaua națională la care este conectat și județul Prahova. Cea mai mare putere instalată o are centrala de termoficare de la Brazi (fig. 37), dată în exploatare în 1961, cu o capacitate de numai 50 MW. Ulterior, acesta s-a mărit la 200 MW în 1963 și la 400 MW în 1970. În următorii ani puterea instalată a acestei centrale se va ridica la 600 MW. Centrala permite încălzirea noilor cartiere din Ploiești, precum și serele legumicole ale I.A.S. Tătărani.

Puterea instalată a grupurilor electrogene a fost în 1970 de 266 mii kW, ceea ce a reprezentat 3,6% din puterea instalată pe țară. Producția de energie electrică s-a ridicat în 1970 la 1 828,5 milioane kWh, adică 5,2% din producția țării.

Valea Prahovei cu afluenții săi dispune și de un însemnat *potențial hidroenergetic*. El a fost valorificat în mică măsură

https://biblioteca-digitala.ro

numai la Sinaia, unde există o microhidrocentrală (cap. 1 000 kW) pentru necesităţile oraşului.

Apreciind după puterea instalată care deserveşte industria — principalul indicator folosit în determinarea gradului de industrializare a judeţului —, se constată că judeţul Prahova este depăşit doar de judeţul Hunedoara (1 274 MW, în 1971) şi de municipiul Bucureşti (1 200 MW), puterea instalată a judeţului Prahova sporind de la 516 MW în 1965 la 817 MW în 1971. Consumul de energie electrică ce a revenit la un muncitor a fost în 1971 de 15 939 kWh, depăşind media pe ţară (13 094 kWh), dar fiind mai mică decît a judeţelor Bacău, Brăila, Galaţi, Olt etc.

Industria de prelucrare a petrolului. Prima rafinărie construită în România a fost cea de la Rîfov, din sud-estul oraşului Ploieşti. Ea datează din 1857 [18] şi a fost construită în scopul obţinerii petrolului lampant ; această distilerie de ţiţei avea o capacitate de 2 700 ton anuale.

Capitalul străin, şi în special cel german, american, anglo-olandez etc., infiltrat tot mai puternic în industria petrolului către sfîrşitul secolului al XIX-lea, construieşte o serie de rafinării de mare capacitate, dintre care cele mai multe şi mai mari se aflau la Ploieşti („ Astra-Română'' — cap. 2 milioane t/an ; „ Vega'' — cap. 1,7 milioane t/an), Cîmpina („Steaua Română'' — cap. 1,5 milioane t/an) şi Teleajen—Ploieşti („ Româno-Americana'' — cap. de 1,3 milioane t/an).

În perioada antebelică industria de prelucrare a petrolului era reprezentată, in judeţul Prahova, prin cele 23 de rafinării, care concentrau aproape 90% din capacităţile de rafinare a petrolului din România. În timpul celui de-al doilea război mondial rafinăriile, ca şi alte întreprinderi industriale, au fost distruse în bună parte.

În anii construcţiei socialismului, industria de prelucrare a petrolului a cunoscut schimbări fundamentale. Astfel, au fost construite noi capacităţi de producţie, s-a lărgit baza de materii

[18] Rafinăria Rîfov înfiinţată de Th. Mehedinţeanu şi Compania română pentru exploatarea şi comerţul păcurii a fost închisă din cauza concurenţei capitalului străin.

https://biblioteca-digitala.ro

prime, s-au perfecţionat metodele de exploatare a petrolului, s-a trecut la exploatarea rezervelor existente la mari adîncimi. Instalaţii noi, de mare capacitate şi randament, au fost construite la Ploieşti, Cîmpina şi Brazi. Rafinăria Ploieşti a fost înzestrată cu o instalaţie de cracare termică (1958), cu una de fracţionare a gazolinei (1964), cu instalaţii pentru fabricarea uleiului şi a bitumului (1967—1968) etc. În cadrul rafinăriei Teleajen—Ploieşti s-au construit : instalaţii de distilare atmosferică şi în vid (nr. 1 în 1954 şi nr. 2 în 1958), instalaţii de bitum (1956). La Brazi s-a ridicat cea mai mare şi modernă rafinărie din ţară, care a fost înzestrată cu instalaţii de distilare atmosferică (nr. 1 în 1952 şi nr. 2 în 1953), cu instalaţii de cracare termică (1954), de reformare catalitică a benzinei (în 1961), de absorbţie şi fracţionare a gazelor (1962) ; tot în 1962 se construieşte o instalaţie de hidrofinare a motorinei, iar în 1963 o instalaţie de distilare atmosferică şi în vid şi desalinare electrică şi în 1964 o instalaţie de cocsare ; în 1967 combinatul este dotat cu alte instalaţii de cracare analitică cu fracţionarea gazelor şi hidrofinarea motorinei şi multe alte utilaje moderne. O instalaţie de distilare atmosferică şi în vid a fost construită, în 1961, şi la Rafinăria nr. 4 din Cîmpina. Toate aceste noi instalaţii au permis ca valoarea produselor obţinute dintr-o tonă de ţiţei să crească de la 274 lei în 1950 la 454 lei în 1970[19].

Dispunînd de o mare capacitate de prelucrare a petrolului, judeţul Prahova a obţinut în 1970 aproape întreaga producţie de uleiuri minerale a ţării (circa 92%), 68% din producţia de petroluri, 65,5% din cea de motorină, 59% din producţia de benzină şi 56,3% din producţia de păcură a ţării.

Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor. Ocupă primul loc între ramurile industriale ale judeţului, participînd cu 31,2% la valoarea producţiei globale industriale. Remarcabilă este şi ponderea ramurii pe ţară, respectiv 7,1% în 1971, fiind întrecut numai de judeţul Braşov (15,3%) şi de municipiul Bucureşti (25,4%). Această ramură este localizată în oraşele Ploieşti, Cîmpina, Sinaia şi Plopeni şi produce :

---

[19] * * * *Bilanţ prahovean,* 1966—1970, P.C.R. — Comitetul judeţean Prahova, Ploieşti, 1971, p. 21.

https://biblioteca-digitala.ro

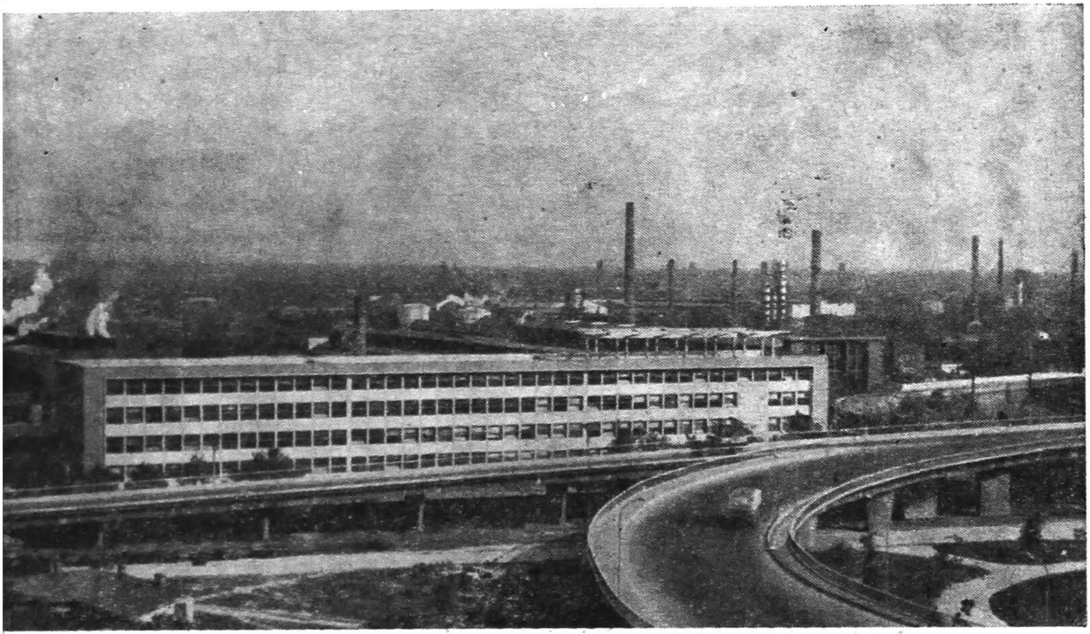

Fig. 38. — Uzina „1 Mai'' Ploiești (foto „Decorativa'').

utilaj petrolier, utilaj chimic, pompe de injecție pentru motoare Diesel, pompe de ulei și distribuitoare hidraulice, trolii pentru ascensoare etc. Cea mai importantă întreprindere industrială din domeniul construcțiilor de mașini este uzina „1 Mai'' din Ploiești (fig. 38), cea mai mare uzină producătoare de instalații de foraj din România și a doua în lume cu acest profil. În 1970 uzina a produs 47 de tipuri de sape și va realiza pînă în 1975 un număr de 114 tipuri de sape și instalații de mare adîncime (circa 8 000—10 000 m) (fig. 39).

Produsele uzinei „ 1 Mai'' au obținut numeroase medalii în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale. La Tîrgul de mostre de la Leipzig din 1964 a obținut medalia de aur pentru performanțele tehnice ale instalației de foraj 3DH-200. Medalii de aur au obținut și alte tipuri de instalații de foraj, și anume: F200-2DH, preventorul de erupție triplex de 350 atmosfere.

https://biblioteca-digitala.ro

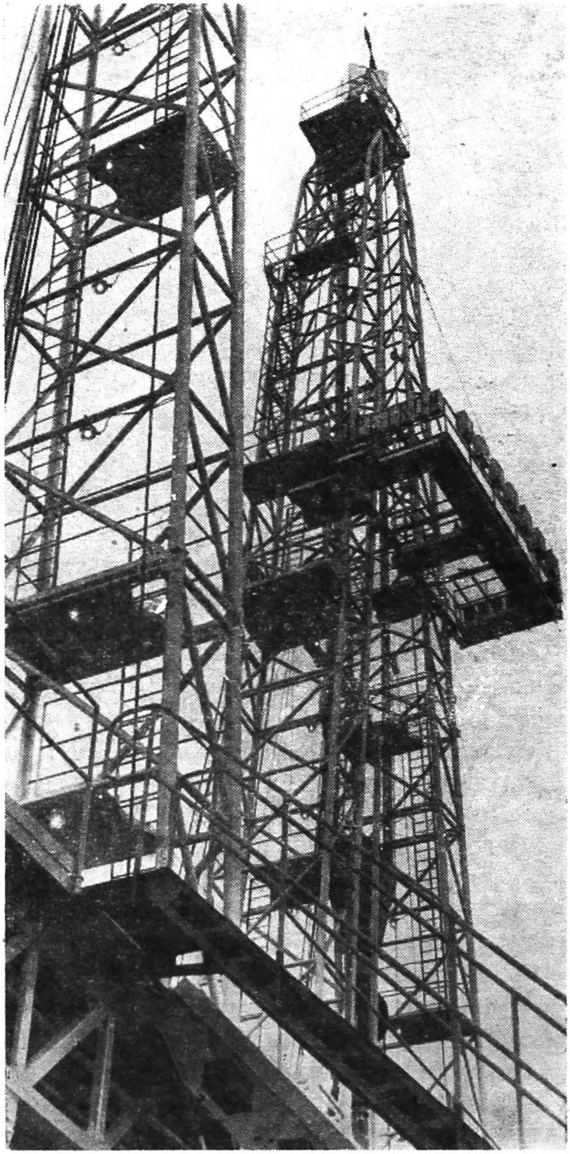

Fig. 39. — Utilaje petroliere produse la uzina „1 Mai'' Ploiești (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

Azi s-a ajuns la fabricarea în serie a instalației de foraj 3DH, la construcția instalației portabile T50B și a altor tipuri, ceea ce a făcut ca produsele uzinei să devină competitive pe piața internațională și să fie solicitate în peste 30 de țări.

Industria construcțiilor de mașini mai este reprezentată în cadrul județului Prahova și prin producțiile de utilaj chimic (capacitate anuală 25 000 tone) și rulmenți speciali [20] (Ploiești); utilaje pentru industriile petroliere și miniere, elemente și instalații hidraulice pentru construcțiile de tractoare (Plopeni); pompe de extracție, tije de pompaj, reductoare de viteză, trolii pentru ascensoare (Cîmpina); pompe de injecție — 200 000 de bucăți în 1970 și 600 000 de bucăți în 1975 —, pompe de ulei și distribuitoare hidraulice pentru instalații de mecanizări și automatizări (Sinaia). Uzina de mecanică fină din Sinaia (fig. 40), pînă în 1954 producătoare de cuie, nituri, piulițe și șuruburi, obține astăzi 25 de tipuri de pompe de injecție pentru motoarele Diesel de diferite capacități, pentru tractorul K.D. 35.

Industria chimică. Dispune de o puternică bază de materii prime și în primul rînd produse petroliere. Ca structură, această ramură este reprezentată prin industria chimică de bază (producțiile de acid sulfuric și de îngrășăminte chimice) și industria petrochimică.

Industria chimică deține 15,2% din producția industrială a județului și circa 9% din totalul ramurii pe țară (în 1971), ocupînd locul întîi între județe sau al doilea dacă luăm în considerație și municipiul București (20,2%). Ca localizare geografică, întreprinderile industriei chimice se află în centrele Ploiești, Brazi, Valea Călugărească, Florești și Cîmpina. Cea mai mare pondere în producția globală a ramurii o dă, însă, Grupul industrial petrochimic Ploiești [21] (fig. 41).

---

[20] Secția de rulmenți, din cadrul Uzinei de utilaj chimic Ploiești, în funcțiune din anul 1971, va avea la sfîrșitul anului 1975 o capacitate anuală de 1 800 tone.

[21] Acesta cuprinde rafinăria și combinatul chimic din Brazi.

https://biblioteca-digitala.ro

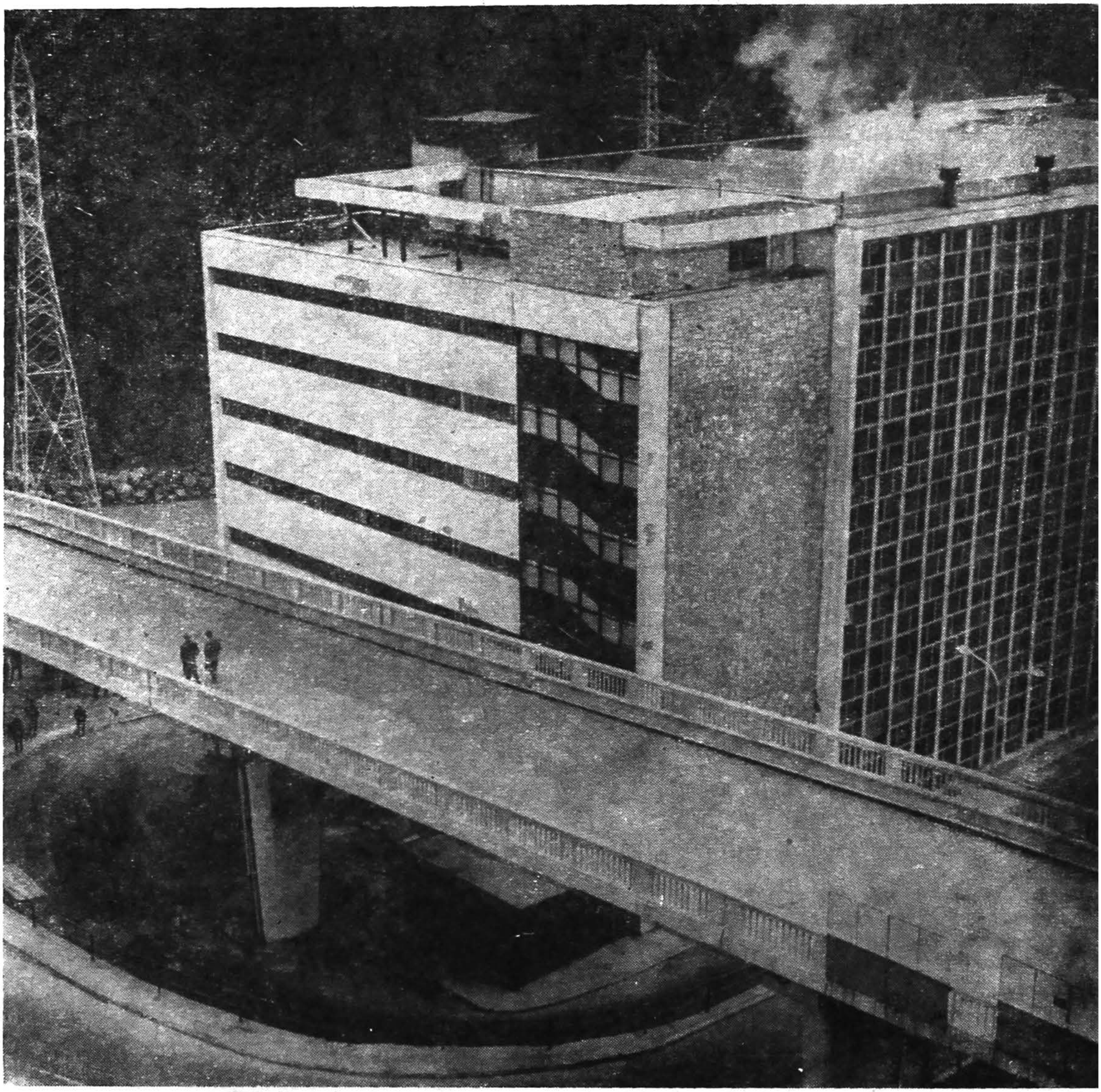

Fig. 40. — Uzina de mecanică fină Sinaia (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

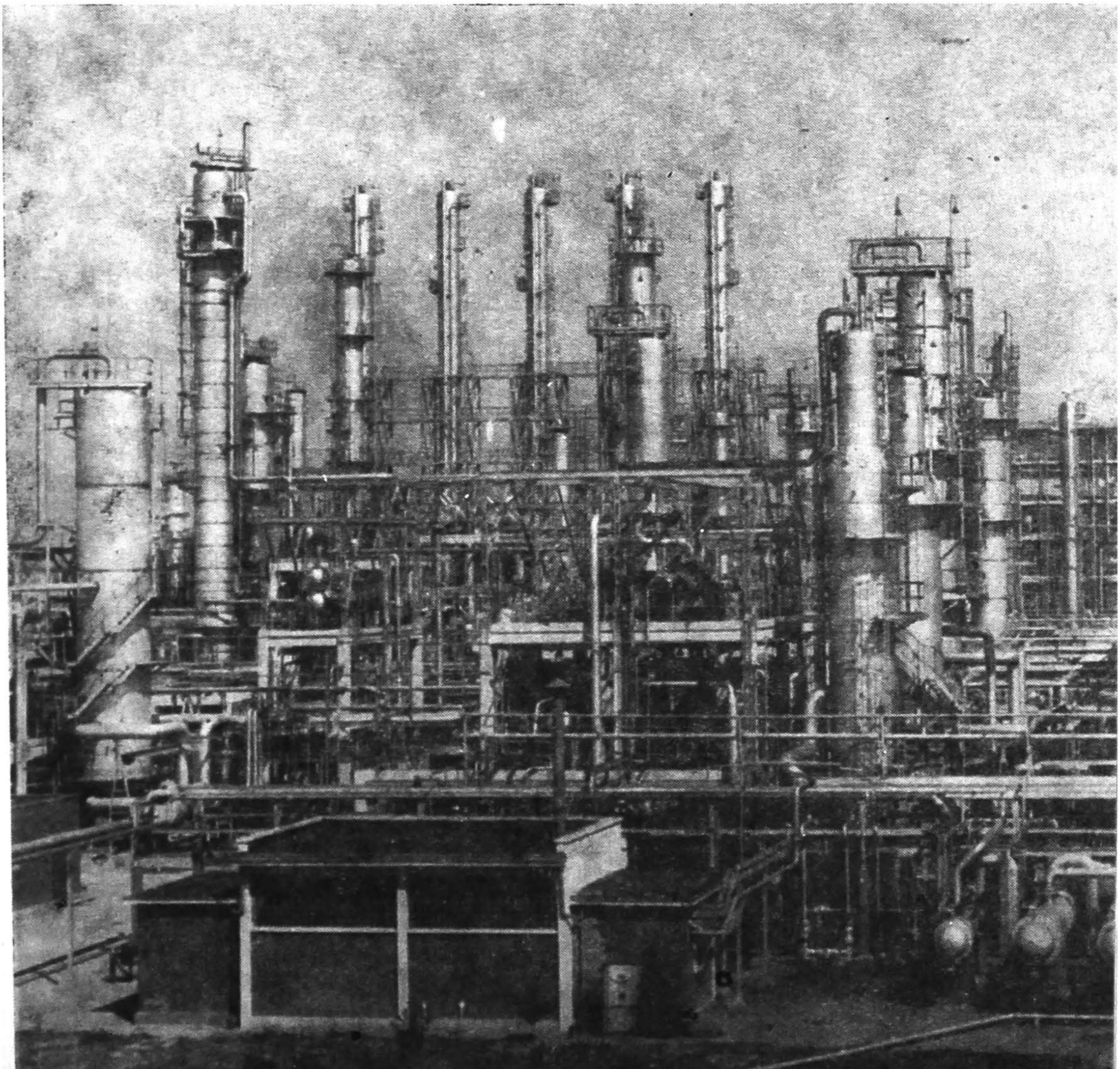

Fig. 41. — Rafinăria Brazi ; complexul de reformare catalitică (foto „Decorativa").

https://biblioteca-digitala.ro

Industria chimică de bază s-a dezvoltat în două centre, şi anume : Valea Călugărească pentru producţiile de acid sulfuric şi îngrăşăminte fosfatice şi în oraşul Cîmpina pentru producţia de acid sulfuric. Producţia de acid sulfuric, consumată la rafinării şi ca materie primă în obţinerea îngrăşămintelor fosfatice, a fost în continuă creştere, de la 16 340 t în 1950 la 44 966 t în 1970. Producţia realizată în 1970 a reprezentat 4,5% din producţia totală de acid sulfuric[22].

Producţia de îngrăşăminte chimice, realizată la uzinele din Valea Călugărească, a fost în 1970 de 31 485 t, ceea ce a reprezentat 3,5% din producţia totală de îngrăşăminte chimice (substanţă activă 100%). În 1950 uzina a obţinut numai 649 t îngrăşăminte chimice, iar pe măsură ce s-a extins şi modernizat, producţia a crescut la 24 236 t, în 1960.

Uzinele chimice Valea Călugărească (fig. 42) şi-au mărit capacitatea de producţie în 1952, 1954 şi 1972 la secţia de acid sulfuric şi în 1958 la secţia de superfosfaţi, devenind cea mai mare producătoare de acid sulfuric din ţară.

Industria petrochimică, cea mai nouă şi cea mai dinamică subramură a chimiei moderne, este reprezentată de Grupul industrial de petrochimie Ploieşti, de uzina de detergenţi „ Dero''-Ploieşti şi de uzina de anvelope „ Victoria'' din Floreşti.

Combinatul petrochimic Ploieşti produce o gamă foarte variată de produse, şi anume : polietilenă, etilenă, fenol, acetonă etc., şi prelucrează anual circa 4,5 milioane tone ţiţei.

În partea nordică a oraşului se află şi uzina de detergenţi „Dero'', construită în anul 1965, care obţine şi decoloranţi pentru industria textilă.

Cea mai mare producţie de materiale plastice şi de răşini sintetice se obţine în cadrul Combinatului chimic de la Brazi. Aici s-a construit în 1965 o fabrică de polietilenă, o fabrică de olefine şi una de oxid de etilenă şi glicoli. În 1966 combinatul a fost înzestrat cu noi instalaţii de oxid de etilenă şi glicoli, cu instalaţii de anhidridă ftalică etc.

---

[22] În 1950 judeţul Prahova a obţinut aproape o treime din producţia de acid sulfuric a ţării, însă, pe măsură ce au intrat în funcţiune noi unităţi industriale, ponderea a scăzut.

https://biblioteca-digitala.ro

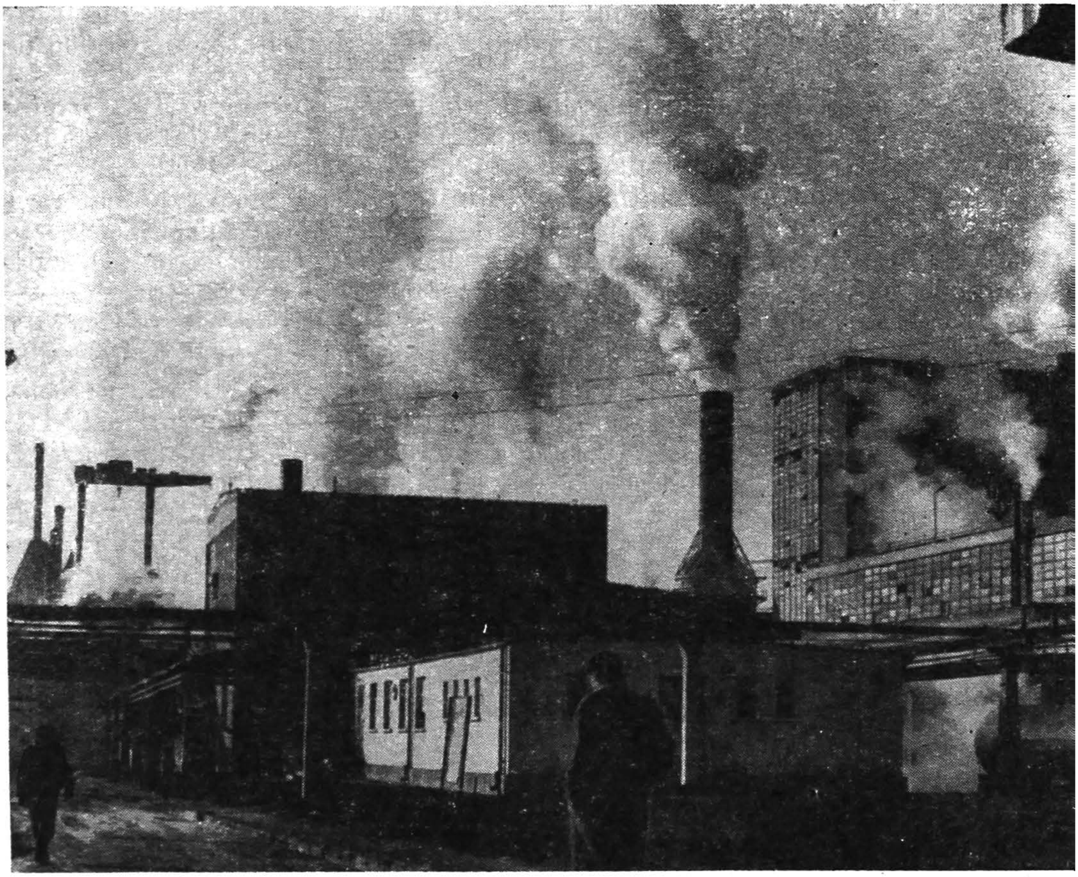

Fig. 42. — Uzinele chimice Valea Călugărească (foto Ion Popescu).

Uzina de anvelope „Victoria" din Floreşti, profilată în ultimii ani pe diferite tipuri de anvelope, a ajuns în 1970 la o capacitate de peste 1 milion bucăţi. În anul 1962 uzina a început producţia de anvelope A.T.A. (autotractor-avion), secţia fiind prevăzută cu o capacitate iniţială de 300 000 de bucăţi pe an. În 1966, secţia şi-a mărit capacitatea cu încă 50 000 de bucăţi anual. Ulterior s-a mărit capacitatea şi la secţia de anve-

https://biblioteca-digitala.ro

lope V.M.S. Din anul 1968, uzina a trecut şi la producţia de anvelope radiale, noua secţie avînd o capacitate de 100 000 de garnituri pe an.

În limitele judeţului Prahova s-a obţinut în 1970 o producţie de 24 762 tone materiale plastice şi răşini sintetice, adică de trei ori mai mult decît în 1965 (7 823 tone). Realizarea unei producţii reprezentînd 12% din totalul producţiei de materiale plastice şi răşini sintetice pe ţară se datoreşte folosirii pe scară largă a acestora în industrie (electrotehnică, electronică), agricultură, transporturi etc.

Industria materialelor de construcţii. Este concentrată în localităţile Azuga, Comarnic, Cîmpina, Gura Beliei, Berceni, Pleaşa, Bucov şi cuprinde următoarele subramuri: materiale liante (ciment, var, filer), produse refractare (cărămizi refractare, şamotă), ceramică brută (cărămizi, ţigle ceramice) şi alte materiale de construcţii (ţigle din ciment, carton asfaltat).

Industria materialelor liante este reprezentată prin fabrica de ciment aluminos de la Comarnic, pe baza calcarelor şi marnelor din împrejurimi, prin fabricile de var (7 cuptoare cu o capacitate de peste 100 t/24 h) şi filer (3 mori cu o capacitate de 3 vagoane /24 h) de la Gura Beliei, precum şi prin producţia de ipsos realizată la Comarnic.

Fabrica de şamotă de la Azuga, construită în 1953, în locul fostei fabrici de ciment, şi fabrica de ceramică „Vulturul" din Comarnic produc materiale refractare necesare întreprinderilor siderurgice din ţară.

Ceramica brută, respectiv cărămizi şi ţigle ceramice, se obţin la Bucov şi Pleaşa, în apropiere de Ploieşti, iar ţigle din ciment în cadrul unei secţii de materiale de construcţii din Ploieşti.

Întreprinderea de materiale izolatoare din Berceni a realizat, pentru prima oară, materiale fono-, hidro- şi termoizolante, utilizate tot mai mult în construcţiile industriale şi locuinţe. Tot aici se obţine carton asfaltat, producţia fiind în 1968 de 53 milioane m².

Industria materialelor de construcţii deţinea în 1971 o pondere de 4,6% din producţia globală industrială a judeţului

https://biblioteca-digitala.ro

și 8,2% din totalul ramurii pe țară. De subliniat este faptul că în limitele județului Prahova s-au obținut numai în 1970 o cantitate de 43 470 tone ciment, precum și 128 milioane bucăți cărămizi și blocuri ceramice, adică 7,5% din producția totală a țării.

Industria sticlei și faianței. Deși participă cu numai 1,5% la valoarea producției industriale a județului (1971), această ramură deține însă o pondere remarcabilă pe țară, realizînd 15,2% din producția națională. Ea este reprezentată prin Fabrica de geamuri de la Scăeni, prin fabricile de sticlă de la Azuga și Ploiești și prin uzinele „Ceramica", care produc obiecte din faianță.

Cea mai importantă întreprindere a acestei ramuri este Fabrica de geamuri de la Scăeni , care a fost profilată în 1967 și pe producția de geamuri securizate, noua secție avînd o capacitate de 60 000 m²/an. De remarcat este faptul că această întreprindere realizează mai mult de jumătate din producția totală de geamuri trase.

Fabrica de sticlă de la Azuga, dezvoltată și modernizată în anii construcției socialismului, dispune de noi cuptoare, mașini semiautomate etc. și obține o gamă variată de articole din sticlă. La Ploiești se realizează sticlă de ambalaje, precum și articole sanitare și de menaj.

Industria de prelucrare a lemnului. Această ramură contribuie cu 2,7% la valoarea producției globale industriale a județului și cu 2,8% la ramura pe țară (1971). Este reprezentată prin fabricile de cherestea de la Măneciu-Ungureni, Vălenii de Munte, Cîmpina, Telega, Posada, Poiana Țapului (Piatra Arsă), prin fabricile de mobilă de la Ploiești și Cîmpina. Întreprinderea de la Măneciu produce și lăzi de fag pentru ambalajul fructelor. La Cîmpina industria de prelucrare a lemnului deține 8% din valoarea producției industriale a orașului, iar la Ploiești sub 1%.

În județul Prahova toate fabricile de cherestea au realizat 125 345 m³ cherestea, ceea ce a reprezentat aproape 2,4% din producția totală a țării în 1970. O nouă unitate, care servește industria mobilei, a apărut în 1968 la Mizil și care produce sal-

https://biblioteca-digitala.ro

tele detaşabile. Capacitatea fabricii de tapiţerie „Relaxa" din Mizil a fost stabilită la 150 000 de bucăţi anual.

Industria hîrtiei. Este reprezentată prin fabrica din Buşteni, construită în 1882. Capacitatea de producţie a fabricii a fost mărită începînd cu anul 1953 şi pînă în 1967 cu încă 20 000 tone/an, ceea ce a făcut ca producţia de hîrtie să se dubleze. De la 32 700 tone hîrtie realizată în 1950 s-a ajuns în 1970 la o cantitate de 60 863 tone, adică 14,1% din producţia totală a ţării (hîrtie de ziar, scris, ambalaj, saci de hîrtie etc.).

Industria textilă. Cu vechi tradiţii în judeţul Prahova, industria textilă participă astăzi cu 4,8% la producţia industrială a ţării. Principalele întreprinderi ale industriei textile sînt: fabrica de postav „Azuga", cu o vechime de aproape 100 de ani (fig. 43), „Dorobanţul" — Ploieşti, specializată în ţesături din lînă, şi „Intex" — Păuleşti, profilată pe ţesături de in. La întreprinderea textilă din Păuleşti s-a dat în folosinţă în 1961 o secţie de finisaj pentru ţesături de in şi cînepă cu o capacitate de 7 milioane m^2/an.

Producţia totală de ţesături a fost în 1970 de 7 341 mii m^2, din care 93% a reprezentat producţia de ţesături de lînă şi tip lînă. Cea mai mare participare la producţia totală de ţesături a judeţului o are oraşul Ploieşti, care realizează circa 60% din producţia ramurii.

Industria alimentară. Această ramură dispune de o importantă bază de materii prime în judeţ şi cuprinde numeroase întreprinderi producătoare de: preparate din carne (Sinaia) vinuri şi rachiuri naturale (Valea Călugărească), conserve de fructe (Vălenii de Munte), produse lactate (Ploieşti), bere (Azuga), morărit, panificaţie şi produse făinoase (Ploieşti, Sinaia), antrepozit frigorific (Ploieşti) etc. Întreprinderea de morărit „Prahova" din Ploieşti cuprinde o moară de porumb cu o secţie de degerminare creată în 1966 cu o capacitate de 33 t/24 h.

Industria alimentară participă cu 8,4% la valoarea producţiei industriale a judeţului (1971). Pe plan naţional, întreprinderile prahovene participă cu 5,7% la producţia totală de bere,

https://biblioteca-digitala.ro

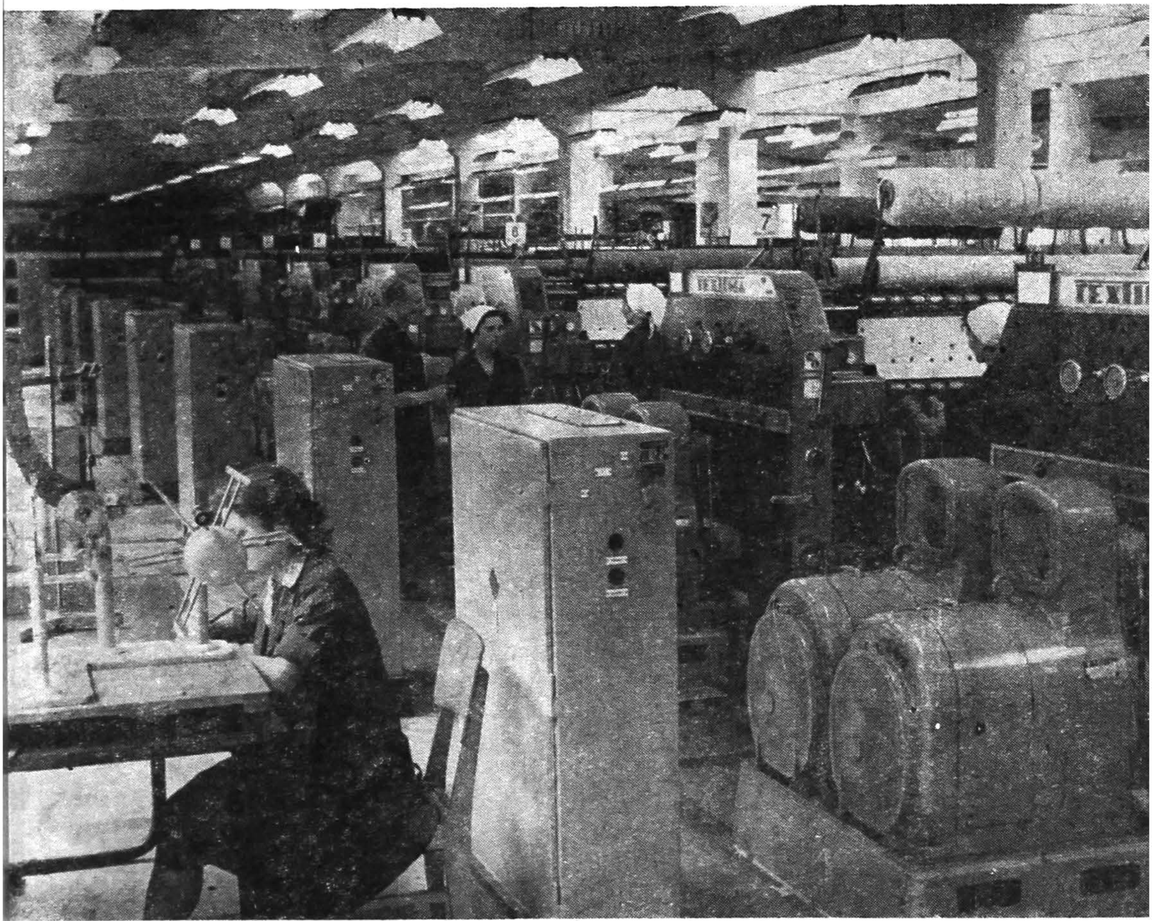

Fig. 43. — Fabrica de postav ,,Azuga'' (foto Ion Popescu).

cu 5,3% la producția de preparate din carne, 2,4% la producția de unt, 2% din brînzeturi și 3,1% lapte consum (1970).

În limitele județului Prahova se mai găsesc și alte întreprinderi industriale din domeniul confecțiilor, pielăriei-încălțămintei, poligrafiei și alte ramuri (fig. 44), care au pondere mai mică în structura producției industriale a județului.

https://biblioteca-digitala.ro

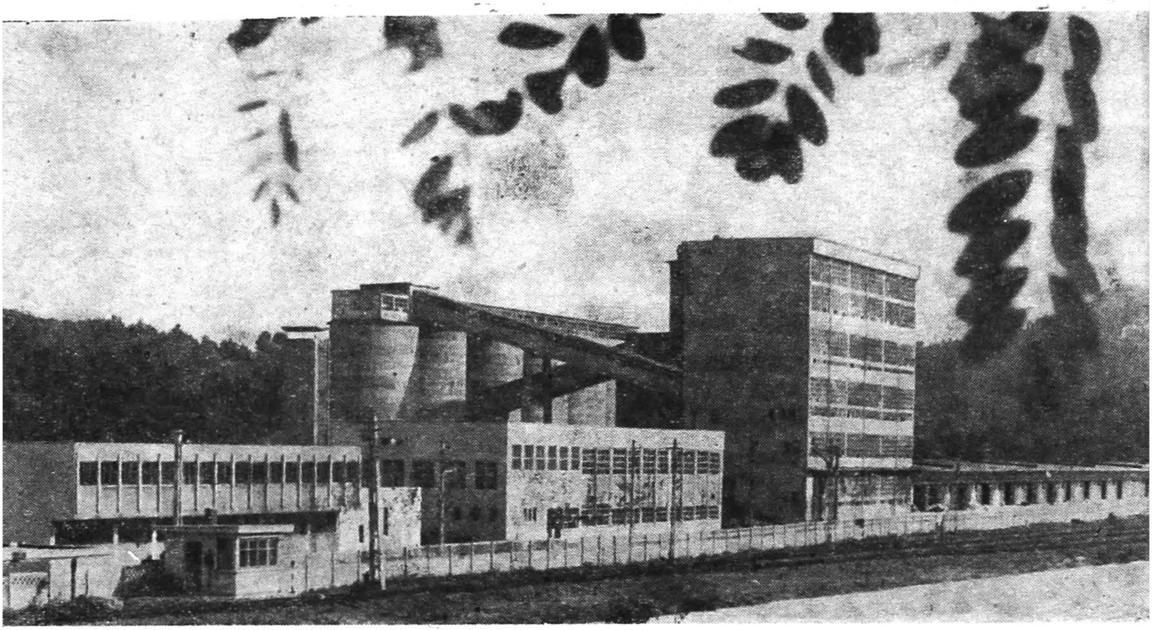

Fig. 44. — Întreprinderea de exploatare a sării din Slănic — Prahova (foto Ion Popescu).

Agricultura

Premisele naturale și social-economice favorabile agriculturii, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, mai ales după cooperativizare, au dus la sporirea contribuției agriculturii la venitul național, devenind o ramură economică de bază și în cadrul județului Prahova.

Particularitățile fizico-geografice ale teritoriului, și în special cele morfologice și climatice, fac ca agricultura să se practice cu precădere în zona cîmpiilor, unde și solurile brune și cernoziomice au o întindere mai mare și unde predomină culturile cerealiere și plantele industriale. În zona dealurilor subcarpatice s-a dezvoltat viticultura și pomicultura, iar în cea

https://biblioteca-digitala.ro

muntoasă creșterea animalelor pe baza pășunilor naturale. De subliniat este faptul că, în județul Prahova, sînt reprezentate toate subramurile agriculturii.

Județul Prahova concentrează 1,8% din suprafața agricolă a țării, 1,5% din cea arabilă și a participat în 1971 cu 2,2% la valoarea producției globale agricole a țării. Remarcabile sînt producțiile de porumb, un număr de 3 unități agricole socialiste, fruntașe pe țară în 1971, obținînd peste 5 000 kg porumb boabe la hectar (C.A.P. Gherghița, C.A.P. Buda-Palanca și C.A.P. Ceptura), iar C.A.P. Bucov a realizat 31 200 kg legume la hectar. În același an C.A.P. Gherghița a obținut o producție de 40 882 kg de sfeclă de zahăr la hectar, situîndu-se printre marile unități producătoare din țară. Dealtfel, în 1971 județul Prahova a produs circa 2% din producția de porumb, 1,5% din cea de sfeclă de zahăr a țării și 3,0% din producția de legume.

Mutații în utilizarea agricolă a terenului. Orientarea agriculturii spre o producție intensă și eficientă a fost posibilă datorită programului de investiții realizat în ultimele două decenii. Astfel, numai în 1965 din totalul investițiilor de circa 14 800 000 000 lei 11,6% au fost alocate pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii. În anul 1970 au fost investite în această ramură, numai din fondurile statului, 336 755 000 lei, ceea ce a reprezentat 12,5% din totalul investițiilor alocate județului Prahova.

Lucrările de organizarea teritoriului, stabilirea gradului de bonitare a terenului au permis o mai rațională și intensivă utilizare a terenului. Ținînd seama de specificul județului, s-a trecut la o vastă acțiune de combatere a eroziunii solului, efectuîndu-se plantații de pomi (Vălenii de Munte, Băicoi, Drajna, Posești) și viță de vie (Valea Călugărească, Tohani, Bucov) în zona subcarpatică. În ultimele decenii lucrările de combatere a eroziunii solurilor au cuprins o suprafață de 20 000 ha. În perioada 1971—1975 s-a prevăzut efectuarea unor lucrări de combaterea eroziunii pe o suprafață de 21 500 ha.

Irigațiile sînt practicate cu precădere în luncile rîurilor Teleajen și Cricov. Nu există, însă, sisteme mari de irigații, ci numai amenăjari locale, care se vor extinde pînă în 1975 cu încă 20 000 ha, din care 60% în C.A.P. și 40% în sectorul de stat.

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelul nr. 3

Structura și suprafața categoriilor de folosință a terenului în 1950, 1960 și 1971

Tipuri de utilizare	1950		1960		1971	
	ha	%	ha	%	ha	%
Suprafața totală	469 400	100,0	469 400	100,0	469 400	100,0
Suprafața agricolă	246 472	52,5	250 162	53,3	277 361	59,1
— arabil	138 811	29,6	145 149	31,0	146 947	31,3
— pășuni	55 806	11,9	52 307	11,2	59 418	12,6
— fînețe	30 523	6,5	29 285	6,2	29 301	6,3
— vii	9 029	1,9	12 883	2,7	12 704	2,7
— livezi	12 303	2,6	10 538	2,2	28 991	6,2
Fond forestier	186 242	39,7	154 069	32,8	145 071	30,9
Alte suprafețe	36 686	7,8	65 169	13,9	46 968	10,0
Amenajat pentru irigare total:	2 107	—	3 069	—	11 700	—
Irigat arabil	2 107	—	3 069	—	8 955*	—

* Date din 1968.

Suprafața amenajată pentru irigații a fost în 1970 de 11 700 ha, adică cu aproape 9 600 ha mai mult decît în 1950. În cadrul întreprinderilor agricole de stat irigațiile se practică la Puchenii Mari, Măgurele, Albești, Movila Vulpii etc.

Recent s-a construit pe rîul Doftana, la Paltinu, un baraj care prin conducta de aducțiune Paltinu — Ploiești (43 km) alimentează cu apă potabilă și industrială centrele Ploiești și Cîmpina. Barajul a fost dat în exploatare în 1971. Datorită acestuia se va putea asigura și irigarea unei suprafețe agricole de circa 40 000 ha în zona de cîmpie a județului.

Suprafața agricolă a județului a crescut între 1950 și 1970 cu aproape 31 000 ha, datorită lucrărilor de îmbunătățiri

https://biblioteca-digitala.ro

funciare, şi în primul rînd a valorificării unor terenuri degradate şi a trecerii unor categorii de terenuri cu productivitate inferioară într-o categorie superioară. Astfel, au fost desțelenite unele terenuri cu păşuni şi fîneţe naturale din zona de cîmpie şi transformate în terenuri arabile. Au fost defrişate, în aceeaşi zonă, şi unele areale izolate de pădure.

Gradul de mecanizare şi chimizare a fost în continuă creştere. De la 1 282 de tractoare în 1965 şi 366 de cultivatoare mecanice, 1 317 pluguri pentru tractor, 79 de maşini de împrăştiat îngrăşăminte chimice etc., s-a ajuns în 1971 la: 1 908 tractoare, 1 730 de pluguri pentru tractor, 613 cultivatoare mecanice şi 270 de maşini de împrăştiat îngrăşăminte chimice. În 1971 a revenit la un tractor o suprafaţă arabilă de 77 ha, faţă de 114 ha cît s-au înregistrat în 1965. Agricultura judeţului a primit şi importante cantităţi de îngrăşăminte chimice, în bună parte produse la Valea Călugărească. Numai în 1968 s-au administrat peste 31 000 tone îngrăşăminte chimice, din care 53% îngrăşăminte azotoase, 44% fosfatice, iar restul potasice şi complexe. În acelaşi an s-au aplicat pe o suprafaţă de peste 20 000 ha o cantitate de 270 760 tone îngrăşăminte naturale.

Structura actuală a tipurilor de utilizare a terenului. Terenurile agricole ocupau în 1971 o suprafaţă de 277 361 ha, adică 59,1% din suprafaţa totală a judeţului, reprezentînd tipul de utilizare predominant din judeţul Prahova. În cadrul acestuia cele mai extinse sînt terenurile arabile — 31,3% din suprafaţa totală, repartizate cu precădere în partea sudică şi centrală a judeţului. În partea nordică terenurile arabile îşi fac loc numai pe luncile şi terasele rîurilor din cadrul depresiunilor subcarpatice.

Păşunile şi fîneţele naturale deţin 18,9% din suprafaţa totală şi prezintă frecvenţe mai mari în zonele deluroase şi de munte, ajungînd uneori şi la peste 90% din suprafaţa agricolă (Secăria, Valea Doftanei).

Viile şi pepinierele viticole, care ocupă o suprafaţă totală de 12 704 ha, adică 2,7% din suprafaţa totală a judeţului, apar într-un areal compact în partea estică a judeţului, pe tăp-

https://biblioteca-digitala.ro

şanul piemontan dezvoltat la contactul dintre Subcarpaţi şi cîmpie şi pe pantele sudice ale Subcarpaţilor Teleajenului.

Livezile, ce deţin 6,2% din suprafaţa totală, prezintă cea mai mare frecvenţă în limitele Subcarpaţilor Teleajenului, unde ponderea variază între 33 şi 53% din agricol (Aluniş, Ariceşti-Zeletin, Poseşti), şi în Subcarpaţii Prahovei (Adunaţi 34%, Breaza 44% etc).

Pădurile acoperă o suprafaţă de 145 071 ha, adică 30,9% din teritoriul judeţului Prahova. Cele mai mari suprafeţe se găsesc în partea nordică, în limitele comunelor Ceraşu, Starchiojd, Măneciu, Valea Doftanei etc.

Încheierea cooperativizării agriculturii în 1962 a schimbat radical structura suprafeţei agricole după forme de proprietate. Unităţile agricole socialiste sînt predominante, deţinînd 84,9% din suprafaţa agricolă a judeţului şi 95,7% din terenul arabil (1971). În judeţul Prahova există : 10 întreprinderi agricole de stat, o staţiune experimentală, 12 staţiuni de mecanizare a agriculturii, 112 cooperative agricole de producţie cu 6 asociaţii şi 12 consilii intercooperatiste.

Întreprinderile agricole de stat deţin o suprafaţă agricolă de 38 155 ha, adică 13,8% din totalul agricol al judeţului. Terenurile arabile sînt predominante, cuprinzînd 23 185 ha, după care urmează păşunile şi fîneţele naturale — 7 676 ha, viile — 3 829 ha şi livezile 3 465 ha. Două treimi din suprafaţa arabilă este cultivată cu cereale, iar restul cu plante furajere, plante tehnice, legume etc.

Unităţile agricole de stat prezintă fie specializări viticole (Valea Călugărească), viti-pomicole (I.A.S. Tohani, I.A.S. ,,Dealu Mare'' — Urlaţi), cerealiere (Tîrgşoru Vechi, Puchenii Mari, Movila Vulpii), legumicole (I.A.S. ,,Sere'' — Ploieşti) (fig. 45), de creşterea animalelor şi păsărilor (I.A.S. ,,Avicola'' Băicoi), fie o specializare complexă — cerealieră, pomicolă şi de creşterea animalelor, aşa cum sînt I.A.S. Măgurele şi Cîmpina. Ele sînt organizate în 81 de ferme de stat, din care 59 de producţie vegetală, 7 de producţie animală, 4 de producţie industrială şi 11 ferme cu profil mixt.

Întreprinderea de mecanizare a agriculturii, prin staţiunile respective, execută lucrările agricole pentru toate subra-

https://biblioteca-digitala.ro

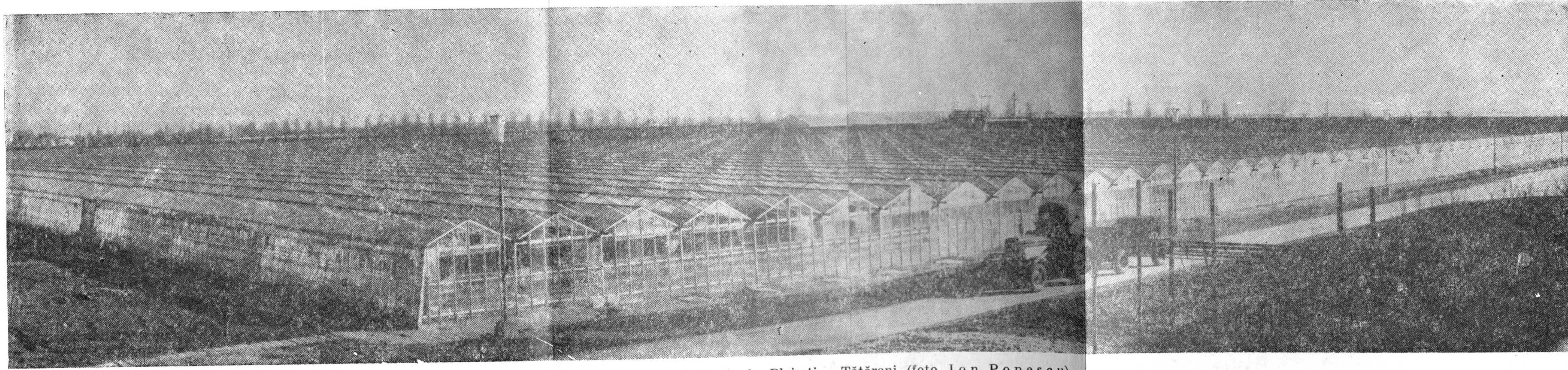

Fig. 45. — Serele legumicole de la Ploieşti — Tătărani (foto Ion Popescu).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

murile agriculturii. Ea dispune de un important parc de tractoare (1 282 unități fizice) și de numeroase mașini agricole.

Cooperativele agricole de producție dețin 53,5 % din suprafața agricolă a județului și cuprind 96 900 de membrii (1971). Terenurile arabile ocupă ponderea cea mai mare din totalul agricolului, după care urmează pășunile și fînețele naturale, livezile și viile.

În partea nordică a județului, unde există un grad ridicat de împădurire și terenuri arabile reduse, predomină gospodăriile agricole individuale, care dețin 15,1 % din suprafața agricolă a județului. În cadrul acestora predomină fînețele și livezile de pomi fructiferi.

Culturile de cîmp. Cerealele reprezintă culturile de bază în limitele județului Prahova, acestea deținînd 68,5 % din suprafața arabilului. Cea mai mare frecvență apare în partea sudică, adică în cadrul localităților Șirna, Poienarii Burchii, Puchenii Mari, Gorgota, Balta Doamnei, Drăgănești, Ciorani, Sălciile etc. Dintre cereale, cultura porumbului prezintă ponderea cea mai mare, respectiv 40 % din suprafața cultivată, după care urmează grîul, cu o pondere de 23,9 % (în 1970). Suprafețe mai mici ocupă culturile de secară (140 ha), orz și orzoaică (4 397 ha), ovăz (1 908 ha) și orez (440 ha).

Producția de cereale realizată în 1970 a fost de 191 679 tone, ceea ce a reprezentat 1,8 % din producția totală de cereale a țării; din aceasta, producția de porumb a reprezentat 71 %, iar cea de grîu 23,2 %.

După cereale urmează, ca extindere și producție, plantele de nutreț, care dețin 12,3 % din suprafața cultivată, apoi culturile de cartofi, legume și pepeni (5,3 %), plantele uleioase (4 %), și în special cultura de floarea-soarelui, după care urmează culturile de sfeclă de zahăr (2 %), leguminoasele pentru boabe 1,6 %), inul pentru fuior (0,7 %) și plantele medicinale și aromate (0,2 %).

O mare atenție s-a acordat, în ultimii ani, producției de legume, pentru aprovizionarea centrelor industriale și întreprinderilor profilate pe producția de legume. În acest scop au sporit suprafețele cu pătlăgele roșii de la 992 ha în 1965

https://biblioteca-digitala.ro

la 1 139 ha în 1970, realizîndu-se în 1970 o producţie de 31 694 tone, aproape dublu faţă de 1965. O pondere însemnată în producţia de roşii o are I.A.S. „Sere'' Ploieşti (Tătărani), care cuprinde o suprafaţă totală de 131 ha (în 1966 numai 18 ha), cultivată în două cicluri anuale cu roşii şi castraveţi. Şi celelalte unităţi agricole socialiste participă cu însemnate cantităţi de legume de cîmp, şi în special cu producţii de roşii, ceapă, varză, rădăcinoase comestibile etc.

Tabelul nr. 4

Structura suprafeţei cultivate, pe grupe de culturi şi pe principalele culturi în judeţul Prahova, în anii 1965 şi 1970

Denumirea culturilor	1965		1970	
	ha	%	ha	%
Suprafaţa cultivată	149 632	100,0	147 824	100,0
Cereale boabe	112 588	75,2	101 256	68,5
— grîu	43 513	29,1	35 367	23,9
— porumb	63 338	42,3	58 974	40,0
— orez	487	0,3	440	0,3
Leguminoase boabe	1 614	1,1	2 360	1,6
Plante textile	725	0,5	1 060	0,7
— in fuior	574	0,4	1 060	0,7
Plante uleioase	4 281	2,9	5 815	4,0
— floarea soarelui	4 271	2,8	5 712	3,8
Plante pentru alte industrializări	3 125	2,1	3 258	2,2
— sfeclă de zahăr	2 431	1,6	3 055	2,0
— tutun	331	0,2	117	—
Plante medicinale şi aromate	139	0,1	295	0,2
Cartofi, legume, pepeni	7 972	5,3	7 942	5,3
— cartofi	3 939	2,6	3 540	2,4
— pătlăgele roşii	992	0,7	1 139	0,8
Plante de nutreţ	19 188	12,8	18 264	12,3
— lucernă	5 537	3,7	7 538	5,1
— porumb pentru însilozare	4 638	3,1	3 424	2,3

https://biblioteca-digitala.ro

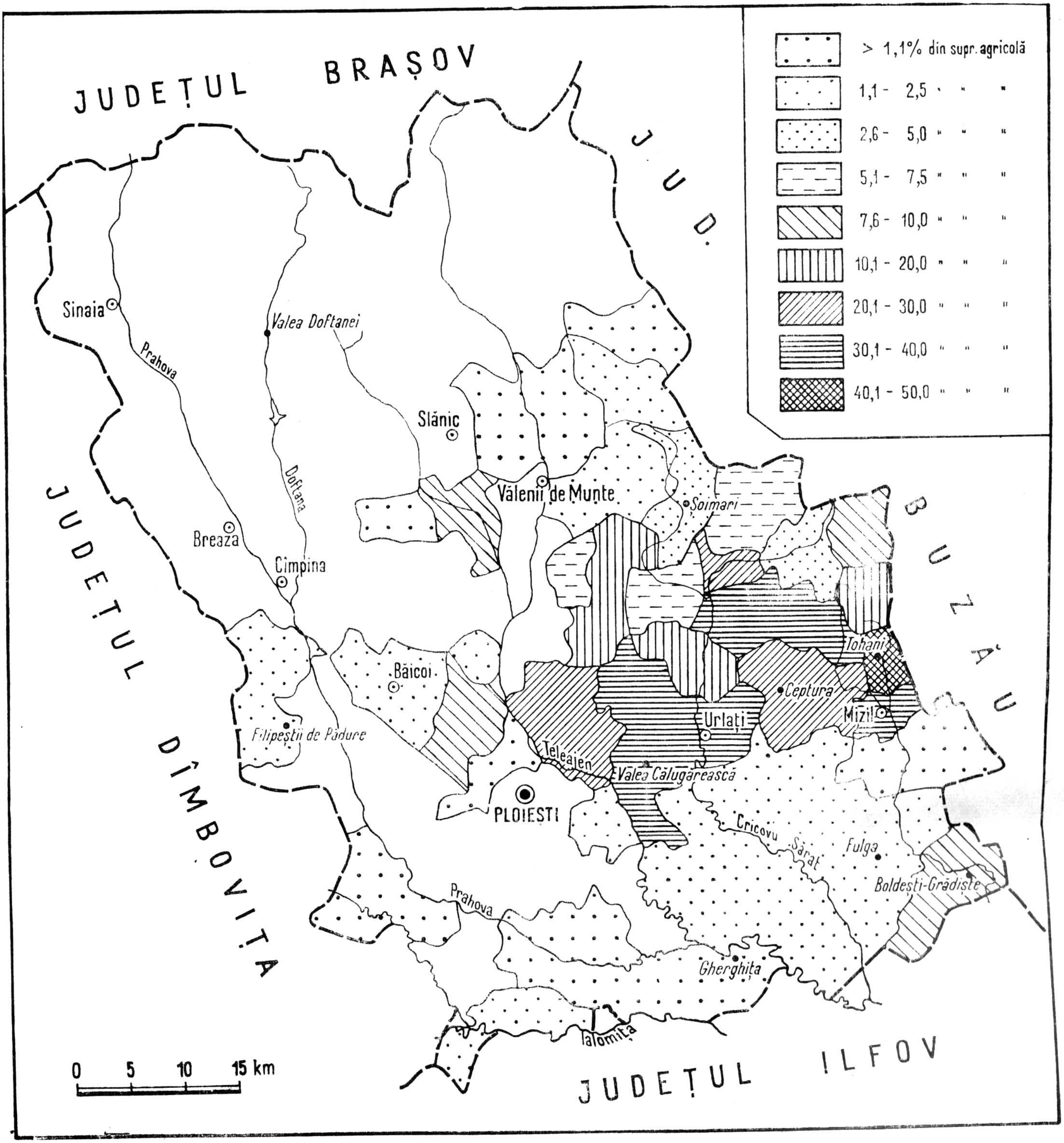

Fig. 46. – Frecvența culturii viței de vie (% din suprafața agricolă).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Viticultura. Cultura viței de vie întîlnește condiții de relief, sol, climatice și de expunere deosebit de favorabile. Ea apare într-un areal compact începînd de la limita estică a județului (Mizil — Gura Vadului) și pînă în valea Teleajenului (Bucov, Valea Călugărească). În altitudine, cultura viței de vie se etajează între 80 și 440 m, extinzîndu-se tot mai mult pe Dealurile Bucovelului și Dealu Mare.

Viile și pepinierele viticole ocupau, în 1971, o suprafață de 12 704 ha, ceea ce reprezenta 4,6 % din suprafața agricolă a județului sau 2,7 % din cea totală. Viile pe rod ocupau, în același an, 11 453 ha, adică 3,8 % din totalul viilor pe rod ale țării. Ca structură, viile altoite și indigene sînt predominante, ocupînd 70 % din totalul viilor pe rod, iar viile hibride 30 %.

În limitele județului Prahova se află cea mai mare parte a regiunii viticole „Dealu Mare — Istrița”, una dintre cele mai vechi și renumite regiuni viticole a țării. Numai podgoriile dintre Bucov — Valea Călugărească și Gura Vadului însumează circa 9 500 ha viță de vie. Aici se întîlnește și cea mai mare frecvență a culturii viței de vie, respectiv între 20 și 50 % din suprafața agricolă (Gura Vadului 48,7 %, Călugăreni 39,4 %, Tătaru 37 %, Valea Călugărească 35 %, Urlați 30,2 %, Fîntînele 28 %, Bucov 26,6 %, Apostolache 25 %, Boldești-Scăeni 23,8 %, Ceptura 23,4 %, Gornet-Cricov 23,3 %) (fig. 46). Numeroase sînt și centrele viticole care dețin între 10 și 20 % din suprafața agricolă (Plopu, Jugureni, Iordăcheanu, Gornet) sau între 5 și 10 % (Mizil, Sîngeru, Bălțești, Chiojdeanca, Măgurele etc.).

Sub raportul extinderii spațiale, cea mai mare podgorie este cea de la Valea Călugărească (fig. 47 și 48), care cuprinde o suprafață de 1 600 ha. Aici a luat ființă Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație, creat în 1967, care a obținut pînă în prezent 35 de medalii de aur și 16 medalii de argint ca rezultat al producției excepționale de vinuri realizate în podgorie.

La Valea Călugărească, ca și la Tohani, s-au construit combinate viticole de mare capacitate, dotate cu secții de vinificație, depozitare și condiționare a vinurilor.

https://biblioteca-digitala.ro

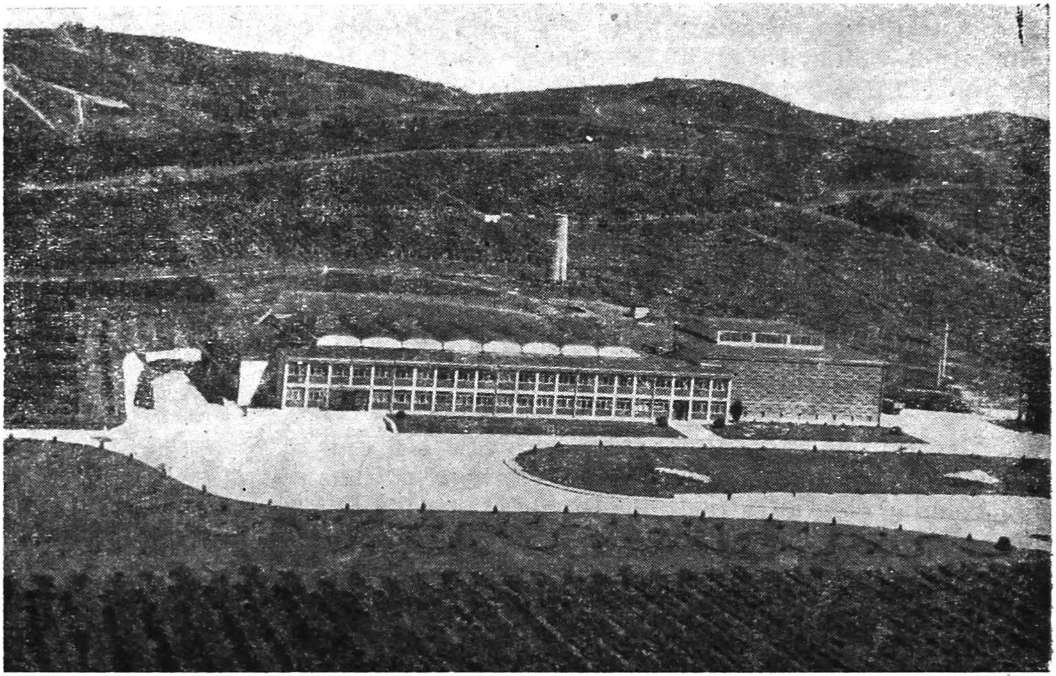

Fig. 47. — Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație de la Valea Călugărească (foto „Decorativa").

Producția totală de struguri realizată în 1971 a fost de circa 35 000 tone, revenind o producție medie la hectar de 30,3 chintale; din aceasta, 86 % a reprezentat producția de struguri din viile altoite și indigene, iar restul de 14 % din viile hibride.

Pomicultura. Ramură de veche tradiție, practicată în zona dealurilor subcarpatice, unde condițiile pedoclimatice și de relief sînt deosebit de favorabile, pomicultura ocupă astăzi un loc important în agricultura județului. Livezile de pomi acopereau în 1971 o suprafață de 28 991 ha, ceea ce reprezenta 10,4 % din suprafața agricolă sau 6,2 % din cea totală a județului.

https://biblioteca-digitala.ro

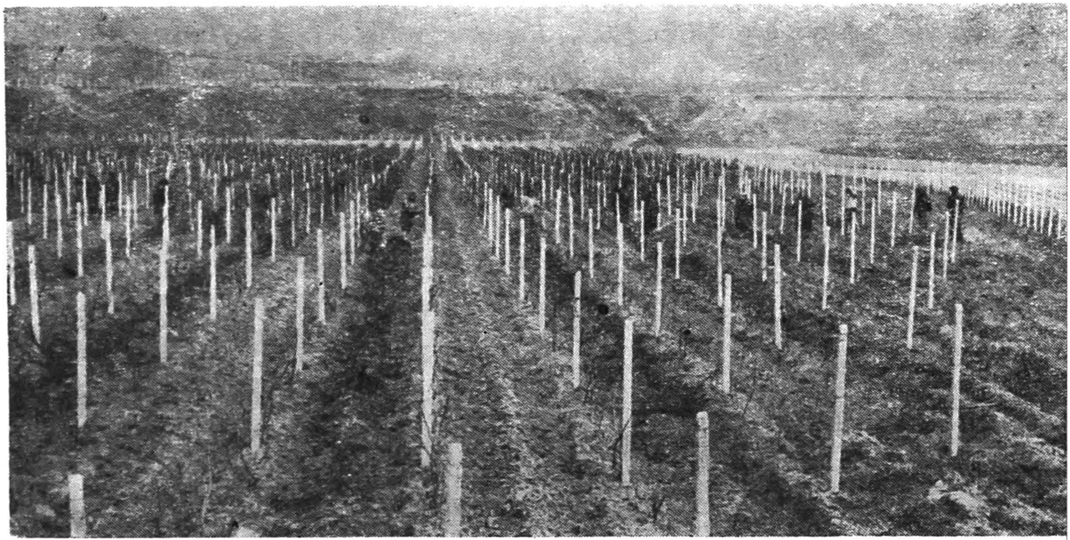

Fig. 48. — Extinderea culturii de viță de vie pe dealul Bucovului (foto Ion Popescu).

Arealul acestui tip de utilizare a terenului s-a mărit considerabil în ultimul deceniu, prin executarea de noi plantaţii în zonele degradate. Astfel, numai între anii 1960 şi 1970 s-au efectuat plantaţii noi pe încă circa 18 000 ha, cu specii dintre cele mai valoroase [23]. Cele mai mari suprafeţe pomicole se găsesc la Breaza (1 470 ha), Poseşti (1 416 ha), Starchiojd (1 140 ha), Drajna (1 100 ha), Băicoi (1 000 ha) (fig. 49) etc. În cadrul acestora se remarcă predominarea accentuată a prunului.

Producţia de fructe a fost în 1971 de 45 176 tone. Pe specii, cea mai mare producţie totală a fost dată de pruni — 52,3 % şi de meri — 24,5 %, după care au urmat producţiile de pere, cireşe şi vişine, nuci şi alte fructe. O bună parte din producţie se prelucrează la fabrica de conserve din Vălenii de Munte. În cadrul economiei naţionale, în 1971, judeţul Pra-

[23] Numai pe fruntea terasei Băicoi, la sud de localitatea Băneşti, s-au executat plantaţii noi de cireşi pe o distanţă de circa 4 km.

https://biblioteca-digitala.ro

hova a obținut 4,6 % din producția totală de fructe, fiind depășit numai de județele Argeș, Vîlcea și Dîmbovița.

Creșterea animalelor. Existența unor întinse pășuni și fînețe naturale în zona munților Bucegi, Gîrbova, Ciucaș, apoi în zona dealurilor subcarpatice, la care se adaugă culturile furajere din partea centrală și sudică a județului Prahova, a determinat practicarea creșterii animalelor din cele mai vechi timpuri. Cele mai întinse areale pășunabile se găsesc pe platoul Munților Bucegi, în împrejurimile vîrfului Baiu din Munții Gîrbova, în regiunile înalte ale Munților Tătaru — Zmeuret. Astfel, numai pe golurile de munte din limitele localității Azuga se găsesc peste 1 500 ha acoperite cu pășuni naturale utilizate de unitățile agricole din Cosminele, Provița, Breaza, Dumbrava etc. Suprafețe întinse cu pășuni naturale se găsesc și în limitele Depresiunii Cheia și a dealurilor subcarpatice, unde se cresc bovine și ovine. Efectivul de animale a fost în continuă creștere, astăzi județul dispunînd de : 100,0 mii capete bovine, 92,3 mii capete porcine, 263,9 mii capete ovine și 13,5 mii capete cabaline.

Bovinele înregistrează cele mai mari densități în partea centrală și sudică a județului, iar ovinele în partea nordică. Pentru creșterea și îngrășarea bovinelor în complexe de tip industrial s-a construit un complex de vaci de lapte la Băicoi și numeroase construcții zootehnice în cadrul unităților agricole socialiste.

Avicultura a cunoscut de asemenea o largă dezvoltare. Pentru creșterea producției de ouă și carne s-au construit complexe avicole la întreprinderile agricole de stat Băicoi și Movila Vulpii, precum și numeroase incubatoare la cooperativele agricole de producție (Buda, Albești, etc.). La Movila Vulpii s-a construit un incubator electric cu o capacitate de 14 milioane ouă (fig. 50), iar la Blejoi se află în construcție un combinat avicol care va avea o capacitate de 4 milioane pui anual.

https://biblioteca-digitala.ro

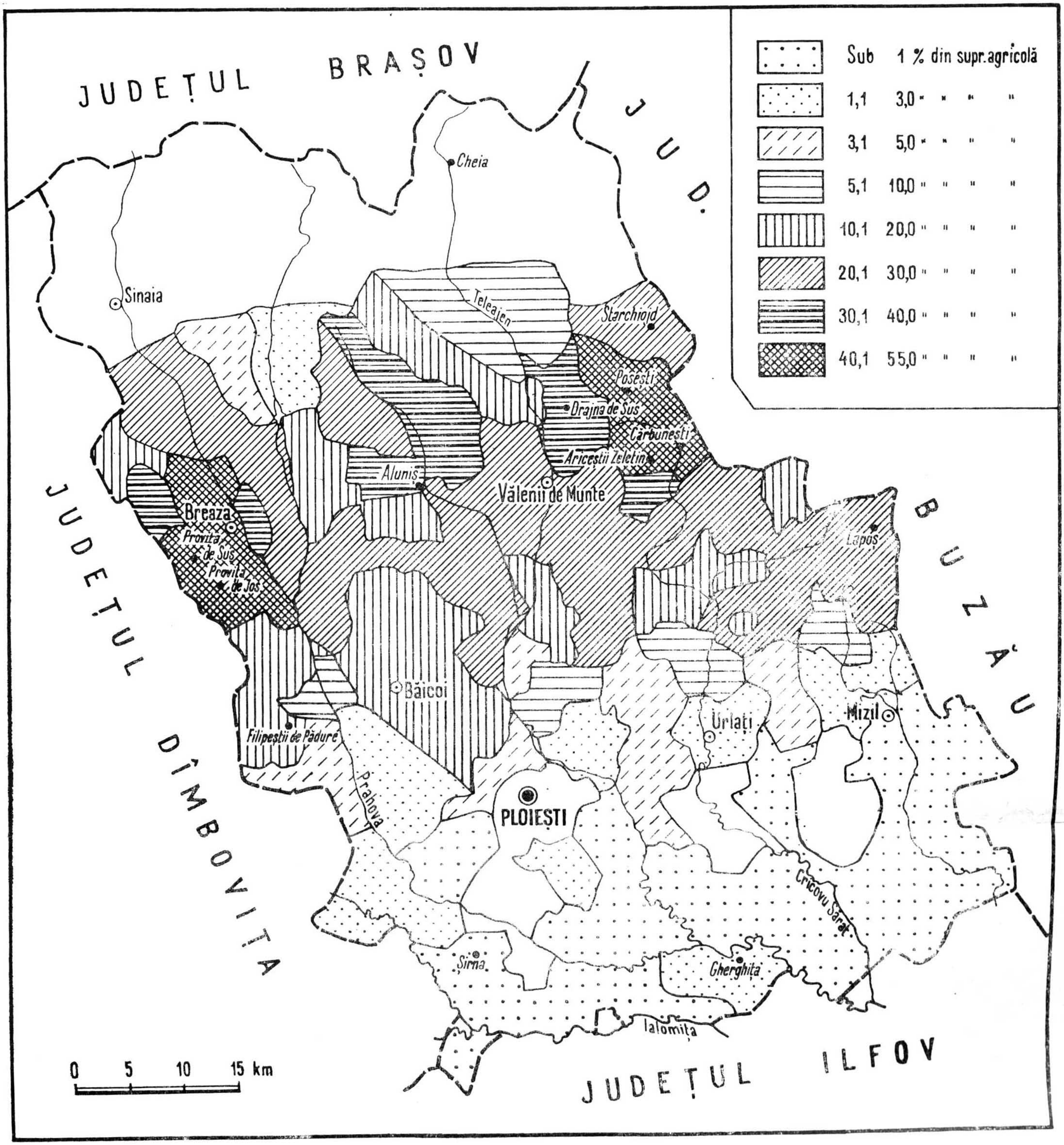

Fig. 49. — Frecvența livezilor (% din suprafața agricolă, în 1970).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

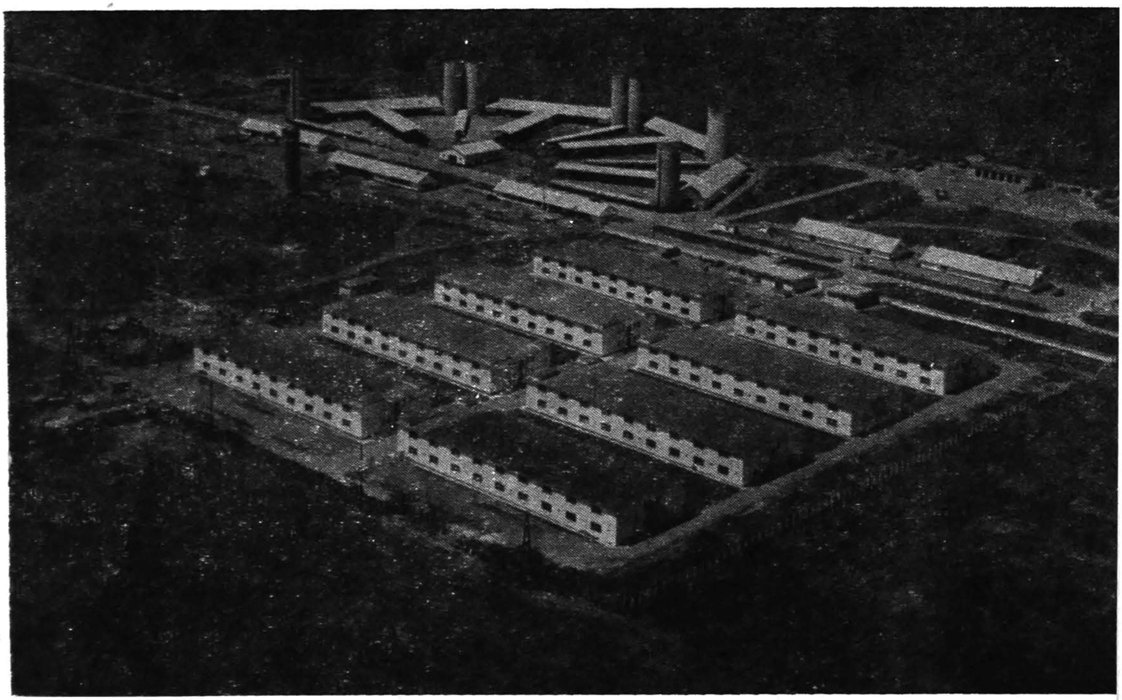

Fig. 50. — Complexul avicol al I.A.S. Movila Vulpii (foto Ion Popescu).

Producția agricolă animală obținută în 1971 a fost următoarea : carne 26,9 mii tone ; lapte 674,1 mii hl ; lînă 463 tone ; ouă 176,2 milioane bucăți.

În ceea ce privește rasele, acestea au fost mult îmbunătățite prin predominarea Albului de carne și metiși la porcine, a raselor Țigaie și Merinos pentru obținerea de lînă fină și semifină la ovine, a raselor Brună și Bălțată românească la bovine.

În limitele județului Prahova se mai practică și apicultura, baza meliferă fiind bogată și variată. Numărul cel mai mare de colonii de albine se află în partea nordică a județului, datorită prezenței fînețurilor naturale și a gradului ridicat de împădurire.

https://biblioteca-digitala.ro

Tabelul nr. 5

Efectivul animalelor în 1966 și 1972 și numărul animalelor ce revin la 100 ha 1972*

	1966		1972	
	total mii capete	număr animale la 100 ha	total mii capete	număr animale la 100 ha
Bovine total	99,5	—	100,0	42,5
— din care vaci lapte	46,8	—	48,3	20,5
Porcine total	71,3	—	92,3	62,9
— din care scroafe de prăsilă	2,8	—	4,6	3,2
Ovine total	207,1	—	263,9	120,7
— din care cu lînă fină și semifină	171,3	—	211,2	97,2
Cabaline	14,2	—	13,5	—

* *Anuarul statistic al R.S.R.*, București, 1972, p. 302 și 306.

Economia forestieră

Circa o treime din suprafața totală a județului Prahova este acoperită de pădure. Ea apare compactă în zona muntoasă și dispersată în restul teritoriului. În anul 1971, fondul forestier ocupa o suprafață de 145 071 ha, fiind cu 41 171 ha mai restrîns decît în 1950. Aceasta se datorește acțiunii de defrișare efectuate mai ales în zona de cîmpie, unde existau păduri izolate. Paralel cu aceasta s-au efectuat, mai ales în zona muntoasă, împăduriri noi cu rășinoase și foioase, semănături directe etc. pe o suprafață de circa 1 000 ha anual.

Din fondul total forestier, pădurile ocupă o suprafață de 135 000 ha, în majoritate păduri de producție și mai puțin

https://biblioteca-digitala.ro

păduri de protecţie; restul reprezintă terenuri necesare exploatărilor forestiere, terenuri neproductive etc. În ceea ce priveşte compoziţia, se remarcă predominarea pădurilor de fag, după care urmează răşinoasele, pădurile de stejar şi alte specii. Anual se exploatează circa 600 000 m³ masă lemnoasă (*Judeţele României socialiste*, 1970).

Localităţile de la limita nordică a judeţului prezintă gradul de împădurire cel mai ridicat, respectiv ponderi între 55 şi 75% din suprafaţa totală (Ceraşu, Starchiojd, Măneciu, Izvoarele, Valea Doftanei, Ariceşti-Zeletin, Sinaia, Buşteni, Azuga). Ponderea pădurilor este foarte scăzută în partea sudică a judeţului, unde acestea apar izolat, mai ales la contactul dintre conul de dejecţie şi Cîmpia Română, adică acolo unde pînza freatică apare la suprafaţă (pădurea de la Româneşti).

Căile de comunicaţie şi transporturile

Pe măsură ce industria şi celelalte ramuri economice au cunoscut o amplă dezvoltare şi diversificare, s-a simţit nevoia ca şi reţeaua căilor de comunicaţie să corespundă cerinţelor solicitate de transportul materiilor prime şi materialelor, traficului intens de călători. În acest scop au fost construite noi linii de cale ferată (Ploieşti — Tîrgovişte), s-a extins sistemul de automatizare şi de electrificare a căilor ferate, de modernizare a drumurilor şi de sporire a parcului auto.

În etapa actuală, judeţul Prahova este străbătut de o bogată reţea feroviară şi rutieră, dar care prezintă o valoare economică şi echipare tehnică diferită. Cea mai mare importanţă o are magistrala feroviară şi rutieră din lungul văii Prahova, care asigură legătura cu localităţile din partea centrală şi sudică a ţării. Pe aceasta se înregistrează volumul cel mai mare de mărfuri transportate şi traficul cel mai intens de călători.

https://biblioteca-digitala.ro

Rețeaua feroviară. Lungimea liniilor de cale ferată, în exploatare, a fost în 1971 de 331 km [24], din care aproape 30 % reprezintă cale ferată dublă electrificată, pe teritoriul județului. Densitatea rețelei este de 70,5 km/1 000 km², adică cu o valoare mai mare decît media pe țară (46,4 km), ocupînd locul al patrulea după județele Timiș, Mureș și Satu Mare. Lungimea totală a liniilor ferate duble este de circa 130 km, ceea ce reprezintă aproape 40 % din totalul rețelei feroviare județene.

Principalul nod feroviar îl formează orașul Ploiești, de unde pornesc 7 linii spre Brașov, București, Buzău, Tîrgoviște (cu ramificații spre Moreni, Provița — Măgureni), Urziceni, Măneciu și Slănic. Sub raportul traficului de mărfuri și călători, al echipării tehnice, se detașează calea ferată dublă electrificată de pe magistrala București — Ploiești — Brașov, care însumează pe teritoriul județului circa 95 km. Urmează apoi calea ferată dublă Ploiești Sud — Mizil, cu o lungime de circa 35 km, care asigură legătura cu localitățile din Moldova și cu porturile Brăila și Galați.

Printre liniile principale de cale ferată se înscrie și cea care asigură legătura între Ploiești și Urziceni (37 km numai în cadrul județului) și mai departe cu centrele Țăndărei —Fetești— Medgidia — Constanța, precum și cu localitatea Giurgeni. Această rețea servește cu precădere pentru transportul călătorilor și a produselor agricole.

Județul Prahova este străbătut, însă, și de numeroase linii secundare, care servesc atît pentru transportul diferitelor materii prime, produse lemnoase, cît mai ales pentru transportul muncitorilor la întreprinderile industriale din Ploiești. Acestea sînt: Ploiești — Măneciu (50 km) prin centrele Boldești-Scăeni — Vălenii de Munte; Ploiești — Slănic (44 km) pe care se transportă sarea extrasă de la Slănic; Cîmpina — Telega (5 km) pentru transportul materialelor lemnoase; Ploiești-I. L. Caragiale — Tîrgoviște (20 km numai pe teritoriul județului Prahova) cu derivații de la I. L. Caragiale pentru localitățile din județ, și anume Filipeștii de Pădure și Provița.

[24] Linii cu ecartament normal.

https://biblioteca-digitala.ro

Rețeaua rutieră. Drumul reprezintă cea mai veche cale de comunicație de pe teritoriul județului. Documentele vechi istorice menționează drumul ,,natural'' (nepietruit) transcarpatic de pe valea Prahovei și a Timișului, drum cu caracter economic care era flancat de alte două drumuri mai vechi, și anume unul pe valea Teleajenului în limitele actuale ale județului și altul — în afara județului —, din lungul Culoarului Bran — Rucăr, care asigurau legătura Țării Românești cu Transilvania.

Ulterior crește importanța drumului comercial de pe valea Prahovei, pe măsura intensificării schimburilor dintre Brașov și Țara Românească și a amenajărilor efectuate în lungul acestuia (hanuri, servicii de poștă, de vamă, la Cîmpina, Breaza etc.). Către sfîrșitul secolului al XVIII-lea se amenajează noi porțiuni, iar în a doua jumătate a secolului al XIX-lea se construiește șoseaua și în sectorul de defileu al văii Prahova, adică în porțiunea cea mai accidentată. Prin inaugurarea în 1879 a primei linii de cale ferată între Ploiești și Predeal, se mărește și mai mult însemnătatea acestei zone de legătură transcarpatică.

Lungimea actuală a drumurilor de pe teritoriul județului Prahova este de 1 805 km, din care 392 km reprezintă drumuri modernizate, adică 21,7 % din totalul drumurilor publice din județ (1971). Față de anul 1965, drumurile modernizate au sporit cu încă 64 km, prin darea în exploatare a noii variante din lungul văii Prahova, în sectorul Cîmpina — Comarnic, și asfaltarea șoselei Vălenii de Munte — Cheia. În afară de aceasta au fost executate, în ultimele două decenii, modernizări în sectoarele Ploiești — Slănic, Ploiești — I. L. Caragiale, Ploiești — Cărbunești etc.

Drumurile naționale se desfășoară pe o lungime de 327 km, din care 267 km sînt modernizate. Cel mai important, sub raportul traficului de mărfuri și călători, este drumul național nr. 1 (D.N. 1) care asigură legătura cu orașele Brașov și București. Modernizarea șoselei Vălenii de Munte — Cheia — Brașov va permite dirijarea unui mare volum de mărfuri pe această cale în scopul descongestionării șoselei de pe valea Prahovei. Drumul național din lungul văii Prahova — drum de impor-

https://biblioteca-digitala.ro

tanță internațională (E 15), străbate una din cele mai pitorești regiuni ale țării, fiind calea de pătrundere spre stațiunile climaterice Sinaia, Bușteni, Predeal, spre zonele muntoase Bucegi, Gîrbova, Piatra Mare etc. Amenajările recente cu refugii, stații de alimentare auto (PECO), moteluri, campinguri etc. și lărgirea părții carosabile în sectorul Puchenii Mari — Ploiești au fost făcute în scopul dezvoltării turismului și economiei.

Orașul Ploiești reprezintă principalul nod rutier județean și național. Aici se intersectează și drumul național DN 1A care pornește din București — Buftea — Ploiești și se îndreaptă spre Vălenii de Munte — Cheia — Brașov. Acesta va deveni, în scurt timp, un însemnat traseu turistic, avînd în vedere regiunile pitorești pe care le străbate, respectiv Depresiunea Vălenii de Munte și Munții Ciucaș — Zăganu. Modernizarea făcută numai pînă la Măneciu s-a impus în continuare pînă la Cheia, ținînd seama și de faptul că în această zonă, datorită precipitațiilor abundente care se suprapun topirii zăpezilor de primăvară, se produc creșteri mari de nivel ale Teleajenului însoțite și de debite solide sporite (aluviuni). Ca urmare, au loc deversări care periclitează zonele limitrofe și în principal șoseaua în sectorul Cheia — Măneciu, așa cum a fost cazul în primăverile anilor 1969 și 1970. Odată cu modernizarea șoselei s-au luat măsuri de consolidarea versanților și în general de regularizarea scurgerii.

Din Ploiești pornește și șoseaua D.N. 1B care asigură legătura cu orașele Mizil și Buzău. Se înregistrează pe aceasta un important transport de produse agricole (în special struguri și vinuri), textile și metalurgice.

În categoria drumurilor naționale se înscrie și sectorul Ploiești — I. L. Caragiale — Tîrgoviște (DN 72) care se intersectează la kilometrul 21 cu șoseaua județeană modernizată Cîmpina — Balta Doamnei — Fulga. Principalele centre de extracția țițeiului sînt de asemenea puse în legătură prin șosele modernizate, ca cea care pornește de la Moreni — Florești — Băicoi — Țintea — Ploiești. Aceasta se intersectează cu șoseaua Plopeni — Dumbrăvești — Slănic.

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 51. — Abruptul Bucegilor văzut dinspre Azuga (foto Emilian Cristea).

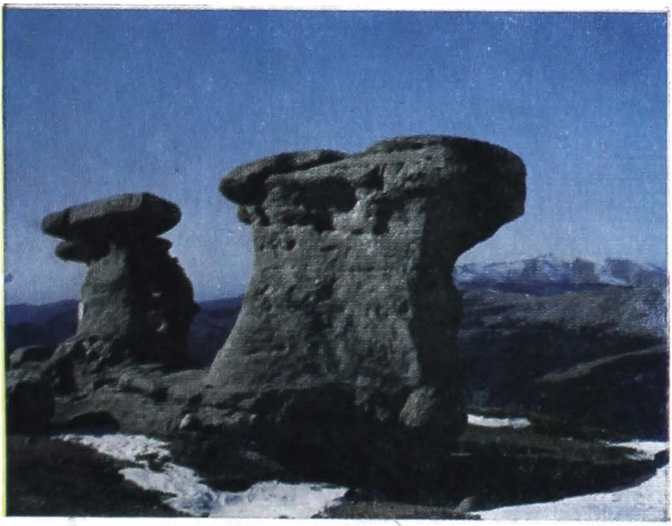

Fig. 52. — Munţii Bucegi. Babele (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Cele mai numeroase sînt drumurile județene și comunale, însumînd o lungime de 1 478 km. Dintre acestea, 125 km erau modernizate în 1971. Ele străbat zonele subcarpatice, ca şi cele de cîmpie, înregistrîndu-se în cadrul județului cea mai densă rețea din țară.

OBIECTIVELE TURISTICE

Puţine sînt locurile din ţară unde, alături de o arteră de circulaţie intensă cum este valea Prahovei, să se ridice un masiv muntos înalt, pleşuv şi atît de pitoresc ca Bucegii. Această asociere fericită a constituit temeiul transformării regiunii într-o zonă turistică, astăzi cu renume de prim rang, nu numai pentru județul Prahova, ci şi pentru întreaga țară. Ea s-a bucurat de atenția iubitorilor de excursii, de alpinism, de schi și în general de peisaj recreativ, ceea ce explică formarea celui mai important nucleu turistic de mare tradiție din județul Prahova.

Masivul Bucegi dispune de un însemnat potenţial turistic natural exprimat în primul rînd de un relief pitoresc : pante abrupte și stîncoase (fig. 51), în care stratele de conglomerate sînt subliniate de brîne înguste, stînci proeminente (Claia Mare, Claia Mică), văi repezi conturate de albul zăpezii ce dăinuie pînă în miezul verii, platoul liniștitor de pe creștet, în care fețele structurale alternează cu stînci izolate — Babele (fig. 52) și Sfinxul —, căldări glaciare în jurul vîrfului Omu. În plus, crucea eroilor de pe Caraiman (fig. 53) și priveliştea neasemuit de frumoasă asupra munților din jur şi asupra văii Prahova, în care se concentrează acoperișurile roșii ale orășelelor și ben-

https://biblioteca-digitala.ro

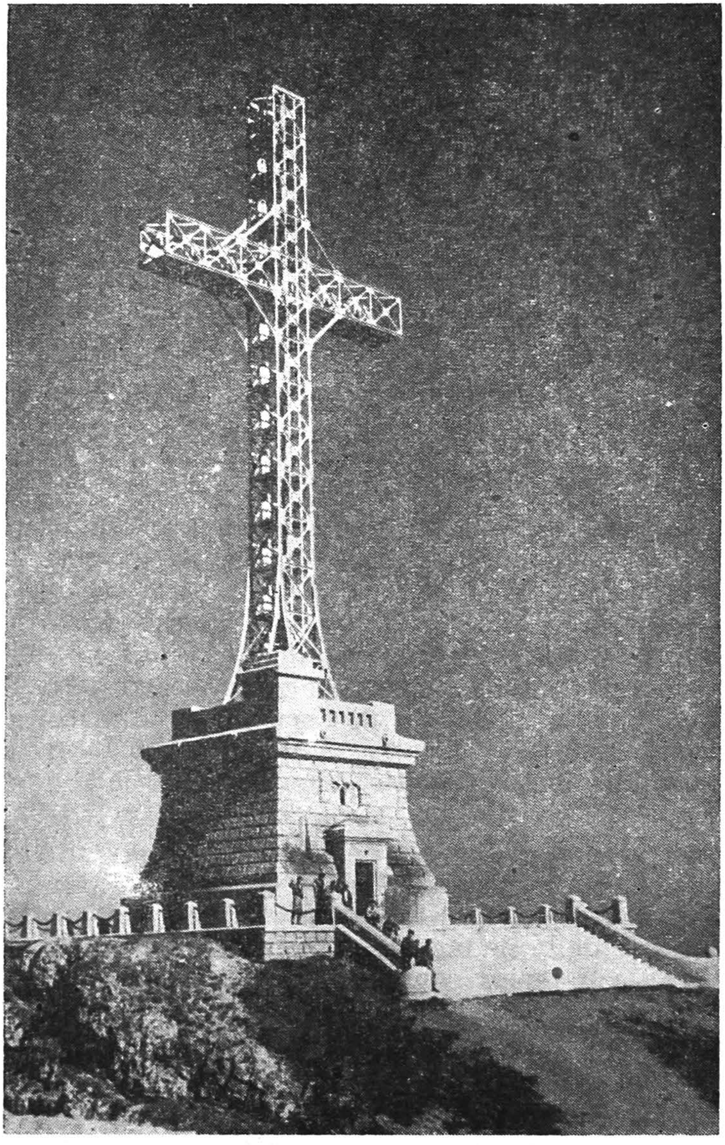

 Fig. 53. — Crucea eroilor de pe Caraiman (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

https://biblioteca-digitala.ro

zile înguste ale şoselei şi căii ferate, în lungul cărora trenurile ce se succedă neîntrerupt par nişte mărgele mişcătoare.

Alături de acestea, covorul vegetal, pajiştile înflorite, pîlcurile de jepi, pădurea de amestec minunat colorată în timpul toamnei cu nuanţe de la galbenul crud pînă la ruginiu, alături de verdele întunecat al molidului şi poienile completează tabloul turistic al Bucegilor.

Toate aceste calităţi ale peisajului au atras paşii turiştilor de timpuriu şi îndreptăţeşte dotările efectuate aici cu scopul de a pune în valoare întregul potenţial peisagistic al Bucegilor (fig. 54). Din cele 19 cabane turistice răspîndite în masiv, numai patru (Padina, Cheile Zănoagei, Bolboci şi Scropoasa), înşirate în lungul Ialomiţei, aparţin judeţului Dîmboviţa. Celelalte, situate pe podul înalt, pe pantele abrupte, sau spre poale aparţin judeţului Prahova şi dispun de o capacitate de cazare care însumează 1 196 de locuri. Cabanele Omu, Babele, Caraiman, Piatra Arsă şi Vîrfu cu Dor, amplasate între 1 800 şi 2 507 m, majoritatea pe platou, deţin 38,2 % din întreaga capacitate. Numai cu puţin mai mult (40,7 %) numărul de locuri sînt repartizate la înălţime de 1 200—1 500 m (Cota 1 500, Hotelul alpin „Cota 1 400”, cabanele Brădet, Poiana Stînii, Furnica, Cabana Schiorilor din preajma oraşului Sinaia şi cabana Poiana Izvoarelor de lîngă Diham), iar restul de 21,1 %, în cabane situate la altitudinile de 900—1 200 m.

O reţea de poteci marcate, cu numeroase variante de traseu, înlesneşte accesul turiştilor spre înălţimi din toate localităţile de sub munte şi asigură o deplasare uşoară pe podul Bucegilor. În ultimii ani, funcţia turistică a unora dintre poteci s-a diminuat din cauza unor mijloace moderne de circulaţie turistică. Telescaunul şi teleschiul dintre Hotelul alpin „Cota 1 400” şi Vîrfu cu Dor, telecabina dintre Sinaia şi vîrful Furnica şi drumul carosabil de pe piciorul Păduchiosului, ce duce la cabanele din valea Ialomiţei şi la cele de pe platou au preluat cea mai mare parte a traficului turistic din Bucegi. Un proiect de sistematizare turistică complexă a masivului are în vedere, pe lîngă construirea unei noi telecabine (la Buşteni), ridicarea unor noi hoteluri şi cabane moderne de mare capacitate, precum

https://biblioteca-digitala.ro

şi amenajarea unor instalaţii şi terenuri destinate sportului şi în general recreării.

Localităţile din valea Prahovei, prin cadrul înconjurător pitoresc şi prin condiţiile climatice favorabile, au devenit de multă vreme staţiuni climaterice de renume mondial. În această privinţă, *Sinaia*, supranumită „Perla Carpaţilor", ocupă primul loc; în prezent dispune de un hotel modern cu o capacitate de peste 300 de locuri, precum şi de numeroase vile care totalizează un număr de peste 3 000 de locuri. Funcţia oraşului este în primul rînd turistică, deşi în cuprinsul său s-au dezvoltat cîteva întreprinderi industriale. Aspectul plăcut al staţiunii, vilele cu stil adecvat regiunii muntoase, mai toate aşezate pe pantele din dreapta Prahovei, parcul şi cazinoul sînt completate de prezenţa cîtorva obiective de interes cultural-istoric : Castelul Peleş (fig. 55) construit între anii 1875 şi 1883, în stilul predominant al renaşterii germane, este transformat în muzeu de artă feudală şi încăperile lui cu stiluri variate adăpostesc numeroase picturi, sculpturi, armuri şi arme din secolele XV—XVI, covoare, tapiserii, mobilă etc.; Castelul Pelişor, construit în acelaşi stil, foişorul — o fostă casă de vînătoare — , mănăstirea Sinaia, construită de spătarul Mihai Cantacuzino în anul 1695, şi mormîntul lui Badea Cârţan sînt alte puncte turistice demne de vizitat. Facilităţi de transport urban şi interurban au făcut ca Sinaia să fie una dintre cele mai preferate staţiuni de odihnă de pe valea Prahovei. Numărul de vizitatori, turişti români şi străini sau veniţi la odihnă a depăşit 81 000 în anul 1969 (circa 39 000 vara şi 41 000 iarna) [25], ceea ce echivalează cu populaţia unui oraş de talia Giurgiului.

Oraşul Buşteni, care include şi localitatea Poiana Ţapului, dezvoltat în bună parte pe seama industriei celulozei şi hîrtiei, este şi o renumită staţiune climaterică. Punct de plecare pentru excursiile spre Bucegi (mai ales pe drumul Schiel) sau spre Diham şi pentru traseele alpine din abruptul Caraimanului şi Coştilei, Buştenii dispun astăzi de dotări corespunzătoare. Un hotel (109 locuri), Căminul alpin şi numeroase vile cu o

[25] Institutul de geografie (1971), *Studiu fizico- şi economico-geografic al regiunii muntoase cuprinse între văile Ialomiţei şi Doftana* (manuscris).

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

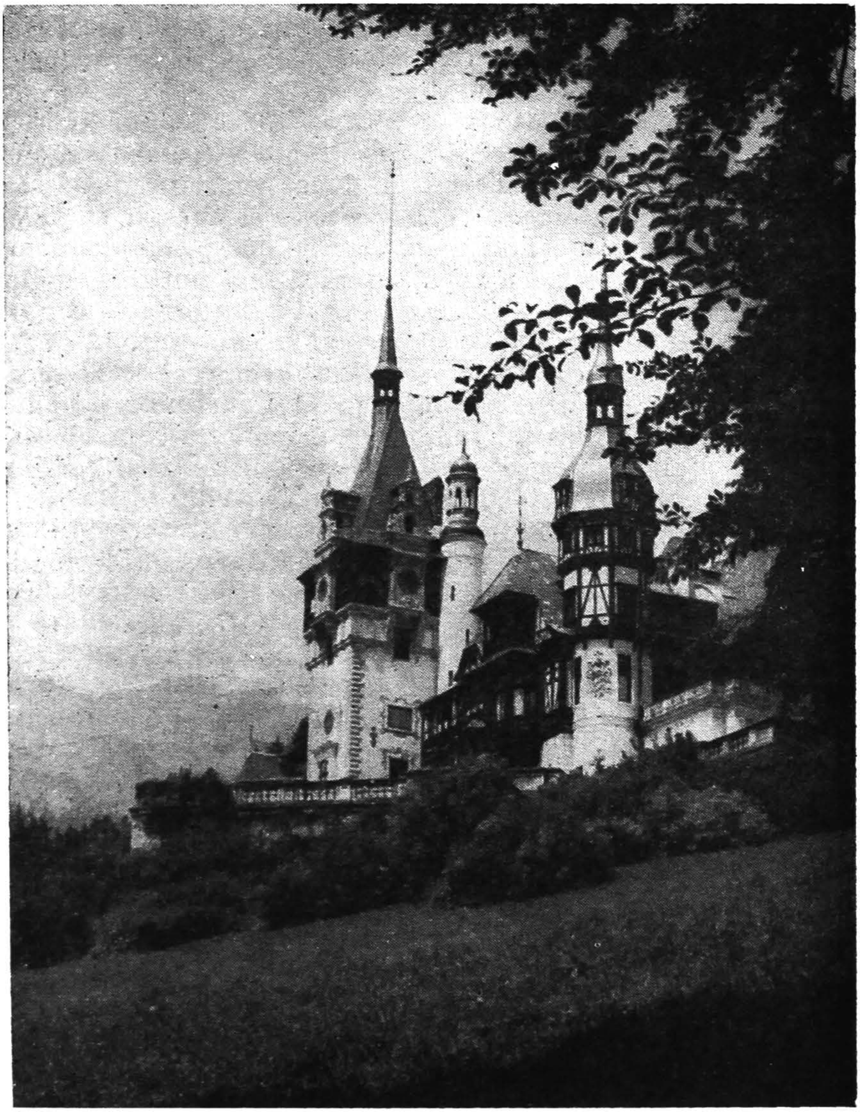

Fig. 55. — Sinaia. Castelul Peleş (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

https://biblioteca-digitala.ro

capacitate de 1 300 de locuri, au găzduit în anii 1969 şi 1970 cîte 38 000 de vizitatori (turişti sau veniţi la odihnă). Muzeul memorial Cezar Petrescu şi Grădina zoologică sînt principalele obiective turistice din localitate.

Masivul Ciucaş, situat la obîrşia Teleajenului şi Telejenelului şi împărţit între judeţul Prahova (partea sudică) şi judeţul Braşov, constituie o a doua zonă turistică. Deşi alcătuit tot din conglomerate calcaroase ca şi Bucegii, Ciucaşul, prin dimensiunile sale mai mici, dar cu un pitoresc nu mai prejos, reprezintă totuşi o zonă turistică mai puţin renumită.

Şoseaua Ploieşti — Cheia — Pasul Bratocea — Braşov, care urmăreşte poalele sudice ale masivului, nu prezintă acelaşi interes economic ca cel de pe valea Prahovei, ceea ce a constituit o piedică în promovarea impetuoasă a turismului de aici. Cu toate acestea, Ciucaşul rămîne în primul rînd un obiectiv turistic al prahovenilor. Potenţialul turistic natural egalează pe cel al Bucegilor prin relieful zvelt şi crestat din care se detaşează vîrful Ciucaş (1 956 m), Tigăile, Sfinxul Bratocei şi Colţii Zăganului, prin imensele pajişti de smirdar, remarcate din depărtare datorită culorii roz, în lunile iunie şi iulie, prin pădurea de foioase, prin poienile întinse de la poale, împestriţate de flori viu colorate.

Cabana Muntele Roşu (1 260 m altitudine) (fig. 56) cu o capacitate de 200 de locuri şi Cabana Ciucaş (1 550 m), mai mică (26 de locuri), dar situată la numai o oră depărtare de vîrf, sînt singurele care găzduiesc turiştii în Ciucaş. Dar modernizarea recentă a şoselei Ploieşti — Braşov prin Bratocea constituie o nouă invitaţie la drumeţie pe meleagurile Ciucaşului, iar cele două cabane apreciem că vor fi insuficiente faţă de numărul mare al vizitatorilor, mai ales în timpul verii.

O reţea bună de marcaje turistice însoţeşte principalele văi şi culmi din regiune, făcînd legătura între localitatea Cheia, Cabana Babarunca de pe Tîrlung şi Vama Buzăului.

Localitatea *Cheia*, dezvoltată în jurul mănăstirii cu acelaşi nume din mica depresiune poienită de la poalele stîncoase ale Zăganului, face parte integrantă din zona turistică a Ciucaşului. Punct de plecare spre înălţimile masivului, localitatea Cheia a devenit o staţiune climaterică destul de cunoscută,

https://biblioteca-digitala.ro

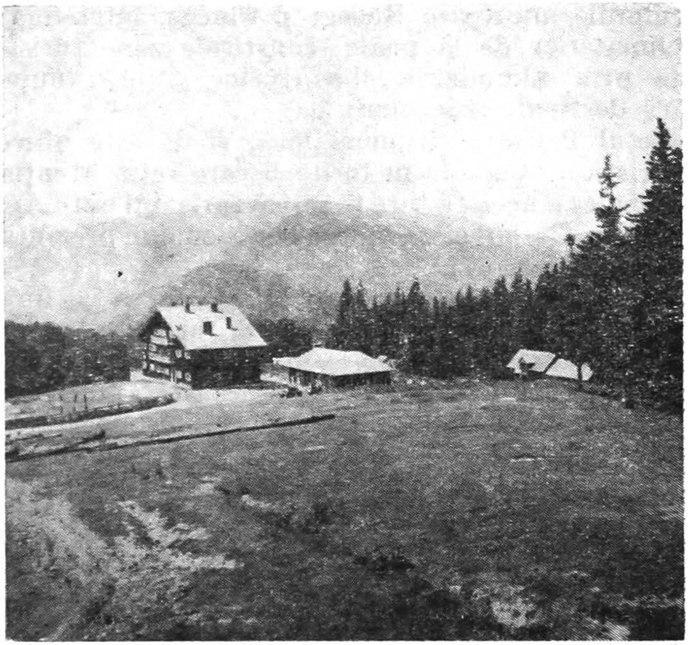

Fig. 56. — Cabana Muntele Roşu din Ciucaş. În ultimul plan Munţii Grohotişu (foto Gh. Niculescu).

prin amenajările efectuate în ultima vreme. Ea dispune de vile, de o tabără de pioneri, de un motel şi de un camping. Prin modernizarea şoselei Ploieşti — Braşov, ea va fi din ce în ce mai solicitată şi are toate şansele să se dezvolte în continuare. Mănăstirea Cheia, construită în 1835 de vornicul M. Ghica, cu fresce şi icoane pictate de Gh. Tattarescu, mănăstirea Suzana, recent renovată, situată la numai 7 km depărtare, şi Valea Stînii, un cătun situat în mica depresiune de la obîrşia Telejenelului (unde se află o păstrăvărie) sînt obiective curent vizitate de cei ce-şi petrec un timp mai îndelungat în staţiunea Cheia. La aceasta adăugăm şi cimitirul de la Tabla Buţii, situat deasupra Pasului Boncuţa (izvoarele Telejenelului), unde sînt înmormîntaţi eroii primului război mondial, căzuţi aici pentru apărarea patriei.

https://biblioteca-digitala.ro

Regiunile muntoase Bucegi şi Ciucaş, împreună cu staţiunile climaterice de la poale, constituie zone turistice bine închegate prin abundenţa obiectivelor şi prin numeroasele amenajări destinate turismului.

Judeţul Prahova dispune, însă, şi de alte obiective de interes turistic dispersate în teritorii care reţin atenţia vizitatorilor, mai ales a acelora care practică turismul auto. În această privinţă valea Prahovei şi valea Teleajenului prezintă un interes deosebit (fig. 57).

Municipiul Ploieşti, situat la răscrucea a importante căi de comunicaţie feroviare şi rutiere, reuneşte în perimetrul său şi în imediata lui apropiere obiective turistice demne de semnalat. Menţionăm Muzeul I. L. Caragiale, amenajat într-o casă din secolul al XVIII-lea, Muzeul de ştiinţe naturale, Muzeul de istorie, o expoziţie permanentă de ceasuri; în Muzeul de artă sînt expuse lucrări valoroase ale unor pictori renumiţi, ca Th. Aman, N. Grigorescu, Şt. Luchian, O. Băncilă, N. Tonitza etc., şi ale unor sculptori, ca D. Paciurea şi I. Jalea. Casa lui Hagi Prodan — tîrgoveţ înstărit din secolul al XVIII-lea — este un monument de arhitectură veche românească. Dar cel mai reprezentativ obiectiv din Ploieşti rămîne Muzeul republican al petrolului, care prezintă în mod istoric utilizarea ţiţeiului în diferite etape şi evoluţia sistemelor de exploatare şi de prelucrare.

Ca monumente semnalăm bustul lui I. L. Caragiale, cel al lui Radu Stanian, primul primar al oraşului, Statuia libertăţii, amintind de republica ploieşteană a anului 1870, Monumentul vînătorilor, în memoria cuceririi Griviţei în timpul războiului de independenţă (1877—1878), şi monumentul ridicat pe locul casei în care a locuit Ştefan Gheorghiu.

Amintim, de asemenea, ca monumente de arhitectură recentă, catedrala ortodoxă Sf. Ioan, a cărei turlă a fost ridicată în memoria eroilor prahoveni din războiul 1916—1918 şi halele centrale cu cupola lor susţinută de 8 nervuri de beton.

La numai cîţiva kilometri sud de Ploieşti, pe şoseaua de centură (sectorul spre Buzău), se găseşte mănăstirea Ghighiu, monument de arhitectură din 1814 (fig. 58); ea a fost ridicată pe locul unei vechi mănăstiri clădite în 1601 şi este

https://biblioteca-digitala.ro

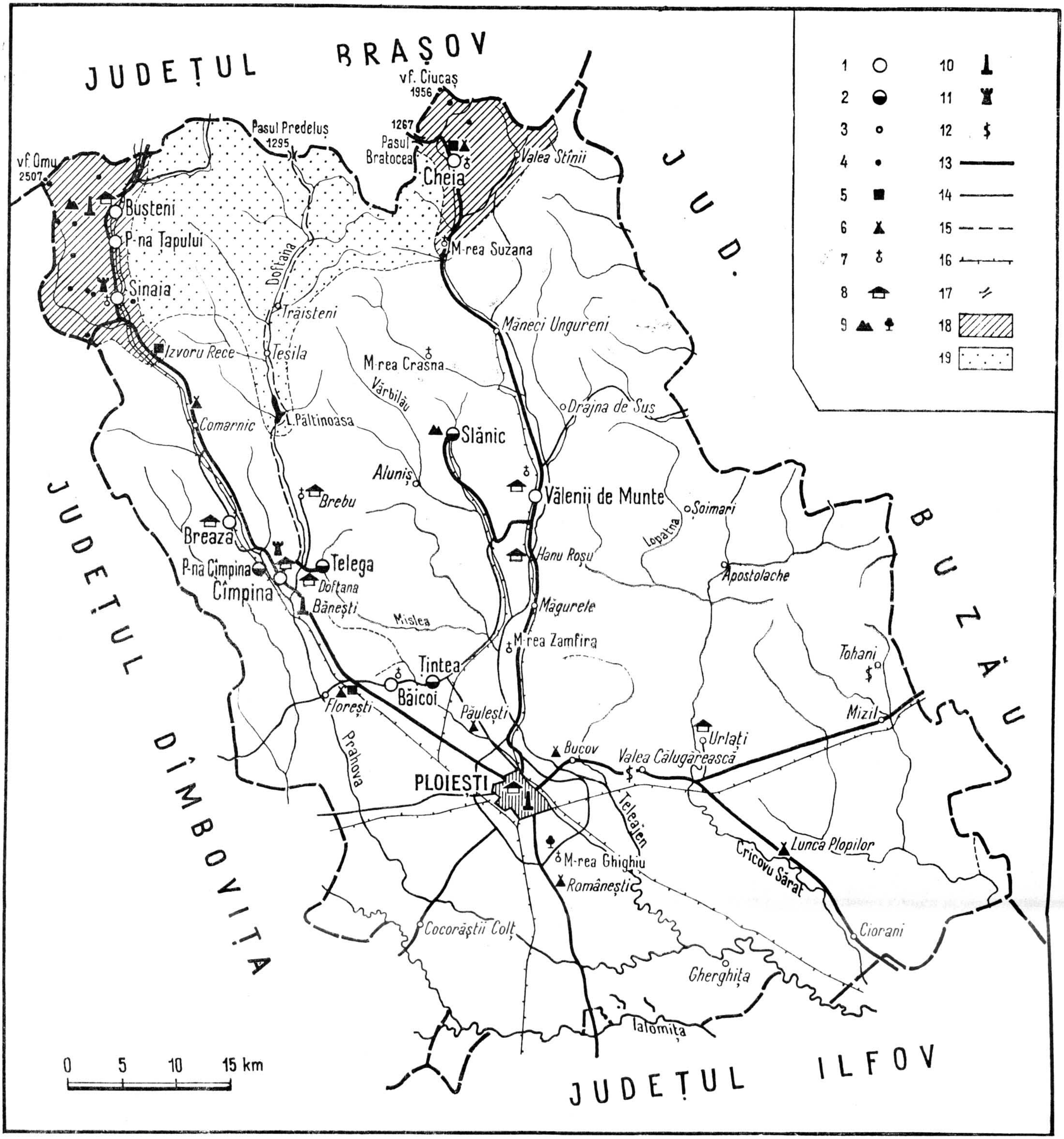

Fig. 57. — Schița turistică a județului Prahova.

1, Stațiuni climaterice; *2*, stațiuni balneoclimaterice; *3*, alte localități; *4*, cabane turistice; *5*, motele; *6*, campinguri și popasuri turistice; *7*, mănăstiri și biserici (monumente istorice, arhitecturale și de artă); *8*, case memoriale și muzee; *9*, monumente ale naturii; *10*, monumente; *11*, castele; *12*, stațiuni viticole; *13*, șosele principale de interes turistic; *14*, alte șosele de interes turistic; *15*, șosele de interes turistic în perspectivă; *16*, căi ferate; *17*, pasuri; *18* zone turistice actuale; *19*, zone turistice în perspectivă.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 58. — Mănăstirea Ghighiu (foto Gh. Niculescu).

pictată de Gh. Tattarescu. În apropierea ei se întîlnesc cîteva exemplare de stejari seculari, ultimele vestigii din renumiții codri ai Vlăsiei, declarați monumente ale naturii (fig. 22).

La NV de Ploiești, *în lungul șoselei naționale spre Brașov* și în apropierea acesteia se înșiră mai multe obiective turistice. Astfel, la *Băicoi* se află o biserică în care se găsesc cîteva icoane pictate de N. Grigorescu în 1853, iar în localitatea

https://biblioteca-digitala.ro

Țintea s-au modernizat vechile băi sărate și de nămol, indicate pentru tratarea bolilor reumatice.

La *Bănești* se află monumentul lui Aurel Vlaicu, în locul în care s-a prăbușit cu avionul său în tentativa de a traversa Carpații; în vîrful coloanei de piatră, un vultur privește spre Bucegi, simbol al unui ideal înfiripat la începutul secolului nostru, dar neîmplinit (fig. 59).

În orașul *Cîmpina*, Muzeul memorial al pictorului N. Grigorescu și Castelul Iuliei Hașdeu, precum și muzeul de artă populară (costume și sculptură în lemn) reprezintă obiective turistice des vizitate. Nu departe de Cîmpina, la *Doftana*, pe malul stîng al apei cu același nume, vechea închisoare, între zidurile căreia au viețuit numeroși luptători pentru dreptate, a fost transformată în muzeu. În apropiere, la *Telega*, există băi sărate recomandate în tratamentul bolilor reumatice, iar la *Brebu*, o veche ctitorie a lui Matei Basarab, clădită între 1640 și 1650, reparată în secolul trecut, și un muzeu comunal.

De la Cîmpina în sus, noua șosea, care urmărește îndeaproape albia Prahovei pînă la Comarnic și apoi suie deasupra pitorescului defileu de la Posada, duce spre salba de stațiuni de la poalele Bucegilor, adică spre „Valea Prahovei'' în accepțiune curent-turistică. Șoseaua veche, de la Podu Vadului urcă pe dreapta Prahovei, străbătînd stațiunea climaterică Breaza, unde se găsește un frumos muzeu de artă populară.

Șoseaua de pe valea Teleajenului — a doua arteră principală de circulație din județ — reunește cîteva obiective turistice mai frecvent vizitate de cei ce dispun de mijloace auto. La Lipănești, din șoseaua principală se desprinde spre stînga un drum de numai 2 km lungime, care duce la mănăstirea Zamfira, situată pe malul stîng al Teleajenului. Biserica mare de aici a fost construită între anii 1885 și1857 de către mitropolitul Nifon, iar pereții sînt zugrăviți de pictorii Chladek și N. Grigorescu (cînd avea 18 ani).

Mai spre nord, dincolo de Măgurele și Coada Malului, acolo unde șoseaua și calea ferată trec pe dreapta Teleajenului, a existat un han renumit — Hanu Roșu — datînd din secolul al XVII-lea. Lăsat multă vreme în părăsire, el a fost de curînd renovat și transformat în muzeu. Exponatele sînt legate de

https://biblioteca-digitala.ro

Fig. 59. — Bănești. Monumentul lui Aurel Vlaicu (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

transporturile de altădată de pe valea Teleajenului, între care amintim o diligență, un album de ștampile de poștă din țările europene (secolul al XIX-lea), greutăți și alte unități de măsură.

https://biblioteca-digitala.ro

Orașul *Vălenii de Munte* — şi el staţiune climaterică — reuneşte în perimetrul său două obiective turistice, şi anume mănăstirea Văleni, construită în 1680 şi renovată în 1809, şi Muzeul memorial „N. Iorga", în care sînt expuse obiecte şi documente legate de viaţa şi activitatea ilustrului român, iniţiator al Universităţii populare de vară din localitate (fig. 60).

Deşi avînd poziţie lăturalnică faţă de valea Teleajenului, staţiunea balneoclimaterică Slănic, cu renumitul munte de sare — monument al naturii —, este încadrată în circuitul turistic de pe Teleajen; o şosea asfaltată asigură legătura auto între Gura Vitioarei şi Slănic. Băile sărate şi de nămol, urmele exploatărilor din trecut, muntele de sare cu dantelăria lui de lapiezuri sînt obiective demne de vizitat, care justifică amenajările de ordin turistic care-i vor asigura şi pe viitor o dezvoltare corespunzătoare.

De la Văleni, şoseaua se continuă spre nord, trecînd prin localităţile Homorîci, Izvoarele şi Măneci-Ungureni, pătrunde în zona de munte, străbătînd defileul Teleajenului şi ajunge la mănăstirile Suzana şi Cheia, în zona turistică a Ciucaşului.

În afară de cele două văi care astăzi intră în mod curent în circuite turistice deja consacrate, *valea Doftanei*, atît prin calităţile ei peisagistice, cît şi prin interesul economic pe care începe să-l prezinte, va deveni în curînd o a treia arteră de atracţie turistică a judeţului Prahova. Pînă acum cîţiva ani, valea Doftanei era o vale neprimitoare din cauza unui defileu îngust şi sălbatic tăiat în gresii, prin care cu greu se strecura o linie ferată îngustă forestieră. Legătura celor două localităţi din cursul mijlociu al Doftanei — Teşila şi Trăisteni — cu valea Prahovei se făcea destul de anevoios pînă nu de mult: cu trenul forestier pînă la Telega şi de aici cu autobuzul sau trenul la Cîmpina; printr-o şosea de munte cu pante abrupte, impracticabilă iarna, prin Secăria şi Comarnic. În prezent, construirea barajului la confluenţa Doftanei cu Păltinoasa şi Secăria şi înlocuirea căii ferate forestiere cu o şosea nu numai că asigură o legătură lesnicioasă a celor două localităţi cu Cîmpina şi uşurează transportul lemnului exploatat la obîrşia Doftanei, dar deschide şi o nouă posibilitate de acces turistic în zona muntoasă. Şi dacă vechea şosea de la obîrşia Doftanei

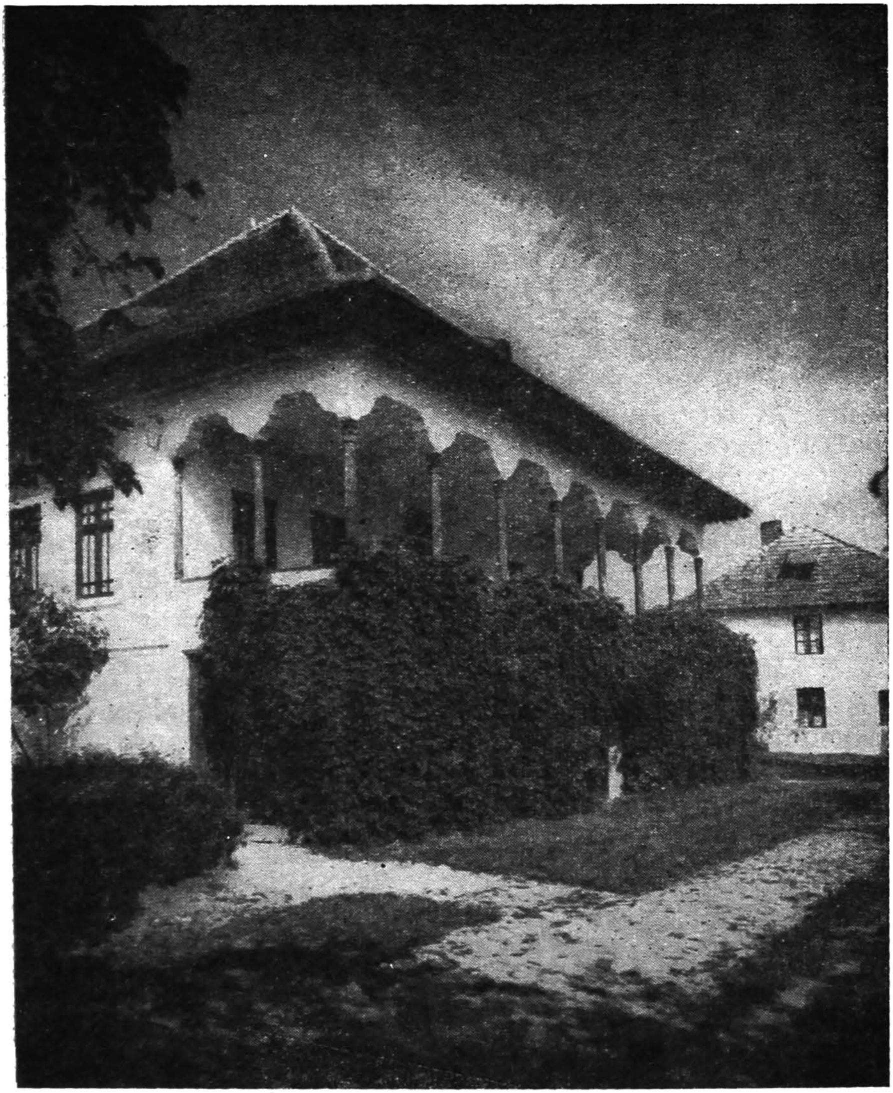

Fig. 60. — **Muzeul memorial ,,Nicolae Iorga''** (foto Comb. Poligr. Casa Scînteii).

https://biblioteca-digitala.ro

ar fi reamenajată pe o distanţă de numai 4—5 km (în Pasul Predeluş) s-ar asigura legătura cu Braşovul prin şoselele deja existente de pe văile Doftanei transilvane şi Tîrlungului.

În aceste condiţii ar fi puse în valoare următoarele obiective turistice pe parcursul unui nou traseu transcarpatic cu mici abateri : Muzeul Doftana, lacul Brebu şi ctitoria lui Matei Basarab din aceeaşi localitate, spectaculoasa cheie a Doftanei tăiată în conglomerate, în dreptul căreia şoseaua străbate stînca printr-un tunel, barajul şi lacul Păltinoasa, frumoasa depresiune a Teşilei şi Pasul Predeluş (1 295 m). Există toate premisele ca în lungul acestui traseu să se amenajeze unele puncte de cazare, ca pe malul lacului de baraj, la confluenţa Doftanei cu Muşiţa şi sub Pasul Predeluş, pentru a ne referi numai la teritoriul judeţului Prahova.

Punerea în valoare a văii Doftana din punct de vedere turistic conţine şi premisele dezvoltării turismului în Munţii Gîrbova, înconjuraţi astfel de căi uşor accesibile. Prin marcarea cîtorva poteci s-ar realiza legătura între cele două zone turistice consacrate : de o parte valea Prahovei şi Bucegii, de cealaltă zona Cheia şi Masivul Ciucaş.

★

Potenţialul turistic al judeţului Prahova se alătură unei economii diversificate şi complexe — rezultat al unor variate condiţii ale mediului, al unor resurse de materii prime şi a unei forţe de muncă judicios distribuită —, ceea ce face ca judeţul Prahova să se situeze printre primele judeţe ale ţării noastre.

https://biblioteca-digitala.ro

Bibliografie

CHIŢU MARIA (1966), *Contribuţii geografice la studiul industriei oraşului Ploieşti*, Anal. Univ. Bucureşti, Seria şt. nat., geol., geogr., nr. 2.

— (1970), *Oraşul Ploieşti, studiu de geografie economică* (rezumatul tezei de doctorat), Bucureşti.

CIOBANU R. (1971), *Originile oraşului Sinaia* în *Hronic prahovean*, Ploieşti.

CUCU V. (1970), *Oraşele României*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

FLORESCU GR. (1968), *Problema castrelor romane de la Mălăieşti, Drajna de Sus şi Pietroasele*, Studii şi materiale privitoare la trecutul istoric al judeţului Prahova, vol. I, Ploieşti.

GÂŞTESCU P., (1971), *Lacurile din România — limnologie regională*, Edit. Academiei, Bucureşti.

GIURESCU C. C. (1957), *Principatele române la începutul secolului XIX*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

— (1966), *Viaţa şi opera lui Cuza Vodă*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

GRIGORAŞ N. (1951), *Geologia zăcămintelor de petrol şi gaze din R. P. Română*, Edit. tehnică, Bucureşti.

IANCOVICI S. (1970), *Haiducul Nicolae Grozea*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

IANCU M., VELCEA VALERIA (1969), *Prognoze geomorfologice şi extinderea unor centre urbane* în *Travaux du symposium international de géomorphologie appliquée* (mai 1967), Bucureşti.

IORGA N. (1925), *Istoria comerţului românesc*, vol. I, Bucureşti.

MANOLESCU R. (1965), *Comerţul Ţării Româneşti şi Moldovei cu Braşovul*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

MARTONNE EMM. de (1907), *Recherches sur l'évolution morphologique des Alpes de Transylvanie*, Paris.

MIHĂILESCU V. (1963), *Carpaţii sud-estici*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

— (1966), *Dealurile şi cîmpiile României*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

MORARIU T., MORARIU E., SAVU AL. (1968), *Lacurile din România — importanţă balneară şi turistică*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.

MOŞNEAGA MARGARETA (1969), *Monumente ale naturii din bazinele Ialomiţei Prahovei şi Buzăului*, Edit. Meridiane, Bucureşti.

NICULESCU GH. (1955), *Raionarea geomorfologică a raionului administrativ Ploieşti*, Rev. Univ. „C. I. Parhon" şi a Politehnicii, nr. 8.

— (1960), *Cîmpia piemontană înaltă a Cricovului Dulce*, Probl. geogr., vol. VII.

— (1963), *Terasele Teleajenului în zona subcarpatică, cu privire specială asupra mişcărilor neotectonice cuaternare*, Probl. geogr., vol. IX.

— (1965), *Reconstituirea unui piemont cuaternar în Subcarpaţii Teleajenului*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. XII, nr. 2.

— (1971), *Consideraţii asupra zonei de interferenţă carpato-subcarpatice în Muntenia*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. XVIII, nr. 2.

NICULESCU GH., DRAGOMIRESCU Ş. (1961), *Observaţii geomorfologice pe valea Doftanei*, Probl. geogr., vol. VIII.

NICULESCU GH., MOCANU C. (1967), *Regiunea Ploieşti*, Natura, Seria geogr.-geol., nr. 4.

OANCEA I. D. (1968), *Oraşul Ploieşti, centru industrial complex de tip petrolier*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. XV, nr. 2.

ONCESCU N. (1947), *Structura geologică a regiunii dintre Mizil şi Tîrgovişte cu privire specială asupra cărbunilor din dacian*, Inst. geol., St. tehn. econ.

— (1965), *Geologia R.P.R.*, ed. a II-a, Edit. tehnică, Bucureşti.

PATRULIUS D. (1969), *Geologia Masivului Bucegi şi a Culoarului Dîmboviciioara*, Edit. Academiei, Bucureşti.

POP E., SĂLĂGEANU N. (1965), *Monumente ale naturii din România*, Edit. Meridiane, Bucureşti.

POPESCU CEZAR (1972), *Studiul geografic al populaţiei şi aşezărilor din zona subcarpatică şi montană dintre Buzău şi Teleajen*, Centrul de multiplicare al Univ. Bucureşti.

POPOVICI I., CRÎNGU AURORA, MĂNESCU LUCREŢIA (1971), *Tipuri funcţionale de aşezări rurale şi suburbane din judeţul Prahova*, Terra, nr. 3.

POPP N. (1934), *Cîteva cazuri de captare la răsărit de Teleajen*, Bul. Soc. rom. geogr., t. LII (1933).

https://biblioteca-digitala.ro

POPP N. (1939), *Subcarpaţii dintre Dîmboviţa şi Prahova*, Bucureşti.
SENCU V. (1968), *Muntele de sare de la Slănic — Prahova*, Ocrot. nat., t. 12, nr. 2.
SEVASTOS M. (1937), *Monografia oraşului Ploieşti*, Bucureşti.
STAN CHR. (1971), *Probleme de geografie a industriei în valea superioară a Prahovei*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. XVIII, nr. 1.
ŞEITAN-BOGDAN OCTAVIA (1969), *Inversion de température dans la région située entre les Carpates et les Balkans*, Rev. roum., géol., géophys., géogr., Série de géographie, t. XII, no. 1.
SIMACHE N. (1971), *Exploatarea şi valorificarea sării în prima jumătate a secolului al XIX-lea* în *Hronic prahovean*, Ploieşti.
TEODORESCU S. (1924), *Monografia oraşului Cîmpina*, Cîmpina.
VÂLSAN G. (1915), *Cîmpia Română*, Bul. Soc. rom. geogr., t. XXXVI.
— (1924), *Carpaţii în România de azi*, Convorbiri literare, iulie-august.
— (1939), *Morfologia văii superioare a Prahovei şi regiunilor vecine*, Bul. Soc. rom. geogr., t. LVIII.
MICALEVICH-VELCEA VALERIA (1961), *Masivul Bucegi — studiu geomorfologic*, Edit. Acad. R.P.R., Bucureşti.
— I. (1965), *Valea Prahovei*, Edit. ştiinţifică, Bucureşti.
VELCEA I. şi colab. (1970), *Harta geografico-economică a R.S. România*, Edit. Academiei, Bucureşti.
VULPE R. (1968), *Aşezarea getică de la Tinosul*, Studii şi materiale privitoare la trecutul istoric al judeţului Prahova, vol. I, Ploieşti.
WACHNER H. (1929), *Urme de gheţari în munţii Bucegi*, An. Inst. geol. Rom., vol. XIX.
ZAHARESCU ECATERINA (1923), *Vechiul judeţ al Saacului în lumina istorică şi antropogeografică*, Bul. Soc. rom., geogr., t. XLI (1922).
* * * (1938), *Enciclopedia României*, vol. II, Imprim. naţ., Bucureşti.
* * * (1960), *Monografia geografică a R.P.R.*, vol. I, *Geografie fizică*, Edit. Acad. R.P.R., Bucureşti.
* * * (1960), *Harta geobotanică a R.P.R.*, sc. 1 : 500 000, Bucureşti.
* * * (1962), *Clima R.P.R.*, vol. I, Inst. meteor., Bucureşti.
* * * (1964), *Atlasul cadastrului apelor din R.P.R.*, C.S.A., Bucureşti.
* * * (1964), *Istoria României*, vol. I 1960, vol. II 1962, vol. III 1964, Edit. Academiei, Bucureşti.
* * * (1966), *Atlasul climatologic al R.S.R.*, Comitetul de Stat al Apelor, Institutul meteorologic, Bucureşti.
* * * (1966), *Monografia hidrologică a bazinului hidrografic Ialomiţa*, St. hidrol., vol. XVI, C.S.A.

https://biblioteca-digitala.ro

* * * (1967), *Harta geologică a R.S. România*, sc. 1 : 200 000, foile Ploiești (1967), Brașov (1967), Tîrgoviște (1968), Inst. geol., București.

* * * (1969), *Biogeografia României* (sub redacția prof. R. CĂLINESCU), Edit. științifică, București.

* * * (1969), *Județele României socialiste*, Edit. politică, București.

* * * (1971), *Rîurile României — monografie hidrologică*, I.M.H., București.

* * * (1971), *Solurile Munților Bucegi*, Edit. Academiei, București.

* * * (1971), *Harta pedologică a R.S. România*, sc. 1 : 500 000, București.

* * * (1971), *Hronic prahovean*, Comitetul pentru cultură și artă al județului Prahova, Ploiești.

* * * (1971), *Dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul României socialiste*, Edit. științifică, București.

* * * (1971), *Atlas istoric*, Edit. didactică și pedagogică, București.

* * * (1971), *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, Dir. centr. statist., București.

* * * (1971), *Îndrumător în Arhivele Statului — județul Prahova*, Dir. gen. arhivelor Statului din R.S.R., București.

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

JUDEȚUL PRAHOVA

AUTOR: GH. NICULESCU

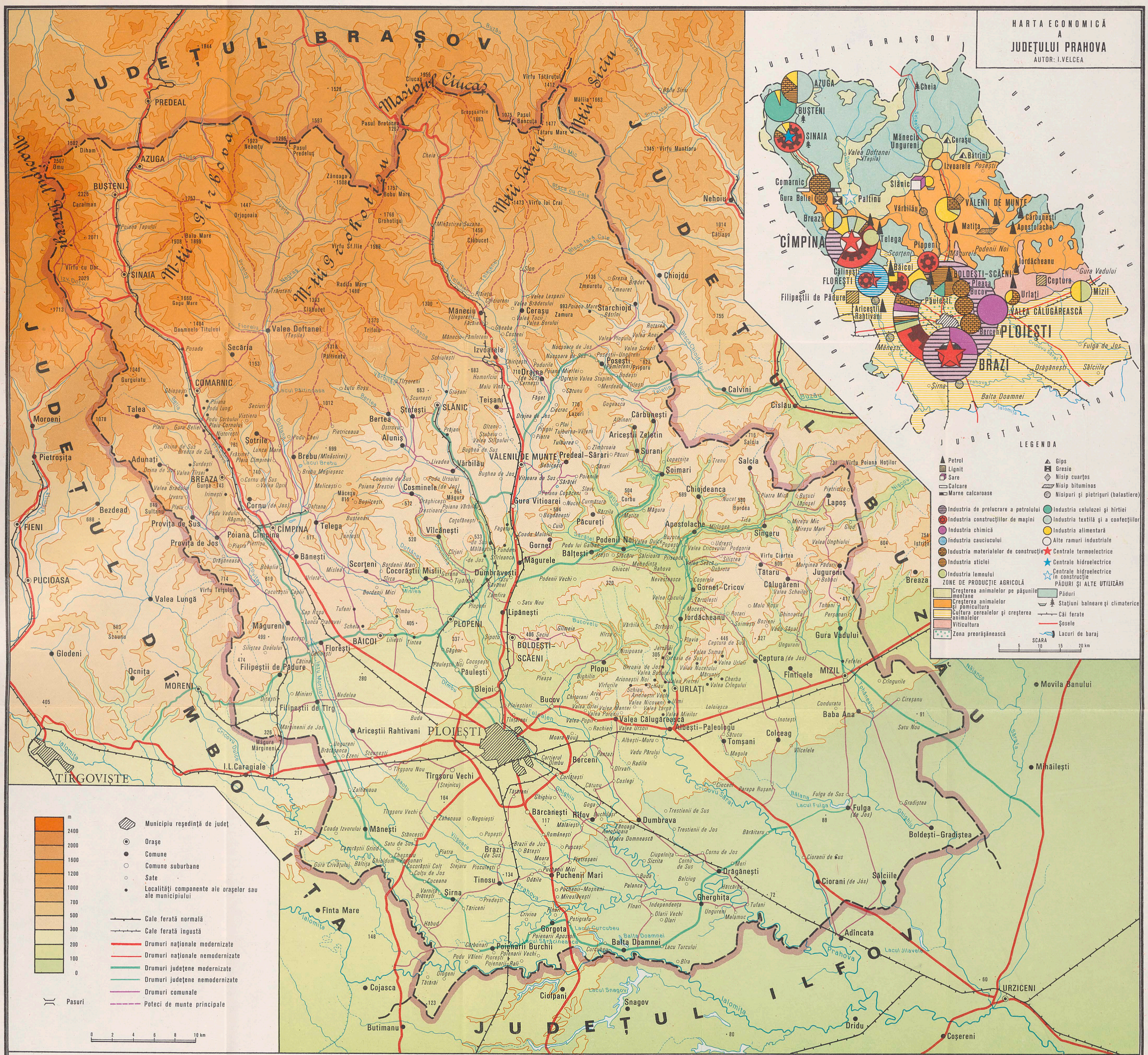

PROFILE GEOLOGICE PRIN JUDEȚUL PRAHOVA

(după harta geologică scara 1:200 000)

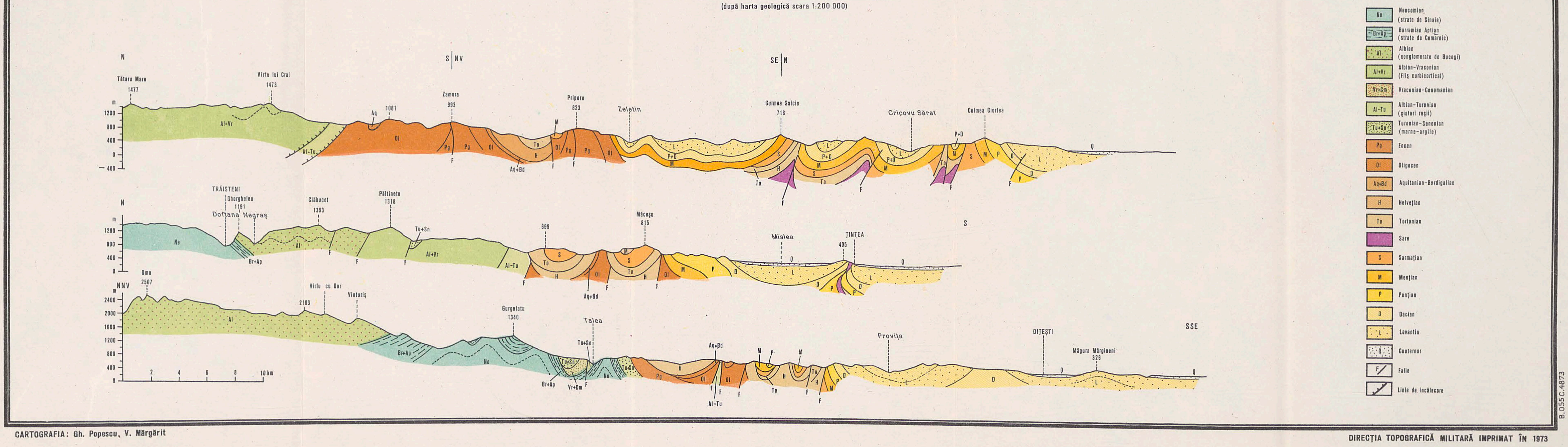

CARTOGRAFIA: Gh. Popescu, V. Mărgărit
DIRECȚIA TOPOGRAFICĂ MILITARĂ IMPRIMAT ÎN 1973

Cuprins

	Pag.
Prefața	3
CADRUL GEOGRAFIC ȘI ISTORIC (Gh. Niculescu)	5
RELIEFUL (Gh. Niculescu)	8
Treptele și constituția geologică	8
Munții	14
Dealurile	27
Cîmpiile	32
RESURSELE SUBSOLULUI (Gh. Niculescu)	34
CLIMA (Gh. Niculescu)	41
HIDROGRAFIA (Gh. Niculescu)	51
SOLURILE, VEGETAȚIA, FAUNA (Gh. Niculescu)	63
Solurile	63
Vegetația	64
Fauna	68
Rezervații și monumente ale naturii	71
CONSIDERAȚII DE GEOGRAFIE ISTORICĂ (I. Velcea)	74
POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE (I. Velcea)	80
Demogeografia	80
Așezările	84
Viața materială și spirituală	103
ECONOMIA JUDEȚULUI (I. Velcea)	108
Locul județului Prahova în ansamblul economiei naționale	108
Industria	110
Agricultura	128
Economia forestieră	140
Căile de comunicație și transporturile	141
OBIECTIVELE TURISTICE (Gh. Niculescu)	145
BIBLIOGRAFIE	159

16

https://biblioteca-digitala.ro

Redactor: SILVIA DINESCU
Tehnoredactor: PETRU BRUMĂ

Bun de tipar 12.09.1973. Tiraj 5150 ex. Hîrtie tipar înalt ilustrații format 16/61×86 de 80 G/m². Coli de tipar 10,25. Planșe 16. C.Z. pentru biblioteci mari și mici 91(498.114).

Întreprinderea poligrafică Informația, str. Brezoianu nr. 23–25, București

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

I. P. I. c. 764

M. A. S. I

https://biblioteca-digitala.ro

In cadrul colecţiei
„JUDEŢELE PATRIEI"

au apărut :

- Judeţul Ilfov
- Judeţul Vîlcea
- Judeţul Cluj
- Judeţul Hunedoara
- Judeţul Gorj
- Judeţul Vrancea
- Judeţul Sibiu
- Judeţul Buzău
- Judeţul Braşov
- Judeţul Ialomiţa
- Judeţul Sălaj
- Judeţul Bacău
- Judeţul Tulcea
- Judeţul Bihor
- Judeţul Bistriţa-Năsăud
- Judeţul Iaşi
- Judeţul Mureş

Lei 15

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

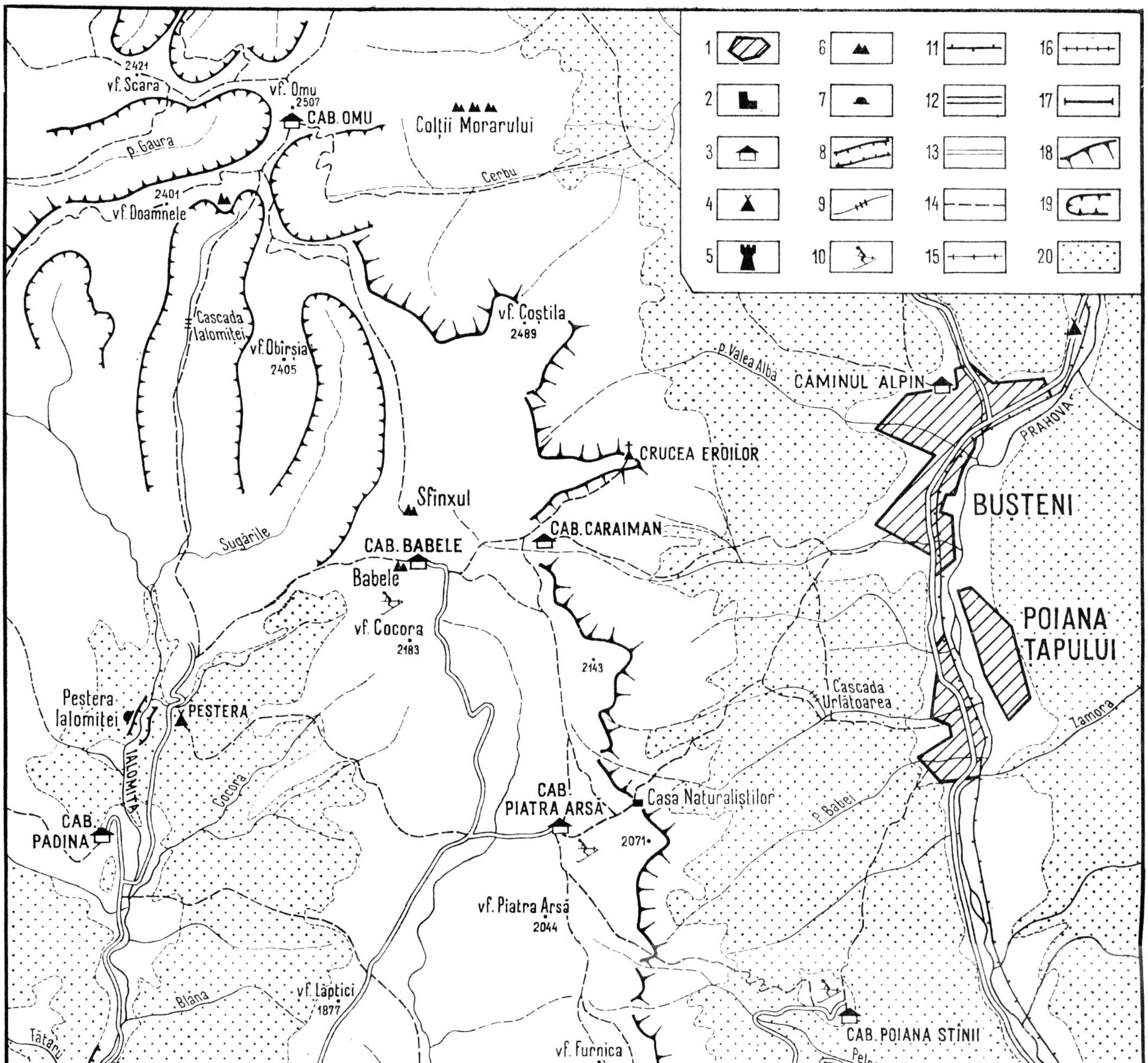

Fig. 54. — Harta turistică a văii superioare a Prahovei și a Bucegilor.

1, Stațiuni climaterice; *2*, hotel alpin; *3*, cabane turistice; *4*, campinguri și popasuri turistice; *5*, castele; *6*, stînci; *7*, peșteri; *8*, chei; *9* cascade; *10*, pante de schi; *11*, căi ferate; *12*, drumuri modernizate; *13*, drumuri nemodernizate, accesibile numai vara; *14*, poteci turistice marcate; *15*, telecabină; *16*, telescaun; *17*, teleschi; *18*, versanți abrupți; *19*, circuri și văi glaciare; *20*, păduri.